
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01309073 3

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ANTÊIA

TEATRU

VOLUMUL I

CANȚONETE COMICE, SCENETE ȘI OPERETE

(al Operelor complete Vol. III)

EDIȚIA II, NEVARIETUR

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECU & COMP., BUCURESCI
1903

Atelierul grafic I. V. SOCECŬ, Bucurescĭ

67416. I.

CUPRINDEREA

TEATRU

VOLUMUL I

CANŢONETE COMICE

	Pagina
Şoldan Vitézul	3
Mama Angheluşa, doctoróe	7
Herşcu Boccegiul	13
Clevetici, ultra-demagogul	20
Sandu Napoilă, ultra-retrogradul	27
Surugiul	33
Ion Păpuşarul	41
Cucóna Chiriţa în voiagiŭ	49
Barbu Lăutarul	57
Paraponisitul	63
Kera Nastasia séŭ mania pensiilor	71
Haĭmana	79
Gură-Cască, om politic	87

SCENETE

Stan Covrigarul	97
Vivandiera, scenă militară	111
Păcală şi Tândală, dialog politic în versurĭ	121
La Turnu-Măgurele, scenă în versurĭ	131

OPERETE

Scara Mâţeĭ	153
Craĭŭ noŭ	189
Harţă răḑĕşul	227

VOLUMUL AL II

VODEVILURI

	Pagina
Rĕmăşagul	271
Pétra din casă	297
Nunta ţerănéscă, tabloŭ naţional	334
Chiriţa în Iaşĭ séŭ 2 fete ş'o nenécă, 3 acte	359
Chiriţa în provincie, 2 acte	431
Doĭ morţĭ viĭ, 2 acte	507
Cinel-Cinel	603
Rusaliile	635
Agachi Flutur, 3 acte	675
Arvinte şi Pepelea	757
Millo director séŭ mania posturilor	783
Paracliserul séŭ Florin şi Florica, operetă	823
Drumul de fer	861

VOLUMUL AL III

COMEDIĬ

Iorgu de la Sadagura séŭ Nepotu 'ĭ salba draculuĭ, comedie în 3 acte	913
Creditoriĭ	971
Iaşiĭ în carnaval, tabloŭ în 3 acte	999
Kir Zulĭaridi	1051
Concina, proverb	1099
Ginerele luĭ Hagi-Petcu, comedie în 2 acte	1119
Nobila cerşitóre	1187
Boĭerĭ şi Cĭocoĭ, comedie în 5 acte	1217

VOLUMUL AL IV

DRAME

Cetatea Némţuluĭ, dramă istorică în 3 acte	1353
Lipitorile satelor în 5 acte	1403
Sgârcitul risipitor, în 4 acte	1487

PREFAÇA

O istorie mult interesantă pentru aceĭ ce ĭubesc a studia fasele prin care trec instituţiile naţionale, ar fi istoria literară şi anecdotică a teatruluĭ nostru. Cine însă ar fi în starc sĕ o scrie maĭ bine decât un om care, ca artistul nostru Mateĭ Millo, găsindu-se pe scenă de la început, a asistat ca luptător neobosit la tóte dificultăţile nascereĭ şi existenţeĭ aceleĭ instituţiunĭ. Dar' Millo va întreprinde oare asemenea operă? Este probabil că nu; căcĭ fiind, cum se ḑice, unghie şi carne cu teatrul, ar fi obligat să vorbéscă necontenit de dênsul, în tripla sa calitate de director, actor şi autor dramatic. Simţul seŭ de modestie, precum şi cultul seŭ fanatic pentru antica divinitate română, **lenea,** cult practicat maĭ cu osebire de artiştiĭ ceĭ marĭ, îl vor împedeca negreşit a resfoi albumul numeroaselor séle suvenire şi a extrage din ele materia uneĭ istoriĭ a sceneĭ.

Aceste le ḑicem cu scop de a zădări amorul propriŭ şi verva luĭ Millo, şi cu speranţă că vechĭul nostru amic ne va da o plăcută desminţire.

Millo ar spune publiculuĭ, cu talentul seŭ sciut, cum a fost atras din prima'ĭ junie către arta frumósă la a căreĭ culme el a ajuns, călcând în picĭóre prejudiciile de familie şi de posiţie socială; cum sub îndemnul aceleĭ putemicĭ vocaţiĭ, el a organisat un teatru de societate chĭar pe la anul 1835, şi a creat rolurile **Poetuluĭ romantic** şi a **Postelniculuĭ Sandu Curcă,** două piese compuse de el însuşĭ, şi care aŭ avut mare succes.

Cum pe acelaşĭ timp, rectorul Academieĭ Mihailene, Gheorghe Asaki, luând direcţia teatruluĭ român şi formând o trupă cu elevĭ din ḑisul institut, se opinti, cu maĭ mult zel decât noroc, a desfăşura pe scenă drame istorice, şi a sĕ înălţa *ex-abrupto* în regiunile opereĭ italiene prin representarea **Normeĭ!** cercărĭ îndrăsneţe în ade-

vĕr, dar' nepotrivite nicĭ cu gustul publiculuĭ, nicĭ cu mijlócele junilor diletanţĭ cariĭ n'aveaŭ idee de musică.

Cum în aniĭ următorĭ succedară direcţiile luĭ C. Carageali, venit în Iaşĭ de la Bucurescĭ, şi a unuĭ profesor de himie şi fisică, T. Stamati, sub cariĭ aŭ început maĭ mulţĭ tinerĭ, împiegaţĭ de cancelarie, a înbrăçişa cariera seducătoare de actorĭ, deşi eraŭ condemnaţĭ, sermaniĭ, à juca piese reŭ traduse din repertoare francese şi germane, séŭ drame originale pline de anahronisme comice, precum: **alergărĭ de caĭ** pe **canalurile Veneţieĭ**, şi **înpuşcăturĭ de pistóle** înaintea descopeririĭ prafuluĭ de puşcă.

Cum pe la 1840, Guvernul voind sĕ dea probe de încurageare teatruluĭ naţional, numi un comitet compus de C. Negruţi, M. Cogălniceanu şi V. Alecsandri, ş'apoĭ, cu un *sans façon* demn de acea epohă, lăsă direcţia pe spinarea lor fără a sĕ preocupa dacă le cuvinea séŭ ba; cum eĭ se vĕḑură obligaţĭ a deveni autorĭ fără voĭe, precum deveniseră directorĭ fără voĭe, şi se puseră pe lucru, traducênd, localisând, compunênd un şir de piese ce fură bine primite. Multe din acele piese s'aŭ perdut, precum: **Orbul fericit** de Cogălniceanu, **Bochet, tată şi fiiŭ** de Negruzzi, **Spatarul Haţmaţuki**, comedie în versurĭ, **Farmasonul de la Hîrlăŭ**, **Cinovnicul** şi **Modista** de Alecsandri, toate scrise într'un stil simplu şi conform atât cu gradul de educaţie literară a publiculuĭ, cât şi cu talentele începĕtoare a noilor amatorĭ de scenă.

Cum, după câţĭva anĭ, Millo luând în mână frênele direcţieĭ, a îndreptat teatrul pe calea progresuluĭ, prin îngrijirea puneriĭ în scenă, prin înpărţirea nemerită a rolurilor, prin perfecţionarea joculuĭ actorilor, căror le-a servit de model, şi prin buna compunere a repertoriuluĭ dramatic. În acea epohă teatrul din Iaşĭ a fost la apogeŭ, căcĭ Millo a creat tipurile originale a **Babeĭ Hârcăĭ**, a luĭ **Nişcorescu**, a luĭ **Tuzu Calicul**, a **Kiriţeĭ**, a luĭ **Herşcu bokcegiul**, a luĭ **Kir Gaitanis**, a **Mameĭ Anghelușa**, a luĭ **Kir Zuliaridis**, a **Muzeĭ de la Burdujenĭ**, etc. tipurĭ variate ce vor rĕmânea mult timp neşterse din analele sceneĭ nóstre naţionale.

Cum el, în fine, aşeḑându-se apoĭ în Bucurescĭ a marcat cu sigilul marele seŭ talent pe **Barbu lăutarul**, pe **Moĭse** din **Lipitorile satelor**, pe **Paraponisitul**, pe **Kera Nastasia**, pe **Parakliserul**, pe **Haĭmana**, etc. şi a sciut sĕ menţie teatrul nostru în caracterul sĕŭ român.

Dar', o maĭ repetăm, pentru ca sĕ facă o asemene interesantă naraţie, pentru ca sĕ arate luptele cu censura şi dificultăţile de tot soĭul ce a întimpinat în lunga sa carieră dramatică, Millo ar fi nevoit a sĕ pune pe scenă fără contenire. Acest motiv, ne e temă că

'l va opri de a lua condeĭul spre a înavuţi bibliotecele nóstre cu istoria teatruluĭ naţional.

În lipsa aceluĭ tesaur din care am putea undi multe elemente pentru scrierea acesteĭ prefaçe, nu putem face maĭ bine decât sĕ publicăm aicĭ câteva din epistolele adresate unuĭ amic în diferite epoce. În ele se găsesc multe notiţe curióse despre starea societăţiĭ de la 1840 încócĭ, despre mersul progresiv al teatruluĭ şi despre motivele ce ne-aŭ îndemnat a compune Repertoriul de piese cuprinse în acéstă ediţie.

Declarăm că nu fala de autor dramatic ne-a consiliat a da publicitate acestor opere uşóre, dar' pentru că le considerăm ca elemente ce ar putea servi, cât de puçin, la scrierea uneĭ istoriĭ a sceneĭ române. Facă Cerul ca în curênd sĕ se nască spiritul predestinat a produce acea însemnată lucrare.

Iaşĭ, 184...

Iubite amice. — Crescuţĭ amêndoĭ în Françа din copilăria nóstră, ne-am despărţit de un an, lung cât un secol; tu aĭ maĭ rĕmas la Paris, o! fericitule între fericiţĭ! ear' eŭ m'am întors în Iaşĭ, aducênd cu mine un mare bagagĭu de ilusiĭ şi de ideĭ moderne. Adorator fervent al Treimeĭ sfinte şi mântuitoare ce represintă *libertatea, egalitatea* şi *fraternitatea,* am reintrat în ţară ca un fanatic, naiv şi convins că voiŭ găsi pretutindene aceste sacre principurĭ în aplicare... însă am găsit:

Libertatea lănţuită cu însăşĭ mâna Domnitoruluĭ sub impulsia oculta a consuluĭ rusesc; libertatea preseĭ cĭocârtită de foarfeca censureĭ, foarfecă încredinţată unuĭ impiegat de la Postelnicie, care din causa tristeĭ sale meseriĭ a agĭuns a sĕmĕna la façă cu hîdele Parce din Mitologie. Singura libertate respectată şi chĭar încuragĭată este libertatea de a sĕ face prea plecatul, prea supusul, prea umilitul *rob* al Guvernuluĭ ḑis *parintesc.*

Am găsit egalitatea turtită, sĕrmana! subt un nămol de prejudeţe absurde şi de privilegĭurĭ monstruoase, un nămol atât de mare, atât de greŭ, cât ar trebui un cutremur social pentru ca să 'l restoarne şi sĕ 'l risipească. El este compus de maĭ multe păturĭ ce apasă una pe alta ca stratificările unuĭ munte. Dedesubt, la bază, stă întins pe brêncĭ poporul!.. peste dênsul impiegaţiĭ subalternĭ aĭ Guvernuluĭ şi aĭ proprietarilor de moşiĭ; ear' peste aceştia dife-

ritele clase de boerĭ, micĭ, mijlociĭ şi marĭ, purtând în spinare pe unul din eĭ care, **cu mila luĭ Dumneḑeŭ**, adică: cu protecţia Rosieĭ, cu mila Sultanuluĭ, şi cu mila Viziruluĭ, **miluit cu peşcheşurĭ**, a devenit Voevod.

Nimic maĭ trist decât aspectul poporuluĭ strivit! Nimic maĭ viclean şi maĭ brutal decât tipul subalternilor puşĭ în contact cu el; nimic maĭ umilit decât fisionomia boerilor micĭ; nimic maĭ *grotesque* decât îngâmfarea boerilor marĭ!.. Toţĭ se cred nobilĭ, de şi puçinĭ, prea puçinĭ aŭ oare care tradiţiĭ de familie, şterse de mătura timpuluĭ şi comprometate prin multe fapte lipsite de nobleţă. Uniĭ se fălesc că se cobor din Domniĭ vechĭ aĭ Moldoveĭ, când, cercetând bine în trecut, nu s'ar găsi alt Domn în speţa neamuluĭ lor decât poate pe Cĭubăr Vodă din poveste; alţiĭ merg maĭ departe, merg păn' în Constantinopoli ca sě 'şĭ găsească rudirĭ problematice cu nu ştiŭ care Împěraţĭ Bizantinĭ; alţiĭ ear maĭ nesăţioşĭ, nemulţěmindu-se cu titlurile locale, se pretind... (poporul ḑice însă că se **poreclesc**) Conţĭ şi Baronĭ.

Precum veḑĭ, amice, societatea noastră presintă o varietate foarte curioasă de tipurĭ bune de studieat. În ea domneşte **vanitatea** care esclude egalitatea, însă acel defect ridicol este mult maĭ aparent în generaţia nouă decât în bětrânĭ. Părinţiĭ noştri păstrează âncă obiceĭurile simple din vechime, credinţele strěmoşeştĭ, şi o patriarhală indulgenţă către maĭ miciĭ lor; **cuconaşiĭ** însă, crescuţĭ sub varga dascalilor grecĭ, sunt de o fudulie de parveniţĭ fără marginĭ. Ceĭ din starea ântêĭ considerează de cĭocoĭ pe toţĭ ceĭ ce se înşir după dênşiĭ. Ceĭ din starea a doua numesc cĭocoĭ pe aceĭ din starea a treĭa; acestia la rêndul lor cĭocoesc pe nenorociţiĭ de maĭ gĭos, şi poporul, maĭ cu minte, îĭ egalează pe toţĭ cu aceeaşĭ poreclă.

Cât pentru noĭ, tineriĭ întorşĭ din străinătate, societatea ĭaşană a inventat o categorie deosebită: noĭ suntem **pantalonarĭ** (sans culottes), **bonjuriştĭ** şi **duelgiĭ**. Noĭ nu sěrutăm mâna tuturor căftăniţilor ce se ḑic pe greceşte: **simandikoşĭ**, fiind că avem obrăzniciea de a o considera ca o labă. Noĭ pregătim revoluţiĭ în ţară pentru că purtăm plete lungĭ şi cravate de carbonarĭ, modă privită cu ochĭ rĕĭ de consulul rusesc, şi prin urmare condemnată de Vodă. Noĭ, în lipsă de **sevas**, abordăm pe **evghenişţĭ** nu cu formula smerită de **sěrut talpele**, ci cu un simplu **bonjour**. Noĭ nu maĭ avem lege, suntem ereticĭ, provocăm boeriĭ la duel, mâncăm oamenĭ, criticăm abusurile, dispreţuim drăgălaşa chivernisală, cercăm a forma o opinie publică şi visăm caĭ verḑĭ pe pereţĭ... Prin urmare suntem bunĭ de înfundat pe la monăstirĭ saŭ de trimis peste Dunăre; însă fiind că suntem fecĭorĭ de boĭerĭ şi că inspirăm oare care temere, în cali-

tatea noastră de capete stricate, nu se leagă nime de noĭ. Guvernul se face că închide ochiĭ asupra fărădelegilor noastre, dar' el tot odată ne închide și braçele sale.

Sunt cuconașĭ prefecțĭ, vornicĭ de aproḑĭ, membri de Divanurĭ, cuconașĭ însă prostuțĭ de carte și de minte. Sunt și coloneĭ cu epoleturĭ late cât nulitatea lor, însă eĭ nu știŭ nicĭ măcar a'șĭ scoate sabia din teacă; ear aceĭ ce aŭ puçine cunoștințĭ militare, bunăvoință și curagĭŭ personal, dacă soarta nu 'ĭ-a coborît din pulpa luĭ Jupiter, eĭ rĕmân relegațĭ în rangurile de gĭos... Eată egalitatea sub regimul Reglementuluĭ organic: cât pentru *fraternitate* am găsit-o caracterisată în două legende cunoscute:

«Frate, frate, dar' brênḑa 'ĭ pe banĭ.

«Cine 'ĭ-a scos ochiĭ? frate-sĕŭ. — De-aceea sunt scoșĭ așa de adânc!

Ce ḑicĭ, amice, de elementul în care suntem chemațĭ a trăi noĭ, eleviĭ academiilor din Franția și Germania? noĭ deprinșĭ a rĕsufla aerul hrănitor și deșteptător a civilisațieĭ moderne? noĭ care avem aspirărĭ către orizonurĭ necunoscute sub Cerul țerĭĭ?.. Mare câmp de lupte se întinde d'naintea noastră! dar' lupta nu ne sparie, căcĭ ne susține și ne animează speranța isbândeĭ... *Vale!*

Iașĭ, 184...

Iubite amice. — Rĕspunsul tĕŭ e vesel, pentru că e scris departe de atmosfera neguroasă a unuĭ oraș semi-oriental ca Iașul. Tu 'mĭ ḑicĭ că scrisoarea mea te-a făcut sĕ asistĭ la o panoramă originală ca și aceea care represintă China cu mandariniĭ sĕĭ, și mĕ îndemnĭ a studia tipurile ce mĕ încungĭură, spre a le pune pe scenă. Susțiĭ cu tot dreptul, de și pe un ton glumeț, că un autor dramatic ar găsi elementele necesare pentru un bogat repertoriŭ, și îmĭ impuĭ misia aceluĭ autor. Fie!..Eŭ însumĭ m'am gândit adeseorĭ la o asemine grea întreprindere, și fiind că încă la noĭ nu posedăm nicĭ libertatea tribuneĭ, nicĭ arma ḑilnică a jurnalismuluĭ, am proĭectat sĕ 'mĭ fac din teatru un organ spre bicĭuirea năravurilor rele și a ridicolelor societățiĭ noastre. Ambiție frumoasă și atrăgĕtoare!..însă am rĕmas spăriet și descurageat când am constatat numeroasele obstacole ce așĭ avea de învins.

Susceptibilitatea Guvernuluĭ și a societățiĭ este cu atât maĭ oarbă, că ea n'a fost încă atinsă de nime până acum. Un autor dramatic s'ar espune la multe neagĭunsurĭ din partea puternicilor ḑileĭ... dar' această consideraţie nu m'ar împedeca de a'mĭ ascuți condeĭul.

Dificultăţile ce se rîdică în ochiĭ meĭ cu forme urieşe de fantasme, aŭ sorgintea lor chĭar în sinul institutuluĭ teatral; căcĭ treĭ lucrurĭ sunt de creat, pentru a sĕ dobêndi un resultat satisfăcĕtor: 1⁰ limba, 2⁰ gĭocul actorilor şi 3⁰ educaţia publiculuĭ.

Limba întrebuinţată păn' acum de traducĕtoriĭ dramelor francese şi germane este o macaronadă ridicolă şi indigestă care displace auḑuluĭ şi nimiceşte interesul pieselor, fie cât de bine gĭucate. Toate personagele vorbesc acelaşĭ jargon bursuflat: marchezul ca cĭobotarul, princesa ca spălătoriţa, cardinalul ca vezeteul, împĕratul ca bucătarul, etc. şi, graţie ignoranţeĭ traducătorilor, toţĭ rostesc frase tâlcuite cuvênt de cuvênt pe acele din limbĭ străine: astfel auḑĭ pe o tênĕră cochetă parisiană ḑicênd că a primit un **puĭ de găină** *(elle a reçu un poulet)*, saŭ pe un student esclamând: **Ce chesea!.. ceea ce 'mĭ cânţĭ nu e decât o raţă** *(quelle blague!.. ce que tu me chantes là n'est qu'un canard)*. Publicul rĕmâne cu gura căscată d'naintea unor asemine enormităţĭ şi pare a'şĭ pregăti buzele pentru şuerare; însă el se arată indulgent, prea indulgent, şi croitoriĭ de frase absurde se sîmt astfel încurageaţĭ a persista în sĕcăturĭ literare.

Gĭocul actorilor este în gradul cel maĭ înapoit, încât orĭ ce piesă bună saŭ rea, spirituală saŭ proastă, are aceeaşĭ soartă: ea 'ĭ măcelărită fără milă!.. Comediile cele maĭ fine sunt schimbate în bufoneriĭ ordinare, şi dramele în bufoneriĭ lugubre; într'un cuvênt teatrul nostru nu e decât o păpuşărie pretenţioasă. Şi în adevĕr nicĭ că poate să fie altfel, când amatoriĭ ce se urcă pe scenă lipsesc de orĭ ce cunoştinţă despre arta dramatică, de orĭ ce educaţie pregătitoare pentru cariera de artist. Cum sĕ între în rolul de rege, de ducă, saŭ de simplu gentilom un bĭet scriitor de la Eforie, care n'a citit nicĭ o istorie, nu a luat lecţiĭ de declamare (neecsistând în Iaşĭ conservatoriŭ), şi nu 'şĭ bate capul sĕ studieze caracterul personagelor ce este însărcinat sĕ represinte? Cum sĕ însuşască nobleţa ereditară şi manierele distinse de ducesă o bĭată copilă din mahala, care n'a vĕḑut nicĭ odată un salon aristocrat?.. Lipsa de modelurĭ îĭ obligă a crea rolurile după o închipuire totdeauna greşită, şi cât pentru declamarea acelor rolurĭ, eĭ se mulţĕmesc a le recita cu o răpegĭune monotonă, fără pause, fără întonărĭ variate, fără natural maĭ cu samă. Uniĭ însă care se cred artişţĭ cad în ecsces contrar, sbucĭumându-se ca nebuniĭ, mişcând braçele ca telegraturĭ aeriane, întorcênd ochiĭ furişĭ ca motaniĭ înamoraţĭ, şi răcnind cu aşa furie, că publicul se întreabă: Ce 'ĭ-a apucat?

Când intră pe scenă şi se găsesc în faça publiculuĭ, sĕrmaniĭ, staŭ buĭmăciţĭ de uĭmire, uĭtă rolurile, bâĭguesc în loc sĕ dee replica, ţin braçele moarte, picĭoarele ţapene şi, vĕḑêndu'ĭ, crede ci-

neva că asistă la un spectacol de automațĭ a căror mașinăriĭ ar fi ruginite. Tinerĭ amorezĭ declarează simțirile lor pe acelașĭ ton ca și când ar cere un pahar de apă, și toțĭ în genere se abat din calea adevĕruluĭ. Singurele rolurĭ necaricaturizate de dênșiĭ sunt acele de oamenĭ de rênd: lacheĭ, argațĭ, precupețĭ, boĭerenașĭ proștĭ de la țară, gĭupinese, mahalagițe, etc., ear' frazele ce le pronunță cu mult natural, sunt de pildă: **Vai! mâncate-ar moliile, cherapleșule!.. să te vĕd când 'mĭ-oiŭ videa ceafa...** frase de înaltă literatură din Tatarașĭ.

Costĭumele ca și decorurile presintă ades anacronismurĭ neertate. Scene de codru se petrec în piețe de orașe; scene de salon în grădinĭ, etc. și în ele se agită automaticește marchiziĭ în costĭum de paĭațĭ, dame din secolul XVI îmbrăcate după moda de astăḑĭ, care se sĕrută în gură, și adeseorĭ vorbesc cu dosul întors la public, saŭ fug în culise dacă 'șĭ-aŭ uĭtat rolul.

Publicul asistă cu nepăsare la toate aceste netoțiĭ, căcĭ nu are idee de condițiile unuĭ bun teatru, și, ce e trist! el pare maĭ mult dispus a gusta farse grosolane și drame **apelpisite**, decât piese de înaltă comedie. Pentru el un individ ce se strîmbă ca o momiță, saŭ strĕnută lung, des și tare, e un actor de talent, de și nu 'l numește **actor** ci **karaghĭoz**; aseminea el dă diplomă de artist, însă **artist cu ducă-se pe pustii**, aceluĭ ce subt pretest de a fi dramatic, îșĭ sburlește pĕrul vâlvoĭŭ, scrîșnește din dințĭ, geme, țipă, rage, se bate de pereți, se trîntește la pământ și se sbucĭumă ca un epileptic.

Eată, amice, elementele nesuficiente de care poate să dispue un autor pentru interpretarea operelor sale... Precum veḑĭ, trebuește tot creat: 1⁰ o limbă conformă cu caracterul fie-căruĭ personagiŭ, precum și cu naționalitatea și cu timpul în care trăește; 2⁰ o școală de declamare pentru a sĕ forma actorĭ inteligențĭ și corecțĭ în gĭocul lor pe scenă. Cât pentru public, nu mĕ îndoesc că șĭ-ar perfecționa gustul și gĭudecata îndată ce s'ar găsi d'naintea unuĭ spectacol compus de adevĕrațĭ artiștĭ.

Un teatru perfect nu se improvisază de aḑĭ pe mânĭ; trebue timp și sacrificiurĭ, și în lipsa acestor două condițiĭ un autor va fi ținut a compune piese ușoare și potrivite cu puterile diletanților și a merge înainte treptat punĕnd un frêŭ imaginațieĭ sale, făcĕnd act de abnegare, condamnându-se la o lucrare restrînsă și ridicându-șĭ inspirările la talia interpretatorilor. O asemene întreprindere cere multă bunăvoință, mult tact, multă răbdare din partea aceluĭ ce s'ar încerca sĕ creeze un repertoriŭ național. Ferindu-se de mania traducĕtorilor de drame cu mare spectacol și cu situațiĭ exagerate, el va alege din repertoarele streine piese plăcute, lesne de gĭucat,

şi le va localisa cu măestrie în privirea gustuluĭ public, saŭ maĭ bine, va compune bucăţĭ originale în care va introduce moravurile şi tipurile locale.

Elementele nu'ĭ vor lipsi pentru a agĭunge la scop, căcĭ societatea noastră e împestriţată cu felurite tipurĭ comice, şi defectele eĭ, viciurile eĭ chiar, formează un grup destul de mărişor; ast-fel sunt dascaliĭ grecĭ, **loghiotaţiĭ** carĭ năucesc pe bieţiĭ şcolarĭ românĭ pentru ca să le bage în cap gramatica elină şi îĭ supun la tot soiul de pedepse corporale şi nimicesc în eĭ simţul demnităţiĭ.

Astfel Celebiiĭ de la Fanar care, urmând tradiţiile strămoşilor lor, consideră Moldova ca o capră bună de muls, şi vin aicĭ să caute ḑestre spre a prinde rădĕcină în ţară. Ambiţia lor e să devie: **megas postelnikos.**

Ast-fel ciocoĭul de starea întêĭ, ornat cu decoraţiĭ ruseştĭ, turceştĭ şi nemţeştĭ, pe care le-a câştigat pentru serviciurĭ făcute străinilor în paguba ţĕriĭ. El nu visează decât intervenţiĭ străine şi rĕsturnărĭ de Domnĭ; prin urmare trimite necontenit **jalbe** la Petersburg şi la Înalta Poartă.

Ciocoĭul de starea a doua, care aspiră ḑi şi noapte a să acăţa de Protipenda. Unul din eĭ poreclit **vĕrul obştesc** pentru că se pretinde vĕr al şeptelea cu toţiĭ Vornicĭ şi Logofeţiĭ marĭ, 'şĭ-a rîsipit averea numaĭ ca sĕ fie invitat la bal la curte şi la adunările aristocrate a conteseĭ S.

Cĭocoĭul de starea a treĭa, lipitoare ce suge sângele stăpânuluĭ care 'l creşte la sîn.

Împiegaţiĭ Guvernuluĭ, autorisaţĭ a'şĭ face averĭ prin orĭ ce chip, în timp de treĭ anĭ cât sûnt rînduiţĭ în **slujbe.** Ingenioasele lor iscodirĭ spre a despoea pe nenorociţiĭ împricinaţĭ sûnt de natură a presăra domeniul comedieĭ cu miĭ de incidenturĭ comice.

Jidoviĭ cămătarĭ care aŭ misia de a calici pe boerĭ, de a corumpe ţeraniĭ şi de a scamota întreaga ţară română; cuconaşiĭ mândri dar' fricoşĭ, obraznicĭ, cheltuitorĭ, care devin prada zarafilor; damele care nu maĭ pot suferi Moldova decând aŭ făcut un voĭagĭu în **întru**; mamele care vin în carnaval ca să vêneze ginerĭ în capitală; părinţiĭ care consideră fetele ca nişte **petre în casă**; ruginele ce se tem de **opinia publică** ca de ĭazmă apocaliptică, neghĭobiĭ, şireţiĭ, tălharĭĭ de pe toate treptele sociale; prejudeçele absurde, pretenţiile ridicole, în fine caracterul nedeterminat a uneĭ societăţĭ semi-orientale în care încep a pătrunde ideile şi moravurile occidentale. Eată o comoară adevĕrată pentru un autor dramatic!

Când, cum şi cine însă va avea parte de dênsa? Cine se va folosi de ea ca să 'şĭ facă un bagagiŭ literar?

That is the question.

Iasi, 1844.

Amice. — Bucură-te saŭ te măhneşte; felicitează-mă saŭ mĕ tângueşte... Am intrat în luptă!

De-acum fie ce-a fi!.. în calitate de strănepot al luĭ Traĭan, strig ca Cesar pe marginea Rubiconuluĭ: *Alea jacta est,* fără a mĕ preocupa nicĭ de cum dacă modestia... însă eştĭ convins ca şi mine că noĭ, Româniĭ, nu ne închinăm eĭ; noĭ ne credem cu aptitudine la toate şi ne acordăm toate însuşirile rarĭ şi frumoase. Sûntem învăţaţĭ ca Humbold, diplomaţĭ ca Tayllerand, oratorĭ ca Ciceron, vitejĭ ca Mihaĭ şi Stefan, numaĭ modeştĭ nu sûntem.

Decĭ, folosindu-mĕ de acest mare privilegiŭ, vin acum a 'ţĭ spune că am cercat să atac două ridicole proaspete ale societăţiĭ noastre, ridicole care nefiind combătute la vreme, ar ecsercita o influenţă fatală. Unul consistă întru despreţuirea a tot ce este naţional, şi celalalt întru persecutarea opinieĭ publice.

De vr'o câţĭva anĭ boĭeriĭ şi cucoanele încep a simţi dorinţa de a trece peste hotar, saŭ după cum se ḑice, **a merge în nuntru.** Eĭ se duc de se dilectează în plăcerile Vieniĭ şi chĭar ale Parisuluĭ, admirând minunile civilisaţieĭ şi înavuţind ast-fel fondul lor de ideĭ şi de cunoştinţĭ.

Această tendinţă de a videa lumea, o găsesc foarte nimerită, căcĭ îmĭ pare de natură a ne depărta de trândăvia orientală şi a ne pune în contact cu vieaţa activă şi inteligentă a popoarelor occidentale; însă! o mare parte din aceĭ care aŭ avut ocasie de a face o comparare între progresul Germanieĭ şi al Franţieĭ, şi între starea de înapoĭere a Moldoveĭ, în loc să puĭe umĕrul ca să urnească ţara din hăugaş, găsesc maĭ comod a critica orbeşte şi a dispreţui prosteşte pămêntul lor strămoşesc cu tot ce are bun saŭ rĕŭ. Şi fiind că asemine manie ridicolă e considerară de *bon ton* şi e practicată de ceĭ marĭ, ea află mulţĭ aderenţĭ în ceĭ neumblaţĭ prin ţĕrĭ străine, şi un numĕr considerabil de momiţĭ în public.

Ce poate să resulte din această hulă nedreaptă şi ecsagerată? stingerea simţiriĭ de patriotism! indiferenţă fatală pentru soarta viitoruluĭ nostru!

Am compus dar o piesă în treĭ acte : **cuconul Iorgu de la Sadagura,** care s'a represintat cu un foarte mare succes, şi am avut nepreţuita mulţĕmire de a mĕ convinge că am reuşit a atinge ţelul meŭ. Astăḑĭ glasul clevetiriĭ a muţit ; nime nu maĭ îndrăzneşte să înfigă ascuţitul înveninat în sînul ţĕriĭ, căcĭ eleganţiĭ cuconaşĭ se tem de a fi arătaţĭ cu degitul şi porecliţt: **Iorgu de la Sadagura**; ear' cuconiţele de a fi puse în rênd cu **Gafiţa Rozmarinovicĭ.**

Se ḑice că Măria Sa ar fi nemulţĕmit de oare care sfichiurĭ adresate Ispravnicilor şi gĭudecătorilor ce hoţuesc poporul şi cumpănesc dreptatea subt **părinteasca sa oblăduire**; se ḑice ear' că mare a fost cutezarea mea de a pune pe scenă un **Grec, kir Agamemnon Chĭulafoglu,** şi că acest început de campanie în contra puternicilor ḑileĭ s'ar putea sfêrşi pentru mine prin un neagĭuns neaşteptat... dar' de la ḑis şi pănă la fapt este mult, şi amiciĭ meĭ **bonjurişti, pantalonarĭ, duelgiĭ** compun o cohortă îndrăzneaţă de care poliţia găseşte prudent a să feri.

A doua piesă a mea: **Iaşiĭ în carnaval,** a iritat şi maĭ mult pe unele **înalte ipokimene;** căcĭ ea loveşte în aceĭ ce aŭ mare interes a nu să forma la noĭ o opinie publică, menită de a condemna faptele lor. Personagĭul luĭ **Taki Lunătescu** 'ĭ-a supĕrat în acelaşĭ mod, cum poate supĕra o oglindă pe un om urît la façă şi defectuos la trup. Ear' maĭ cu samă scena păpuşelor din actul III a produs **scandal,** prin următoarele pasagĭurĭ:

Într'a păpuşelor ţeară
La mulţĭ cinstea 'ĭ chiar de ceară.
Cât ruşfetul se ivesce
Pe loc cinstea se topesce.

Uniĭ, vrednicĭ patrioţĭ
Dar' maĭ vrednicĭ patri-hoţĭ,
Latră, urlă furios
Păn' ce-apucă vre un os.

În cea ţeară de păpuşĭ
Tălhariĭ poartă mănuşĭ
Şi se jură pe dreptate
Că le 's mânele curate.

În timp ce se recitaŭ aceste versurĭ, un mare personagiŭ, indignat a eşit din logie, şi Aga **sub-indignat** la rêndul sĕŭ, a manifestat intenţia de a ordona închiderea cortineĭ şi suspendarea representaţieĭ;

însă... tot un însă!.. el, om prudent şi nu prea tare de înger, îşĭ dămoli pornirea şi se retrase ruşinos ca **şatrarĭul Săbiuţă**, în presenţa sgomotuluĭ public. Cohorta **bonjuriştilor** se ridicase pe picĭoare, decisă şi ameninţătoare, cerênd continuarea pieseĭ, şi spectacolul se terminĭ în aplausele logielor şi ale parteruluĭ... Opinia publică se afirma cu triumf în cĭuda **simandikoşilor** ruginiţĭ care **purtaŭ mănuşĭ**.

Se ḑice şi astă dată că a doua ḑi s'ar fi ţinut **sfat taĭnic** la Curte spre a sĕ lua mĕsurĭ în contra tendinţeĭ revoluţionare a tinerimiĭ şi spre a sĕ înfrêna pe autorul pieseĭ. Se pomeni ear' de monăstire, se propuse închiderea teatruluĭ naţional, se dete ordine aspre censureĭ; dar' în fine muntele născu ca totdeauna un *ridiculus mus*.

Palerma, Ghenar, 1847.

Amice îţĭ scriŭ aceste rêndurĭ de subt Soarele splendid al Sicilieĭ. Aicĭ ne aflăm treĭ compatrioţĭ: doamna N... care întruneşte cele maĭ frumoase calităţĭ ale sufletuluĭ şi ale spirituluĭ; amicul nostru Neculae Bălcescu, care a venit să găsască alinare boaleĭ de pept în atmosfera caldă a Palermiĭ, şi eŭ, adus pe aceste ţermurĭ înflorite de nişte împregĭurărĭ ce 'ţĭ-oĭ povesti într'o ḑi... Dumneḑĕŭ ştie când...

Petrecem tustreĭ într'o frăţească intimitate şi vorbim mult de ţară. Dorul eĭ ne urmăreşte pretutindene şi ne-o arată prin vĕlul depărtăriĭ maĭ frumoasă şi atrăgĕtoare. Villa Delfina unde locueşte doamna N., situată afară din oraş, posedă o terasă largă pe care se apleacă crengile încărcate de fructe de aur a doĭ portocalĭ mandarinĭ. Privirea se întinde pe grădinĭ pline de florĭ şi de arborĭ ecsoticĭ ce rĕspândesc parfumurĭ îmbĕtătoare; ear' maĭ departe, pe muntele Pelegrin în al căruĭ vêrf se găseşte peştera sfinteĭ Rozaliĭ. În dreapta ochiĭ se primblă pe albăstrimea măriĭ siciliane, brăzduită de bărcĭ uşoare.

Pe acea terasă aşezată pe coloane de marmură ne adăpostim de ferbinţala Soareluĭ şi gustăm dulceaţa serilor poetice ale Palermiĭ, ascultând în depărtare cânticele pĕscarilor şi admirând măreaţa apunere a Soareluĭ în sînul măriĭ. Fie care din noĭ aduce partea sa de inteliginţă spre a înlesni trecerea ḑilelor; ear' maĭ cu seamă doamna N... prin varietatea cunoştinţelor sale şi prin observările sale fine şi spirituale, ne face a nu simţi nicĭ de cum sborul tim-

puluĭ. Când Bălcescu ne ceteşte un pasagiŭ din **Istoria Românilor** sub Mihaĭ Viteazul, la care el lucrează *con amore* de maĭ mulţĭ anĭ; când eŭ recitez vre-o poesie nouă, şi amica noastră ne încuragează cu o zîmbire graţioasă, saŭ ne corige cu acel tact fin şi delicat care distinge naturele alese.

Acum o sĕptĕmână doamna N... era tristă şi suferindă. Am cercat sĕ 'ĭ alung tristeţa şi am compus în grabă un vodevil întitulat **Peatră din casă,** cu scop de a combate tendinţa neomenească a unor părinţĭ de a considera pe fete ca nişte sarcinĭ grele în familie, ca **Petre în casă** bune numaĭ a fi ecsilate la monăstirĭ. Tot cu această ocasie am atins în treacăt o chestie foarte importantă, acea a **desrobiriĭ Ţiganilor...** Doamna N. şi Bălcescu aŭ rîs de bună voĭe şi m'aŭ îndemnat sĕ trimet vodevilul trupeĭ din Iaşĭ. Eată dar că 'l adresez ţie, amice, şi te însărcinez să daĭ manuscriptul cuĭ se cuvine; nu uĭta însă ca sĕ mĕ înştiinţezĭ dacă publicul va şuera saŭ va aplauda în sara de representaţie.

Adio, te las în zăpadă şi alerg la Soare!

Martie, 1848, Iasi.

Amice. — Ştiĭ ce vra sĕ ḑică: **a gĭuca pe un volcan,** de şi nu cred sĕ te fi urcat vre odată pe Vesuviŭ spre a ecsecuta pasurĭ choreografice... află dar că acum în Iaşĭ o parte din societatea elegantă gĭoacă pe un volcan, şi eată cum:

Am compus pentru beneficiul săracilor un tabloŭ naţional întitulat: **Nunta ţĕrănească,** care va fi represintat pe teatru de către amatorĭ, membri aĭ înalteĭ nobleţe şi aĭ onorabiluluĭ public. În această piesă figurează carul **Druscelor** ce aduce la nuntă pe mireasă cu amicele eĭ; şi cine creḑĭ tu că aŭ primit a sĕ îmbrăca în haĭne ţĕrănescĭ?.. Cele maĭ frumoase şi aristocrate dame de la noĭ!..

Nimic maĭ pitoresc şi maĭ încântător decât sosirea pe scenă a caruluĭ, îngĭugat cu doĭ boĭ şi plin ca un paner cu florĭ, de cucoane în cămeşĭ de burungĭuc brodat cu fir şi în catrinţe de mătasă... Sĕ le veḑĭ astfel, graţioase şi fermecătoare sub costumul naţional, aĭ ḑice negreşit ca şi mine: «Dă'mĭ, Doamne! o moşie înflorită ca raĭul, «şi pe moşie un sat mare, şi în sat o mie de ţĕrăncuţe ca acele «care împodobesc carul Druscelor!»

Să le veḑĭ apoĭ prinse în horă şi mişcându-se în rond cu acea

voluptoasă legănare a danţuluĭ romănesc, care este representat prin basrelievurile antice, aĭ crede că te-aĭ întors cu două miĭ de anĭ în urmă, şi nu te-aĭ îndura sĕ maĭ eşĭ din acea ghirlandă de graţiĭ şi de tinereţe, două miĭ de anĭ în şir.

În **Nunta ţĕrănească** am intercalat un dascal grec, pe **Kir Gaitanis**, tipul acelor profesorĭ de *tipto, tiptis* care, aduşĭ în ţară de Domniĭ Fanarioţĭ, se cercaŭ prin toate mijloacele şi chiar prin falangă sĕ întroducă limba elină în locul celeĭ romîne. Millo e admirabil sub masca grotească şi caracteristică a Greculuĭ.

Dar' mĕ veĭ întreba poate unde 'ĭ volcanul?.. Unde?.. între culise!..

În timp ce pe scenă se fac repetiţiĭ generale, pline de glume şi veselie, între culise se cloceşte o revoluţie!.. Diverse grupe de tinerĭ se exaltă la cetirea jurnalelor francese care descriu revoluţia din Paris, şi ochiĭ lor se aprind, şi mânele lor se strîng energic, şi şoaptele lor misterioase urzesc planurĭ de răscoală în contra Guvernuluĭ. Spectacol unic! Zîmbirile, complimentele adresate damelor, cochetăriile acestora, într'un cuvînt acel prestigiŭ fermecător ce rĕspândeşte o adunare elegantă de tinere dame şi junĭ adoratorĭ, ascunde un complot menit a isbucni în curênd... Succesul **Nunteĭ** a fost complet... Fie ca şi mişcarea ce se pregăteşte să aibă acelaş succes!

Iasi, 185...

Amice. — După o pribegire de doĭ anĭ prin **staturile Europeĭ** (termin de pasport), în urma rĕscoaleĭ noastre din 28 Martie 1848, am reintrat ear' în capitala Moldoveĭ!.. Graţie aceluĭ Ḑeŭ binevoitor care privighează asupra soarteĭ Românilor, avem acum pe tronul ţĕriĭ un Domn patriot, generos, liberal, cu suflet blând şi frumos ca şi faţa, Prinţul Grigorie Ghica! El a deschis frontierele ţeriĭ pentru ca sĕ rechĭeme pe juniĭ emigraţĭ, şi tot odată le-a deschis braţele sale părinteştĭ. Moldova rĕsuflă maĭ uşor şi e însufleţită de marĭ sperărĭ pentru presentul şi viitorul eĭ. Teatrul naţional prosperează sub direcţia luĭ Millo, întrând pe o cale adevĕrat romănească.

'Ĭ-am încredinţat maĭ multe piese în care artistul nostru favorit a creat tipurĭ neuĭtate şi care aŭ obţinut mare succes: precum **Kiriţa în Iaşĭ, Kiriţa în provincie, Herşcu Boccegiul, Mama Anghelușa, Doĭ morţĭ viĭ**, etc. Este o adevĕrată plăcere de a lucra acum

pentru teatru, căcĭ trupa se îmbunătăţeşte pe fie-care ḑi, gustul publiculuĭ se formează, şi într'un cuvênt arta dramatică română tinde la o perfecţionare netăgăduită.

NOTĂ. — Teatrul n'a făcut decât sĕ scadă de atuncĭ, din causa unor speculatorĭ cariĭ aŭ întrodus pe scenă dramele cele maĭ fioroase din repertoare străine, traduse în limba cea maĭ necorectă şi jucate în chipul cel maĭ grotesc.

Iasi, 1858.

Amice. — Ne aflăm în ajunul unor mari evenimente şi în luptă crâncenă pentru realisarea unuĭ mare vis: Unirea Moldoveĭ cu Valahia!.. Austria şi Turcia combat prin toate chipurile această sublimă tendinţă naţională; însă nu vor isbuti a împedeca regenerarea unuĭ popor întreg.

Toţĭ amiciĭ noştri lucrează cu entusiasm sub impulsul acesteĭ marĭ ideĭ a Uniriĭ, uniĭ prin o propagandă verbală necurmată, alţiĭ prin organul ḑiarelor locale şi străine, alţiĭ prin diverse influenţe asupra spiritelor. Cât pentru mine am cercat sĕ fac din scena română un aucsiliar puternic pentru succesul lupteĭ noastre. Prin drama istorică: **Cetatea Neamţuluĭ** am avut mulţemire a redeştepta în public amintirea glorieĭ străbune, şi prin piesa **Cinel-Cinel** a pleda causa Uniriĭ.

Succesul ce aŭ dobêndit aceste douĕ opere dramatice în acest moment de înflăcărare generală a spiritelor şi de ecsaltare a sufletelor, probează că Româniĭ trec prin o fasă politică din cele maĭ interesante, şi că atât convingerile unora, cât şi presimţirile altora, sûnt conduse de o putere ocultă cătră acelaş ţel, adică: Afirmarea Românismuluĭ în faça lumiĭ.

Curagĭŭ şi bună sperare!.. în curênd vom juca hora Uniriĭ la lumina Soareluĭ,

Şi vom da mână cu mână
Ceĭ cu inimă română.

Mircesci, 186...

Amice. — La depărtarea în care te găsescĭ de *cara patria*, nu cred sĕ aĭ idee de avêntul nostru pe calea reformelor sociale. Spectacolul ce înfăçişează România în epoha de façă este unic în analele progresuluĭ omeniriĭ! De la cel maĭ mare până la cel maĭ mic visăm, dorim, inventăm, propunem, adoptăm şi aplicăm reforme!.. reforme în toate: în limbă, în legĭ, în administraţie, în moravurĭ, în ideĭ, în simţimente... etc. Înţelegĭ dar' că în acest mare numĕr de reformatorĭ se găsesc multe personage de comedie care merită de a fi puse pe scenă; *ergo:*

Am scris o comedie, séŭ cum ḑic francesiĭ, *une bluette*, în care 'mĭ-a plăcut sĕ arăt un subprefect ignorant, dar' reformator, precum şi un pedant din Ardeal, asemene ignorant şi asemine reformator. Piesa a fost representată în Bucurescĭ sub titlul de **Rusaliile în satul luĭ Cremine**, şi a dat loc la criticĭ aspre din partea unor liberalĭ, cariĭ 'şĭ-aŭ însuşit monopolul patriotismuluĭ... Eĭ aŭ mers până a acusa pe autor că ar fi retrograd, şi contrar reformelor de la care atârnă prosperitatea Românieĭ, precum: **înproprietărirea ţĕranilor, organisarea comunelor**, etc.

Aceste acusărĭ m'aŭ făcut a rîde cu atât maĭ mult că la 1848, în Cernăuţĭ, am fost unul din aceĭ cariĭ aŭ subscris angajamentul de a **da pămênt ţĕranilor**, ca unul ce, fiind proprietar, aveam cu ce sĕ 'mĭ îndeplinesc gândul. Acel act ecsistă şi astăḑĭ, şi pe dênsul se pot vedea în litere marĭ numele fostuluĭ Domnitor A. Cuza, al luĭ C. Negri, al luĭ L. Rosetti, al fraţilor Alecsandri, etc.; prin urmare acusările cad alăture cu mine, fără a mĕ atinge cât de puçin.

Fiind însă că jurnalistica română 'mĭ-a făcut onoarea a sĕ ocupa de mine cu maĭ multă séŭ maĭ puçină bună séŭ rea voinţă, am găsit cu cale sĕ rĕspund la criticele nedrepte, prin următoarele rêndurĭ trimise jurnaluluĭ frances redactat de D. Marcyllac:

«*Domnule redactor,*

«Aflu, nu fără mirare, că s'a produs în Bucurescĭ oare care «vuet cu ocasia representăriĭ pieseĭ mele **Rusaliile**.

«În presenţa unor schiţe de actualitate comică, adoratoriĭ paten«taţĭ aĭ Patrieĭ aŭ creḑut de bună cuviinţă sĕ reînoească scena sal«vatorilor Capitoluluĭ. Scoţênd ţipete dureroase, aŭ pretins că piesa «mea avea ţelul perfid de a ataca instituţiile presente şi viitoare, «precum şi reformele liberale ce sûnt menite a regenera Naţia ro-

«mână!.. A fost o minunată ocasie pentru patrioţiĭ patentaţĭ de a «sĕ urca pe estradă după obiceiŭ, şi de a desfăşura în ochiĭ şi în «auḑul publiculuĭ şirul cunoscut de marĭ simţimente şi de banali-«tăţĭ patriotice. Şi sub pretecstul de a face o critică teatrală, eĭ aŭ «denaturat chĭar şi intenţiile care aŭ presidat la compunerea pieseĭ.

«De şi nu intră în obiceĭurile mele de a rĕspunde la asemine «hărăţagurĭ care, slavă Domnuluĭ, nu pot nicĭ răni nicĭ ucide pe «nime, doresc însă acum sĕ fac o declarare în favoarea adevĕruluĭ «adevĕrat: Atât în piesa **Rusaliĭ**, cât şi în drama întitulată **Sgârci-«tul risipitor**, am cercat sĕ bicĭuesc ridicolele, ear' nu principiile; «am cercat a stigmatisa nu pe oameniĭ ce aŭ convingerĭ, dar' pe «şarlataniĭ cariĭ fac din cele maĭ sacre principurĭ o materie de «speculaţie.

«Respect Capitolul, dar' nu mĕ pot opri de a ride de unele «gâsce care, de şi nu 'l-aŭ salvat nicĭ odată, se cred obligate de a «ţipa cu pliscul deschis apropo de nimică, apropo de o umbră şi «chĭar de o şuerătură adresată lor...

«Primiţĭ, d-le redactor, etc.»

Mircesci, 186...

Amice. — Fiecare generaţie produce naturĭ diferite şi tipurĭ caracteristice de un mare interes pentru studiul social şi istoric al fiecăreĭ epocĭ. Acele figurĭ serioase séŭ comice, măreţe séŭ ordinare, nobile séŭ têmpite, frumoase saŭ hîde, blânde saŭ fioroase, etc. poartă sigiliul seculuĭ lor şi compun tabloul original al societăţilor ce se succed şi se prefac cu timpul.

Dacă vijeliile necurmate la care aŭ fost espuse ţerile noastre în curs de maĭ mulţĭ seculĭ, nu ar fi nimicit desvoltarea literatureĭ şi a frumoaselor arte în România întreagă; dacă, pe lângă cronicariĭ ce s'aŭ ocupat cu descrierea faptelor istorice şi cu biografia Domnilor, am poseda şi alţĭ autorĭ cariĭ sĕ ne fi lăsat portretele străbunilor şi schiţe amĕnunte despre obiceĭurile trecutuluĭ, noĭ astăḑĭ ne-am putea face o idee esactă de societatea română, cu fisionomia sa originală, cu spiritul eĭ, cu tendinţele séle în epocele de maĭ înainte; şi astfel am fi înlesniţĭ în lucrările literare, romane şi drame istorice ce am voi sĕ întreprindem; însă asemene preţioase notiţe ne lipsesc!

Ce importanţă nemărginită ar avea în ochiĭ nostri o descriere a

timpuluĭ trecut, o descriere care ne-ar arăta, ca într'un album fotografic, tipurile şi caracterele energice ale vitejilor nostri strămoşĭ! Câte drame şi tragediĭ sublime am scoate din istoria ţeriĭ noastre, dacă am avea fidele cunoscinţe de natura personagelor destin te a fi puse pe scenă, dacă am sci sĕ le represintăm în cadrul lor adevĕrat!

Tot Românul care se mândresce cu trecutul glorios al Patrieĭ séle, simte dorinţa de a'şĭ închipui ce soĭŭ de oamenĭ aŭ fost aceĭ eroĭ cariĭ ne-aŭ lăsat aşa de falnică moştenire? Cum eraŭ portul, vorba, simţirile, moravurile, chipul lor oţelit în focul resboaelor, şi inima lor mărită prin sublima ĭubire de Patrie? Cum era poporul care trăea în frăţie cu coasa, cu toporul, cu codrul şi cu calul seŭ; acel nobil popor totdeauna gata a combate pentru apĕrarea vetreĭ părintescĭ? Ce fisionomie aveaŭ locuitoriĭ oraşelor, breslaşiĭ, funcţionariĭ, negustoriĭ de pe atuncĭ şi ce aspect aveaŭ însaşĭ oraşele noastre, astădĭ înecate de Evreĭ? Cum vieţuĭaŭ Domniĭ în curţile lor, şi cum era traĭul boerilor adăpostiţĭ în codri séŭ pe vêrfurĭ de munţĭ? etc. etc.

Zadarnice întrebărĭ! Tipurile cele maĭ interesante s'aŭ stins fără a lăsa nicĭ o urmă vederată! . . şi numaĭ un geniŭ profund ar putea sĕ le întrevadă prin vĕlul întunericuluĭ ce le ascunde, şi sĕ le scoată ear' la lumină. Dar' unde este acel geniŭ? Ne-ar trebui un Walter-Scott şi un Shakespeare. .. dar' nu ne fie cu supĕrare, suntem obligaţĭ a mărturisi că nu 'ĭ avem.

S'a observat cu multă justeţă că societatea română este una din cele maĭ setoase de schimbărĭ fie bune, fie rele. Reformele care se introduc în alte părţĭ ale lumiĭ cu greutate şi cumpănire, gasesc calea deschisă în ţeara noastră şi năvălesc fără nicĭ o înpedecare. Legile se reînnoesc pe tot anul, datinele vechĭ sunt părăsite cu o nepăsare întristătoare; ear' în locul lor prind rădĕcină obiceĭurile străine ca în pămêntul lor şi daŭ o fisionomie stranie atât orăşenilor cât şi oraşelor.

Cine ar recunoasce astădĭ societatea română de acum treĭ-decĭ de anĭ! Cine maĭ întêlnesce tipurile acele originale de boĭerĭ cu frica luĭ Dumnedeŭ, de cucoane **gospodine**, de **slugĭ** credincĭoase şi înbĕtrânite în casele stăpânilor, de lăutarĭ nelipsiţĭ la serbătorĭ, de meseriaşĭ şi negustorĭ românĭ cu calfele lor, ce formaŭ un soĭŭ de *tiers Etat* prin oraşe? .. etc. Unde şi unde se maĭ zăresce câte una din acele umbre rătăcite în lumea nouă.

În presenţa uneĭ asemene prefacerĭ ce se realisează atât de grabnic, am socotit că nu ar fi poate o lucrare greşită de a compune pentru curiositatea urmaşilor nostri o galerie de tipurĭ contimpurane; ear' spre a da acestor figurĭ o espresie maĭ vie, am adoptat pentru

ele forma dramatică, și le-am presentat publiculuĭ sub rubrica de **Cânticele comice**.

Este just însă ca sĕ declar că am fost îndemnat la această lucrare și de talentul recunoscut a luĭ Millo. El a sciut sĕ creeze într'un mod artistic cel maĭ înalt tipurile: **Paraponisituluĭ**, a **Chirițeĭ în voĭagĭŭ**, a **Kera-Nastasieĭ**, a luĭ **Herșcu bokcegiul**, a luĭ **Barbu Lăutarul**, a luĭ **Haĭmana**, a luĭ **Gură-cască**, a luĭ **Stan covrigarul**, etc. tipurĭ ce dispar pe toată ḑiua, dar' care vor rĕmânea întregĭ în memoria contimpuranilor luĭ Millo.

Mircesci, Martie 1874.

Domnuluĭ Mihail Cogălniceanu.

Cuĭ așĭ putea maĭ nimerit sĕ dedic comediea **Boĭerĭ** și **Cĭocoĭ** decât unuĭ om ca tine care aĭ luptat bărbătesce, aĭ pătimit fără a te descuragea, aĭ fost persecutat, închis la monăstire și chĭar espatrieat în epoha de absolutism ce 'mĭ-a servit de studiu pentru scrierea pieseĭ mele?

Primesce dar', Cogălnicene, dedicarea eĭ cu acea cordială amicie ce ne légă înpreună din copilăria noastră și ne-a pus alăturea unul cu altul pe câmpul luptelor trecute.

Această comedie, tabloŭ a uneĭ părțĭ din societatea de acum treĭḑecĭ de anĭ, va supĕra poate unele susceptibilitățĭ ecsagerate. Vin dar a declara aicĭ că, străin de orĭ ce gând de personalitate postumă séŭ ecsistentă, dominat de simțirea celuĭ maĭ adânc respect pentru memoria părinților nostri, n'am avut alt scop în compunerea pieseĭ mele, decât acela de a arăta defectele regimuluĭ sub care aŭ trăit eĭ, pentru ca generația actuală sĕ înveţe a prețui era de libertate și progres în care trăesce.

După această declarare leală, îmĭ rĕmâne sĕ adaug numaĭ, că opera mea dramatică cuprinde două categoriĭ de oamenĭ: **Boĭeriĭ onorabilĭ**, adică **Româniĭ cu suflet nobil**, și aceĭ corupțĭ, adică **Cĭocoiĭ**.

Aleagă fiecare cetitor categoria ce 'ĭ convine și critice în consecință!

Mircesci 1874.

Amice. — 'Mĭ-aĭ manifestat dorinţa de a ceti nămolul de manuscripte care compun **Repertoriul meŭ dramatic**. Mĕ induplec a'ţĭ îndeplini dorinţa: însă te jălesc!.. Ce pĕcate aĭ comis pentru ca însuşĭ, de bună voĭe, sĕ te supuĭ la o asemene osândă?..

Orĭ cum sĕ fie, eată manuscriptele; citesce-le, rupe-le, aruncă-le în foc séŭ mi le trimite înapoĭ... Cum veĭ voi... Eŭ te autoris sĕ facĭ cu ele orĭ ce veĭ găsi de cuviinţă. Simţirea de paternitate literară nu e desvoltată în mine pănă la gradul de a mĕ orbi asupra meritelor acestor producerĭ dramatice; prin urmare nimicirea lor nu m'ar face sĕ mĕ înbrac în negru.

Am fost obligat sĕ 'mĭ mĕsor sborul imaginaţieĭ şi a condeĭuluĭ în nivelul puteriĭ actorilor şi a cultureĭ publiculuĭ. Ear' dacă am reuşit a crea unele tipurĭ caracteristice şi a desemna unele şchiţe din vieaţa noastră socială, acele figurĭ şi tablourĭ vor interesa poate în viitor pe oamenĭĭ ce vor avea curiositate de a studiea şi cunoasce trecutul.

Mie nu 'mĭ rĕmâne decât sĕ mulţemesc contimpuranilor meĭ de buna primire ce aŭ făcut succesiv operelor mele dramatice; ear' ţie, amice, îţĭ voĭŭ fi recunoscĕtor de francheţa cu care te veĭ rosti în privinţa lor.

Nota-bene. — *Eată rĕspunsul amiculuĭ meŭ, sub formă de fabulă:*

LIMBA ŞI GURA.

— Nu 'ţĭ e milă, soro crudă, sĕ mĕ ţiĭ la închisoare
«Ca pe-un reŭ nelegĭuit?
«Ah! dă'mĭ voĭe sĕ resuflu, sĕ maĭ ĭes puçin la Soare;
«Căcĭ m'am vestedit cumplit!»
Astfel limba cătră gură
A vorbit cu glas pătruns;
Eară gura stringênd dinţiĭ ca pentru o muşcătură:
— Ba nu, dragă! 'Ĭ-a respuns.
«Şedĭ acolo în odihnă, bine eştĭ cum te găsescĭ,

«Şi foarte puçin îmĭ pasă
«De-a te sci că eştĭ frumoasă,
«Séŭ că 'n cĭudă te sbîrcescĭ!
«Câte orĭ maĭ înainte
«Tot cu astfel de cuvinte
«M'aĭ uĭmit, m'aĭ scos din minte,
«Încât eŭ drumul 'ţĭ-am dat;
«Eară tu, fără cruţare,
«Fără nicĭ pic de mustrare,
«Te-aĭ legat de mic şi mare
«Şi 'n belele m'aĭ bagat.
«Tu aĭ spus odinioară
«Că acéstă mândră ţéră
«E o ţéră de păpuşĭ,
«Şi că hoţiĭ cu **mănuşĭ**
«Pot sĕ jure pe dreptate
«Că le 's mânele curate!
«Tu pe mulţĭ din patrioţĭ
«Poreclit-aĭ **patri-hoţĭ**!
«Tu pe Greciĭ plăcintarĭ
«Chĭar de móşa lor menitĭ
«A fi vel-postelnicĭ marĭ
«Îngrăşaţĭ, buĭurdisiţĭ,
«'Ĭ-aĭ luat în treĭ parale
«Şi cu sfichĭurile tale
«I-aĭ redus a fi ce-aŭ fost
«Nu **velĭ-Post, ci capĭ de post.**
«Tu pe Ĭudiĭ vêndĕtorĭ
«Ce 's unelte de miseriĭ
«Aĭ probat că 's **lipitorĭ**
«Care sug sângele ţeriĭ!
«Ear' pe câţĭva politicĭ
«'Ĭ-aĭ numit **Gure-cascate**!
«Pe-oratorĭ cu vorbe late,
«**Napoilĭ** şi **Cleveticĭ.**
«Pe mulţĭ din pensionarĭ
«Aĭ pretins că 's **colivarĭ**
«Pentru care 'ĭ dulce mană
«Colivĭoara de pomană.
«Aĭ ris ş'aĭ făcut de ris
«Pe **Kiriţa din Paris,**
«Şi pe-aceĭ ce 'n lumĭ străine

«După ce-aŭ mâncat papara,
«Se mândresc făr' de ruşine
«Că nu'şĭ pot suferi ţara.
«Te-aĭ atins chĭar de prefecţĭ!
«Susţinênd că 'n meserie
«Nu rimează cu **perfecţĭ**
«Cum rimează 'n poesie.
«Şi n'aĭ respect macar
«Nicĭ pe-aceĭ nenorocițĭ
«Ce trăesc ca cĭoara 'n par
«Triştĭ şi **paraponisițĭ**.
«De m'oĭu potrivi eŭ ţie,
«Sĕ te scot din amuţie,
«Te cunosc, tu eştĭ în stare
«Sĕ te legĭ ear' de orĭ care,
«De senatorĭ, de magnaţĭ
«Ba şi chĭar de deputaţĭ!
«Aĭ sĕ strigĭ în gura mare
«Fără nicĭ o remuşcare
«Că pe-un deal cu nume sfênt
«O moară de şoarecĭ plină
«Se 'ntoarce mereŭ în vênt
«Dar nu macină făină.
«Aĭ sĕ spuĭ multe şi multe,
«Căcĭ maĭ sunt multe de spus
«Şi lumea o sĕ te-asculte
«Aĭurind ochiĭ pe sus.
«Decĭ de-acuma cu plăcere
«Poţĭ sĕ rîḑĭ în voĭe bună
«De-acea vorbă care sună:
«**Paserea pe limbă'ĭ pere!**»

N...

Post-scriptum

Vorba 'ĭ vechĭe şi 'nţeleaptă!
Însă tu, amicul meŭ,
Pune biciu 'n mâna dreaptă
Şi 'n ceĭ reŭ
Bate mereŭ!

N...

NOTA EDITORULUĬ

Repertorul dramatic a luĭ Alecsandri fiind scris într'un şir de maĭ mult de 30 de anĭ, el represintă pe lângă tipurile variate, pe lângă diversele fase prin care a trecut societatea română, şi jargonurile limbistice ce s'aŭ strecurat prin graĭul public de la 1840 şi până astădĭ. Mulţĭ din terminiĭ rostiţĭ de personagele pieselor acestuĭ repertorĭu sunt acum dispăruţĭ şi neînţeleşĭ; prin urmare s'a găsit de cuviinţă a sĕ adăogi la finele acestor 4 volume un soĭu de glosar esplicător a cuvintelor care sunt necunoscute generaţieĭ de astădĭ şi a celor străine.

CANŢONETE COMICE

67416

ŞOLDAN VITEAZUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iaşĭ 1850.

(Teatrul represintă o piaţă).

Şoldan, (e de gardă lângă o gherită. — El caută 'nprejur, lasă puşca, vine în faţa publiculuĭ şi cântă):

Eŭ sînt Şoldan Viteazul
Din-colo, de la Breazul,*)
Soldat de oaste nouă
Voĭnic însă cât noă.
Într'o ḑi, din pĕcate
Mi-aŭ pus un sac pe spate
Şi coĭful ist' pe cap
În care nicĭ nu 'ncap;
Şi m'aŭ trântit la numĕr
C'o puşcă grea pe umĕr
Cu trupul în *mindir*, **)
Cu călţĭ icĭ la chimir;
Ş'apoĭ mi-aŭ ḑis: Şóldane!
Stăĭ *smirna*, ţopârlane,***)
Căcĭ de-acum eştĭ soldat...
Soldat!.. vĕḑuşĭ pĕcat?

---

*) Sat de lângă Iaşĭ, în partea Copouluĭ.
**) În loc de mundir — tunică.
***) Smirna, cuvênt rusesc, ce însamnă: drept.

Of! Doamne! boerĭ d-voastră... sĕ nu vĕ fie vorba cu supĕrare... adică dă!.. de unde eram om de omenie ca toţĭ pământeniĭ... cu sucman, cu opincĭ, cu iţarĭ, cu pene de păun la pălărie, m'o luat bunteafĕr din sat, şi m'o sucit şi m'o schimosit şi m'o tuns chilug, de-ar rîde chiar babele acum de mine! (arătându-şĭ capul tuns). Dă! poftiţĭ de videţĭ... cap de român 'ĭ aista?.. par'că m'o smuls Rusaliile şi m'o păscut bobociĭ!.. (oftând) Ba nu, ḑeŭ... adică cum s'ar prinde, şaga de o parte... drept sĕ vĕ spun...

Frunḑĕ verde, verde, verde,
De m'aţĭ crede, crede, crede,
Mi 'ĭ destul
Ḑeŭ, destul,
Şi's sătul
Prea sătul
De casarmă ca de-o cuşcă,
Şi de muştru, şi de puşcă.
Căcĭ m'ĭ dor de plugărie
Şi de earba din câmpie!
Valeŭ! Valeŭ! inimĭoară,
Ca murguţa sbeară, sbeară!

Aşa ḑeŭ!.. după ce m'o strîns vêrtos în chingĭ şi m'o îngustat de-un palmac... apoĭ m'o scos la muştru... şi cât ţi'ĭ ḑiulica Domnuluĭ de mare, mĕ ţin la soare, ca pe un cocostârc... ean aşa!.. numaĭ într'un picior... (se pune într'un picior) ci că sĕ mĕ înveţe a face marş... una... a... doă... şi'ĭ dă... şi'ĭ dă cât îĭ ĭe glasul... o ţine una şi bună, chiar ca un palamar cu isonu la biserică... una... a... a... doă (schimbă piciorul). Ş'apoĭ ean sĕ mi te 'npingĕ pĕcatul sĕ te clătinĭ... valeŭ, mămulica mea! îţĭ toarnă nişte propele la fălcĭ de'ţĭ strămută căprioriĭ... Ba nu, ḑeŭ, adică cum s'ar prinde... şaga

de-o parte... nu'mĭ era maĭ bine mie la ţeară? la locuşoru meŭ? unde trăiam în ticnă de aḑĭ până mâne şi mĕ drăgostiam cu Măriuca... Nu cunoaşteţĭ pe Măriuca? fata luĭ moş Trohin Ţeară-Lungă?.. Măriuca cea cu ochiĭ ceacârĭ?.. (ruşinându-se) mi'ĭ ibovnică mie!.. Ce puiŭ de fată! s'o sorbĭ cu lingura.

Când la boeresc eŭ, vara,
Mĕ munciam mereŭ,
Şi veniam ostenit seara
La bordeiul meŭ,
Măriuca cea cu minte,
Ibovnica mea,
Îmĭ săria ţop înainte
Ca o turturea.
Hopa, ţupa, ţupa, lupa
Amêndoĭ cântam
Hopa, ţupa, ţupa, lupa,
Rîdeam şi giucam.
D'apoĭ ear la sĕrbătoare,
La Paştĭ, la Floriĭ,
La clacă, la şĕḑĕtoare,
La cules de viĭ,
Când de-odată 'ncepea hora,
Sĕ ne fi vĕḑut
Cum săriam de-odată fora
Chiar de la 'nceput.
Hopa, ţupa, ţupa, ş. c. l.

Dar apoĭ vorba ceea: ci că nu'ĭ în toate ḑilele Paştele!.. Într'o ḑi, chiar din mijlocu horeĭ, m'o umflat pe sus, ca sĕ mĕ dea la miliţă... ci că sĕ mĕ facĕ viteaz ca Stefan Vodă... bĭetu Stefan Vodă... unde'ĭ sĕ mĕ vadĕ făcênd muştru şi sĕ se bucure!.. Puşca la u... mĕr!.. (Ie puşca şi face esercițiŭ) puşca la stra...jă!.. la pi...cior!.. puşca la u... mĕr!.. marş... rantaplan, plan, plan, (face marş). Atâta 'mĭ place şi mie... darabana!.. Când începe-a bate

şî când începe mojica a cânta!.. ştiĭ?.. me furnică pin inimă, mi s'aprind ochiĭ ca doĭ jăraticĭ, şi'mĭ trece de dor de-a casă... atuncĭ, ḑeŭ, că m'aşĭ bate, dar, m'aşĭ bate păn' la moarte, pentru ca sĕ apĕr ţeara astă bună care mĕ hrăneşte... atuncĭ, ḑeŭ... cum s'ar prinde... şaga de-o-parte... uĭt şi pe Măriuca şi mĕ simt cu adevĕrat...

Că sînt Şoldan Viteazul
Din-colo, de la Breazul,
De şi de oaste nouă,
Voĭnic însă cât noă.
Atuncc cu mândrie
Mĕ vĕd la soldăţie
Cu coĭful ista 'n cap,
De şi nu'l pre încap.
Voĭos mĕ pun la numĕr
Cu puşca mea pe umĕr,
Şi'mĭ place ist *mindir*
Şi plumbiĭ din chimir!
Atuncĭ, român cu fală,
Aşĭ da în foc năvală,
Sĕ apĕr ţeara mea
De-orĭ ce nevoĭe grea!

(Se închină la public ostăşesce).

(Cortina cade).

MAMA ANGHELUŞA, DOFTOROAE

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iaşĭ 1850.

Angheluşa, (vine alergând pe scenă cu un snop de buruene în mână).

Eată, eată şi mătuşa!
Eŭ sînt mama Angheluşa
Care ştiŭ discânticĭ miĭ,
Ş'orĭ ce soiŭ de doftoriĭ.
Pentru farmecĭ de ĭubire
Şi drăciĭ chiar peste fire
Nicĭ cel mare cornorat
Nu'ĭ ca mine de 'nvĕţat!

Aşa, ḑeŭ, boerĭ d-voastră... Nu că mĕ laud, dar puteţĭ întreba şi pe cuconu... cum Doamne eartă-mĕ îĭ ḑic?.. unu cam ceacâr, cu barba 'n furculiţĭ şi c'o alunică cât nuca pe vèrfu nasuluĭ... De mult ce tot trecuse astă earnă pe la ferestrele cuconiţeĭ... eaca pozna, că'ĭ uĭtăiŭ numele!.. cuconiţa... una vam limonie la faţă şi cu ochiĭ în doĭ perĭ... Eĭ!.. îl apucase pe bĭetul cuconăşel o tusă de cele cu urechile lungĭ... ca sĕ nu ḑic vorbă proastă... şi numaĭ eŭ am putut sĕ'l tămăduiŭ de dînsa, bat'o pârdalnica!.. că se încuĭbase, mĕ rog, în el, ca în

casa eĭ... Ştiţĭ ce ĭ-am dat sĕ bee?.. ceaiŭ de cucută fert la un loc cu un snop de pipăruşĭ roşĭ şi dres cu puţintică terbentină... ca vr'o două litre şi maĭ bine. De atuncĭ sĕ-l audĭ ce glas are... cum cântă din ohtoic, glasul al optulea... ţi'ĭ maĭ mare drag sĕ'l ascultĭ... par' că'ĭ o roată de car neunsă. Când vrea sĕ dicĕ, te mirĭ ce... îĭ face gâtul schîîîrţĭ... şi Dómne! mare frumos îĭ maĭ şede... n'ar fi de diochĭ mititelu!

Cindură că pomeniiŭ de diochĭ, trebuĭe sĕ vĕ spun, boerĭ d-voastră, că mĕ pricep şi la discântice maĭ dihaĭ de cât Baba-Cloanţa...

Ştiŭ sĕ fac şi cu ulcica,
De ţi se sburleşte chica,
Când audĭ draciĭ şoptind
Şi pin oala bojbăind.
Atuncĭ vedĭ cum vine, sboară
Prin vĕzduh ca o cucoară
Voĭnicel de dor nebun
Pe-o prăjînă de alun.

I! Doamne! mulţĭ cuconaşĭ zăresc eŭ aicĭ, cărora le-aşĭ face de dragoste cu ulcica... dac' aşĭ şti că nu le-ar fi cu bănat. Ean spuneţĭ drept, sărutav'aşĭ ochişoriĭ, sĕ vĕ fac acu sĕ nebunițĭ după mine, cât sînt de bĕtrână şi de hardughită?.. Doamne! ce m'aţĭ maĭ pupa... ce m'aţĭ maĭ dismerda... ce m'aţĭ maĭ numi ânger cu pĕr galben, şi eŭ m'aşĭ fasoli chiar ca o madamă... (făcênd ca o tênĕră cochetă). Da şedĭ binişor, *mosiu*... da dă 'mĭ pace, *mosiu*... Vaĭ de mine! ce vrea sĕ dicĕ una ca asta?.. *mon die, mon die!.. je vu pri... pardon...*

Eĭ, dă! nu vĕ spărieţĭ... c'aşa glumesc eŭ. Da de cumva aveţĭ ceva ahturĭ la suflet... şi v'o picat tronc la inimă vr'o cuconiţă frumuşică... fie şi cu bărbat...

tot una'ĭ... sĕ vĕ 'nvĕţ eŭ meşteşug bun. Prindeţĭ un liliac în noaptea ajunuluĭ Bobotezeĭ şi'l îngropaţĭ într'un furnicar. Peste triĭ ḑile nu rĕmâne din el de cât doă ciolănaşe subţirele: un cârligel ş'o lopăţică. De'ĭ atinge cuconiţa cu cârligelul?.. te-o vĕḑut Dumneḑeŭ! aĭ prins păsĕruĭca 'n laţ... De'ĭ lovi bărbatu cu lopăţica?.. l'o luatŭ draciĭ!.. Se duce de-a tumba peste noĕ mărĭ şi noĕ ţĕrĭ... curată socoteală... Eĭ! dar păn' la liliac... veniţĭ la mama Angheluşa.

Ştiŭ sĕ stîng în apă rĕce
Cărbunĭ roşĭ vr'o cincĭ-spre-ḑĕce
Pentru-aceĭ puţin isteţĭ
Ce le ḑic că's diocheţĭ.
Ştiŭ a face case bune;
Şi le stric, ḑeŭ, de minune,
Maĭ dihaĭ şi maĭ dibacĭ
De cât ceĭ ce stric baracĭ.*)

Aşĭ putea sĕ vĕ spun multe case stricate de mine... dar mi'ĭ sĕ nu se supere cineva şi oare cine...

Maĭ ştiŭ leacurĭ multe încă
Pentru ceĭ ce zac de brâncă
Şi, coteĭ linguşitorĭ,
Şed pe brâncĭ de multe orĭ.
Maĭ ştiŭ ear o doftorie
Ca sĕ scapĭ cu dibăcie
De aceĭ ce port minciunĭ
Ca o marfă de nebunĭ.

Pentru cel care stă culcat pe brâncĭ şi necinsteşte omenirea, puind'o în rĕndu dobitoacelor, după cum

---

*) Din ordinul Guvernuluĭ, pompieriĭ aŭ dărmat mare numĕr de baracĭ vechĭ şi coperite cu şindilă; o mĕsură foarte nimerită pentru ferirea oraşuluĭ de foc.

spunea rĕposatu dascalu Pralea ... Dumneḑeŭ sĕ'l odihniască!.. cel maĭ bun leac ca sĕ'l vindecĭ, 'ĭ s'aducĭ vr'o patru surugiĭ de la poştă şi sĕ le poronceştĭ ca sĕ ureze ca în agiunu sfântuluĭ Vasile, cu harapnicile pe spinarea luĭ. Peste un ceas, un ceas şi jumătate, sĕ fiĭ sigur că se scoală din brâncĭ în picioare şi rĕmâne vindecat pentru veciĭ vecilor, amin. Ear pentru ceĭ cariĭ arunc venin cu limba peste uniĭ şi alţiĭ, dacă vreĭ sĕ nu maĭ clevetească cât or trăi?.. sĕ ĭeĭ o sută şi maĭ bine de ace englizeştĭ şi sĕ le înfigĭ în vêrfu limbiĭ lor. Pe urmă sĕ le scoţĭ câte unu, unu, şi în locu lor sĕ presorĭ steclă pisată şi amestecată cu praf de peatra iaduluĭ. De-or maĭ spune minciunĭ vr'o dată ... vina mea sĕ fie!

Credeţĭ, credeţĭ pe mătuşa,
Că sînt mama Angheluşa
Cunoscută-aicĭ 'n Eş
Şi nu fac la nime greş.
Pentru farmecĭ ĭs vestită,
Şi de mulţĭ chiar ispitită;
Drept dovadă, vĕ uĭtaţĭ...
Ţeara 'ĭ grea de fermecaţĭ!

Acu farmecile ca farmecile ... dar cât pentru ale gospodărieĭ ... apoĭ nu s'a dat pe faţa pământuluĭ o jupineasă maĭ iscusită de cât Angheluşa ... nu că mĕ laud, dar ...

Ştiŭ sĕ fac de toate bune,
Vutcĭ, dulceţurĭ de minune,
Şi beltele de gutăĭ
Care scot dinţiĭ ceĭ rĕĭ.
Cozonacĭ de modă nouă
Fără unt şi fără ouă,
Şi 'nvêrtite ce, mĕ giur,
Pot sluji de coafiŭr.

Cine-a vrea sĕ mĕ ĭee jupineasă 'n casă, 'ĭ scutit de marşan de mode... Ş'apoĭ îĭ maĭ aduc şi alt folos... Dacă are copiĭ, sĕ'ĭ dee pe mâna mătuşeĭ... Ţi'ĭ hărăcsesc de spasmurĭ şi le discânt de diochiŭ ca maĭ bine... că eŭ am umblat pe unde 'şĭ-o înţărcat dracu copiiĭ, şi am deprins de toate...

Ştiŭ sĕ fac descântecĭ grele
Pentru orĭ ce boale rele:
Precum boala de turbat,
De bârfit şi de furat.
Saŭ de a şerpilor muşcare,
Saŭ de-acea rĕ boală care
Schimbă sufletu 'n românĭ
Şi'ĭ preface în păgânĭ!

Dar maĭ ales, boerĭ d-voastră, ce ştiŭ bine?.. 'ĭ sĕ lecuesc de frigurĭ, de durerĭ de cap, de durerĭ de măsele şi de urît. De pildă, l'o apucat pe cineva frigurile, fie luĭ acolo?.. pune'ĭ frumuşel trupu în apă cu ghiaţă şi'ĭ dă sĕ mănânce vr'o doĭ harbujĭ necopţĭ. Pe de-asupra dă'ĭ sĕ bee lapte crud şi botezat cu apă pe ploae... peste un ceas 'ĭ gata!.. Pentru durerĭ de cap... cunosc doă leacurĭ fără greş... le-am învĕţat de la rĕposatu doftoru Flaĭmuc, care s'o dus de mult pe ceea lume ca sĕ'şĭ vadĕ bolnaviĭ. Eĭ!.. dacă 'ĭ durerea din rĕceală, şi'ĭ nouă? pune vr'o ḑece ferarĭ sĕ batĕ cu ciocanele cât 'ĭ ḑiulica de mare; şi 'n vreme ce 'ţĭ-or bocăni la ureche, şeḑĭ plecat cu capu pe-o tipsie plină de mangal aprins. Ear dacă 'ĭ durerea veche şi înrădĕcinată?.. n'aĭ de cât sĕ te tunḑĭ chilug, şi pĕru ce rĕmâne pe cap sĕ'l smulgĭ cu cimbistra fir câte fir... Cu chipu aista scoţĭ toată rĕutatea din cap şi rĕmâĭ pleşuv... dar teafĕr. Pentru durerĭ de măsele, cel maĭ bun

lucru 'ĭ sĕ nu te daĭ pe mâna doftorilor de dinţĭ; saŭ dacă nu te vindecĭ cu atâta, sĕ ĭeĭ simburĭ de persică şi sĕ'ĭ stricĭ cu măseoa cea rĕ. Ear dacă nicĭ chipu aista nu'ţĭ foloseşte?.. sĕ clăteştĭ gura de triĭ orĭ pe ḑi cu vitriol clocotit... (vorbesce ca nemţiĭ) la tot unu dat, câte un feleşan mare... (cu glas firesc) ca în reţetă.

În sfîrşit pentru boala urîtuluĭ, care 'ĭ boala cea maĭ a draculuĭ din lume?.. ascultaţĭ...

Dragĭ boerĭ şi cuconiţe,
Holteĭ, fete, vĕduviţe,
De vroiţĭ numaĭ decât
Sĕ vĕ treacĕ de urît?
Lăsaţĭ ĭute casă, masă,
Şi cu inima voĭoasă
Alergaţĭ, vĕ sfătuesc,
La teatrul românesc.

Ce vĕ spun eŭ... de s'a maĭ ţine urîtu de d-voastră?.. sĕ nu'mĭ ḑiceţĭ Angheluşa.

Credeţĭ, credeţĭ pe mătuşa
Căcĭ sînt mama Angheluşa
Cunoscută-aicĭ 'n Eş
Şi nu daŭ la nime greş.
Eŭ sînt gata şi ferice
De-a slujî pe toţĭ aice.
Când îţĭ vrea sĕ vĕ slujĕsc...

(bătênd în palme)

Pan, pan, pan... şi eŭ sosĕsc.

(Se închină şi pleacă alergând).

(Cortina cade)

HERŞCU BOCCEGIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iaşĭ 1851.

———

(Teatrul represintă o stradă din Iaşĭ. — La rîdicarea cortineĭ se aude în culise hămăit de cânĭ).

Herşcu, (strigă spărieat): *Aveĭ! ţibi, ţibı, cheţel.* (intrând). Ţibi, ţibi cheţel, che te lovesc cu cotu. Ţibi chine pintenog... *arihnăndă tatnără!*
(vine în faţa sceneĭ, strigând:) Marfă! marfă! moruntuşurĭ!.. forficele... andrele... vacs pentru cibuţele... frunḑe pentru obrijele... marfă... marfă! (către public) Slug d-vostră, boerĭ şi chicoane! nu poftiţĭ ceva moruntuşurĭ de Lipschi şi de Paris?.. am de toate, ḑic ḑeŭ!.. de care poftiţĭ de acele nu ghesiţĭ... Vreţĭ se videţĭ, mĕ rog?.. Eŭ nu silesc pe nime... (pune bocceoa gios ş'o desleagă) Dacă nu cumpĕraţĭ nimichi, nu mĕ supĕr... che eŭ sint Herşcu Boccegiu, cunoscut pin toate casele boereştĭ, ḑic ḑeŭ! Am marfă de mofluz eftină şi fără tocmeală... Inchi se videţĭ... poftim mĕ rog...
(scoate marfa câte una şi o arată publiculuĭ în vreme ce cântă strofele următoare:)

Marfă, marfă de Paris,
Astă-ḑĭ chiar o am deschis,
Ş'o daŭ eftină, ḑic ḑeŭ,
Ca sĕ schep de ea şi eŭ!
Foarfecĭ marĭ de tuns un *chichi.* *)
Ceĭ ce prind prea mult ***arichi*** **)
Brice lungĭ de dat perdaf
Celor cu pricinĭ de jaf.

Pentru aşa moţpănoĭ nu trebue judecătorie... trebue bărbierie ca se'ĭ usture păn' pi *chele.* ***)

Poftim ace de cârpit
Şi cleiŭ tare de lipit
Inimile ce-aŭ slăbit,
Cugete ce-aŭ putreḑit.
Poftim apă de livant
Pentru cavaler galant;
Chınd pe nas o tragĭ, o 'nghiţĭ,
Facĭ pe loc hafiţĭ, hafiţĭ!

(strĕnută).

(către public) Cum aĭ spus, mĕ rog? sĕ'mĭ fie de ghicĭ... foarte mulţumesc d-tale... nu primesc.

Poftim praf de dinţĭ pre bun
Pentru-aceia care spun
Minciunĭ lungĭ de şepte coţĭ ..
Se le cadĕ dinţiĭ toţĭ.
Poftim roş-roşĭor... îl vênd
Pentru-aceĭ mişeĭ de rênd
Care, orĭ şi ce păţesc,
Pe obraz nu se roşesc!

---

*) Un pic. — **) Aripĭ. — ***) Pele.

Cumpěraţĭ, mě rog, ca sě le trimiteţĭ lor present de Paştĭ, în loc de vovă*) roşĭ... Nu'ĭ scump... che am adus multă de asta.

Maĭ poftim şi cherţĭ de gioc
Mesluite pe noroc,
Se te facĭ mult maĭ dihaĭ
Maĭ dihaĭ de cât un craiŭ.
Maĭ poftim şi alte cherţĭ
Unde dache mult învěţĭ
Te facĭ foarte procopsit
Procopsit saŭ pricopsit.

Videţĭ d-vostră... cherţĭ şi cherţĭ... aşa'ĭ? însě aste se vênd atât de mult... che s'o dat vênḑarea lor în otcup... chind aste-l-alte le cumpěră de geaba numaĭ şoareciĭ... Adichi... ḑic ḑeŭ!.. învěţaţĭ trebue sě fie şoareciĭ din ţeara Moldoviĭ!

Cum aĭ ḑis mě rog? chit ţine? Nu'ĭ scump... aşa se trăesc! cine 'ntreabă, ḑece leĭ, cine cumpěră, cincĭ leĭ. Voăs?.. chit dracu pe tată luĭ?.. adichi si mi erţĭ... marfă de Paris şi de Lipschi, nu'ĭ marfă de Podlelvoeĭ...**). Astă marfă din boccea, am adus'o eŭ singhir din Momorniţi, şi chiti am păţit păn'aice... Dumneḑeŭ fereasche!.. Sě videţĭ, mě rog. M'am pornit de pe graniţi ca un boer mare... cu cherîta cu doĭ voiştĭ***), şi cu un cal care făcea chit opt. Dar chind am pornit, m'o apucat pe drum de-odată un viforoiŭ cheptuşit cu omăt şi pe façă şi pe dos. Chind mě bătea peste obraz, chind mě bătea peste ceafă; dar eŭ strigam vĭo, vĭo, la calul cel de pe cheruţă... şi chind strigam vĭo... calul făcea ho...

*) Ouě. — **) Podul Iloaieĭ. — ***) Oiştea.

şi sta pe loc... Eŭ vĭo, el ho! eŭ vĭo, el ho!.. *ghiraĭ şvarţ!*.. aşa supĕrare mare... de chind o trecut jidoviĭ Mare roşie, inchi n'am păţit, ḑic ḑeŭ! Perciuniĭ mi se făcuse meciuchi, şi barba ţepuşĭ... inchit m'o prins un gutunar piste nas, de cele tătăreştĭ... Ba inchi ce se veḑĭ?.. che şueram pe nas ca un tilharoiŭ... chind mĕ rĕsuflam, făceam! fhiŭ... Ş'aşa, mĕ rog, ca sĕ nu maĭ lungesc vorbe degeabă... am agiuns în codru Herţiĭ!.. aveeĭ! ştiţĭ d-vostră ce'ĭ codru Herţiĭ? aveĭ! mamunĭeŭ!

I.

(Arie jidovească).

Codru Herţiĭ (ter) cel de moarte,
La jidanĭ 'ĭ duşman forte.
Eĭ veĭ! main got!
Dacă eştĭ cam rufos,
Voĭnicos... da fricos, } bis.
Ḑic ḑeŭ, morĭ de tot! }

II.

Mamă, tată! (ter) mare frichi
Ţine cale la potichi!
Eĭ veĭ! main got!
Dacă eştĭ cu zuluf
Şi pe cap plin de puf, } bis
Ḑic ḑeŭ, morĭ de tot! }

Acolo o perit jupânu Iţichi Zarafu care era tare voĭnicos şi chind se mâniea... de frichi fugea pi deal ca pi vale; şi jupânu Solomonichi harabagiul care purta

tot deauna la drum un harțagan*) mare pentru volintiroĭ, și chind se întîlnea cu dînșiĭ... le da degrabă harțaganu, ca sĕ nu se facă primejdie. Și chițĭ aŭ maĭ perit! să fie la dînșiĭ acolo unde șĭ-aŭ lăsat papuciĭ!.. aveĭ!.. codru Herțiĭ!..

Dumneḑeŭ ferească, chit am maĭ pățit!
Eŭ mĕ mir de frichi cum de n'am murit?
Eĭ veĭ, mamu nĭeŭ!
Eĭ veĭ, tatu nĭeŭ!
M'aŭ prins telheroiĭ! m'aŭ prins, ĭ-am vĕḑut;
Ba 'nchi mi se pare, che m'aŭ și bătut.
Eĭ veĭ, mamu nĭeŭ!
Eĭ veĭ, tatu nĭeŭ!
Mĭ-aŭ făcut morișchi, chiar printre perciunĭ.
Așa talharĭ inchi n'am vĕḑut nebunĭ!
Eĭ veĭ, mamu nĭeŭ!
Eĭ veĭ, tatu nĭeŭ!

Da sĕ videțĭ, mĕ rog, cum s'o întîmplat cu bătae. Nu eram departe de Dorohoĭ... tirg jidovesc ca și tirgu Eșĭ. Maĭ avem un deal ș'o vale ș'o limbi de pădure. Eŭ mergeam fără griji: pentru che nu's fricos. Chind de-odată zăresc înainte doă matahale groase și spetoase și bărboase și mustețoase, care băga frichi la oase. Chind le-am zărit, am murit... dar fiind che nu's fricos... mĭ-am scos degrabă și cușmă și chitie de pe cap și le-am pus ună'n dreapta, ună'n stinghi... ca sĕ vadĕ telheroiĭ che suntem maĭ mulțĭ.

— Stăĭ Ĭudă! răcnește de-odată un matahal. Eŭ ḑic veĭ! calul face ho! și ne oprim trustoțĭ. Dache ne-am oprit... telheroiĭ o 'nceput a veni spre cheruță cu ghind reŭ. Eŭ, cu cap, strig la dînșiĭ:

— Nu venițĭ, nu... Voĭ sintețĭ doĭ, noĭ sintem triĭ!

*) Eartagan.

— Da ce sînteţĭ voĭ, târtane?

— Noĭ sintem oamenĭ bunĭ cu frichi... a luĭ Dumneḑeŭ, sfinţĭ părinţĭ de la mănăstire, ḑic ḑeŭ; «Da-«che nu me creḑĭ pe mine care's harabagiŭ? întreabă «şi pe jupânu Leĭba din fundu cheruţiĭ.»

Aicĭ m'am greşit cu vorba puţintel şi volintiroiĭ m'aŭ inţeles che eram boccegiŭ... mamu nĭeŭ! chind s'aŭ aruncat pe mine ca doĭ zăvoḑĭ... şi chind o început a'mĭ scutura de omet chelea draculuĭ *) cu ciomegile... veĭ, veĭ, veĭ! par'că bătea în păpşoĭ, ḑic ḑeŭ. Eŭ strigam ghevalt... Urzichi!**) şi mĕ luptam ca un voĭnicos... pentru che nu's fricos... dar ce folos! chind făceam cu ghicischi flischĭ... eĭ cu ciomagul trosc şi pliosc... Chind eŭ eram dedesupt, chind eĭ deasupra, chind eĭ deasupra, chind eŭ dedesupt... Aĭ veĭ! tatu nĭeŭ! telheroiĭ mĕ făcea chiseliţi dacă nu mĕ scăpa de pe dinşiĭ nişte creştinĭ botezaţĭ. (oftează).

Bine-o ḑis cine-o ḑis, che, jidanu nevoeş se 'neacă pe uscat! A doa ḑi chind făcea cucoşu chichirighi... m'am pornit de la Dorohoĭ, înse pĕcatu mĕ alunga, chit pe cole, chit pe dincole ca pe un ghischi... şi chite am maĭ păţit!... Eĭ veĭ! codru Herţiĭ!.. Maĭ bine de chit sĕ facĭ neghistorie cu dinsu, maĭ bine sĕ şeḑĭ linghi balabustă. (duĭos) Balabustă!... şi eŭ inchi am o balabustă... şi ce balabustă frumuşichi, cu faţă de ghermesit de Lipschi... faĭn, faĭn... Chind o veḑĭ, te apucă un fior din talpe şi giocĭ ca un curcan bĕtrân. Eŭ mor de pe dinsa de dragoste, şi toţĭ jidaniĭ mor de pe ciuda mea. Ha, ha, ha... par'che sint un grof jidovesc, aşa 's fudul cu balabustu nĭeŭ!... ş'apoĭ poate che n'am dreptate?

---

*) Materia halaturilor jidovescĭ se numesce: pelea draculuĭ.
**) Urzică, vestit agent al poliţieĭ din Iaşĭ.

(Arie jidovească).

Balabustă mititichi
   Dragă nĭeŭ,
Tare'ĭ tare frumuşichi!
   Ḑic şi ḑeŭ.
Chind o vĕd eŭ pe dugheană,
   Vaĭ, vaĭ, vaĭ!
Mĕ măninchi pe sprinceană,
   Haĭ, haĭ, haĭ!
Handiridi, ridi, ridi, ridi, ridi, ridi
   Handiridi, ridi Ruhala!
Handiridi, ridi, ridi, ridi, ridi, ridi
   Handiridi, ridi, Zugzala.

Mititichi balabustă
   Dragă nĭeŭ
Poartă rochiĭ fără fustă
   Ḑic şi ḑeŭ.
Ea pe cap e rasă, rasă
   Vaĭ, vaĭ, vaĭ!
Ş'aşa inchi 'ĭ maĭ frumoasă
   Haĭ, haĭ, haĭ!
Handiridi, ridi, etc. etc.

Balabusta cea frumoasă
   Draga nĭeŭ
Chite-odată 'ĭ mânioasă
   Ḑic şi ḑeŭ.
Dar chind vĕd che'ĭ aşa *Rifchi*
   Vaĭ, vaĭ, vaĭ!
Ca o broască mĕ fac lifchi
   Haĭ, haĭ, haĭ.
Handiridi, ridi, etc. etc.

(Herşcu gioacă într'un picior, bătênd în palme, în vreme ce cântă Handiridi. De o dată se aude un lătrat de câne în culise. Herşcu se opresce spărieat şi aleargă de ĭe cotul de gios). Ţibă chine... *Arihnăndă tatnără*... Mĭ-a sărit inima din loc (stupesce în sin). Am socotit che

m'aŭ mâncat... (cu mânie) Am se te lovesc cu botu peste cot... las! las! volintiroiŭ buţuf*).

(Cătră public) Poftiţĭ orĭ nu poftiţĭ?... vreţĭ să'mĭ faceţĭ ceva alişveriş, che n'am vreme de prăpădit. D-vostră ştiţĭ numaĭ se rideţĭ de mine şi nu'mĭ cumpăraţĭ nimichi... Eĭ! atât pagubi pe ţeara nostră... (strînge bocceoa) Pentru che sint jidan boccegiŭ, de aceea nu vroiţĭ se'mĭ faceţĭ seftenlichi... Poftim de mergeţĭ pi la dugheni marĭ ca se plătiţĭ indoit (pune bocceoa pe umerĭ). Boerĭ D-vostră, maĭ am inchi o marfă (ruşinêndu-se) dar nu ştiŭ dache se cade se...

Maĭ am inchi şi mănuşĭ
Şi le-aşĭ da făr' nicĭ un gruşĭ
Dacă-aşĭ şti, boerĭ, che vreţĭ
Mie 'n palme se'mĭ băteţĭ!
Am de toate cum vedeţĭ;
Marfa mea nu are preţ
Ş'o daŭ eftină, ḑic ḑeŭ,
Ca să scap de ea şi eŭ.

(Se pornesce strigând: *marfă măruntişurĭ.* Câniĭ latră în culise... Herşcu se apĕră cu cotul pe dinapoĭ).

(Cortina cade).

---

*) Beţiv.

CLEVETICI

ULTRA-DEMAGOGUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iaşĭ 1862.

(Teatrul representă un salon)

Clevetici

(Cu frac negru, jiletcă Robespier, cravată de matasă albă şi cu barba 'n furculiţă, întră pe uşa din fund).

Sănătate şi frăţietate, Domnilor cetăţenĭ!.. Am aflat că sunteţĭ adunaţĭ în colegiŭ eleptoral pentru alegerea unuĭ deputat, şi eată-mĕ's, alerg ca sĕ vĕ espun profesiunea mea de credinţă.

Eŭ sînt celebrul Cleveticĭ
Cunoscut nu de mult pe-aicĭ,
Liberal ultra, jurnalist
Şi constituţionalist.
Uniĭ 'mĭ ḑic că 's demagog,
Alţiĭ că sînt numaĭ un gog...
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot
Căcĭ sînt-un mare patriot!

Ce vroĭesc eŭ, Domnilor?..

O sciţĭ din coloanele ḑiaruluĭ meŭ: *Gogoaşă patriotică.*

Vreaŭ maĭ ântêĭ consacrarea aptuluĭ de la 5 şi 24 Ghenar, ca unul ce este făcut de mine şi numaĭ de mine...

Dar, Domnilor, eŭ singur am fost atât de putinte ca sĕ aprind soarele aceleĭ ḑile memorabile!.. Şi cu toate aceste privițĭ: nu's nicĭ macar un Ministru!

Al doilea. — Vreŭ respeptul Convenţiuneĭ cu condiţiune de a fi schimbată in totul, ca una ce a fost elaborată de străinĭ, fără concursul patriotic al Românilor...

Al treilea. — Vreŭ sufragiul universal pentru ca toată ţeara sĕ se prefacĕ într'o urnă eleptorală. Vreŭ maĭ mult, Domnilor; vreŭ ca tot locuitorul sĕ fie representant al Naţiuneĭ.

Ce spectacol măreţ!..

Patru milioane de deputaţĭ la un loc cerênd cuvêntul!

Sînt novator, am ideĭ marĭ
Ideĭ revoluţionarĭ.
Vreŭ sĕ răstorn, sĕ schimb, sĕ dreg..
Dar ce câştig?.. cu ce m'aleg?
Uniĭ îmĭ ḑic vrednic Roman,
Alţiĭ pretind că 's şarlatan!
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot
Căcĭ sînt un mare patriot!

Ce vreŭ eŭ, Domnilor?.. Un lucru prea simplu! Vreŭ libertatea absolută!.. Sĕ nu maĭ atârne servitoriĭ de. stăpânĭ, copiĭ de părinţĭ, soldaţiĭ de şefĭ...

Vreŭ ca toţĭ buniĭ Românĭ, sĕ se poată aduna cu miile când îĭ voiŭ chĭema eŭ, fără a da de scire Guvernuluĭ. Vreŭ egalitatea perfectă!.. sĕ nu maĭ fie săracĭ

şi bogaţĭ, micĭ şi marĭ, slabĭ şi graşĭ, proştĭ şi cu cap, oamenĭ şi vite ... Vreŭ sĕ imitez în ţeara mea toate fazele revoluţiuneĭ francese, căcĭ numaĭ prin tulburare o naţiune se civilisează... dar cine m'ascultă? Găsesc o oarbă opusăciune din partea unor strigoĭ, unor retograḑĭ ruginiţĭ ca Sandu Napoilă.

Munţiĭ ceĭ marĭ cu ale lor stâncĭ
Vreŭ se'ĭ rĕstorn prin văĭ adâncĭ,
Sĕ nivelez tot pre pămênt...
Dar cine'mĭ crede de cuvênt?
Uniĭ îmĭ ḑic că sînt tribun,
Alţiĭ pretind că sînt nebun;
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot,
Căcĭ sînt un mare patriot!

Ce vreŭ eŭ, Domnilor: Vreŭ sĕ fiŭ caŭa, sĕ fiŭ spada de Damocles a conservatorilor şi idolul poporuluĭ suveran!

De aceea vreŭ sĕ împart moşiile proprietarilor... Dar mĕ veţĭ întreba dacă eŭ însumĭ sînt proprietar? Ba nu, însĕ aceasta nu invalidează convicţiunile mele socialiste. Eŭ, Domnilor, sînt un cetăţean însetat de glorie şi de amoarea popularităţeĭ, şi prin urmare, orĭ cât de grele sĕ fie împregiurările politice ale ţĕreĭ, eŭ am curagiul a striga în gura mare: arme, arme, arme! căcĭ mĕ cred brav ca Stefan cel mare şi ca Mihaĭ Viteazul.

Vreŭ pre Românĭ sĕ'ĭ fac pe loc
Romanĭ anticĭ, vitejĭ de foc,
Ca sĕ ţinem resbel cu Ruşĭ
Englezĭ, Chinezĭ, Turcĭ, Nemţĭ şi Pruşĭ.

(Se aude afară bătae de tobă. Cleveticĭ se sparie strigând): Aoleo! ce se fie? (el aleargă la fereastră şi se întoarnă adăogând): Am creḑut că's eĭ!..

Uniĭ îmĭ ḑic că's hărţăgos
Alţiĭ pretind că's cam fricos...
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot
Căcĭ sînt un mare patriot!

Ce vreŭ eŭ, Domnilor? Vreŭ libertatea cea maĭ nemărginită a preseĭ, pentru ca sĕ pot batgiocori când îmĭ place şi pe cine 'mĭ place. Vreŭ sĕ rĕstorn tot ce esistă, pentru ca se'mĭ fac un pedestal din ruinele presentuluĭ şi sĕ mĕ urc pe acel pedestal, ca sĕ proclam republica democratică şi socială. Trecutul e al strigoilor, presentul e al moderaţilor, viitorul e al meŭ!

Trecut, present, nu mĕ sfiesc
Sĕ'ĭ critic rĕŭ, sĕ'ĭ osândesc,
Căcĭ eŭ, eŭ, eŭ şi numaĭ eŭ,
Sînt bun Român şi sciŭ ce vreŭ.
Uniĭ m'admir, alţiĭ mĕ 'nchid
Uniĭ mĕ plâng, alţiĭ mĕ rid...
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot
Căcĭ sînt un mare patriot!

Cercaţĭ, Domnilor, sĕ mĕ trimeteţĭ la Cameră, cu mandatul de representant al Naţiuneĭ, şi atuncĭ veţĭ videa ce poate Cleveticĭ... Închipuiţi-vĕ că sînt în Cameră... eată-mĕ 's la locul meŭ... (se pune pe scaun) Cer cuvêntul, D-le Preşedinte... cer cuvêntul... nu mi'l daĭ? prea bine! (se scoală şi vine în faţa publiculuĭ). Am cerut cuvêntul pentru ca sĕ combat opiniunea emisă de D-nul Ministru de finanţe în cestiunea budgetuluĭ. De şi onorabilul preopinent a cerut cestiunea prealabilă, voiŭ întreba ce este budgetul, D-lor? Budgetul, D-lor, este pulsul unuĭ Stat.. trebue în consecinţă sĕ'l pipăim cu luarea aminte a unuĭ medic... Lăsând dar de o parte pe D-l Ministru de finanţe care a

sulevat această cestiune urgentă, mĕ voiŭ adresa cătră D-nul Ministru de justiţie, pentru ca sĕ 'l întreb: cum de a cutezat a călca sacrul princip al inamovibilităţeĭ consacrat de Conveţiune, depărtând de la giudecătoria, nu sciŭ căruĭ district pe onorabilul cetăţean Cârcioc, ce a dat atâtea probe de integritatea cea maĭ pură şi de patriotismul cel maĭ pur? Îmĭ va rĕspunde negreşit D-nul Ministru de resbel că formarea uneĭ nouă bateriĭ este necesară? însĕ, Domnilor, strămoşiĭ nostri Romanĭ, companioniĭ de arme al strămoşuluĭ nostru Traian, n'aveaŭ trebuinţă de atâtea tunurĭ pentru ca sĕ învingĕ pe inimicĭ, şi când e cestiunea de banĭ, se cuvine sĕ fim economĭ, căcĭ acest budget este produs de obolul săraculuĭ, aceluĭ sărman asuprit şi nenorocit, pe care cad toate sarcinele!.. aceluĭ ilot cu geme de secolĭ, fără ca D-nul Ministru de interne sĕ se fi îngrijit pănă acum de a propune Cameręĭ un proĭept de lege pentru uşurarea claseĭ de gĭos... A! D-le Ministru de interne! dacă aĭ avea alte gândurĭ, de cât acel de a prinde o rădĕcină eternă pe scaunul preşedinţeĭ, aĭ gândi că dinaintea D-tale doă drumurĭ sînt deschise, acela urmat de Bimbaşa Sava, şi acela urmat de Cavur!.. În darn D-nul Ministru al afacerilor străine mĕ întrerumpe sub pretest că n'aşĭ fi în cestiune... D-luĭ nu scie usul parlamentar, dar eŭ... sînt trimis aicĭ de Naţiune ca representantul intereselor eĭ. Acest mandat sacru îl voiŭ îndeplini ca cetăţean liber şi liberal, apĕrând cu energie şi cu logică (iute) libertatea, egalitatea, dreptatea, fraternitatea, inviolabilitatea, inamovibilitatea, autonomiea, Conventiunea, drepturile naţionale, garda naţională, partidul naţional şi cele-l-alte... (resuflându-se) căcĭ eŭ... şi de ce nu? am toate calităţile de a fi Ministru!.. O mărturisesc cu toată

modestia, D-lor, pentru că am fost, sînt şi voiŭ fi cetăţean român şi nu am obiceiŭ de a aprinde luminărĭ, din contra eŭ le sting . . . (glasul ĭ se stinge ; el urmează a vorbi prin gesturĭ).

Fraţĭ căuzaşĭ, m'aţĭ audit?
Sînt elocŭent apelpisit.
Vorbesc, vorbesc, vorbesc, vorbesc
Păn' ce pe toţĭ 'ĭ obosesc.
Unĭĭ 'mĭ dic ritor hazliŭ,
Alţiĭ 'mĭ dic palavragiŭ!
Dar eŭ n'asud, eŭ sufĕr tot
Căcĭ sînt un mare patriot!

(Ĭesă maĭestos).

(Cortina cade).

SANDU NAPOILA

ULTRA-RETROGRADUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iaşĭ 1862.

(Teatrul represintă un salon)

Napoilă, (afară).

Ce face?.. Sĕ plătesc eŭ capitaţie?.. Eŭ, boer velit?.. Eŭ, Sandu Napoilă?.. atuncĭ s'agiungĭ tu, guleratule.

(Întră furios pe scenă şi se adresează publiculuĭ)

Da bine, boerĭ D-voastră, unde mergem?.. ba nu, adică vĕ întreb, unde mergem?..

De când legea asta nouă
Ce Convenţie îĭ zic,
Aŭ rupt reglementu 'n doă,
Am agiuns chiar de nimic!
Şi de unde maĭ 'nainte
Eram toţĭ boerĭ veliţĭ,
Ne-aŭ luat pe dinainte
Nişte puşchĭ apelpisiţĭ!

Şi ce puşchĭ! Ci că's patrioţĭ, liberalĭ, progresiştĭ, naţionalĭ, demagogĭ... dracu 'ĭ maĭ ştie!.. că de o dată aŭ rĕsărit în ţeară posderie, şi tot unu şi unu!.. oamenĭ marĭ, învĕţaţĭ de ştiŭ şi toaca 'n ceriŭ, colţoşĭ şi cu barba în furculiţe... Eĭ pun ţeara la cale în ḑioa de astă-ḑĭ, eĭ sînt şi numaĭ eĭ adevĕraţĭ românĭ cu ĭubire de Patrie, căcĭ aŭ luat patriotismul în otcup!.. şi dacă nu vreĭ sĕ ĭeĭ câmpiĭ pe urma lor, te fac albie de cânĭ prin foile lor... Maĭ dăună-ḑĭ mĕ 'ntîlneşte unul ce'ĭ ḑic Cleveticĭ, şi mĕ 'ntreabă ni-tam ni-sam de sînt ca dînsul, demagog? Dă, *măĭ gogule!* 'ĭ-am rĕspuns şi eŭ, cată'ţĭ de drum pănă ce nu scot luleaoa de la ciubuc!.. Eĭ bine, boerĭ D-voastră, unde mergem?.. ba nu, vĕ întreb, unde mergem?..

Păn' acuma 'n ţeara-aceasta
Noĭ ne-am burzuluit creasta;
Noĭ am fost *simandicosi*
Marĭ şi *ighemonicosi;*
Dar acum fără sfieală
Ne fac puşchiĭ de dârvală,
Şi ne chem pe noĭ, pe noĭ,
Vinograḑĭ! ruginĭ! strigoĭ!

Auḑĭ, mĕ rog?.. După ce te disbracă de caftanul boerieĭ; după ce'ţĭ ĭeŭ sufletele de ţiganĭ de le daŭ drumul sub cuvênt de liberta; după ce'ţĭ rîdică feciorii boereştĭ, sub alt cuvênt că, după Convenţia cea afurisită, nu maĭ sînt pri... pri... privilegiurĭ; după ce'ţĭ ĭeŭ copiĭ la oaste cu sorţiĭ ca pe proştĭ; după ce, vorba ceea, îţĭ fac drum pe de'ntregu, apoĭ te maĭ şi poreclesc retrograd!.. vinograd!.. tureatcă!.. strigoĭ!.. strigoĭ?.. Heĭ bine, boerĭ D-voastră, unde mergem?.. n'aŭ maĭ rĕmas în ţeară nicĭ *sevas,* nicĭ

hristoitie... Unde mergem? ba nu, adică vĕ 'ntreb, unde mergem?..

Ḑic că'ĭ timpul libertăţeĭ,
Al frăţieĭ ş'al dreptăţeĭ;
Că de-acuma pe pămînt
Toţĭ de o potrivă sînt.
Şi cu astfel de minciună
Hoţiĭ ceĭ de'mpuşcă 'n lună
De caftan ne-aŭ desbrăcat
Şi mantaoa 'n loc ne-aŭ dat!

Auḑĭ?.. egalita!.. sĕ fiŭ de o potrivă cu Chiosa vezeteul şi cu Mănciurică bucătariul?.. ama rînduealǎ!.. Dacă pe când cu unirea, ştiţĭ... maĭ an ţărţ... şi eŭ am purtat bairacul, şi eŭ am giucat hora unireĭ în colţ la Petrea bacalul, şi eŭ am răguşit strigând: sĕ trăească libertaoa şi egalitaoa!.. dar înţelegeam egalitaoa cu boeriĭ ceĭ marĭ; sĕ fiŭ *ena mu che ena su* *) cu vornicul Hârzobeanu şi cu logofătul Protipendescu; sĕ şĕḑ cu dînşiĭ la taifasurĭ pe divan, cu ciubuce, cu cafele, cu tot ighemoniconul boeresc; dar, nu egalita cu Barabulă şi cu badea Trohin văcariul!.. Eĭ bine, boerĭ D-voastră, unde mergem?.. ba nu, adică vĕ 'ntreb, unde mergem?

N'auḑĭ altă de cât forme,
Uniforme şi Reforme.
Toţĭ croesc, fac şi prefac
Ca să ne vie de hac.
Ĭerĭ o lege, astă-ḑĭ altă,
Şi când caţĭ, lucrul stă baltă!
Cică-aista e progres!..
Na'ţi'l frânt că ţi l'am dres!

---

*) Adică; unul şi unul, de-o-potrivă.

Poftim!.. maĭ dăunădĭ s'o rîdecat bătaea... lege nouă în ţeară veche!.. Ştiţĭ ce-am păţit? Avusesem poftă să mănânc un ostropeţ de ĭepure, şi poftisem la masă pe vĕrul Bufte... ştiţĭ Bufte care o fost başciohodariŭ la D-l Ioniţă Sturza Vodă... Când sĕ ne dee bucate, giupânu bucătar ne spênḑură lingurile la brêŭ şi se duce la primblare... Eĭ apoĭ, sĕ nu'l baţĭ?.. Ean nu, că nu'ĭ voe, căcĭ vine comisarul şi te pune la straf... D'apoĭ alta! mĕ duc la moşia mea, la Ţălinoasa, şi poroncesc ţăranilor sĕ'mĭ facă o clacă de vr'o cincĭ ḑile.. Ştiţĭ ce mĭ-aŭ rĕspuns mojiciĭ?.. mĭ-aŭ rĕspuns că le grăesc vorbe de clacă... Eĭ! apoĭ, sĕ nu'ĭ întinḑĭ la scară?.. Ean nu, că vine subprefectul şi plătesce straf, Sandule fătul meŭ!.. Da bine, boerĭ D-voastră, unde mergem?..

Asta încă nu'ĭ nimică!
Dar tot cheful mi se strică
Când mĕ vĕd supus la bir,
Atins tocmaĭ la chimir.
Sĕ plătesc pentru şosele,
Pentru vin, rachiŭ, pavele,
Pe moşie, şi pe cap!..
Astea 'n mintea mea nu 'ncap!

Bre!.. bre!.. Adică multe-am vĕḑut în vieaţa mea!.. c'am vĕḑut Ĭenicerĭ şi rĕsmeriţĭ; am vĕḑut ciuma, holera şi lăcustele, dar încă aşa bazaconie n'am chitit c'oiŭ agiunge sĕ vĕd... Auḑĭ? reforme? îmbunătăţirĭ?.. Sĕ mĕ silească a plăti 5 la sută din venitul Ţelinoaseĭ, proprieta cu hrisov domnesc, de la rĕposatul întru fericire Cehan Racoviţă Voevod!.. şi după toate pĕcatele sĕ mĕ trântească şi pe mine în capitaţie, eŭ Sandu Napoilă, boer cu caftan din vremea ferícituluĭ

întru pomenire Ioniţă Sturza Voevod!.. Eŭ sĕ plătesc un galbĕn împĕrătesc pentru că am cap, şi vĕrul Bostănescu tij, pentru că nu are cap nicĭ de o liţcae!.. Eĭ bine! boerĭ D-voastră, unde mergem?.. ba nu, adică vĕ 'ntreb... unde mergem?..

Ş'apoĭ alta şi maĭ mare
Care, ḑeŭ, nu'ĭ de creḑare!
Hojma uniĭ scriŭ, răcnesc
Sĕ nu fie boeresc!
Şi pămĕntul să se 'mparte!
Tot mojicul s'aĭbă parte!
Numaĭ noĭ sĕ fim abraşĭ
Liude pintre calaraşĭ!

D-voastră rîdeţĭ!.. haĭde, haĭde!.. vĕ pare glumă?.. (cu mânie) Dar nu'ĭ de glumit, boerĭ D-voastră, căcĭ vor sĕ ne ĭee şi pelea de pe noĭ!.. şi noĭ sĕ ne lăsăm aşa *ghioşghĭoare*, sĕ ne despoae?.. sĕ nu ne *diafendefsim?**) aud?.. dar n'avem gură sĕ ţipăm?.. n'avem obşteasca obicĭnuită adunare, unde putem merge? ca sĕ ne suim colo pe tribu...nal, ca sĕ facem şi noĭ *engomiĭ***) patrioticeştĭ?..

Treaba se îngroaşă, boerĭ D-voastră!.. ascultaţi-mĕ pe mine, că eŭ ştiŭ ce ştiŭ... Trebue sĕ ne deschidem ochiĭ ca sĕ alegem depotaţĭ tot de-aĭ noştri... ştiţĭ... cole... *getbeget*... vinograḑĭ care sĕ se lupte vêrtos pentru apĕrarea boerieĭ şi a proprietăţeĭ... Şi dacă vreţĭ un om cu falca sănătoasă, vĕ poftoresc pe supusa sluga D-voastră:

Vel cluceriul Napoilă
Ce vĕ plânge-acum de milă,
Boerit şi căftănit
Şi la minte 'nţelenit.

---

*) Sĕ ne apĕrăm. — **) Discursurĭ.

Cu progresul nu sînt rudă,
Pe Convenţie mi'ĭ ciudă,
Şi de-aşĭ arde chiar în iad,
Voiŭ fi hojma .. vinograd!

(Se închină şi ĭesă strigând) Căcĭ altmintrele unde mergem? ba nu, adică vĕ întreb, unde mergem?

(Cortina cade)

SURUGIUL

SURUGIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul X. pe teatrul din Iaşĭ.

(Teatrul represintă o poştă din Moldova. În fund bordeele surugiilor; în stânga grajdiul; câte-va căruţe şi hamurĭ pe lîngă păreţĭ; în mijloc o fôntână. La rîdicarea cortineĭ se aude în apropiere chiote şi pocnete, pe urmă glasul surugiuluĭ strigând, după grajdiŭ):

Ha ho! tbrrr. Eată-ne la poştă, ard'o focu şi pe cel care-o ţine!.. Hi... la imaş copiĭ... acolo vĕ aşteaptă hambaru cu orḑ... hi, gloabă... (pocnesce cu harapnicul).

Surugiul, (întră pe scenă îmbrăcat cu poturĭ de aba, ilic de postav cusut cu găitanurĭ, chingă de curea bătută cu ţinte şi pălărie cu cordele El se opresce lângă culisă şi ḑice:

Aud, cucoane?.. dacă'ĭ lungă poşta de 'nainte?.. Ba nu... ean cât cole, o palmă de loc, o fugă de cal... N'aĭ apucat a porni bine şi aĭ şi ajuns (în parte) într'amurgu.

(Vine în faţa publiculuĭ, căťând în fundul păläriei). Ean se videm ce bacşiş mĭ-o aruncat boeriu?.. O jumătate de carboanţă?.. Crişu el!.. A fi vre un ispravnic de ceĭ noĭ, cărora le ḑic perfecţĭ... E grăbit s'ajungĕ

la tact de-aceea lasă bacşişurĭ bune. Tot ispravnicĭ noĭ sĕ dee Dumnezeŭ, căcĭ dacă 's daţĭ afară din slujbă, carboanţa scade cât un fifirig. Noĭ, surugiĭ, judecăm omu după bacşiş şi nu dăm greş nicĭ o dată cu chiteala.

Când vĕd o droşcă nouă, nouţă
Ş'un tênĕr lucind în ea,
O 'ntind la fugă ... sĕ fugĭ, Duluţă ...
Carboanţa vine pe urma mea.

Ear de'ĭ trăsură cam hêrbuită,
Dacă'ĭ drumeţul ros pe la cot
Şi cu sprinceana posomorîtă,
Mân pe tînjală numaĭ de-un zlot.

De'ĭ vr'o carêtă închisă bine
Cu o duducă ş'un cuconaş,
Dămol la hopurĭ, că 'n urmă vine
Dragoste dulce ş'un gălbĕnaş.

Ear dacă este vr'un rădvan mare,
Cu o păreche cam dos la dos,
Le trag o sfântă de struncinare
Căcĭ mĕ aşteaptă un bănuţ ros.

Orĭ cum sĕ fie, când merg în cale
Cu de-al de-aĭ noştri, nu mĕ căesc,
Căcĭ vorba ceea: tot cale-vale
Ese bacşişul maĭ omenesc.

Ear din pĕcate de'mĭ vine rêndul
Sĕ duc vr'o capră s'aŭ vr'un jidan,
La prăvălişurĭ îĭ culc de-arêndul,
Căcĭ plătesc numaĭ un gologan.

Cu toate-aceste puţin îmĭ pasă!
Fie vênt, ploae şi calea grea,
Fie şoseoa dreasă, nedreasă,
Când sînt călare, lumea'ĭ a mea!

(îșî aprinde luleoa). Heĭ, Doamne!.. de 20 de anĭ de când sînt în poşte, ce de maĭ făpturĭ de oamenĭ am maĭ vĕḑut!.. câţĭ Domnĭ cu alaiŭ am purtat, când sĕ suia pe scaun, şi după şepte anĭ — haĭt... maziliţĭ!.. tot eŭ ĭ-am dus, însă fără alaiŭ!.. Câţĭ miniştri mândri la început, și maĭ pe urmă cu nasu căḑut... câţĭ deputaţĭ cu Unirea, căţĭ ciocoĭ vechĭ de-a Regulamentuluĭ, şi câţĭ ciocoĭ noĭ de-a Convenţieĭ, și Ruşĭ şi Nemţĭ şi Turcĭ, de toată sĕmênţa... căcĭ bĭata Moldova noastră o fost drumu cel mare a străinilor... Ean o ţeară de jac, satu luĭ Cremine, fără cânĭ şi fără jitarĭ!.. Na! că s'a stîns luleoa... (scapără).

Îmĭ aduc aminte, când cu Nemţiĭ... am plecat odată, c'un bĭet căprar, ĭearna, pe vicol... Şonţişoru era numaĭ în mundiraşu luĭ cel alb şi tremura, sĕrmanu, ca de năbădăicĭ. I se făcuse nasu pipĕruş şi obrazu patlagea vênĕtă.

— Frigu'ţĭ e, Domnule?.. îl tot întrebam pe drum.

— *No; cald, cald, saperment!* îmĭ rĕspundea el.

Dacă l'am auḑit tot ḑicênd că'ĭ e cald, 'mĭ-am cătat de drum până la poştă... Când acolo ce sĕ vĕd? căpraru meŭ era bocnă!.. îl îngheţase caldu luĭ cel nemţesc.

D'apoĭ maĭ acu vr'o opt anĭ, aduceam un grecuşor în căruţă de poştă... rupt, sĕrmanu, şi perpelit de ţi se făcea milă... Ci că venia la noĭ sĕ se îmbogăţască şi s'ajungĕ postelnic mare. Sosind la jumătate de poştă, el mĕ 'ntreabă în limba luĭ:

— Mo, suruzi! gasimo ţeva de muncato la poștia?

— Găsi, jupâne, cum nu?

— Ma ţe gasimo?

— Apoĭ dă!.. brênḑă, mămăligă, ceapă...

— Ţe? mamalinga! ah! ah! vah! panaghiea mu!.. și o leşinat parpalecu, bată'l concina!.. Tocmaĭ atuncĭ

soseşte din norocire un alt grec cu o brişcă hêrbuită, vre un posesoraş, saŭ vre un simzar... dracu'l ştie. Cum îl vĕd cu fes, încep a striga:

— Kir Trufanda, vino de'ţĭ învie neamu.

— Ma ţe a paţito simpatriot a mea?

— Da ştiŭ eŭ, pĕcatele mele?.. O leşinat pentru că ĭ-am spus c'a sĕ mănânce mămăligă la poştă.

— Mamalinga?.. l'aĭ uţiso!

— Eŭ? ferească sfântu!

— *Neschi,* dimiata... Când te-a întrebat de muncare, trebuia se respunḑĭ la dimialuĭ: *maslinia, limoni*, ma nu mamalinga...

Ha, ha, ha, ha, n'oiŭ uĭta'o cât oiŭ trăi. Numaĭ cât pomenise samsaru de masline, şi cel leşinat se puse a suge cu buzele ca un malac... ean aşa, (imitează sugerea malaculuĭ) şi pe loc o înviet.

D'apoĭ altă dată c'un jidan... Ce-am maĭ rîs!.. Ajungênd la Strungă în deal, îĭ ḑic în glumă:

— Paremi-se, jupâne, c'o sĕ întîlnim tĕlharĭ.

— Eĭ veĭ! bade surugiŭ, ce sĕ facem, mĕ rog?..

— Ştiĭ una, jupâne?.. acoperite cu cerga ca sĕ nu te vadĕ.

Jidanu meŭ, de cuvênt, se tupilă în fundu căruţeĭ, ear eŭ n'am ce face?.. Îmĭ schimb glasu şi încep a striga: Stăĭ, mă! Ce aĭ în căruţa asta?

— Ce se am căpitane? ean nişte stecle stricate.

— Stecle să fie oare?

— Dacă nu mĕ creḑĭ, căpitane, cearcă de veḑĭ.

Atuncĭ apuc o prăjină şi jachĭ peste cergă. Jidanu face zinichĭ, zinichĭ, zinichĭ, adică suna de steclă ca să înşele tĕlhariĭ; eŭ ear trosc! el ear zinichĭ, zinichĭ; ş'aşa tot cu trosc şi cu zinichĭ ne-am coborît dealu Strungăĭ. De-atuncĭ o eşit cânticu ista 'n ţeară (cântă o arie jidovească).

Trosc, pliosc, trosc şi jachĭ şi lichĭ,
Eĭ, veĭ, veĭ! zinichĭ, zinichĭ.
Eată Leĭba cel avan
Care poartă harţagan.
Eată Leĭba cel din cuşcă
Care poartă la drum puşcă
Şi când vede un Român
Armele'şĭ ascunde 'n fîn
Şi sub cerga scărmănată
Sună-a steclă fărîmată.
Trosc, pliosc, trosc şi jachĭ şi lichĭ
Eĭ, veĭ, veĭ! zinichĭ, zinichĭ!

Acu străinu, ca străinu, dar cum sînt uniĭ ciocoeşĭ, cu maţe pestriţe, sĕcale-ar sĕmênţa! că mare urgie maĭ sînt pe lumea asta! De-alungu ţĕreĭ fac pârjol cu bătaea... Cică'ĭ voĭnicie boerească sĕ stâlcească un bĭet om de surugiŭ ostenit ca vaĭ de el, nemâncat, nedormit, ploat, ars de soare, degerat de frig, pentru că i's caiĭ căḑuţĭ şi nu pot merge în fuga mare.

Îmĭ aduc aminte, acu cincĭ anĭ, murise bĭata mămuca, Dumneḑeŭ s'o odihnească!.. (ştergênduşĭ ochiĭ cu mânica cămeşiĭ). Mi se udă ochiĭ când mĕ gândesc la ea, drăguţa.

(Arie: Căruţa poşteĭ).

Sĕrmana maĭnă parc'o vĕd încă
Pe patul morţeĭ, mórtă zăcênd
Şi cu durere vie, adâncă,
Ah! simt din ochi-mĭ lacrimĭ curgênd.

Bĭata bĕtrână! ea pentru mine
Avea un suflet mult ĭubitor;
Ḑioa şi noaptea mĕ căta bine
Şi 'mĭ făcea traĭul veselitor.

Însă-amar mie! moartea cumplită
A deschis ĭute al eĭ mormênt
Şi de-atuncĭ vieaţa'mĭ e tot cernită
C'am rĕmas singur pe-acest pămênt.

Stam lângă bìata mamă şi o jăleam din fundu inimeĭ, căcĭ era acum pe aproape de ìngropat, când îl aduce dracu pe un ciocoĭu de ceĭ afurisiţĭ. Toţĭ flăcăiĭ eraŭ porniţĭ la drum, numaĭ eŭ, din pĕcate, mĕ aflam la poştă. Cuconaşu era grăbit parcă'l alungaŭ Tătariĭ din urmă; el vine la bordeiu meŭ şi mĕ smunceşte fără îndurare de lângă săcriu maĭcă-mea... În zădar mĕ rugam sĕ mĕ 'ngăduĭe ca sĕ duc pe mama la groapă... ticălosu! în loc sĕ aĭbă milă, el pune pe arnăutu luĭ de'mĭ dă vr'o câteva bice şi'ĭ poronceşte sĕ mĕ croească tot drumu cu un harapnic de pe capră. Dac'am vĕḑut ş'am vĕḑut, mĭ-am făcut cruce şi am ḑis în gându meŭ: Ajută'mĭ, Doamne, sĕ desbăr lumea de o jivină veninoasă!.. şi cu capu gol, pe arşiţa soareluĭ, am plecat.

Se făcea nu departe de poştă o vale lungă şi răpide de nu putea nicĭ caru deşert sĕ coboare fără pedică. Drumu cotigea pe lângă o prăpastie adâncă, plină de bolovanĭ... Mişcă băete!.. sĕ mi te ducĭ de-a ruptu capuluĭ!.. Unde-am răpeḑit caiĭ la vale, unde-am cârnit oĭstea spre mal, şi 'ntro clipală, caĭ, trăsură, surugiŭ, arnăut şi ciocoĭu, eram cu toţiĭ stâlciţĭ şi ucişĭ în fundu prăpastieĭ... Arnăutu şĭ-o rupt gâtu, ciocoĭu şĭ-o frânt nasu de-o rĕmas cârn şi chior. De atuncĭ nu l'am maĭ zărit prin poşte... El o prins frică şi merge la drum numaĭ cu harabagiĭ...

Eĭ!..da ce staŭ eŭ de mĕ amărĕsc cu gândurĭ pocite. (îşĭ scutură pletele) Peĭ nălucă şi cruce-ajută!.. sĕ trăească surugiu... Nu'ĭ alt Român maĭ voĭnic decât el în ţeară.

Surugiŭ vrednic! eŭ toĭ calare
Ḑioa şi noaptea am traĭul meŭ,
Alung necazul din fuga mare
Când mĕ ajunge necazul greŭ.

Surugiŭ ager, alerg pămêntul
Din puha lungă mereŭ pocnind,
Dămol saŭ ĭute, ĭute ca vêntul
Eŭ merg calare tot chiuind.

(Chiuĭe surugieşte şi pocneşte din harapnic).

Dacă de pildă vine o cupea cu o porumbiţă albă şi frumoasă, care 'mĭ ḑice subţirel: «Sĕ mĕ ducĭ bine flăcăŭ» — Lasă, cuconiţă, n'aĭ grijă că eştĭ cu mine! — şi 'mĭ apuc hăţurile în mâna stânga, şi m'arunc pe şăoaş dintr'o săritură... Gata 'ĭ? gata!

Mişcaţĭ băeţĭ!.. hi, hi... sĕ mĕ duceţĭ ca vêntu şi ca gându, (pocnesce). Hi, breazule, nu te lenevi, că te stricnesc cu sfichĭu de foc, (bate cu harapnicul înainte ca şi când ar vroi să lovească hăţaşul). Vîrtos, murgule, (se adresează la lăturaş) nu te lăsa pe tînjală că'mĭ eştĭ sub mână (pocnesce de lăturĭ în dreapta). Hi acum pe şes cu toţiĭ, într'o întinsoare, sĕ sfârâe roţile (chiuĭe). Hi-i-i-i zmeişoriĭ tatiĭ... parc'ă zăresc pe Măriuca la colţu lunciĭ... Măriuco fa, sĕ mĕ aştepţĭ cu alivencĭ pe când m'oĭ întoarce, că ţĭ-oiŭ aduce un tulpan noŭ. Haĭde-aşa, copiĭ, tot aşa la copce, cu toţiĭ, de o potrivă, frumos că ne priveşte duduca cea din trăsură... numaĭ de ne-ar deochĭa... Eacă dealu înainte... sĕ vĕ vĕd acu, dragiĭ meĭ... s'o luăm la fugă din vălcică, ca sĕ suim culmea într'un sbor... Odată cu toţiĭ pe opinteală... (chiuĭe şi pocnesce) Hi-i-i-i, tătucă, nu mĕ lăsaţĭ... întinde surule... odată breazule, hi, hi... (Se sbuciumă ca cum ar sili caiĭ la deal). Mâncav'ar cĭoarele! hi, perire-ar albinele care or strînge ceara de făcut lumînare celuĭ ce vĕ are!.. Ha, ho, ha, ho!.. tbrrr... am suit dealu... sĕ ne maĭ odihnim la umbră şi sĕ vĕ maĭ frec pe ochĭ.

Surugiŭ vesel, în câmp la soare
Eŭ câte fete le întâlnesc
Preschimb cu ele glume uşoare
Şi chĭar din fugă le ameţesc.
Ear când un duşman calea'mĭ aţine
Îĭ dismĭerd faça cu şfichĭu de foc,
Şi când în ţeară anul noŭ vine
La fraţiĭ noştri, urez noroc.

(Pocnesce ca în ajunul sfântuluĭ Vasile). Hăĭ, hăĭ! la mulţĭ anĭ cu fericire, sĕ trăiţĭ toţĭ în unire... Hăĭ, Hăĭ! sĕ vĕ fie casa casă şi masa masă! hăĭ, hăĭ! Noroc bun şi veselie şi 'mĭ faceţĭ parte şi mie... hăĭ, hăĭ!

(Cortina cade).

ION PAPUŞARIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iaşĭ.

(Teatrul represintă un salon).

Se aude afară strigând «*La păpuşĭ, la păpuşĭ,*» apoĭ o gâlcévă între Ion Păpuşariul şi un comisar de poliţie).

Comisarul. — Staţĭ, măĭ!
Ion. — Da ce este?
Comisarul. — Nu 'ĭ voe sĕ umblaţĭ cu păpuşele şi cu Iroḑiĭ.
Ion. — Dec!.. altă basaconie acu!
Comisarul. — Haĭ la Poliţie.
Ion. — Nu pune mâna, guleratule.
Comisarul. — Haĭde 'ţĭ ḑic şi nu lungi vorba.
Ion. — Atuncĭ s'agiungĭ tu...
Comisarul. — Pe dînsul, serjenţĭ.
Ion. — Nu da, măĭ, nu da, că te...
Comisarul. — Pe dînsul.

(După un mic sgomot în care s'aude căḑênd şi sdrobindu-se cuşca cu păpuşĭ, Ion intră iute, scărmănat, fără căciulă şi cu cosciugul în mână).

Ion. — Dos la façă... Aicĭ 'mĭ e scăparea... Măĭ! guleratu draculuĭ!.. rĕŭ m'o sgâlţîit!.. De abĭea am putut scăpa cosciugu cu păpuşĭ din ghiarele luĭ... Cât pentru căciulă o căḑut în luptă... fie, tot era s'o daŭ eŭ de pomană de sufletu bunicăĭ... povestea ţiganuluĭ... Auḑĭ aşa? treceam pe lângă teatru ist mare cu teatru meŭ cel mic... câşlegĭ nu's?.. când îmĭ ese înainte un epistat şi numaĭ de cât sĕ mĕ 'nchidĕ la poliţie, ḑicênd că nu maĭ este voe de a gĭuca păpuşele, după obiceiu vechiŭ. Mare poznă şi minune!.. Oare de ce s'o mâniet păpuşele cele marĭ pe cele micĭ, de le prigonesc?.. poate că vreŭ sĕ aĭbă singure dreptu de a face sĕ rîdĕ lumea... Ean, maĭ ştiĭ?

Lumea 'ĭ plină de păpuşĭ
De tot soiul, marĭ şi micĭ,
Cu surtuce, cu mănuşĭ,
Cŭ-anteriŭ şi cu işlicĭ;
Şi 'ntre ele cât trăesc
Se alung, se prigonesc,
Se înşel, se pismuesc
Şi chiar se batjocoresc,
Că 's păpuşĭ, păpuşĭ lumeştĭ
Tot sĕ staĭ sĕ le priveştĭ.

Una'ĭ proastă şi fudulă,
Alta face cât o nulă,
Alta are dinţĭ de lup,
Alta 'ĭ chiar trîntor de stup;
Alta 'ĭ mare patriot
Cu limba, hăt, cât un cot,
Alta 'ĭ viţă de ciocoiŭ,
Alta 'ĭ coadă de strigoiŭ,
Că 's păpuşĭ, păpuşĭ lumeştĭ
Tot sĕ staĭ sĕ le priveştĭ.

Păpuşĭ, dar, ca Vasilachi ţiganu, ca jupânu Leĭba

din târgul Cuculuĭ, şi ca toate cele-l-alte dihăniĭ din coşciugu ista, cu deosebire numaĭ că unele te fac sĕ rîḑí, şi că cele-l-alte te fac sĕ şi plângĭ câte o dată. (privind la cosciug) Sĕrmane păpuşele, frumuşele, curăţele!.. voĭ aţĭ înveselit pe moşiĭ şi strămoşiĭ noştri, ca pe nişte oamenĭ cu bunătatea 'n suflet şi cu rîsu în faţă; dar acum lumea s'o posomorît, pare că 'ĭ tot ninge şi 'ĭ plouă... în cât chiar veselia din câşlegĭ este oprită!.. oare de unde sĕ ne vie atâta spăsenie?.. Om fi avênd poate multe pĕcate de rescumpĕrat... Maĭ ştiĭ?.. Eĭ bine, dar până vom agiunge a ne sfinţi ca dracu când înbĕtrâneşte, ce fac eŭ, Ion Tătărăşanu, cu betele păpuşi?.. doar sĕ pun sĕ le tragĕ clopotele ca la cele multe obiceiurĭ strĕmoşeştĭ. — Parapanghelos, de-acum!

Am avut odinioară
Dulce şi frumoasă ţeară.
Acum ţeara 'ĭ jidovită
Şi amar precupeţită.
Parapanghelos!

Am avut, hăt, în vechime
O vitează boerime.
Acum rîdem noĭ de noĭ
Poreclindune ciocoĭ.
Parapanghelos!

Oameniĭ de maĭ 'nainte
Cereaŭ fapte, nu cuvinte.
Acum credem în palavre
Şi ne certăm ca prin havre.
Parapanghelos!

Eĭ trăiaŭ în veselie
În belşug, în omenie.
Ce-o rĕmas? politichie
Şi un dram de nebunie.
Parapanghelos!

(Scoate păpuşele pe rând şi le privesce cu înduĭoşare).

Sermane păpuşele! . . Sĕ vĕ maĭ privesc o dată pănă a nu vĕ perde . . . Eaca Vasilachi Ţiganu, care-o furat curcanu, *Dabulichi şuşmanda,* mergĭ de-acum de te 'ngroapă în cosciug, că nu 'ţĭ maĭ este învoit a te primbla noaptea pe uliţĭ cu lăutarĭ şi a intra prin casele oamenilor sĕ le arăţĭ ce 'ĭ fudulia ţigănească. Aĭ fost şi tu când aĭ fost, pe când te hrăniaĭ cu balamiş balmuş de la cumătra, şi aveaĭ 12 perine marĭ umplute cu frunḑarĭ, 12 micĭ umplute cu urzicĭ şi o dugheană în vîrfu Trisfetitelor. Dar acuma 'ţĭ-aĭ 'nălţat neamu ca cioara 'n par; te-aĭ făcut Român de ceĭ noĭ . . . proprietar! . . Çată, doar îĭ fura cloşca de pe ouă, şi îĭ spênḑura pe tată-tĕŭ, cetăţene, c'apoĭ vaĭ de penele tale!

Pe când tu eraĭ ţigan
Tot prindeaĭ câte-un curcan.
Acum eştĭ cetăţenos
Maĭ *baros* şi maĭ *chiros.*
Tanda, landa, măĭ balane,
Aĭ agĭuns Român, ţigane;
Cată sĕ te laşĭ de lene
Ca sĕ nu fiĭ smuls de pene.

Haĭ ĭute la cuşciug (aruncă păpuşa şi scoate alta). Eaca şi jupânu Leĭba din târgu Cuculuĭ cu balabusta; e frate cu Herşcu boccegiu cel din codru Herţiĭ. El vinde rachiŭ amestecat cu vitriol şi cu cĭomofaiŭ, şi dacă se 'nbogăţeşte, împrumută banĭ cu dobândă . . . eftin, eftin, numaĭ o sută la unu. Ruşiĭ şi Nemţiĭ l'o alungat de rĕŭ din ţĕrile lor şi noĭ l'am primit de bun. Tot noĭ maĭ cu cap! Eată'l înbrăcat în pelea dracu-luĭ, căcĭ aḑĭ e sâmbătă . . . *ghit şabăş;* toate dughe-

nile 's închise, oraşu e pustiiŭ fiind că jupânu Leĭba o eşit la primblare cu balabusta pe la *gredini poblichi*, ca sĕ asculte *mozichi*. Eĭ veĭ! ḑic ḑeŭ!

— Balabustă, ştiĭ una, mĕ rog?

— Vuăs?

— Chind a fi tot tirgu Eşĭ a nostru, are se chinte muzichi jidovesc la gredina poblichi.

— Şi ce a sĕ chinti mĕ rog, Leĭbuşor?

— A sĕ chinti: Balabusti mititichi, dragu mieŭ, cum chintă jupânu Herşcu boccegiu.

La baltă Ĭudă, că vine dracu sĕ te umfle...

(Aruncă pe jidov în coşciug şi scoate un drac) Eată'l... are coarne ca cine va şi ca oare-cine, dar nu 'ĭ tot-deauna negru la faţă, nu, el se schimbă ades ca sĕ înşele maĭ lesne, ucigă'l crucea!

Când e un domnişor
Ce vinde la dreptate;
Când un privighitor
Care mereŭ tot bate;
Când e un cămătar
Care te calicesce;
Când un prost gazetar
Ce toate le huleşte.

Când un linguşitor
Ce te adimeneşte;
Când un moştenitor
Ce moartea îţĭ doreşte;
Când Ĭuda vênḑĕtor
Ce fraţiĭ 'şĭ prigoneşte;
Când chiar un peţitor
Ce te căsătoreşte.

La ĭad spurcatule... (aruncă pe dracul şi scoate şoarecĭ cu o mâţă). Eaca mâţa şi cu şoareciĭ, în pilda celor micĭ

care 'şi fac mendrile în ţeară, când nu 'i struneşte nime. Vorba ceea: lipseşte mâţa, şoareciĭ îşĭ fac de cap; lipsesc câniĭ de pază, te primbli prin sat fără băţ, ca în satu luĭ Cremine. (joacă şoareciĭ în palmă).

Unde 'ĭ mâţa sĕ ne vadĕ
Sĕ ne vadĕ, sĕ nu creadĕ.
Bîz-z-z-z.
Mâţa 'ĭ dusă de acasă
Şoareciĭ se gĭoc pe masă.
Bîz-z-z-z.
Unde 'ĭ mâţa sĕ ne vadĕ
Cum am luat casa 'n pradă.
Bîz-z-z-z.
Mâţa 'ĭ dusă din cămară
Moĭ sîntem stăpânĭ în ţeară.
Bîz-z-z-z.

La coşciug, lacomilor, că vine mâţa (scoate un lup şi o oaĭe). Eaca lupu şi oaĭea... Vaĭ! săraca oaĭe! bună 'ĭ vie, bună 'ĭ moartă, că 'ĭ lânoasă, lăptoasă şi de vreme-acasă. Ce pĕcat numaĭ că o mănâncă lupu!

Heĭ! de n'ar fi lupĭ colţoşĭ pe lume, bine-ar maĭ hălădui turmele! D'apoĭ ce sĕ facĭ? aşa 'ĭ posnaşa astă de lume; unde 'ĭ oaĭea, lupu nu lipseşte; unde 'ĭ slab, e şi tare; unde 'ĭ român, e şi lipitoare!

Vaĭ! săracă oaĭe blândă,
Cum s'aţin lupiĭ la pândă
Bîr, oiţă, bîr,
Sĕ te 'nşale, sĕ te-apuce,
Sĕ te rupĕ, sĕ te 'mbuce.
Bîr, oiţă, bîr.
Bucălae, vaĭ de tine!
Tragĭ pe lume-ades ruşine.
Bîr, oiţă, bîr.
Chiar de scapĭ sĕ nu fiĭ smulsă,
Tot eştĭ tunsă şi eştĭ mulsă
Bîr, oiţă, bîr.

La stână că vine lupu... (Scoate un Turc şi un Cazac).

Eacă Turcu şi Cazacu, Pilaf Aga şi cu Moscov Ghĭaur, duşmanĭ de moarte carii luaseră deprindere aşĭ gĭuca calu pe pământu nostru, de câte orĭ nu s'ajungeaŭ cu târgu. Noĭ Tătărăşeniĭ care, cum o dat Dumneḑeŭ, avem şi noĭ o ţîră de *politichie* şi de *plapomaţie*, 'ĭ-am gĭucat pe degite şi 'ĭ am pus în cuşca păpuşelor; însă când vin Ruşiĭ în ţeară, facem pe Cazac de taĭe capu Turculuĭ, şi din protivă, când vin Turciĭ, Pilaf Aga descăpăţinează pe Moscov Ghĭaur ... Ce sĕ facĭ? Trebuie sĕ urlĭ cu lupiĭ şi sĕ strigĭ la covrigĭ cu Covri... oţiĭ dacă vreĭ sĕ încapĭ în lume. Haĭ şi voĭ la coşciug că ne-am săturat de păpuşeriĭ.

Aste 's, boerĭ D-voastră, păpuşele cele vechĭ care le-am apucat de la părinţĭ; dar aŭ maĭ eşit şi altele, de când cu mâncarea cea de Constituţie ... ce-a maĭ fi şi aceea ... Noĭ Tătărăşeniĭ le ḑicem Lefegiĭ? .. Cică în timpurile de mult, pe când aveam resboaĭe cu veciniĭ noştri, era în ţeară o ceată de ostaşĭ vitejĭ, *nu eroĭ*, care mâncaŭ carne de tatar. Nu 'ĭ vorbă de dinşiĭ. Lefegiĭ din ḑioa de astă-ḑĭ se hrănesc din leafă, se îndoapă din *bugedul* ţĕriĭ, de aceea îĭ numim lefegiĭ. Eacă de pildă: (scoate pe rând maĭ multe păpuşĭ şi le arată)

Un silvicultor de codru — lefegiŭ.
Un conductor de drumu mare — lefegiŭ.
Şosele sînt, nu sînt, dar conductorĭ posderie.
Un profesor de Mimică ... saŭ nimică — lefegiŭ.
Un inspector de profesorĭ — lefegiŭ.
Un inspector de inspectorĭ — lefegiŭ.
Un perceptor ... priceput — lefegiŭ.
Un controlor de perceptorĭ — lefegiŭ.
Un controlor de controlorĭ — lefegiŭ.
Alt controlor de nu ştiŭ ce — lefegiŭ.
Un grădinar de pepinerie ... Ştiŭ că o sĕ se înmulţască de-acum pepeniĭ în ţeară.

Un custode de muzeurĭ, pinacotece, gliptotece, bibliotece şi alte tece, care nicĭ n'aŭ fost nicĭ s'aŭ pomenit! Şi ceĭ-lalţĭ, şi ceĭ-lalţĭ, şi ceĭ-lalţĭ ca nisipu măriĭ, şi maĭ ales ca frunḑa din codru.

(Se aude afară glasul comisariuluĭ strigând):

— Unde s'o ascuns păpuşăriul?

Na! maĭ ĭată şi altu... Mĕ caută ca sĕ mĕ 'nchidĕ. Nu mĕ lăsaţĭ, oamenĭ bunĭ, că doar n'am făcut vre un rĕŭ că m'am ţinut de obiceĭurile strĕmoşescĭ, jucând păpuşele în câşlegĭ.

Cuşca de hârtie ce noĭ o purtăm
Strigând la păpuşe cu glas sunător,
Este chĭar teatrul miculuĭ popor
Şi cŭ-a noastre glume noĭ îl desfătăm.

N'avem primadone, nu avem tenorĭ,
Nu jucăm la drame şi opere marĭ.
Avem păpuşele în loc de actorĭ
Şi 'n loc de orchestru, doĭ bĭeţĭ lăutarĭ.

Lăsaţi-ne 'n pace sĕ ne veselim
După obiceĭul cel înbĕtrânit,
Ca sĕ nu ajungem noĭ, Românĭ, sĕ fim
Un neam trist, cu ură, şi posomorît.

(Comisariul sgâlţie uşa din fund şi ḑice):

«Aicĭ trebue sĕ fie hoţul.»

Na! că m'ajunge pĕcatul... Unde sĕ m'ascund? (aleargă în dreapta şi în stânga, spăriat) Cole! ba cole! (arătând locul sufleoruluĭ) Ba colea în bisuniea asta (se bagă sub scenă). In coşcĭug şi tu, Ioane; Parapanghelos!

(Dispare. — Cortina cade).

CUCOANA CHIRIŢA ÎN VOIAGIU

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

(Teatrul represintă un salon).

Chiriţa (în costum ridicol de voiagiŭ, intră sburdalnic. Ea poartă malacof esagerat, tocă de catifea neagră cu florĭ, pene şi cordele stacoşiĭ, etc.)

(Ea cântă pe aria: Royal tambour).

Eată-mĕ's! am sosit
Dintr'o călĕtorie
În care-am pătimit
O sută de şotiĭ ş'o mie.
Dar, ḑeŭ, nu mĕ căesc,
Nu'mĭ pasă de nimică;
Eŭ sînt sdragon şi mĕ numesc
Chiriţa cea voĭnică.
Ce voĭagĭu minunat!
Ce frumos m'am primblat!
În urmă-mĭ am lăsat
Un nume lăudat.

Plecăciune, boerĭ, (se închină). De mult nu ne-am vĕḑut. Sănătoşĭ!.. Dar cucoanele? şi copiiĭ? bine? mĕ bucur. Aud? şi mie precum videţĭ îmĭ merge de minune...

sărut ochişoriĭ. (se întoarce în loc de 'şĭ arată talia). Am fost la Paris de mĭ-am aşezat plodu la şcoală ca sĕ înveţe politica, pentru că 'n ḑioa de astăḑĭ, la noĭ, un om ce nu ştie politica, nu plăteşte nicĭ chiar cât jîlţul cel stricat care s'o vêndut cu doba la Bucurescĭ pentru plată de imposit... el e un mobil de prisos... Şi cu prilejul acesta m'am folosit şi eŭ ca sĕ vĕd lumea cea mare, că mĕ'ţĭ crede?.. Mĕ muceḑisem la ţeară, la Bîrzoenĭ... De la o vreme îmĭ venise stenahorie şi ipohondrie; aşa dar... nu'ţĭ uĭta vorba... într'o dimineaţă, pe la toacă, după ce m'am cotorosit de Aristiţa şi de Calipsiţa, mĭ-am luat catrafusele şi am spălat putina!.. Soţul meŭ, paharnicu Bîrzoĭu, cam cârnia din nas, dar l'am sărutat între sprincene, după obĭceiŭ, şi l'am lăsat cu buza umflată... Uff!.. M'am dus la Galaţĭ cu trăsura mea cea galbĕnă, şi cum am ajuns, nicĭ una nicĭ doă... ţup în vapor, Guliţă ţup după mine, Ioana ţiganca ţup după Guliţă, şi vorba ceea cu căţel, cu... am plecat!!!

Doamne! boerĭ d-voastră, minunat lucru 'ĭ vaporul!.. Să veḑĭ şi sĕ nu creḑĭ... Auḑĭ d-ta? Merge focu pe apă ca în vremea halimaleĭ. D'apoĭ salonurĭ, d'apoĭ zaifeturĭ, d'apoĭ căpitanul!.. bată'l norocu că mare nostimĭor maĭ era, puşchiu! (în taină). Să vĕ spun una? Soţul meŭ nu 'ĭ pe aice?.. Mĭ-a făcut curte, berbantu, tot drumul şi, ḑeŭ, între noĭ sa rĕmâĭe... dacă nu mĭ-ar fi fost de ighemonicon, maĭ că... maĭ că...

Un glas de la galerie. — Aferim, Cucoană Chiriţă.

Chiriţa (adresându-se cătră capelmaĭstru). D'apoĭ cum socoţĭ, domnule? Chiriţa nu se dă cu una cu doă. (cătră public). În sfîrşit... nu'ţĭ uĭta vorba... am ajuns la Beligrad... Când la Beligrad întreb pe căpitanu: *Monsiu* căpitan,

je vu pri, aice 'ĭ Viena? — El îmĭ rĕspunde zimbind: Ba nu, Madam, aice 'ĭ Beligradul. — *Mersi monşer*... nu poţĭ crede ce bine 'mĭ pare că m'am învrednicit sĕ vĕd Beligradu cu ochiĭ, că mare mult am auḑit pe bărbatu meŭ pomenind de el. — După Beligrad am sosit la Ruşava... Când acolo, vameşiĭ de la hotar încep a cotrobăi prin lăḑile mele ca în vremea volintirilor, şi daŭ peste o cutie cu ţîrĭ svêntaţĭ ce'ĭ luasem la drum.

— *Fuĭ taĭfel!* Ce 'ĭ asta?.. strigă căprariu.

— Ce sĕ fie, domnule? Ea ţîrĭ... Eŭ postesc Mercurea şi Vinerea şi metahirisesc sărăturĭ de când pătimesc de rast.

— *Vas* rast? Asta *'ĭ pudoare* mare la d-ta; trebue plăteştĭ vama. Şi îndată, s'o adunat vr'o treĭ şoacăţe ca sĕ hotărască, dacă se cuvinea sĕ 'mĭ ĭee vamă ca pentru peştĭ, orĭ ca pentru mirodeniĭ. În sfîrşit am dat ce le-aŭ plăcut şi mĭ-am cătat de drum.

De-acolo am urmat
Prin ţeara cea nemţească,
Şi 'n Peşta am mâncat
Mâncat paprică ungurească.
Apoĭ în drum de fer
Suindu-mĕ în grabă,
Am voĭagiat cu'n cavaler,
Un baron prea de treabă...
Ce voĭagiŭ minunat!
Ce frumos m'am primblat!
În urmă-mĭ am lăsat
Un nume lăudat.

Fosta'ţĭ cu drumu de fer, boerĭ d-voastră? Eĭ, apoĭ ce maĭ ḑiceţĭ? Sĕ jurĭ că Neamţu 'ĭ cu dracu... Sfinte Panteleimoane!.. te ducĭ ca vêntu şi ca gându,

ca în poveştĭ; cât aĭ plecat aĭ şi ajuns, ba încă baronu care călătoria cu mine, m'o încredinţat *auf Ehre*, că în Englitera drumu de fer merge aşa de ĭute că soseşte până a nu pleca. Bată'l vêntu de Baron! Mare ghiduş era şi nostim! (în taĭnă). Şi el s'o cercat sĕ mĕ curtenească o bucată de drum, dar geaba... n'o *catartosit* sĕ mĕ scoatĕ din minte... Cum?.. Nu credeţĭ?.. Aleĭ! Dar sĕ n'am parte de Bîrzoĭu dacă vĕ ascund ceva... Ba încă sĕ vedeţĭ: trecênd odată pe sub o hrubă lungă care 'ĭ ḑic tunel, şi găsindu-ne prin întuneric, şoacăţa de baron şĭ-o întins botu ca sĕ mĕ sărute... Vaĭ! mâncal'ar moliile!.. Când 'ĭ-am tras un pumn, o făcut hîc şi o căḑut de-a rostogolu în cel a-alt colţ a vagonuluĭ.

Glasul de la galerie. — Aferim Bîrzoaĭe!

Chiriţa (către capelmaĭstru). Aşa să ştiĭ, domnule. (către public). Baronu, ruşinat sĕ vede de acest *tropos*, s'o coborît la cea ântêĭ staţie şi a dispărut... înpreună cu săcuşorul meŭ de voĭagĭu... haĭt! mi'l şterse potlogaru drept suvenir... bunătate de săcuşor cusut de copile, cu un turc călare de-o parte şi cu un *andenken* din dos... Cum vĕ pare aşa bazaconie? te maĭ încreḑĭ în baronĭ de drumu mare?.. Dar asta nu'ĭ nimica, pe lângă ce mi s'a întêmplat în urmă. Plodu cel de Guliţă se cobora la toate staţiile... Copil nu 'ĭ, mĕ rog?.. îl trimiteam cu Ioana ţiganca pentru ca sĕ nu se prăpădească; când aproape de Viena aştept sĕ se întoarcă în vagon... nu vine. Conductoru închide oblonul, clopotu de la staţie sună de triĭ orĭ, maşina şueră, trenu se pune în mişcare, şi Guliţă nu'ĭ!.. Sfinte Panteleimoane! era sĕ turbez... Scot capu pe fereastră şi încep a striga: «Guliţă! Ioană! cĭoară! dimone! tufă... *Monsiu* conductor stăĭ, opreşte, ţine caiĭ!» Aş! nime n'auḑea. Daŭ

sĕ deschid oblonu, nu pot; daŭ sĕ sar pe fereastră, nu încap. Atuncĭ par'că mi s'o luat viderile şi de-odată am căḑut lată pe perine, am leşinat... Când ne-am trezit, eram sosiţĭ la Viena. Alerg la Poliţie, răcnesc, îmĭ smulg pĕru, mĕ bocesc până ce d-nu Poliţmaĭstru mĕ încredinţază, că va face toate chipurile ca sĕ 'mĭ găsască odoru, şi că mi l'o aduce chiar cu telegrafu. Eĭ!... închipuiţi vĕ, boerĭ, că fără a maĭ da leturghie la Sfântu Mina, Guliţă şi Ioana sosesc bunĭ teferĭ în desară la otel. Ah! Dumneḑeule, când 'ĭ-am vĕḑut, era sĕ nebunesc de bucurie, şi în prima furie am tras triĭ palme ţiganceĭ, precum şi luĭ jupânu Guliţă 'ĭ-am făcut o morişcă în chică, ca sĕ le pun minte... Halal de ţerile care aŭ drumurĭ de fer!.. ele, după cum ḑicea baronu, aŭ aripĭ de sboară ĭute pe calea *progresivuluĭ*, dar cât pentru cele-l-alte, cum e ţara noastră, de pildă, sint cĭunte şi oloage, sĕrmanele!

Glasul de la galerie. — Aferim Chiriţă!

Chiriţa (către capelmaĭstru). Ba nu, ḑeŭ, adică nu 'ĭ aşa?

În Viena m'am primblat
La Hiţing şi pe Grabe
C'un tênĕr delicat
Ce 'ĭ ḑic *Her Graf von Kleine-Schvabe.*
Ş'apoĭ în spre Paris
Am plecat cu grăbire,
Căcĭ Parisu 'ĭ un paradis
Plin de adimenire.
Ce voĭagĭu minunat!
Ce frumos m'am primblat!
În urmă-mĭ am lăsat
Un nume lăudat.

În sfirşit am sosit la Paris, în patria luĭ *Monsiu Şarlă!*.. Ştiţĭ, *Monsiu Şarlă* care o fost dascalu luĭ Guliţă... În Paris! minunea minunelor! târgu Vavilonuluĭ din ḑilele noastre! Am ajuns noaptea şi am

tras la un otel din uliţa: *Geofroi Marie*, adică: Mi'ĭ frig Marghioală... A doua ḑi l'am înfundat pe Guliţă într'un pansion, şi am rĕmas liberă, de capu meŭ. Ha... a... alal de cine 'ĭ tênĕr şi are banĭ mulţĭ! Acolo 'ĭ pămêntu făgăduinţeĭ cel din scriptură; numaĭ un lucru e cam supărător: toate se vênd cu porţia, şi porţiile's micĭ de tot, ca de pomană. De pildă cerĭ un biftec? îţĭ aduc o fărimă de friptură mare cât un irmilic, ba âncă şi aceea crudă... cică 'ĭ englizască... Cerĭ racĭ? Îţĭ aduc vr'o doĭ răcuşorĭ în şepte lunĭ, chircițĭ, oftigoşĭ, ca vaĭ de eĭ!.. Cât despre bucate de cele sănătoase ca la noĭ, precum: musaca, capama, cĭulama, baclava, cheschet... nicĭ nu se pomeneşte... Însă nu face nimică... Parisu nu are seamăn pe faça pămêntuluĭ, şi pot ḑice că nicĭ chiar Bucuresciul nu'l întrece... adică sĕ fim drepţĭ... nu'l întrece. Ce nu găseştĭ în el? galeriĭ de museurĭ vreĭ? aĭ; munamenturĭ vreĭ? aĭ; teatrurĭ vreĭ? aĭ; pasagiurĭ române ca la Bucurescĭ vreĭ? aĭ. *Che ta lipa.* Eŭ nu le-am visitat nicĭ pe unele, nicĭ pe altele, pentru că am avut de umblat pe la magasiĭ de marşande de modă.

Am fost la Madam Desal şi la madam Fovel, de mĭ-am comendat tualete pe datorie... Le-oiŭ plăti şi eŭ când or plăti şi cele-l-alte cucoane care le-o rĕmas datoare... (în taĭnă). Şi ştiţĭ una? sînt cam multe... aşa de multe, în cât croitoresele o hotărît sĕ nu maĭ facĕ credit compatrioatelor. Cam ruşine, dar ce'mĭ pasă? Eŭ tualetele le-am pus la mână şi am şi fantacsit cu dînsele la balurĭ, la Mabil... Ah! frăţiorilor, ce juvaer de grădină'ĭ Mabilu! ce adunare elegantă întâlneştĭ în ea!.. Nu era seară sĕ nu mĕ duc acolo la petrecere... ba âncă am jucat şi cancanu.

Glasul de la galerie. — Aş! Aferim Chiriţă.

Chiriţa. — *Mersi*... Acolo am făcut cunoştinţă cu

o mulţime de contese şi de prinţese: contesa Frizet, princesa Rigolboş, marhezul Brididi, marşalu Şicar, duca Şicocandar, ba âncă am întâlnit şi o clae de boerĭ şi cucoane de la noĭ, precum de pildă: Aud? sĕ nu le numesc? fie!.. Dar din toţĭ cine era maĭ cu haz, era d-nu Agachi Flutur, un berbant în doĭ perĭ, care a fost şi volintir la Ipsilant. Cu dînsu făceam supe la cafeneaoa englizască, pe bulivar. Ce rîsete, ce chicote! Flutur mĭ-a compus şi un cântic... Sĕ vi'l spun? bucuros, dar sĕ rĕmâe între noĭ, vĕ rog, ca sĕ nu afle dumnealuĭ. Eată'l... ascultaţĭ:

(Chiriţa cântă următoarele cupleturĭ şi joacă un pas de caucan la sfîrşitul fiecăruĭ cuplet).

(Arie de Offenbach).

Vivat mândră Chiriţoae!
Vivat spanchĭea de Bîrzoae!
Oae, oae, oae, oae, oae, oae, oae.
În amorurĭ sĕ trăească
Lumea 'ntreagă să pârlească,
Ească, eascĭ, eascĭ, eascĭ, eascĭ, eascĭ, ească.
Tra, la, la, la, la, la, la, la,
Saĭ Chiriţo 'n joc.
Tra, la, la, la, la, la, la, la,
Saĭ mereŭ cu foc.

Chiriţoaea 'ĭ sprincenată
Şi ca un balon umflată,
Lată, lată, lată, lată, lată, lată, lată.
Elegantă şi frumoasă,
Armazoancă, amoroasă,
Roasă, roasă, roasă, roasă, roasă, roasă.
Tra, la, la, la, etc.

Chiriţoaea 'ĭ din natură
Gingaşă peste mĕsură,
Sură, sură, sură, sură, sură, sură, sură.

Ea cu ochĭul te atrage
Şi pe şfară-apoĭ te trage.
Rage, rage, rage, rage, rage, rage, rage.
Tra, la, la, la, etc.

Chiriţoaea cea uşoară
Are-o inimă fecĭoară
Cĭoară, cĭoară, cĭoară, cĭoară, cĭoară, cĭoară.
Ea te leagă şi te 'ncurcă
De nicĭ dracul te discurcă,
Curcă, curcă, curcă, curcă, curcă, curcă, curcă.
Tra, la, la, la, etc.

Glasul de la galerie (entusiasmat). Aferim! Aferim! Aferim! Chiriţoaea mea!

Chiriţa (spăriată). Vaĭ de mine!.. că'ĭ dumnealuĭ! (fuge).

(Cortina cade).

BARBU LAUTARIUL

CÂNTEC COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

(Teatrul represintă un salon. — La ridicarea cortineĭ un taraf de lăutarĭ începe a suna un cântic vechĭŭ din dosul uşiĭ din fund. Barbu lăutarul este îmbrăcat cu anteriŭ şi gĭubea vechie; el poartă pe cap o jumătate de işlic cu fund verde.)

Un glas. — (dintre culise) Lipsiţĭ de-aicĭ, balaurilor!

Barbu. — Ean lasă, jupâne vataje! Aşa sĕ trăeştĭ, că boeriu ne-o chiemat sĕ'ĭ cântăm de ḑioa luĭ!

Un glas. — Minciunĭ! boieriuluĭ nu'ĭ plac ţirliiturile ţigăneştĭ! Haĭ, căraţi-vĕ!

(Lăutariĭ se opresc).

Barbu (deschiḑênd uşa cu sfială) Dee!.. Dacă eŭ sînt Barbu lăutariu cunoscut în toată ţeara Moldoviĭ... cum o sĕ mĕ daĭ afară?.. Maĭ stăĭ sĕ grăesc doă vorbe cu boeriu! (întră şi'şĭ scoate işlicul) Eaca!.. Aice 'ĭ adunare mare! şi adunare fără Barbu, starostele de lăutarĭ, nu se poate! (se închină publiculuĭ) Aşa 'ĭ, boerĭ d-voastră, că nu vĕ lasă inima sĕ mĕ daţĭ pe scărĭ, pe mine Barbu

cel bĕtrân, care am cântat la nunţile şi la mesele părinţilor d-voastră? (întorcându-se spre uşă) Eĭ! apoĭ ce maĭ dîrdîeşte guleratu cel de ciocoiŭ? (chiamă doĭ scripcarĭ şi un lăutar cu naĭul). Veniţĭ încoace, măĭ, ceĭ cu scripcele şi cu naiu, ear ceĭ cu trîmbiţele sĕ meargĕ la paharnicu Surdulea!.. (întră lăutariĭ) — Doamne sfinte şi părinte!.. în ce vremĭ am maĭ ajuns!.. Înainte mĕ ruga sĕ merg pe la casele boereştĭ, şi acum mi se mucedesce cobza sub benis!.. Cine ar dice vĕdêndu-mĕ, că eŭ am fost lautarul Domnilor!.. Heĭ!.. heĭ!.. (cântă)

Eŭ sînt Barbu lăutarĭul,
Starostele şi cobzarĭul,
Ce-am cântat pe la Domniĭ
Şi la mândre cununiĭ.
Cobza mea o fost vestită,
Veac întreg o fost cinstită
De boeriĭ de pe-aicĭ
Ba şi chĭar de veneticĭ!

Of, of, of! 'mĭ aduc aminte,
Of, of, of! că maĭ 'nainte
Nicĭ un chĭef nu se făcea
Fără astă cobz'a mea.
Dar acum, acum, vaĭ mie!
De când lumea 'ĭ cu nemţie
Nu maĭ am în lume glas
Şi pe uliţĭ am rĕmas!

Aşa, aşa, pĕcatele mele! Vremea vremuesce, bĕtrâniĭ se duc, obiceĭurile se prefac, oameniĭ se schimbă, cânticele se schimonosesc şi lăutariĭ mor de foame!.. Heĭ!.. în vremea boerilor cu işlic şi cu anteriŭ ca mine, ce de maĭ veseliĭ! ce banchĭeturĭ! Când se căftănia vre un boer, se ducea bărbier-başa de 'l rădea cu bricile cele de mărgean în cerdacu casiĭ, şi eŭ mĕ duceam la el cu tarafu meŭ de 'ĭ diceam: «Şi la maĭ mare, vere!..»

El îmĭ umplea fesu de galbinĭ şi eŭ îĭ cântam, după cum se obicĭnuĭa pe atuncĭ:

CÂNTEC VECHĬŬ

Chiŭ! şi vivat fericit!
Boeriul s'o căftănit
Chiŭ, chiŭ, chiŭ şi ha, ha, ha,
Trăească Măriea sa!

Cât îĭ şede de frumos
Cu şalvarĭ de merinos!
Chiŭ, chiŭ, chiŭ, etc.

Cŭ-anteriŭ de citarea
Şi cu fes de Indernea,
Chiŭ, chiŭ, chiŭ, etc.

Cu şal verde de pambriŭ
Şi beniş portocaliŭ,
Chiŭ, chiŭ, chiŭ, etc.

Par'că 'ĭ Paşa din Ruşciuc,
Când bea cafea şi cĭubuc!
Chiŭ, chiŭ, chiŭ şi ha, ha, ha,
Trăească Măriea sa!

D'apoĭ la nunţĭ!.. Măĭculiţa mea!.. ce de maĭ zaifeturĭ!..

Ţinea nunta câte o săptămână tot în chiote şi 'n chicote! În curte oameniĭ frigeaŭ boĭ întregĭ în frigărĭ şi desfundaŭ la poloboace cu vin de Cotnarĭ, în vreme ce arnăuţiĭ trăgeaŭ din pistoale... Ear boeriĭ, sus, beaŭ vutce cu fesurile şi cu papuciĭ cucoanelor... Dacă era cucoana înbrăcată cu rochie vişinie, boeriu bea vişinap în dragostea eĭ; de era cu rochie galbĕnă, vutcă pe cursă, limonie; ş'apoĭ din vreme în vreme 'şĭ anina poalele anteriuluĭ în brîŭ, îşĭ asvîrlea papuciĭ,

de rĕmânea numaĭ în mestiĭ, şi giuca parola saŭ cordeoa ... Maĭ pe urmă aŭ giucat mazurca cu Ruşiĭ, valţu cu Nemţiĭ, şi acum cadrilu cu Franţuziĭ! .. Dumneḑeŭ ştie ce-or maĭ giuca mâne! .. Cât pentru mine... mĕ videa Dumneḑeŭ! .. boeriĭ se apucaŭ de umpleaŭ un pahar mare cu vin şi cu galbinĭ şi mi 'l puneaŭ la gură... Eŭ îl dam pe gât în sănătatea mireseĭ şi 'ĭ cântam:

(Cântic vechĭŭ însoçit de lăutarĭ).

Lado, Lado, nu maĭ plânge
Că la maĭcă-ta te-oiŭ duce
Când a face plopul pere
Şi răchita vişinele
Şi resteul mugurele! etc. etc.

D'apoĭ încă alta! .. Când se întîmpla de se îndrăgea vre un cuconaş de o cuconiţă şi vrea sĕ 'ĭ spue aleanu sufletuluĭ, socotiţĭ că 'ĭ scria răvăşele franţuzeştĭ ca în ḑioa de astă-ḑĭ? .. Aşa! .. Mĕ punea pe mine de cântam nopţĭ întregĭ pe sub ferestrele eĭ, şi în vreme ce cuconaşu sta frumos în trăsură de-o parte la colţu ziduluĭ, eŭ chiuĭam şi oftam în locu luĭ până mi se usca gâtiţa ... «Oftează, Barbule!» striga cuconaşu şi eŭ trăgeam nişte ahturĭ de se stîrniaŭ toţĭ câniĭ mahalaleĭ! .. Ean aşa:

CÂNTEC VECHĬŬ

Arde-ar rochiţa pe tine
Cum arde inima 'n mine!
Sĕ te ardĕ, sĕ te frigĕ,
Dor de mine sĕ te-agĭungĕ!
Ah! ..

Saŭ istalalt:

Ah! tu dormĭ, dormireaĭ moartă
Şi eŭ fac venin la poartă! .. Ah!

Vorbă să fie!.. Boeriu trăgea cĭubuc în vremea asta şi sta cu ochiĭ holbaţĭ la fereastra cuconiţeĭ... Rîdeţĭ, domnia-voastră? vĕ pare de şanţ?.. Poate! dar cum era pe-atuncea, bine era, că luĭ Barbu 'ĭ curgea şi laptele în pasat şi galbiniĭ în cobză!.. Acum nu maĭ plac cânticele vechĭ, nu maĭ sînt de modă, că s'o subţiet lumea!.. Am fost silit la bĕtrâneţe sĕ învăţ cântice nouă, de cele de la tteatru, de la operă, adică de cele opărite... ca aista de pildă:

(Arie din Rigoletto: La donna e mobile)

Lado na mobile
C'al' luĭ Leventi.
Nene Ascenti
Ediş pin ceriŭ.

Tronc! se potriveşte ca nuca 'n părete!.. Vĕ întreb, boerĭ d-voastră, nu eraŭ maĭ frumoase cânticele noastre cele creştinescĭ? precum: *Doĭna, vĭersu luĭ Bujor, sub poale de codru verde?*.. De! unde se maĭ pomeneşte de-al-de-astea prin oraşe!.. Numaĭ pe la ţeară dacă se maĭ trec!.. Acolo numaĭ o rĕmas sĕ ne câştigăm hrana, noĭ lăutariĭ... pe la horele românilor, unde facem sĕ saĭe opinca 'n sus!.. Eacă de pildă: sĕ ḑicem că s'o întins o horă, cât casa asta de mare. Flăcăiĭ staŭ înşiraţĭ de giur împregiur strîngêndu-se cu fetele de mânĭ, şi noĭ lăutariĭ prinşĭ în mijlocu horeĭ, le cântăm, ean aşa:

(Toţĭ lăutariĭ pornesc cu pas ĭute de încungĭură salonul, sunând o horă. Barbu urmărinduĭ cu cobza, cântă:)

Leleo roşie la obraz,
Leliţo, leliţo fă!
Floricică din pîrlaz,
Leliţo, leliţo fa!
Ce folos că eştĭ frumoasă,
Leliţo, leliţo fa!

Şi la cap căpăţînoasă,
   Leliţo, leliţo fa!
Eştĭ dragă flăcăilor,
   Leliţo, leliţo fa!
Ca buhna găinilor,
   Leliţo, leliţo fa!
Strînge'ţĭ, leleo buzele,
   Leliţo, leliţo fa!
Că le pişcă muştele,
   Leliţo, leliţo fa!
Strînge'ţĭ, leleo, buzele,
   Leliţo, leliţo fa!
Ca se vĕd fasolele,
   Leliţo, leliţo fa!

Staţĭ, măĭ, c'am obosit!.. Sĕrmane bĭete Barbule! aĭ agiuns cal de poştă împregiuru horiĭ, de unde înainte le ḑiceaĭ boerilor *vere*... fie!.. În calte mĕ mângâiŭ, că m'o învrednicit Dumneḑeŭ sĕ înveselesc cu cobza mea o lume întreagă! (căutând la cobză cu jale) Dragă cobzişoară!.. bune ḑile am petrecut amêndoĭ... Multă vreme 'mĭ-aĭ ţinut isonu numaĭ într'o strună!.. (oftează) De-acum ne-o venit şi noă rêndu de ducă cu cele multe obiceĭurĭ vechĭ de ale ţĕriĭ!.. (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Haĭ, drăguliţa mea, sĕ mulţămim cuĭ se cuvine, că ne-am petrecut veacul în această ţeară bună şi mănoasă care o desrobit ţiganiĭ!

Dragĭ boerĭ de lumea nouă!
Ḑioa bună vĕ ḑic voă.
Eŭ mĕ duc, mĕ prăpădesc
Ca un cântic bĕtrânesc!

Ah! gândiţĭ c'am fost o dată
Glasul lumeĭ desfătată,
Şi 'nchinaţĭ câte-un pahar
Luĭ bĭet Barbu lăutar!

(Barbu cu taraful pleacă sunând un cântic vechĭŭ)

(Cortina cade).

PARAPONISITUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

Paraponisitul (intră pe scenă foarte posomorît, se plimbă oftând, se opresce în fața publiculuĭ, clatină din cap şi apoĭ dice:)

Cu dreptu'ĭ? . . frumosu'ĭ? . . Toată lumea în slujbă, afară de cât mine! . . Apoĭ sĕ nu fiŭ paraponisit? . . ba sĕ fiŭ . . . şi sînt! . .

Sînt paraponisit
Căcĭ mĕ vĕd părăsit
Nemetahirisit
Şi neschivernisit . . .
De n'aşĭ fi procopsit,
De n'aşĭ fi prahtisit,
Nimic n'aşĭ fi găsit
De pretinderisit;
Dar sînt gramatisit,
Şi sintagmatisit,
Patriot, iscusit
Şi chĭar buĭurdisit . . .
Decĭ fiind părăsit,
Adiaforisit,
Fiind chĭar blendisit,
Sînt paraponisit!

Şi poate că n'am dreptate!.. Adică, mĕ rog, de ce sĕ se hrănească o mulţime de trîntorĭ, pe lângă albine, din mierea budgetuluĭ şi eŭ sĕ fac zimbre deoparte?.. Aŭ doar nu's şi eŭ pămêntean simpatriot? N'am maĭ slujit eŭ ţĕriĭ?.. Mi 'ĭ plin sinu de atestaturĭ... Eaca... (scoate un teanc de hârtiĭ.) Eacă teşcherele şi din vremea Turcilor şi din vremea Ruşilor şi din vremea Nemţilor... Tot cu pajure împĕrăteştĭ... Pofţim de ascultaţĭ: (deschide o hârtie şi citesce). «Pol oca icri tescuite, 30 dramurĭ sachîz...» Nu'ĭ asta (deschide altă hârtie). «Maĭ ântêĭ nu lipsesc a cerceta despre întregimea fericireĭ». Nicĭ asta... Mĭ-am uĭtat ochelariĭ si nu vĕd bine... dar *telos pandon,* eacă doveḑĭ gospod despre destoĭnicia mea. — Am avut a face cu împĕraţĭ, eŭ Nae Postuleanu, care dacă n'am şi decoraţiĭ, este că nu mĭ-aŭ dat, şi cu toate aceste nu pot găsi o slujbuliţă cât de mică în patriea mea!.. Cu dreptu 'ĭ? frumosu 'ĭ? Am alergat, m'am rugat... aş! Vorba ceea: geaba viĭ, geaba de tucĭ, nu maĭ rupĭ nişte papucĭ... Pe la toate Ministeriele mi s'a rĕspuns, că îndată ce va fi un loc vacant... Ce, Doamne eartă-mĕ! loc vacant?.. că pe toată ḑioa se deschid locurĭ nouă, încât s'ar putea crede că ţeara romănească e locuită numaĭ de amploiaţĭ.

Avem prefecţĭ
Şi sub-prefecţĭ
Şi arhitecţĭ
Foarte perfecţĭ.
Avem notarĭ
Şi arhivarĭ
Şi chĭar primarĭ.
Bunĭ cărturarĭ,
Şi casierĭ
Şi inginerĭ
Şi grefierĭ

Şi consilierĭ
Şi presidenţĭ,
Viţ-presidenţĭ,
Şi permanenţĭ,
Toţĭ ecselenţĭ.
Avem *bujorĭ*
De perceptorĭ,
Şi preceptorĭ
Şi controlorĭ,
Judecătorĭ,
Silvicultorĭ,
Espeditorĭ,
Şi conductorĭ.
Şi inspectorĭ,
Sub-inspectorĭ.
Şi inspectorĭ
De inspectorĭ.
Într'un cuvênt
Românii sînt
Toţĭ candidaţĭ
De amploiaţĭ.

(oftând). Toţĭ, toţĭ afară de mine!.. Cu dreptu'ĭ? frumosu'ĭ?.. Bine, dacă aşĭ fi fost vre odată oposant, înţěleg sě fiŭ *catatricsit*, cu toate că nicĭ atuncĭ nu s'ar cuveni... dar însfîrşit sě ḑicem.... Însă martur mi'ĭ sfântu mucenic Evdochim, că de şi m'am abonarisit la masa paraponisiţilor, nu vra sě ḑică că m'am lepădat de *hristoitie*, că m'am *zavergisit*, că m'am făcut, *ena mu che ena su* cu corifenţiĭ tarafuluĭ, căcĭ nu'ĭ fac haz.

(Arie finală din Chiriţa în provincie)

Unul tot ḑice că'ĭ tabachere
Plină, ticsită de un tabac,
Ce multor nasurĭ de 'nalte sfere
Poate sě vie curênd de hac.

Altul, în mână cŭ-o pană seacă
Strigă că'ĭ singur brav pe pămênt
Şi că e gata resbel sĕ facĕ
Cu lumea 'ntreagă, cu morĭ de vênt.

Altul pretinde că 'n Romănie
Soarele-Unireĭ el l'a aprins
Şi cât 'ĭ-abate sĕ nu maĭ fie,
Suflă şi 'ndată soarele 'ĭ stins.

Altul se plânge că ţeara pere,
Că tot progresul a stat pe loc
De când el nu maĭ e la putere
Ca sĕ'l conducĕ... într'un noroc.

Alţiĭ în visurĭ de înălţare
Se plâng de-oparte cu ah şi vah!
Că mereŭ sufĕr de-o boală mare...
Căcĭ tronul ţĕriĭ le stă 'n stomah.

Eŭ unu, slavă Domnuluĭ! sînt ferit de asemine *zaiflîc,* dar nu pot sĕ nu pătimesc, când mĕ vĕd lepădat ca un vatrar în lunile de vară... Cu dreptu'ĭ? frumosu'ĭ?.. De unde am fost ce-am fost, sĕ ajung a fi ce sînt!.. şi asta când?.. Când toţĭ Româniĭ sînt de-o potrivă dinaintea budgetuluĭ, când toţĭ aŭ dreptul prin urmare a se 'ndulci de el... Ah! ah! nu mĭ-ar fi ciudă în calte dacă n'aşĭ fi om pacĭnic şi cu sevas către maĭ mariĭ meĭ, dar aşa, staŭ de-o parte şi nu mĕ amestec nicĭ o dată în filonichiile de la masa paraponisiţilor... Eacă de pildă a seară:

Uniĭ dintr'înşiĭ cereaŭ reforme
Reforme 'n toate ca din topor;
În procedură, în legĭ, în forme,
Chĭar în sistemul reformator.

Alţiĭ cu faça posomorîtă
Oftând mult jalnic, le rĕspundea
Că 'n ţeara noastră nepregătită
Orĭ-ce reformă, e formă rea.

Ḑicênd că 'n lume toate se schimbă,
Uniĭ cu hapca cereaŭ schimbărĭ
În instituţiĭ, în şcolĭ, în limbă,
În starea ţĕriĭ . . . şi 'n alte stărĭ.

Alţiĭ atunce cu 'nfiorare
Schimbându'şĭ faça, strigaŭ mereŭ,
Că din schimbare tot în schimbare
Binele-adese se schimbă 'n rĕŭ.

Uniĭ contr'alţiĭ porniţĭ de moarte
Vrênd sĕ se-arăte bunĭ patrioţĭ,
Cu vorbe groase se luptaŭ foarte
Şi'şĭ daŭ porecle de patri-hoţĭ.

Dar uniĭ şi-alţiĭ se acordară
Într'o unire şi într'un rost
Cu toate-ar merge bine în ţeară
Eĭ dac'ar prinde câte un post.

Postu săracu! .. el te îngraşă, el te slăbesce, el e ţinta celor maĭ mulţĭ din creştiniĭ noştri, şi ḑeŭ! nu ştiŭ dacă în ḑioa de astă-ḑĭ eĭ se ţin de postu mare şi de postu Sân-Petruluĭ, dar ştiŭ că se ţin grapă de postu sân — Budgetuluĭ... Dovadă că fie-care cetăţean are hambiţionul sĕ se jertfească pe altarul patrieĭ, făcêndu-se roată la carul Statuluĭ, precum se ḑice... Un car cu miĭ de miĭ de roţĭ, cum sĕ nu meargĕ bine şi răpide? Tocmaĭ de aceea şi eŭ unul aş vrea sĕ mĕ fac roată, căcĭ mĕ simţ cu schiţe sănătoase, maĭ cu seamă de când am luat lecţiĭ de

limba cea nouă, de la vestitul dascal Kir Trifonius Petringelus. — Mi se impu... tase că n'aş cunoaşte slovele latineştĭ şi troposul obicĭnuit astă-ḑĭ prin cancelerii (scoate o hârtie). Vĕ rog sĕ judecaţĭ dacă m'a procopsit îndestul Kir Trifonius Petringelus.

(Citesce)

Petiţiune saŭ petiţione, saŭ peticiune, după plăcerea Ministruluĭ.

Esselenţă!

Aşa precum Pronia providenţiale a aprins o nouă constelaţiune pe celul Românieĭ ce'ĭ ḑic Convenţiune saŭ Convenţione, saŭ Convenciune... tot după plăcerea Esselenţieĭ voastre... la care cu deplin respept am avut proeres aĭ aduce a mea profundă consideraţiune, ţione saŭ ciune, precum uzul obicĭnuit cere; nu maĭ niţel aşa precum eŭ am fost etern devotat Guvernuluĭ ocârmuireĭ, precum Esselenţia voastră poate lua o pliroforiţiune din atestaţiunile alăturate pe lângă această suplicantă peticiune, conform uzuluĭ aceluĭ constituţionale din maĭ sus deja ḑisa respeptivă Convenţione; aşa precum earăşĭ am fost unul din corifenţiĭ liberalismosuluĭ şi m'am îndulcit în profundul sufletuluĭ de serbuşcă... ba, de serbarea regimentuluĭ constituţionale, daţi'mĭ voĭe sĕ ĭeŭ permisiune a-mĭ recomanda meritele pe altarul patrieĭ spre a fi integrat în vre un cerbiciŭ public, unde cu ceilalţĭ aĭ meĭ simpatrioţĭ, sĕ am şi eŭ slava glorioasă a mĕ îngĭuga la carul Statuluĭ cu deplină amoare patrioticească şi ĭubire de patrie, cu care rog pe Esselenţia voastră a recepe asigurăciunea încredinţăreĭ a profundeĭ

consideraţiunĭ cu care am onoare a mĕ confesa al Esselenţieĭ voastre cel maĭ apt întru acţiunea la care veţĭ ordona ca sĕ fiŭ ordonat.

Umilit şi respectiv cerb. «Nae Postuleanu».
Fost amploĭat al ocârmuirilor trecute.

Eĭ?.. ce ḑiceţĭ!.. spuneţĭ drept, că nu mĕ supĕr de laude... Cunoaşteţĭ multe condee carele se poatĕ isvodi aşa de ţunţurliŭ?.. Eĭ!.. mi'ţĭ crede? N'am *catartosit* însă a isbuti ca sĕ mĕ rênduĭască secretar la vre un Minister... Cu dreptu'ĭ?.. frumosu'ĭ?.. Apoĭ sĕ nu fiŭ paraponisit?.. ba sĕ fiŭ... şi sînt!

Sînt paraponisit
Căcĭ mĕ vĕd părăsit,
Nemetaherisit,
Şi neschivirnisit.
De n'aşĭ fi procopsit,
De n'aşĭ fi prahtisit,
Nimic n'aşĭ fi găsit
De pretinderisit;
Dar sînt gramatisit,
Sînt sintagmatisit.
Patriot, iscusit,
Şi chĭar buĭurdisit,
Decĭ fiind părăsit,
Adiaforisit,
Fiind chĭar blendisit,
Sînt paraponisit.

(Se duce mâhnit şi oftând).

(Cortina cade).

KERA NASTASIA

SAŬ

MANIA PENSIILOR

CANTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ

(Teatru represintă un salon)

Kera Nastasia, (intră, căutând pe cine-va în sala teatruluĭ. Ea poartă fes alb, testemel cu fiong, paftale, şi ţine în braţe o mâţă).

Aice-ĭ? Unde Doamne eartă-mĕ, sĕ fie?.. îl cat ca earba de leac... Ha! eată'l colo în fund... (se închină la o persoană din fundul sălei). Cu plecăciune, cucoane... cucoane... mĕ eartă că ţĭ-am uĭtat numele... sînt cam uĭtată de când răsmeriţa Volintirilor... m'aŭ spărieat nişte Enicerĭ de-aĭ luĭ Kĭuciuc-Ahmed, mânca'ĭ-ar pîrdalnicu!... şi încă tocmaĭ atuncĭ cumnatu meŭ, paharnicu Bursuflescu era Gostinar şi căḑuse în dropică... Eĭ! ştiĭ, beicache, cu ce l'am doftorit eŭ? cu rînză de dropie arsă şi pisată în zamă de cucută...

Aud?... (scoţênd o hârtie) îţĭ aduc o terfeloagă de jalbă pentru pensie, ca toată lumea, pentru că se veḑĭ d-ta; protopopul Ion m'a sfătuit părinteşte, ca sĕ'mĭ cer dreptul de la stăpânire, fiind că maĭ an ţerţ, pe la Bobotează, mĕ dusesem în mahala sĕ vĕd pe cucoana Despea care era lehusă, şi sĕ'ĭ hărăcsesc plodul... Când sĕ întru pe poartă, sar de odată nişte cânĭ la mine... apuca'ĭ-ar jîgăraea!.. sĕ mĕ mănânce!.. Ţip, cad, leşin, şi când mĕ trezesc, mĕ trezesc cu frigurĭ... Aud?... aşa se vede... Apoĭ dă!... vorba ceea: Aḑĭ tare, mâne mare, poĭmâne pe spinare, adică alivanta, după cum spunea un sofologhiotatos cunoscut, reposatu Dună... şi tocmaĭ pentru aceea am venit sĕ te rog, beicache, ca sĕ'ţĭ facĭ o pomană şi cu mine sĕ mĕ puĭ în pensie, ca pe ceĭ mulţĭ... că helbet!... poate sĕ aĭ şi d-ta vr'odată nevoĭe sĕ te descânte bunica de diochiŭ, saŭ sĕ'ţĭ cat în cărţĭ de vr'o slujbuliţă, ca maĭ an ţerţ, când te dedeseră afară pentru nişte banĭ ce lipsĭaŭ.

Ca toată lumea şi eŭ vroĭese
Din pensioară sĕ mĕ hrănesc,
Căcĭ nu e 'n lume maĭ dulce hrană
De cât aceea ce'ĭ din pomană.

Pensia grasă este un dar
Ce'ţĭ cade în gură ca un zahar;
Decĭ ca sĕ'ţĭ cadĕ pensia 'ndată,
Fiĭ tot-deauna gură căscată.

Aud?... mĕ întrebĭ, beimu, dacă am drepturĭ la pensie? Cum sĕ nu am, dragu bunicăĭ!... Lasă că's din oamenĭ, lasă că's cunoscută de toţĭ boeriĭ... puteţĭ întreba şi pe kir Costea... dar apoĭ sînt şi vă-

duvă de treĭ bărbaţĭ... treĭ! tot unu şi unu!... Ba încă cumnatu meŭ, paharnicu, pretinde că m'aş fi mărirat chĭar şi de a cincea oară, dacă ar fi fost ertat de dicasterie... Apoĭ dă! nu ḑic ba!... că doar nime nu fuge de bine... Marea că'ĭ mare şi încă are fund, dar inima omuluĭ!... Tocmaĭ asta o spuneam dĕună-ḑĭ cucoaneĭ Despea care 'ĭ ear lehusă... Îmĭ trimisese, drăguţa, doĭ cozonacĭ calḑĭ de Pascĭ, însă n'am avut parte de eĭ, că 'ĭ-a mâncat pisica (mâţa micrlăiesce) Tacĭ cu mama Lurcă, că 'ţĭ-a cumpĕra mama o furcă!... (leagănă mâţa). Şi aşa cum îţĭ povesteam, beicache: bărbatu meŭ cel d'ăntêiŭ era Cĭubucci-paşa la Caradgea, şi de mult ce a tot suflat în cĭubuc a ofticat, sufletu!... i s'aŭ dus ḑilele in fum, după cum ḑicea bărbatu meŭ cel de al doilea, care a fost Cafegi-başa tot la Caradgea. Sĕrmanu!.. şi el şĭ-a dat pelea popeĭ, opărindu'şĭ gâtu c'un felegan de cafea clocotită, şi s'a dus fert pe ceea lume, după cum ḑicea bărbatu meŭ cel de al treilea, care a fost Portar-başa la Suţu. El şedea la perdeoa domnească ḑi şi noapte, şi când se trezĭa Măria sa, el striga prin saraiŭ, cât îl ţinea gura: Cafegi-başa! Bărbier-başa! Cichirgi-başa!... (oftând). Acum, drăguţu, nu maĭ ḑice nicĭ cârc, căcĭ 'ĭ-a astupat gura pămêntu... Heĭ! heĭ! lume! lume! (îşĭ şterge ochiĭ şi scoate o tabachere, care scârţie). Amin!... sĕrut ochişoriĭ!

Arie: (Pom eram eŭ Pom)

Ah! Ah!
Nastasie, ah!
Am avut eŭ treĭ bărbaţĭ,
Toţĭ în rangurĭ înălţaţĭ
Ah! Ah! Ah!
Şi's toţĭ rĕposaţĭ!

Ah! Ah!
Nastasie, Ah!
Pentrŭ-aceĭ treĭ rĕposaţĭ
Trebue sĕ mĕ-ajutaţĭ,
Ah! Ah! Ah!
Pensie sĕ'mĭ daţĭ!

Ah! Ah!
Nastasie, Ah!
Pensie bună sĕ'mĭ daţĭ,
Dacă sînteţĭ botezaţĭ.
Ah! Ah! Ah!
Pensie sĕ'mĭ daţĭ!

Insă mĕ'ĭ întreba poate, beicache, ce slujbe aŭ făcut ţĕreĭ tustreiĭ meĭ rĕposaţĭ? Ce slujbe? Sĕ ţi le spun pe degite că's nenumerate... Unul a suflat în cĭubuc pentru patrie, de 'ĭ-a eşit ochĭĭ din cap; altul a fert la cafele tot pentru patrie, până ce s'a făcut martirul *zelosuluĭ* sĕŭ, după cum ḑice cumnatul în limba cea nouă, şi cel de al treilea a stat cu buzduganu la perdeoa patrieĭ, pănă ce s'a mazilit Suţu... Eĭ! ce'ţĭ spuneam eŭ! Degeaba cer pensie? Sĕ mĕ ferească Dumneḑeŭ de una ca asta... Dreptul meŭ, alta nu gonesc... Aşa m'a învĕţat soţu meŭ din urmă: «Nastasiĭcă! îmĭ ḑicea el, când era cu chĭef, fereştete cât îĭ trài de-la mânca dintr'al tĕŭ...» Drăguţu! ce bujor de om era!... Avea nişte musteţĭ de un cot şi un glas, de rĕsuna mahalaoa, când începea a dura la ohtoicurĭ... (în taĭnă) Pănă a nu mĕ lua, el mĭ-a cântat vr'o treĭ lunĭ de-a rêndu pe sub fereastră, un stih făcut înadins pentru nuriĭ meĭ... Ean ascultă, aşa sĕ trăeştĭ, beicache!...

(CÂNTEC VECHIŬ DE LUME)

Αφροδίτη μου, ἄχ!
Απεφάσισα να ρίψω τὴν ελπίδαν μου ὀυτὴν
Pentru că nu'mĭ daĭ credare că numaĭ ţie mě 'nchin
Ρίπτω πιὰ καὶ τὴν ζωὴν μου, να χαδῶ απὸ τὴν νὴν,
Ah! căcĭ věd, tu nu aĭ milă, când věrs lacrimĭ şi suspin.

Περιστέρι μου, ἄχ!
Ἤξευρε ὅμως καὶ τουτο ὅτι ἔνεινες φονεῦς
Aceluĭ ce te slăvesce şi maĭ mult de cât pe Zefs,
Ὡς τὺραννος μὲ παιδεὺεις ασπλὰχνη εἰς τὸ ἑξῆς,.
Prin urmare mor, stăpână, ca un verde chiparis.

Iţĭ place?... Aşa se cânta pe vremea luĭ Caradgea şi a luĭ Suţu. Prin urmare mi se cuvine sě fiŭ trecută la izvodu pensiilor împreună cu nepotu meŭ Gogu şi cu Lurca mameĭ. (sěrută mâţa cu dragoste). Ah! beicache, am un nepoţel numaĭ de dece anĭ... 'ĭ-a înplinit la ispas... şi încă tocmaĭ atuncea se aprinsese ogeagu de la bucătărie... Doamne sfinte şi părinte!.. ce spaĭmă am maĭ tras!. (îşĭ scuipă în sin) am alergat numaĭ într'un suflet, m'am suit pe coperiş c'un pahar de apă în mână... şi noroc că aŭ sosit pompieriĭ... după ce se stinsese focu.. altmintrelea ardeam tot... Dar unde rěmăsesem cu vorba?... ha!.. ha! la nepotu meŭ, la Gogu... aşa diavol nicĭ că s'a dat pe faça pământuluĭ... El învaţă acum de şése lunĭ la şcoala publică şi ştie o mulţime de basaconiĭ, ştie Constituţiunea şi Convenţiunea şi drepturile cetăţeneştĭ şi paternitatea... Bată'l norocu, dimon! Gramatica âncă n'a învěţat'o şi vra sě fie gazetar şi deputat; cere cuvêntul.. cere cuvêntul! (rîde cu spasmurĭ) Nostimu'ĭ, sfinte Aftanasie! când îmĭ dice: bunică! cer cuvêntul... dă'mĭ o bucată de pâne cu povidlă!... Nu fie de diochiŭ, sufleţelu!... Cumnatu meŭ paharnicu, îĭ proroceşte, că a sě ajungě *tribunal*, cu limba de un cot, ce-a maĭ fi şi aceea.

Gogul mamiĭ cel frumos
N'are seamĕn pe pământ,
Ca un loghiotatos
El mereŭ cere cuvênt,
Şi vorbesce,
Dârdâesce,
Din gură hodorogesce
Chĭar ca o moară de vênt.

Gogul mameĭ cel isteţ
Nostimĭor ca un stigleţ,
Despre carte e cam prost
Dar scie-a ḑice de rost:
Libetate,
Galitate,
Ba chĭar şi paternitate...
Şi vrea ca sĕ'l pue 'n post.

(Mâţa mĭorlăesce.) Eĭ! tacĭ cu mama, Lurcă, că ţĭ-a cumpĕra mama o furcă sĕ torcĭ un fuĭor pentru patrie şi sĕ intri şi tu în pensie... (în taĭnă.) E zulĭară de Gogu, că mĕ'ĭ crede, beicache?... Nicĭ c'aĭ vĕḑut aşa pisică cu minte de când aĭ făcut ochĭ; numaĭ că nu grăeşte franţuzeşte şi limba cea nouă din Bucureştĭ. Mĭ-a presentuit'o cucoana Despea de ḑiua mea, şi sĕ veḑĭ cum... De abĭa rĕposase bărbatu meŭ cel de al treilea, Cafegi-başa,... eacă! vreŭ sĕ ḑic Cĭubucci-başa... ba nu... Portar-başa, şi poruncisem luĭ Iftimi vezeteul sĕ'mĭ pue caiĭ ca să merg la prietena mea care acum eşise din lehusie... Când sĕ ĭes, ce s'aud? Aud cotcodăcind în podu grajduluĭ! Chĭem pe Ioana ca sĕ se urce în pod, şi ce aflu?... Aflu că un cal e despotcovit!... Aşa m'am tulburat cât nu poţĭ crede... Tocmaĭ atuncea venise Bursuflescu de la ţeară ca sĕ mĕ mângâĭe.

— Ah! cumnate, îĭ ḑic, aĭ aflat ce am păţit?

— Am aflat, îmĭ rĕspunde paharnicu, apoĭ ce sĕ facem, soro . . . a murit, Dumneḑeŭ sĕ'l erte!
— Ba nu, iĭ ḑic, n'a murit âncă, da'ĭ despotcovit!
— Cine'ĭ despotcovit? rĕposatu?...
— Ba! calu.
— Bacalu? Care bacal?
— Calu cel de către om.
— Ce ḑicĭ soro? ce aĭ pățit? ce ți s'a întêmplat?
— Am auḑit cotcodăcind în pod.
— Cine? calu!
— Ba, găina.
— Mare minune!

Atuncĭ m'a umflat plânsu după bĭetu rĕposatu şi am ḑis cumnatuluĭ: pĕcatele mele, cumnățele!.. ear am rĕmas vĕduvă! . . . Ce'mĭ rĕmâne de făcut?

— Cere pensie! îmĭ rĕspunde paharnicu.
— Dar mĭ-or ḑice poate că am avere şi că n'aş avea nevoĭe . . .
— Eĭ! ş'apoĭ? . . câțĭ sînt cu averĭ marĭ, cariĭ aleargă după pensie cu limba scoasă în țeara noastră!

Asta'ĭ țeară 'nbelşugată,
Asta'ĭ țară minunată,
Unde mulțĭ cu micĭ, cu marĭ,
Vreŭ a fi pensionarĭ.

Cel ce'ĭ cu avere mare,
Alt'ambiție nu are
Ce de-a fi funcționar
Pentru-a fi pensionar.

Cel ce nu are nimică
Cere-o leafă cât de mică
Avênd plan de ischĭuzar
S'ajungĕ pensionar.

Orĭ și cine-aicĭ se nasce
Om saŭ vită care pasce,
Nu se nasce în zadar
Ci de-a fi pensionar.

Căcĭ e ţeara milostivă,
Şi budgetu'ĭ o colivă
Pentru ceĭ mulţĭ... colivarĭ
Vreŭ sĕ ḑic... pensionarĭ.

Aud? Cum aĭ zis? Nu mi se cuvine pensie, că n'am drepturĭ? N'am drepturĭ!! (se mânie și începe a gesticula). Da bine, mĕ rog, ce drepturĭ aŭ uniĭ din ceĭ cu pensie, maĭ mult de cât Gogu și de cât Lurca? Care sînt slujbele ce ĭ-aŭ băgat în budgetu ţĕreĭ ca într'un cașcaval?... Sĕrmanu budget!... de-a merge tot așa, a sĕ ajungĕ sĕ fie înpărţit numaĭ în lefí... și eŭ sĕ nu am parte de el, pentru că's o sĕrmană vĕduvă de treĭ bărbaţĭ!... (plânge tare) Dreptu'ĭ asta?... Ah! vah!... sĕ rĕmâĭe Lurca fără ajutoru patrieĭ!... (furioasă) De-oiŭ ști, c'oiŭ mânca-o friptă, oiŭ sĕ mĕ duc cu jalba pănă la Sultan Mahmud... (scapă mâţa care fuge) Eaca posna... în loc sĕ capĕt pensie, am scăpat și piscia din mână... (alergând după mâţă) Lurcă, Lurcă... vin la mama Lurcă, că ţĭ-a cumpĕra mama o furcă... (Ese alergând după mâţă).

(Cortina cade).

HAIMANA

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

(O piaţă în Bucurescĭ. — Haĭmana în costum de ĭarnă trece ţinênd o valiză).

Haĭmana, (cătră public) Cine m'ar videa cutrierând oraşul cu valiza pe spinare, ar cuteza poate a crede că sînt un vagabond?.. Eĭ bine! acel cutezător nu s'ar înşela: sînt un soĭu de vagabond oficial, un membru al biurocraţieĭ Statuluĭ român, un martir politic de la 1859 încoace, purtat din loc în loc după capriciul ministrilor, aruncat din post în post ca o minge... postit, precum videţĭ şi... neplătit la vreme.

Sînt împĭegat
În vecĭ mutat
Şi permutat
Şi prea mutat!
Fără răgaz
Între Românĭ,
Aice adĭ
Ş'aĭurea mânĭ,
Cerc în zadar
Pe loc a sta.
Ş'am agĭuns chĭar
De haĭmana.

Umblând cu şatra ïarnă şi vară
Când icï, când colo, cu vaï ş'amar,
Din toţï boeriï ce-aŭ fost în ţeară
Am rĕmas singur boer... Şatrar!

Aveţï gust sĕ cunoasceţï jalnica mea tragedie? (se închină) Mĕ numesc din botez Mihăluţă, din neam Spulberatu şi din poreclă Haïmana!.. M'am născut în ḑilele Babeï, pe când cutremurul cel mare; de aceea poate am fost menit a duce o vieaţă atât de furtunoasă... Sĕ videţï: acum patru anï m'am înamorat de o vĕduviţă desperată care jurase ca sĕ 'şï înfunde tinereţile şi frumoseţile la Agapia, dar cum mĕ zări, plecăciune, ea uïtă şi pe rĕposatul şi monastirea şi găsi maï comod sĕ mĕ plece la jugul căsătorieï.

Prin urmare, sînt însurat, am doï copilaşï nostimï care nu'mï seamĕnă nicï de frică, dar cariï îşï aduc de departe cu Neagoe Basarab. Pe unul l'am botezat: Caïus-Trebonius-Vespasianus-Neron-Caracala, pentru ca sĕ probez că 'ï strĕnepot de-a luï Traïan, ear pe cela-l-alt Juarez pentru că, cine scie? poate sĕ avem şi republică în ţeară. Sînt familist precum videţï, însă poate mĕ'ţï întreba unde 'mï e familia?.. Unde?.. Cu toată sărăcia mea, aşï da un icosar aceluï care 'mï-ar spune în cotro rătăcesce acum bïată Săftică cu puiï seï! Sermana! De treï anï aleargă după mine fără a 'mï putea da de urmă şi asta graţie principiuluï de stabilitate, de care se pomenesce aşa de mult în parla... palavramentul din Bucurescï... Sĕ videţï: pănă a nu mĕ muşca chiftiriţa ambiţieï de a servi Statul român şi pofta de a gusta din caşcavalul budgetuluï, trăïam cum trăïam... greŭ dar în oare care huzur... De când însă 'mï-am dat glasul unuï deputat pentru ca sĕ mĕ puïe în pâne, sĕ capĕt

un loc, trăĭesc, ce'ĭ drept, mult maĭ greŭ dar fără nicĭ pic de huzur.

Paingul are cuĭb de mătasă,
Cârtița groapă, ursul bîrloc;
Morunu 'n apă îșĭ face casă,
Și sălămîsdra trăesce 'n foc.

Eŭ n'am nicĭ casă, nu am nicĭ masă,
Nicĭ cât o plântă nu am noroc,
Sparanga însa-șĭ cresce sub leasă.
Eŭ rădĕcină nu prind de loc.

La început am fost rênduit sub-prefect la Cahul m'am sculat decĭ de la Dorohoiŭ unde 'mĭ aveam forul locuințeĭ și am plecat, ḑicênd nevestiĭ sĕ vêndĕ tot în urma mea și sĕ vie după mine în Basarabia. Era vara, pe la Iuliŭ, o vară de acele unde găinile fac ouĕ rĕscoapte. După cincĭ ḑile de chin, mort copt am sosit la Cahul... Ufff!.. 'mĭ-am luat o casă in chirie ca unul ce credeam în stabilitate și m'am pus pe treabă voind a da probe de capacitate, de onestitate, de activitate și de tote cele-l-alte cuvinte late care sînt la ordinea ḑileĭ; însă nu apucaiŭ bine sĕ întru în cancelariea sub-prefectureĭ și mĕ pomeniĭŭ cu un noŭ decret, care mĕ rênduĭa judecător la Turnul-Severinuluĭ!.. Sĕ vedețĭ: Camera dase un vot de neîncredere ministeriuluĭ vechĭŭ și noul minister găsise urgent de a destitui saŭ a strămuta o mare parte din impiegațĭ spre a'șĭ întări partidul în țeară... tertip constituțional. Ce era sĕ fac?.. De la Cahul la Turnul-Severinuluĭ era departe; eŭ asemene eram departe de a cunoasce legile... ar fi fost dar logic ca sĕ refuz, însă trebuĭa sĕ rĕspund grabnic la încrederea Guvernuluĭ... Am plătit chiria caseĭ pe șése lunĭ de și nu locuisem de cât sése ḑile, am

lăsat un răvaş Săfticăĭ ca sĕ vie după mine în ţeara muntenească şi am plecat! Trebue sĕ vĕ mărturesc că eram curios de a gusta plăcerile voĭagĭuluĭ pe Dunăre, şi în adevĕr m'aŭ mâncat ţînţariĭ de m'a prăpădit. Am ajuns la Turnu cu obrazul beşicat însă cu dulcea sperare că mĕ vciŭ bucura de favoarele stabilităţeĭ... Cap de cuc, eŭ!.. uĭtasem că sînt împiegat român.

Sînt împĭegat
În vecĭ mutat
Şi permutat
Şi prea mutat.
Etc. etc. etc.

Cine mĕ vede cu geamandanul
Luând'o hojma tot la picĭor,
Privind cu milă, ḑice: sĕrmanul!
Eată Evreul rătăcitor!

La Turnul-Severinuluĭ am luat ear o casă cu chirie şi am mobilat'o frumos pentru ca sĕ nu fiŭ maĭ pe gĭos de cât colegiĭ meĭ; mĭ-am făcut proviziĭ de lemne şi de legume, şi voind earăşĭ a da probe de patriotism, de romănism, de constituţionalism şi de toate cele-l-alte ismurĭ ce sînt la ordinea ḑileĭ, am început a merge regulat la Tribunal, a me înbrăca în negru pentru ca sĕ port doliul înpricinaţilor, şi a mĕ face că pricep încurcăturile procedureĭ; însă de-abĭa începusem a mĕ deprinde cu atmosfera puţin parfumată a Tribunaluluĭ, de-abĭa căpătasem convingere că fie care lege se poate rĕstălmăci în maĭ multe sensurĭ, când eată un proces politic!.. Sĕ videţĭ: Nisce patrioţĭ fără posturĭ se încercară a face sanche... o revoluţie, strigând prin mahalale: gĭos ŭa, ŭa, ŭa! sus ŭa, ŭa, ŭa!.. un caraghĭoslîc ca toate revoluţiile de la noĭ... Administraţiea, voĭnică însă

cam spărieată, ceruse ajutor prin telegraf de la Bucurescĭ; un regiment de vênătorĭ plecase din capitală cu artilerie, dar până a nu sosi la Turnu, poliţaĭul de oraş hărţuise revoltanţiĭ şi numaĭ cu cincĭ dorobanţĭ îĭ legase butuc şi 'ĭ dase peşcheş procuroruluĭ!..

Eŭ, considerându'ĭ ca pe nisce suĭtariĭ de cafinea, am fost de părere sĕ 'ĭ achităm, pentru ca sĕ nu le dăm o importanţă de victime politice; dar Guvernul găsi opinia mea subversivă şi mĕ puse deocamdată în disponibilitate, reservându'mĭ postul de poliţaiŭ... la Bacăŭ!. Haĭda! sĕ mĕ strămut acum de la Turnu tocmaĭ la Bacăŭ, în vreme ce bĭată Săftică după ce mĕ căutase pe la Cahul, venea sĕ mĕ găsască în fundul Valahieĭ... Ce sĕ fac?.. plătesc chiria caseĭ pe un an, vênd lemnele şi legumele, las ear un rĕvaş nevesteĭ ca sĕ vie după mine la Moldova şi plec făcêndu-mĭ întrebare dacă nu cumva cuvêntul stabilitate însemnează strămutare.

Omu 'n serviciŭ e jucărie
Frundă pe apă plutind uşor,
Un puf în aer, pff... o nimică,
Un nume 'n treacĕt prin Monitor.
Tot ce 'ĭ pe lume trece şi pere,
Gloria trece, precum un nor,
Trec oamenĭ, visurĭ, plăcerĭ, durere,
Dar ca eŭ nime nu'ĭ trecĕtor!

La Bacăŭ îmĭ găsiĭŭ Bacăul, căcĭ în timpul alegereĭ deputaţilor, am scăpat ca prin urechile aculuĭ din ghĭarele unor libertaşĭ independenţĭ; însă fiind că nu isbutisem a face ca sĕ se aleagĕ candidatul Guvernuluĭ, am fost strămutat tocmaĭ la Ismail, şi de la Ismail tocmaĭ la Pitescĭ, şi de la Pitescĭ tocmaĭ la Dorohoiŭ, şi de la Dorohoiŭ tocmaĭ la Călăraşĭ,

şi de la Călăraşĭ tocmaĭ la Mihailenĭ, şi de la Mihailenĭ la dracu, şi de la dracu la tată sĕŭ... Şi bĭata Săftică după mine, haĭde ha, haĭde ha, fără a sĕ învrednici sĕ dee ochĭ cu mine, de treĭ anĭ!

Am cutrierat astfel toată România, de la Carpaţĭ la Dunăre, în lung şi 'n larg, închiriind mereŭ la case, şi am trecut ca un fulger prin toate ramurile. Judecător mĕ vreĭ? am fost; sub-prefect mĕ vreĭ? am fost; poliţaiŭ mĕ vreĭ? am fost? casier mĕ vreĭ? am fost; până şi primar, până şi vameş, până şi împiegat la regia tutunuluĭ, din care s'a ales numaĭ fum şi scrum...

Precum vedeţĭ, sînt un om universal ca toţĭ compatrioţiĭ meĭ, strènepoţĭ de-a luĭ Traĭan. În ce mĕ'ţĭ pune sînt gata sĕ întru, şi încă şi maĭ gata sĕ ĭes; însă drept sĕ spun, am obosit ca un cal de postă ce nu 'şĭ are tainul la vreme. Lefuşoara mea am primit'o pe la soroace cu scompturĭ pe la jidanĭ: 'mĭ e sinul plin de mandate care aŭ muceḑit aşteptându'şĭ rêndul de plată... dar nu ḑic încă nimic, pentru că sînt chĭemat la Bucurescĭ prin telegramă tocmaĭ de la Herţa, unde îmĭ aşteptam nevasta. Am venit aicí cu drumu de fer a luĭ Strusberg... Slavă Domnuluĭ! în sfîrşit am scăpat de căruţe de postă, de harabagiĭ nespălaţĭ, de diligenţe hêrbuite, şi dacă este sĕ fim hojma strămutaţĭ, noĭ împiegaţiĭ Statuluĭ, încaĭ avem acum mijloace de comunicaţie răpide şi sigură... Am pus 15 ḑile de la Herţa la Bucurescĭ; am înghĭeţat în vagoane, am murit de foame, m'am troenit, m'am sdruncinat rĕŭ... dar fie... eată-mĕ în capitală, unde poate voiŭ căpĕta un post cu stabilitate şi voĭŭ cânta ca nealtădată:

Sînt împĭegat
Stabilizat

Ne permutat
Nicĭ strămutat,
Ci cu răgaz
Între Românĭ;
Aice aḑĭ
Ş'aice mânĭ;
De-acum oiŭ sci
Pe loc a sta
Şi n'oiŭ maĭ fi
De haĭmana!

De-acum în dulce stabilitate
Am s'o duc vesel, fără habar,
Servindu-mĭ ţeara pe aşeḑate
Ear nu din fugă, ca cĭoara 'n par.

(Trece un împĭegat al telegrafuluĭ).

Cine trece?.. A!.. un împĭegat al telegrafuluĭ (către telegrafist) Domnule, domnule... stăĭ, te rog... Nu cumva aĭ în cutie vr'o depeşă de la Săftica, de la soçiea mea, pentru mine, d-nul Mihăluţă Spulberatu ce 'ĭ ḑic şi Haĭmana? (caută în cutie) Îmĭ daĭ voĭe?.. (esaminează depeşele) D-luĭ Coţcărescu, fost casier la Pitescĭ, fugit peste Dunăre cu baniĭ Statuluĭ... nu 's eŭ... D-luĭ Buzunărescu patriot de meserie... nu 's eŭ... D-neĭ Chiriţa Bîrzoiŭ ot Bîrzoenĭ... o cunosc, nu 's eŭ.. Ha! eată o depeşă către mine... a fi de la sufleţelul meŭ, de la Săftica... sĕrmana! Mult îmĭ duce dorul! (citesce depeşa) «Fiind destituit din postul ce ocupĭ la Herţa, e de prisos sĕ maĭ viĭ la Bucurescĭ». Ce face?.. destituit! Cine 'ĭ sub-semnat?.. Ministru!.. destituit! (adresându-se furios către telegrafist) A! mĕ destituĭ, d-le Ministru?.. şi pentru ce, mĕ rog?.. spune... pentru ce?.. Pentru că în timp de maĭ mulţĭ anĭ m'aĭ obligat sĕ închiriez 17 case şi sĕ le părăsesc fără a le locui?.. pentru că m'aĭ silit sĕ fiŭ un agent orb a politiceĭ d-tale, în loc sĕ mĕ laşĭ a fi un simplu im-

pĭegat aplicat la îndeplinirea datoriilor sale?.. pentru că din causa capriciilor d-tale am fost roş cu roşiĭ, alb cu albiĭ, verde cu Burtă-verde, galbĕn, fistichiŭ, patlageniŭ, de toate culoarele, ca mahalalele Bucurescilor? (apucă de braç pe telegrafist) Dar sciĭ d-ta că am ajuns a fi nervos de când mĕ aflu în serviciul Statuluĭ? Sciĭ că mĕ apucă năbădăĭcele când vĕd un plic ministerial, căcĭ îmĭ pare că cuprinde un decret de strămutare saŭ de destituire? Sciĭ că de la 1859 pănă astă-ḑĭ s'aŭ strămutat şi dat afară 33,333 de împĭegaţĭ? 'ĭ-am numĕrat în Monitor... A!.. îmĭ daĭ blende nitam nisam, fără sĕ te fi îngrijit maĭ ântêĭ a'mĭ plăti măcar ce 'mĭ eştĭ dator!.. leafa mea, lefuşoara mea de vagabond oficial? Acesta 'ĭ regimul dreptăţeĭ şi al stabilităţeĭ cu care aĭ promis sĕ ducĭ ţeara spre bine? (rîdică braçele în sus; telegrafistul scapă şi fuge) Sĕrmană ţeară! cu astfel de chibzuelĭ nechibzuite aĭ ajuns a fi satul luĭ Cremine, şi Parlamentul Palavrament şi noĭ împĭegaţiĭ nisce haĭmanale. Maĭ bine meseriaş, plugar, negustor, de cât împĭegat al Statuluĭ; maĭ bine liber de cât sclav neplătit, maĭ bine sĕ cânt:

Frunḑă verde ş'o lalea,
Dragă 'mĭ e Săftica mea.

De cât sĕ urlu ruşinos:

Sînt împĭegat
În vecĭ mutat...

(Nu sfîrşesce) Brm! (îşĭ ie valiza în spinare) Auḑĭ? destituit!.. înapoĭ la Herţa... la Săftica, Spulberatule! (ese furios).

(Cortina cade).

GURA CASCA, OM POLITIC

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

(Teatrul represintă un salon).

Gură cască, (întră cu un aer misterios, caută împregĭurul luĭ, merge de asculă pe la uşĭ, apoĭ se opresce şi ḑice taĭnic publiculuĭ)

S'iţĭ una? rĕŭ! orizonul politic s'a posomorît! Acum o sĕptĕmână aŭ venitără la mine vĕrul Ghiţă Tremuricĭ cu Nenea Scarlat şi 'mĭ aŭ spuseră la ureche, că trebile s'aŭ încurcatără astfel în cât eĭ sînt hotărîţĭ a ſugi la Mehadia... (oftând). Care, vra sĕ ḑicĕ ear bejănie!!

Eŭ unul mĕ tem
Şi tremur şi gem
Căcĭ orĭ ce zăresc
Face de răcesc,
Şi orĭ ce aud
Face de asud.
Când privesc pe sus,
Vĕd norĭ spre Apus,
Şi alt nor cumplit
Cătră Rĕsărit.

Ear când cat pe gĭos
Vĕd toate pe dos
Mergênd tot spre rĕŭ,
De mĕ 'nfior, ḑeŭ!

Apoĭ dă! cum n'or merge trebile *anapoda,* dacă nime n'a voit sĕ m'asculte?.. Nu le-am spus'o de o mie şi maĭ bine de orĭ?.. le-am strigat chĭar în Cameră: «Deschideţi-vé ochiĭ... fiţĭ cu chibzuială... aveţĭ tact politic... etc.» Aşa! vorba ceea: vêntul bate, câniĭ latră... Şi acum aşa e că am ajuns de malul rîpeĭ? (în taĭnă). Aţĭ aflat ce s'a întêmplat la Pitescĭ, şi la Mizil, şi la Cucu şi maĭ cu seamă la Podul Iloaeĭ? Eĭ! apoĭ dă! sĕ mărturisim între noĭ, fără spirit de partidă, putea sĕ nu se întêmple? Era vederat lucru, consecinţă fatală, dar neapărată cum ḑice Nenea Scarlat... Ca şi cu grăniceriĭ ceĭ doĭ... sciţĭ... ce dracu! oamenĭ sînt şi eĭ... Adică greŭ era sĕ se fi luat nisce mĕsurĭ economicoase pentru ca sĕ se facă lucru muşama? să nu se sparie o lume 'ntreagă? A cuĭ e vina? Nu le-am spus'o la timp?.. dar m'aŭ ascultatără?.. Aşa şi cu impositele... Eeee! pre *ghiojghĭoare;* m'a asigurat vĕrul Iancu Titirfichĭ că se pregătesce un proĭect de birurĭ de pe altă lume, de pildă:

Bir pe haĭne... hăĭnărit;
Pe cĭubuce... fumărit;
Pe ţigare... ţigărit;
Pe cravate... strengărit;
Bir pe nas... borcănărit;
Bir pe pungĭ... busunărit;
Bir pe foĭ... gogoşărit;
Bir pe boĭ... bir boĭerit!

Nu 'ĭ destul atâta... Se maĭ vorbesce de o dare ce a sĕ se aşeḑe pe cuvêntul de patrie, adică sĕ se

plătească câte o leţcae, de câte orĭ s'a pronunça acest cuvênt. Înţeleg că cu un asemene imposit ne-amă plăti curând de toate milioanele ce datorim, dar atuncĭ aŭ sĕ se calicească o mulţime de cetăţenĭ cariĭ trăesc numaĭ cu patria în gură. (oftând). Care vra sĕ ḑicĕ: calicie pe lângă bejănie!

Âncă una... maĭ rĕŭ!.. Orizonul politic e şi maĭ posomorit!.. Am veştĭ sigure de la Brăila... Eaca un rĕvaş de la un negustor *semandicos,* Burtăverdescu, care 'mĭ scrie că Turciĭ... (în taĭnă cu spaĭmă) Turciĭ sînt peste Dunăre!.. Eĭ! Aşa 'ĭ c'am păţit'o! şi asta pentru ce? pentru că nu m'aŭ ascultatără... În zadar am rostit: «Nu întindeţĭ sfoara prea tare... Nu vĕ întindeţĭ maĭ mult de cât plapoma... Nu înmulţiţĭ armata, căcĭ se înmulţesc datoriile, şi se jignesce integritatea Imperiuluĭ Otoman... *che ta lipa*...» Aşa! ca şi când le-aş fi grăit turcesce; m'aŭ luat la treĭ parale, ş'acum na! că ne trezim cu Turciĭ peste Dunăre!

Osmanliĭ şi Bostangiĭ
Aŭ se curgĕ miĭ de miĭ,
Ah! aman, aman!
Sĕ ne puĭe un chĭulaf
Sĕ facĕ ţeara pilaf,
Ah! aman, aman!
Ear noĭ sĕ ne dea zor
Ca pe vremea Turcilor,
Ah! aman, aman!
Sĕ ne ducĕ 'n Beligrad,
Şi de-acolo 'n Ţarigrad.
Ah! aman, aman!
Ca s'ajungem cafegiĭ,
Cĭubucciĭ şi *cichirgiĭ*.
Ah! aman, aman!
Şi de unde-am fost boerĭ,
Sĕ fim robĭ la Enicerĭ.
Ah! aman, aman!

Eŭ unul maĭ bine sĕ mor, saŭ maĭ bine sĕ fug... pentru că așa rușine de cînd sînt n'am pățit. Ah! ah! care vra sĕ ḑicĕ: robie pe lângă bejănie și calicie!.. Sciţĭ, d-voastră, că îndată ce s'a aflat de una ca aceasta, s'aŭ întors opt zecĭ de miĭ de corăbiĭ de la gura Dunăreĭ, care veniaŭ sĕ 'ncarce pâne de la noĭ! Opt-zecĭ de miĭ! Haĭt, s'a dus și comerçul ţĕreĭ!

D'apoĭ sĕ videţĭ alta. (merge de caută la ușă, apoĭ ḑice oţerindu-se). Rĕŭ de tot! Orizonul politic e posomorît cât un pașă mahmur... Nemţiĭ, Austriaciĭ, sînt peste hotar!! Am aflat'o chiar acum de la curierul nemţesc... Eeeeĭ! Poftim! colac peste pupăză... Ce maĭ ḑiceţĭ? Nu v'am proorocit'o! Prostul cel de vĕru Sandu Napoilă tot îĭ dă: «Unde mergem?» Eaca unde mergem... bob numĕrat... *rітos* lucru!..

În zadar am ofticat cu vorba, ba âncă am și scris'o în gazeta... nu sciŭ care: «Cerul politic e amenin«ţător!.. sĕ privighem cu atenţiune lângă altarul pa«trieĭ, sĕ avem ochiĭ deschișĭ spre frontiere, sĕ ne ferim «maĭ cu seamă a depărta de la cârma Statuluĭ pe uniĭ «oamenĭ capabilĭ, ca Nenea Scarlat, căcĭ puterile ga«rante... Convenţiunea... Constituţiunea: *che ta lipa.* «Timpurile sînt grele, politica Europeĭ, așa ș'așa... Tre«bue dar ca adevĕraţĭ patrioţĭ, sĕ chibzuim, sĕ com«binăm, sĕ dregem, sĕ închipuim și iarășĭ sĕ combi«năm, sĕ închipuim... che ta lipa». Așa! Eŭ am scris, eŭ am citit. Mi s'a întêmplat și mie ca uneĭ cucoane Casandra din vechime, care tot proorocĭa și nime nu-ĭ băga în seamă spusele. Ba âncă ce? Berbanţiĭ m'aŭ poreclitără fel de fel: uniĭ 'mĭ-aŭ ḑis Gură-Cască; alţiĭ Macoveĭ-cap-de-post; alţiĭ banul Ocupcic, fiind că 'mĭ e groază de ocupaţiunĭ străine... Fie! dar acum așa 'ĭ că s'aŭ înplinit ḑisele mele? Așa e că ne aflăm cu Nemţiĭ la spate, peste hotar?

(Arie: Ah du lieber Augustin).

Neamţul are eară
Sĕ vie în ţeară,
Cvartir sĕ ne ceară
Pe earnă şi vară.

Neamţul în putere
A sĕ ne ocupe,
Sĕ ne ceară bere
Şi şniţel şi zupe.

Neamţul prin saloane
A sĕ 'şĭ dee aer.
Boerĭ şi cucoane
Aŭ sĕ joace ştaer.

Ear noĭ patrioţiĭ,
Cu micĭ şi cu marĭ,
S'ajungem cu toţiĭ
Husarĭ şi căprarĭ.

Poftim! vĕ inchipuiţĭ pe mine Nae Gâscănescu înbrăcat husăresce, cu nădragĭ strimţĭ şi cu chiveră? Ama! frumos m'a prinde. (oftând) Ah! ah! care vra sĕ ḑicĕ şi caraghĭozlîc pe lingă cele-l-alte pĕcate! şi toate aceste, earăşĭ vĕ întreb, pentru ce? Numaĭ şi numaĭ pentru că nu m'aŭ ascultatără!

Eacă de pildă, alaltăseară, nu maĭ departe, m'am întâlnit cu oare cine într'o casă, un personagiŭ profund, şi 'ĭ am ḑis: Nene, sciĭ una? Rĕŭ! Orizonul politic e posomorît ca un paraponisit fără slujbă.

(Imitează o convorbire taĭnică, gesticulând ca şi când ar vorbi la urechĭa altuia, şi esprimă în fisionomia luĭ când o mulţemire, când o importanţă ridiculă)

— Cum?

— Nenea Scarlat îmĭ scrie de la Mehadia, că Ruşiĭ... Ruşiĭ sînt peste Prut!

— Aoleo!

— Fără doar şi poate; am doveḑĭ! (arată o scrisoare) şi...
— E cu neputinţă... eştĭ în eroare.
— Ba mĕ eartă... Ruşiĭ... (şoptesce în taĭnă).
— Da bine, cum creḑĭ că Europa?..
— Europa? se vede că nu citescĭ ḑiarele noastre şi gazetele străine. Cum e starea politiceĭ noastre? atâta te 'ntreb: Cum stă politica europeană? Prusia şi cu Austria aŭ terminat resbelul lor?
— Terminat.
— Bun! Francia s'a retras de la Mecsico?
— Retras
— Bun! Americaniĭ se ucid ca muscele?
— Adică... acum aŭ încetat...
— Mĕ rog, nu mĕ întrerupe. Craĭul Camehameha a perit de gâlcĭ?
— Sciŭ eŭ?
— Ba nu, sĕ'mĭ rĕspunḑĭ.
— Eĭ! fie.
— A um alta. Aşa e că Italia vrea numaĭ decât sĕ meargă la Roma?
— Vrea.
— Aşa e că Englitera nu are destul bumbac?
— Aşa.
— Aşa e maĭ cu seamă că pe Nenea Scarlat l'aţĭ dat afară din slujbă?
— Da bine, ce are a face?
— Ba nu, spune, adevĕr e?
— Eĭ! Aşa... aşa... însă...
— Apoĭ dacă toate aste's aşa cum le ḑiseiŭ, nu am nevoĭe sĕ înşir maĭ multe. Cine nu'ĭ orb, vaḑĕ şi priceapă... Eŭ unul 'mĭ-am făcut datoria de am arătat pericolul. (mânios) Ḑicĕ'mĭ lumea Gură-Cască, Macoveĭ-cap-de-post, palavragiŭ... nu'mĭ pasă! (înduĭoşindu-se) Consciinţa'mĭ e curată şi limpide ca luna şi ste-

lele. Am spus adevĕrul... Am avut curagĭul chĭar cu pericolul libertăţiĭ... şi chĭar poate a vieţeĭ mele. (îşĭ suflă nasul tare) Dee Dumneḑeŭ ca sĕ ĭes mincĭunos, însă pănă atuncĭ şi nicĭ atuncĭ nime nu 'mĭ a scoate din minte că orizonul politic e posomorît!

De aceea mĕ tem
Şi tremur şi gem
Căcĭ orĭ ce zăresc
Face de rĕcesc,
Şi orĭ ce aud
Face de asud.
Când privesc pe sus
Vĕd norĭ spre Apus,
Şi alt nor cumplit
Cătră Rĕsărit.
Ear când cat pe jos
Vĕd toate pe dos
Mergênd tot spre rĕŭ
De mĕ'nfior, Ḑeŭ!

(Îşĭ stupesce în sin şi ĭese foarte posomorît).

(Cortina cade).

SCENETE

STAN COVRIGARIUL

PERSOANE:

Stan.

Un funcţionar.

Un grec.

Un personagĭŭ misterios.

O damă.

Un boer.

Un epistat.

STAN COVRIGARIUL

CÂNTICEL COMIC

Căntat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucurescĭ.

(Scena se petrece la poarta grădineĭ Cismegiuluĭ. — Stan vine aducênd pe cap o tabla rotundă şi încărcată cu covrigĭ, simiţĭ, plăcinte, etc, ear în mână ţiind un trepicĭŭ pe care aşeadă tablaoa).

Stan. — (strigă) «Plăcinţele ferbinţele! gogoşele rotunḑele! Poftim, poftim la ele!» (aşeadă tablaoa) Sĕ te vĕd, măĭ Stane, de'ĭ fi maĭ cu noroc astă-ḑĭ la poarta Cismegiuluĭ, că de cât-va timp in coace îţĭ staŭ gogoaşele în ghît, fĕtul meŭ!.. Aĭ păţit'o şi tu Stănică, ca ceĭ mulţĭ breslaşĭ românĭ care nu 'şĭ maĭ găsesc chip de hrană în ţeara lor... Lume pe dos... ce sĕ facĭ?.. În Moldova Ovreiĭ, aice Sêrbiĭ, Greciĭ şi Patrioţiĭ ceĭ în şépte lunĭ ne-aŭ luat înainte. Eacă eŭ, de pildă:

Din toţĭ placintariĭ,
Din toţĭ covrigariĭ

În oraş ca mine cine 'ĭ maĭ vestit?
Dar cu derbederiĭ
Şi cu gogoşeriĭ
Cariĭ umple lumea. Ḑeŭ! m'am calicit.

Eŭ fac la plăcinte
Grăsuţe, ferbinte,
Eĭ vênd la gogoaşe patrioticescĭ,
Şi lumea nebună
Lasă hrană bnuă,
De se 'ndoapă ḑilnic numaĭ cu poveştĭ.

(Câte-va persoane trec alăturea cu covrigariul şi întră în grădină).

Eaca muşteriĭ... dă Doamne! (strigă) «Simit! covrigĭ! pe buze sĕ te frigĭ!.. încet, încet! nu mĕ grămădiţĭ că voĭŭ da la toţĭ» (caută înapoĭ) Haĭt! s'aŭ dus fără a'mĭ face seftea... pustiiŭ, tufă, nime! (oftând) Ean sĕ videţĭ, oiŭ să fiŭ eară silit sĕ'mĭ mănânc singur marfa ca sĕ n'o las sĕ muceḑească... Mare minune! fug toţĭ de mine ca de slujbă fără leafă, şi eŭ tot singur, cuc... Ba, eaca un cĭocoeş de la Tribunal... poate a fi flămând. (strigă) Domnule... Cuconaşule!

(Trece un funcţionar).

Funcţionarul. — Ce vreĭ?

Stan. — Nu'ţĭ cere inima de ceva locmale?

Funcţionarul. — (apropiindu-se răpide) Locmale?.. de care?

Stan. — De aste, de ale mele?

Funcţionarul. — (cu dispreţ) De-ale tale?.. N'am vreme că 's grăbit... Alerg la Tribunal. (ĭese)

Stan. — Pe nemâncate?.. Apoĭ halal de bĭeţiĭ înpricinaţĭ!.. Spunea bĭetu rĕposatul tată-meŭ că în timpiĭ de mult boeriĭ, când se duceaŭ la Visterie,

călărĭ, se opriaŭ la poarta Curţiĭ domnescĭ de cumpĕraŭ fie-care câte un covrig, câte un simit, şi trăgeaŭ pe ghît câte un pahar de vin de Odobescĭ, ca sĕ fie maĭ cu inimă la treaba ţĕreĭ, şi trebile mergeaŭ bine... Astă-ḑĭ?.. în loc de covrigĭ, toţĭ umblă după colacĭ calḑĭ.

(Trece un grec).

Eaca un grecuşor... a fi vre un nepot monăstiresc... El trebuĭe sĕ preţuĭască plăcintele... N'auḑĭ, çelebi?

Grecul. — *Oriste?*

Stan. — Nu *Metahirisescĭ* un covrig?

Grecul. — *Ohi* ...

Stan — Pentru ce, nostimĭorule?

Grecul — (oftînd) Ah! fiindo che eŭ însumĭ am azunso covrigo de când 'mĭ-a luato mosiile.

Stan. — Care moşiĭ, cilibidachi?

Grecul. — Mosiĭ monastiresco a mea.

Stan. — A d-tale? Sĕrmanul bietu maslinică? Cum 'ĭ-aŭ luăt averile de la moşĭ, strĕmoşĭ, fără milă şi pĕcat!..

Grecul. — Ah! vah!

Stan. — Dar asta nu opresce sĕ cumperĭ un simit... Ean privesce cât e de rumên.

Grecul. — Rumeno?.. Nu'mĭ plaçe rumuniĭ de când mĭ-a dato afară de la monastire şi 'm-a luato pânea de la gură.

Stan. — Bine facĭ... maĭ bine mănâncă un covrig.

Grecul. — Covrigo? *ohi,* ma *baclavas, pohaçi, cataifi, çeva evghenistico* aĭ la dimita?

Stan. — Heĭ! S'a trecut timpul baclavalelor pentru voĭ, kir Panaite!

Grecul. — Çe Panaiti!.. merzi la diavolo... Eŭ me numesco Aristidis Monastiropulos... *budalas*... (iese).

Stan. — S'a sborşit ţapul... ha, ha, ha... Auḑĭ poznă!.. cică 'ĭ aŭ luat moşiile din vêrful catargulu... ha, ha, ha!.. oĭŭ rîde mult de asta. Bine 'mĭ spunea eară tată-meŭ:

Pe când Domniĭ grecĭ
Ceĭ Fanaragiĭ,
Miĭ de parpalecĭ
Şi de papugiĭ
Aicĭ alergaŭ,
Lipsiţĭ de parale,
Şi se 'nbogăţĭaŭ
Înghiţênd locmale.

Dar acum li s'a înfundat şi lor; a secat ţîţa capreĭ!..

(Trece un personagiŭ posomorît, cu părul sburlit, şi cu o gazetă în mînă).

Eacă mă!.. dar ăsta ce sĕ maĭ fie?.. mare posomorît 'ĭ!.. A fi cu stomahu deşert, sĕrmanul! (strigă). Gogoşele! Gogoşele!

Personagĭul. — (tresărind) Gogoşele! (declamă) Cine a pronunţat acilea sacrul nume de gogoaşe?

Stan. — Eŭ, domnule, eŭ starostele gogoşarilor.

Personagĭul. — Unde 'ţĭ e bĭuroul?

Stan. — Eată'l colea, plin de plăcinte înfoĭete. Vorba ceea: foaĭe peste foaĭe şi la mijloc tufă.

Personagĭul. — Aĭ gogoaşa patriotică, foaĭe politică şi democ-soc..?

Stan. — Cu soc? mĕ ferească sfântul!.. Eŭ vênd covrigĭ...

Personagĭul. — Covrigĭ, covrigĭ?.. Bestie incapaçe!.. Cine se mulţemesce cu covrigĭ în era Consti-

tuţiuneĭ?.. Dac'oiŭ ajunge eŭ la putere, precum sper şi nu am dubiŭ, chĭar şi câniĭ aŭ sĕ umble pre strade cu covrigĭ în coadă.

Stan. — (în parte) Mi se pare cam trăsnit cu leŭca, că 'ĭ prea roş... la faţă...

Personagĭul. — Aĭ auḑit, nemernicule? Şi câniĭ or umbla...

Stan. — Oare aşa belşug sĕ fie atuncĭ în ţeară?

Personagĭul. — D'apoĭ cum! (ĭese mândru).

Stan. — O fi, domnule... heĭ!.. domnule!.. haĭt... l'am scăpat şi pe ăsta.... Ean privesce cum dă din mânĭ şi din cap!.. Se vede că pune ţeara la cale... Maĭ sciĭ pĕcatul?.. Dar ce 'mĭ maĭ bat eŭ gândul cu dînsul!.. maĭ bine sĕ'mĭ urmez eŭ cânticul început.

Sub Moscalĭ apoĭ
Aŭ eşit la noĭ
Miĭ de covrigarĭ
Tufă 'n buzunarĭ.
Ear acum avem
Miĭ de gogoşarĭ
Ce aŭ tererem
De patrioţĭ marĭ.

(Trece o damă bătrână dar cochetă).

Stan. — Aţine-te Stane, fĕtul meŭ, că trece madama Malacofna care face foş-foş şi se uĭtă pe sub geană... Cuconiţă, cuconiţă!

Dama. — Cine mĕ chĭamă?

Stan. — Eŭ!.. fă'ţĭ milă şi pomană de'ţĭ aruncă ochiĭ ceĭ frumoşĭ la aste plăcinte care se usuc de dorul lor.

Dama. — (zimbind) Ce-aĭ ḑis?

Stan. — Am o plăcintă cu sorţĭ în stihurĭ scrise de un cuconaş ce te ĭubesce ca un năuc.

Dama — Spune'ĭ că nu'mĭ plac poesiile de plăcintărie. (Iese legănîndu-se).

Stan. — Eaca, mă! s'a subţiet neamul!.. Acum le trebue stihurĭ de calindare... Înainte cu o plăcintă ca asta se ameţĭaŭ toate nevestele. Cum o aducea pe masă fie-care cucoană găsia în părticica eĭ câte o hărtiuţă cu stihurĭ, de pildă:

Precum pohagĭul între plăcinte
Ast-fel lucescĭ între femeĭ.
Nuriĭ matale m'a scos din minte
Ah! te ĭubesc, de vreĭ, nu vreĭ!

Cucoana se roşĭa pe obrăjel şi ḑicea: Ce se potrivesce!.. Altul:

Eştĭ evghenistă cât Afrodita,
Ear eŭ din pricina dumitale
Am uĭtat chiar şi alfa vita;
Ah! te ĭubesc, şi sînt de jale!

Cucoana zimbĭa şi ḑicea: A fi că 'ĭ lumea rea!.. Altul:

Mistuind plăcinta bine
Gândesce-te şi la mine
Care 'ţĭ ḑic cu lânced glas
Ah! te rog *na m'agapas*.

Cucoana se făcea că se mânie şi ḑicea: Degrabă 'ţĭ-a fi?.. Şi cu astfel de flecurele lumea trăĭa voĭos; boeriĭ şi cucoanele se ĭubiaŭ şi plăcintele se vindeaŭ, dar acum le trebue *azur*, *murmur*, *bonjur* şi *amur*...

Ce aud? o calească? Dă Doamne un muşteriŭ sĕ'l bag în sin.

(Trece un boer ţanţuş cu un arnăut după el).

Stan. — Eată'l... îl cunosc... paharnicul Ĭaurtescu din Zlatar. (strigă) Simit! covrigĭ!

Boerul. — (astupându'şĭ urechile) Ho!.. ce te spargĭ aşa in calea boerilor?

Stan. — La covrigĭ! la covrigĭ!

Boerul. — Aşa?.. la covrigĭ?.. Lasă că te-oiŭ covrigi eŭ, cetăţene.

Stan. — Gogoşĭ, gogoşĭ!

Boerul. — 'Ţi-oiŭ arăta eŭ cu cine aĭ a face, obraznicule! (ĭese furios).

Stan. — Cu cine? Dacă te sciŭ eŭ, măĭ vere; îţĭ cunosc spiţa neamuluĭ şi soiul boerieĭ, de pe spusa tateĭ... Sub domnia celuĭ de pe urmă grec, tată-sĕŭ s'a făcut Vornic de hatârul uneĭ plăcinte ce a trimis la masa domnească, înpreună cu o strachină de ĭaurt. A doua ḑi boerĭul era căftănit şi meterhaneaoa turcească îĭ ţîrliĭa sub cerdac, în vreme ce bărbier-başa, îl rădea cu bricele cele de mărgean. Poporul sta adunat la poartă şi cânta aşa:

Halal, Ḑĕŭ, de cine scie
Sĕ facĕ plăcintărie,
S'o dospească, plămădească,
În cuptor s'o rumenească
Şi s'o ducĕ pe tipsie
Colo, sus, în Spătărie...
Cu ĭaurt, cu plăcinţele
Te făcuşĭ vornic, mişele!
Halal, măĭ, de cine poate
Sĕ se tîrîe pe coate,
Sĕ se frângĕ 'n loc din ş
Ca se facĕ temenele,

Aducênd în Spătărie
Gogoşele pe tipsie.
Cu ĭaurt, cu plăcinţele,
Te făcuşĭ vornic, mişele!

(Întră răpide un epistat).

Epistatul. — Ce-aĭ făcut boeruluĭ măĭ, covrigarule?

Stan. — Eŭ? ferească sfântul! Nu 'ĭ am făcut nimica.

Epistatul. — Cum nu?.. s'a plâns mie că 'l-aĭ batjocorit.

Stan. — Nu se află, domnule epistat.

Epistatul. — Ean ascultă, măĭ bade, poartă-te bine cu boeriĭ, c'apoĭ o înplinescĭ cu mine!

Stan. — Da maĭ frumos ce mĕ port, domnule, unde se pomenesce?.. Nu poftescĭ un simit?

Epistatul. — Proaspĕtu'ĭ? (Ĭe simitul şi'l mănâncă).

Stan. — A eşit din cuptor înadins pentru d-ta. Se usca, sĕrmanul, aşteptândute ca sĕ'mĭ facĭ sefte.

Epistatul. — Cum? Âncă n'aĭ vêndut nimica?

Stan. Nu, nu, pĕcatele mele. Nu'ĭ alişveriş nicĭ de-o leţcae în pĭaţă.

Epistatul — O sciŭ.. şi toate s'aŭ scumpit de nu maĭ poate omul trăi. (maĭ apucă un simit).

Stan. — Poftim, poftim, domnule epistat, că's proaspete şi grase.

Epistatul. — Şi bune.

Stan. — Şi eftine... Doamne!.. Kir Hăpcescule, sciĭ una?

Epistatul. — Ce?

Stan. — De-aĭ vrea d-ta, mi s'ar deşerta tablaoa cât aĭ bate 'n palme.

Epistatul. — Cum asta?

Stan. — Întoarcete în grădină şi rĕspândesce vorbă în dreapta şi 'n stânga că Ministrul mĕ are la nazar şi că m'a chĭemat aḑĭ în cabinetul sĕŭ, ca sĕ'mĭ poroncească ceva.

Epistatul. — (rîḑênd) Bucuros... da bine, Stane, ce poate eşi dintr'o mincĭună aşa de gogonată?

Stan. — Îĭ vedea... doar îmĭ cunosc eŭ oameniĭ. Spune d-ta numaĭ atâta, că mĕ face haz Ministru.

Epistatul. — Prea bine, mĕ duc... hune simiturĭ! (maĭ ĭe doă simiturĭ şi ĭese).

Stan. — De maĭ şedea hoţul la sfat, îmĭ mânca tablaoa întreagă.

La orĭ care 'npregĭurare
Bine 'ĭ sĕ aĭ în păstrare
Un simit
Bun, grăsuţ şi aurit.

Îţĭ cade vre-o belea mare...
Ce mijloc e de scăpare?
Un simit
Bun, grăsuţ şi aurit.

Aĭ procesurĭ cu cutare?
Cum s'ajungĭ la înpăcare?
C'un simit
Bun, grăsuţ şi aurit.

Traiŭ plăcut, cinstire mare
Are tot acel ce are
Un simit
Bun, grăsuţ şi aurit.

(Trece alergând o fetiţoară).

Stan. — (Iĭ aţine calea) Eaca dracu!.. În cotro puĭule? unde sborĭ?

Fetiţa. — Ean şeḑĭ binişor, jupâne Stane!

Stan. — Îţĭ face cu ulcica, se vede... cela... sciĭ tu?..

Fetiţa. — (rîḑênd) 'Mĭ-a fi făcênd că doar nu 's de lepădat.

Stan. — Şi tare ţi'ĭ drag, fa?

Fetiţa. — Tare, că 'ĭ berbant şi 'l prinde uniforma.

Stan. — Aoleo!.. e militar?

Fetiţa. — Toboşar de la Moldova.

Stan. — Şi cum te-a scos din minte moldoveanul, fa?

Fetiţa. — A ḑis că m'a lua şi 'mĭ aduce în toate ḑilele covrigĭ calḑĭ.

Stan. — Tot covrigeiĭ, sĕrmaniĭ!.. tot eĭ fac şotiile!.. Dacă 'ĭ aşa, na fa, vr'o doĭ covrigĭ de-aĭ meĭ, sĕ 'ĭ mănâncĭ sănătoasă cu mândrul tĕŭ.

Fetiţa. — D'apoĭ n'am cu ce'ţĭ plăti, jupâne Stane.

Stan. — N'aĭ cu ce? (cată lung la fetiţă şi oftează) Of! of!.. Fugĭ ĭute că te sorb de vie.

Fetiţa. — Ha, ha, ha?.. mare poznaş maĭ eştĭ! (ĭese).

Stan. — Aista 'ĭ dracu pe uscat.

Eştĭ om teafăr şi cu minte
Te porţĭ bine, vinḑĭ plăcinte,
Şi de-o dată 'ţĭ ĭese... crac
Un puĭŭ, puişor de drac.
Ea 'ţĭ arată dinţĭ frumoşĭ,
Ochĭ aprinşĭ ca sĕ te frigĭ,
Şi cu basme, cu gogoşĭ
Hop! te scoate la covrigĭ.
În zadar inima-ţĭ ruptă
Se încearcă de se luptă;
Drăcuşorul frumuşel
O aprinde încetinel,
În cât, scos fiind din minte,
Nu maĭ poţĭ vinde plăcinte,
Căcĭ în focul de amor
Arḑĭ, te cocĭ ca în cuptor.

(Toate persoanele scenelor precedinte, afară de fetişoara, vin din grădină alergând şi încungiură tablaoa covrigaruluĭ).

Toţĭ. — (în parte) Ce-am auḑit! Ministrul...
Funcţionarul. — Stănică...
Boerul. — Jupâne Stane...
Personagiul misterios. — Domnule Stănică...
Dama cochetă. — Stănicuţă...
Toţĭ. — Ţĭ-a maĭ rĕmas ceva bunătăţĭ de vêndut... Dă'mĭ şi mie, dă'mĭ şi mie... (deşartă tablaoa.)
Stan. — Încet, încet! Nu mĕ grămădiţĭ că v'oiŭ da la toţĭ... (în parte) Epistatu 'mĭ-a făcut treabă bună.
Funcţionarul — (plătesce şi ḑice încet) Sĕ 'ĭ vorbescĭ de mine, Stănică...
Stan. — Cuĭ?
Funcţionarul. — Escelenţeĭ sale. (iese)
Boerul. — (încet luĭ Stan) De'ĭ face sĕ mĕ rênduĭască Prefect, te fac om. (iese)
Personagiul misterios. — (asemene) Spune că'ĭ sînt devotat, de partitul sĕŭ. (iese)
Dama cochetă. — (încet) Nu'ĭ cer alta de cât o pensie... şi l'oiŭ adora. (iese)
Stan. — Ha, ha, ha!.. bine a isbutit minciuna... Lume, lume pospăită şi deşartă!.. (sunând baniĭ în palmă) Ean privesce bănărit de unde eram afif de parale... şi pe tablă nimică, tufă... ba aŭ maĭ rĕmas doă cununĭ de aluat, doĭ colacĭ... ce se fac cu eĭ?

(Trece fata cu toboşarul).

Ha! tocmaĭ!.. am sĕ cunun pe toboşarul cu copila cea fêrţoagă... Vină încoace toboşarule... vină şi tu, drace... Ean spuneţĭ moşuluĭ... vĕ iubiţĭ?
Toboşarul. — Haĭ, haĭ!

Stan. — Vreţĭ sĕ vĕ cununaţĭ înpreună!

Fetişoara. — Vreŭ, da.

Stan. — Sĕ fiţĭ dar aĭ naĭbeĭ. Vĕ cunun după moda cea noŭă. (le pune pe cap câte un colac) Mergeţĭ de vĕ înmulţiţĭ ca nisipul măreĭ!

Toboşarul şi Fetişoara. — Ha, ha, ha!.. Sĕ trăescĭ, Nunule! (ĭese alergând)

Stan. — Amin!.. (rîdică tablaoa de şĭ-o pune pe cap şi pleacă cântând):

Toată grija mĭ-am luat,
Tablaoa mĭ-am deşertat.
Cu gogoşĭ şi cu mincĭunĭ
Am hrănit proştĭ şi nebunĭ.

(Cortina cade).

VIVANDIERA

PERSOANE:	ACTORI:
Porumba, vivandieră	D-na *Luchian.*
Nasoean, recrut	D-nul *Luchian.*
Un oficer	*X.*
Soldaţĭ	—
Ţĕranĭ	—
Ţĕrance	—

VIVANDIERA

SCENA MILITARA

1858

(Teatrul represintă piaça nunĭ sat.)

Ţeranĭ, Ţerance.

Un bĕtrân. — Auḑit'aţĭ, oamenĭ bunĭ, vestea cea mare?

Ţeranii. — Care este, moşule?

Bĕtrânul. — Ci că se trag Moscaliĭ de pe locurile aceste şi că ne vine stăpânire moldovenească!

Alt ţeran. — Aşa este! pămêntul nostru are sĕ fie lipit ear de pămêntul Moldoveĭ că de mult!.. Apoĭ dă! aşa'ĭ cu dreptu... Frate cu frate, român cu român!

Bĕtrânul. — Eŭ unul când mĕ gândesc la una ca asta, mĕ năbuşesc lacrimile de bucurie... Slavă ţie, Doamne! că m'aĭ învrednicit a trăi până acum ca sĕ pot muri în numele meŭ de român, ca în legea mea!

Ţeranul. — Ş'apoĭ încă una, fraţilor... O venit

ştire că aŭ sĕ ne sosească în curând ostaşĭ moldovenĭ pentru paza hotaruluĭ celuĭ noŭ.

Ţeranii. — I! tătucă! Mare mândră o fi oastea românească!

(Se aude în dreapta sunet de dobe şi de trimbiţe)

Bĕtrânul. — Tăceţĭ, măĭ! .. Par'că s'aud dobe şi trimbiţe. (privesce în dreapta) Eacătă'ĭ, copiĭ! .. Eacă ostaşiĭ românĭ şi steagul Moldoveĭ! .. Sĕ'ĭ primim cu pâne şi cu sare şi cu braçele deschise, că's de sângele nostru, măĭ, de limba noastră, măĭ! .. de legea noastră, măĭ! Ura!

Ţeranii. — Ura!

(Întră un batalion de soldaţĭ românĭ cu steagul desfăşurat. Musica merge înainte sunând marşul cel noŭ. Vivandiera urmează după muzică).

Soldaţii.

Drum bun, doba bate!
Drum bun, bravĭ românĭ,
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.
Fie la paradă,
Fie la resboiŭ,
Toţĭ în şir, grămadă,
Vesel mergem noĭ!

Ofiçerul. — Staţĭ — Front — Arma la piciŏr — rĕpaos!

(Soldaţiĭ esecută comanda, aşeadă armele în snopurĭ, şi apoĭ se amestecă printre ţeranĭ cariĭ le daŭ de bĕut şi de mâncat cu mare bucurie).

Ofiçerul. — Copiĭ! odihniţi-vĕ, şi sĕ fiţĭ gata de plecare peste o oră. (se retrage de-o parte şi se pune la vorbă cu nevestele din sat).

Nasoean. — (scoţêndu'şĭ sacul) Eată-ne bunĭ sosiţĭ în

Besarabia! Pămêntul resună vesel sub picĭoarele noastre, căcĭ el ne cunoasce, fraţilor!..

Bĕtrânul. — Bine-aţĭ venit la noĭ, fraţilor, că de mult vĕ doriam şi vĕ aşteptam.

Nasoean. — D'apoĭ noĭ!.. Bine v'am găsit!

Soldaţiĭ. — Bine v'am găsit!

Bĕtrânul. — Vĕ eşim înainte cu pâne şi cu sare ca la nişte fraţĭ bunĭ şi ĭubiţĭ!

(Un ţeran aduce o pâne mare şi sare pe o tablă).

Nasoean. — Mulţĕmim d-voastră, oamenĭ bunĭ! sĕ dee Dumneḑeŭ sĕ vĕ crească tot pâne de asta în ogoarele voastre!

Ţeraniĭ. — Amin!

Nasoean. — (Ĭe pânea şi o înparte cu soldaţiĭ). Na flecăĭ, împărtăşiţi-vĕ cu pâne romănească de peste Prut.

Soldaţiĭ. — E bună şi dulce ca şi cea de la Moldova!

Nasoean. — Cred şi eŭ dacă'ĭ lucrată tot de Românĭ!

Bĕtrânul. — Da unde mergeţĭ d-voastră?

Nasoean. — La Ismail, moşule, şi pe linia hotaruluĭ celuĭ noŭ, ca sĕ'l păzim după cum ḑice cânticul nostru: (cântă cu gura plină)

Haĭ cu Domnu sfântul,
Haĭdeţĭ peste Prut
Sĕ păzim pămêntul
Care l'am avut.

Porumba. — I! Sĕrace Nasoene!.. tare'ţĭ scârţie ghîtul! Vino încoace de'ţĭ maĭ drege glasul cu un păhăruţ de rachiŭ. (Îĭ varsă un păhăruţ din polobocel).

Nasoean. — Adă, Porumbiţă dragă, sĕ'mĭ clătesc guşa, doar ţ'oiŭ putea da în glas, frumoasă vivandieră.

Porumba. — (Dându'ĭ păhărelul, cântă):

De vreĭ sĕ'mĭ daĭ în glas,
Maĭ taeţĭ din cel nas!

(Soldaţiĭ şi ţeraniĭ rîd).

Nasoean. — (bĕnd) Ce rîdeţĭ voĭ, măĭ! Nu stiţĭ că astă-ḑĭ acela 'ĭ maĭ cu minte care'ĭ maĭ nărtos? (încet Porumbeĭ) Ş'apoĭ tu nu ştiĭ, Porumbo, ce am eŭ icĭ la chimir?

Porumba. — Ce aĭ, Nărtilă?

Nasoean. — O mână de galbenĭ! Mĭ-am vêndut doĭ juncanĭ până a nu întra la oaste. (cu dragoste) Şi de'ĭ vrea tu sĕ mĕ ĭubeştĭ, ţĭ-oiŭ face o salbă din preçul boilor.

Porumba. — Galbenĭ? Pune'ĭ sĕ clocească doar or scoate puişorĭ.

Nasoean. — Ḑece fa!.. o stare de om!

Porumba. — Că şi eŭ am galbenĭ... Mĭ-aŭ umplut busunarĭul boeriĭ când am plecat din Iaşĭ şi am cu ce sĕ te cumpĕr pe tine cu nas cu tot!

Soldaţii. — (rîḑênd) L'o pâcâlit!.. ha, ha, ha!

Nasoean. — Ean lasă gluma, Porumbo, şi maĭ bine cântă-ne ceva, ca sĕ ni se maĭ dreagĕ inima.

Soldaţii. — Dar, dar, cântă-ne ceva, Porumbo!

Porumba. — Bucuros... Se vĕ cânt versul vivandiereĭ, cânticul meŭ. Vreţĭ?

Soldaţii. — Vrem.

Porumba. — Puneţi-vĕ 'n front şi ascultaţĭ:

CÂNTICUL VIVANDIEREĬ.

I.

Eu sînt vivandieră
Cu suflet voĭnicel,
Şi drept cartuşieră
Am un pololocel.

Dar e menit sĕ poarte
Un spirt, un spirt de foc,
Ce 'n duşmanĭ duce moarte,
Şi fraţilor noroc!
Sune dobele, sune,
Soldaţiĭ sĕ s'adunĕ;
Eŭ gata sînt cu voĭ
De drum şi de resboiŭ!
Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

(Face marş milităresc pe dinaintea soldaţilor la finitul fie-căruĭ cuplet).

Soldaţiĭ.

Sune dobele, sunc,
Soldaţiĭ sĕ s'adune;
Eŭ gata sînt cu voĭ
De drum şi de resboiŭ!
Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

II.

Eŭ am legat frăţie
Cu-a patrieĭ soldaţĭ
Şi chiar în bătălie
Urmez pe aĭ meĭ fraţĭ
Sĕ vĕrs lor păhărele
De lângă sin, de icĭ, (arată polobocelul)
Sĕ 'nchine ţereĭ mele,
Luptându-se voĭnicĭ!
Sune dobele, sune,
Soldaţiĭ sĕ s'adune;
Eŭ gata sînt cu voĭ
De drum şi de resboiŭ!
Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

Soldaţiĭ.

Sune dobele, sune,
Etc. etc. etc.
Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

(Oficerul se apropie).

III.

(Zîmbind şi căutând la oficer cu coada ochiu'uĭ).

Ear dacă oare-cine,
Vr'un tinerel viteaz
S'ar da pe lângă mine
Sĕ'şĭ facĕ bun obraz,
Atuncĭ cu voĭe bună
'Ĭ-aşĭ da sufletu 'n dar,
Ş'amorĭul înpreună
L'am bea într'un pahar. (arătând păhărelul)
Sune dobele, sune
Soldaţiĭ sĕ s'adune;
Eŭ gata sînt cu voĭ
De drum şi de resboiŭ!
Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

Toţĭ.

Sune dobele, sune,
Etc. etc. etc.

(La finitul cupletuluĭ de pe urmă, oficerul rîdică spada în sus: dobele încep a bate. Soldaţiĭ aleargă sĕ'şĭ ĭee puscele, apoĭ se aşeaḑă în linie).

Nasoean. — (cu entusiasm, în parte) Eĭ apoĭ sĕ nu te daĭ în foc pentru dînsa! (apropiindu-se de Porumba) Porumbo, ĭubeşte-mĕ că mĕ daŭ de rîpă, pre legea mea!

Porumba. — (riḑênd) Pe altă dată, Nasoene, c'acu bate doba de pornire. (merge de se pune la linie).

Nasoean — (către public) Mi-ţĭ crede orĭ ba? Vivandiera m'o pus în polobocel! (se duce de'şĭ ĭa rêndul p'intre soldaţĭ).

Oficerul. — (comandează) La front! — Arma la umĕr — Pas grabnic — Marş la Ismail!

(Soldaţiĭ pleacă cântând o strofă din următorul marş):

MARŞUL OSTAŞILOR ROMÂNĬ ÎN BESARABIA.

Drum bun! doba bate,
Drum bun, bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.
Fie ḑi cu soare,
Saŭ cer nouros,
Fie ploĭ, ninsoare,
Noĭ mergem voĭos!

Drum bun! doba bate!
Drum bun, bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate,
Cu armele 'n mânĭ.
Fie la paradă,
Fie la resboiŭ,
Toţĭ în şir grămadă,
Vesel mergem noĭ!

Drum bun! doba bate!
Drum bun! bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.
Steagul sĕ lucĭască,
Pentru el trăim!
Ţeara sĕ trăĭască,
Pentru ea murim!

Drum bun! doba bate!
Drum bun, bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.
Haĭ cu Domnul sfântul,
Haĭdeţĭ peste Prut
Sĕ păzim pămêntul
Care l'am avut!

Drum bun! doba bate!
Drum bun, bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.

Pentru Romănie
Orĭ care oştean
De-acum vra sĕ fie
Valul luĭ Traĭan!

Drum bun! doba bate!
Drum bun, bravĭ românĭ!
Cu sacul pe spate
Cu armele 'n mânĭ.
Astfel e pe lume
Romănaşul meŭ!
Falnic de-al sĕŭ nume
Şi brav ca un Zmeŭ!

(Soldaţiĭ plec în sunetul musiceĭ şi a vivatelor ţeranilor. — Cortina cade).

NOTA. — Acest marş a fost compus înadins pentru întrarea regimentuluĭ român din Moldova în Besarabia după încheĭerea tratatuluĭ de Paris.

PACALA ŞI TANDALA

DIALOG POLITIC

Pâcală.

Ce aĭ astă-ḑĭ, măĭ Tândală, de eştĭ aşa supĕrat?
De corăbiĭ înecate nu cumva poate-aĭ visat?
Ce gândire amărîtă ast-fel te-a posomorît
Că pre cât nu eraĭ mândru, acum eştĭ şi maĭ urît?

Tândală (oftând).

Ah! Pâcală prea ĭubite, spune'mĭ: este-adevĕrat
Că 'n această ţeară vechĭe, că în Iaşul blăstĕmat
S'a ivit o boală nouă ce pe mulţĭ a molipsit
Şi la care tot Românul chiar din fire'ĭ e menit?

Pâcală.

Care boală, măĭ Tândală?

Tândală.

Boală grea şi făr' de leac
Ce de mult ne ameninţă!

Pâcală.

Dar ce boală?

Tândală.

O! trist veac!
În ce vremĭ aŭ fost s'ajungem! în ce rele! în ce foc!
Audĭ, frate, toţĭ Româniĭ sĕ fie-uniţĭ la un loc!
Moldovanul şi Munteanul sĕ'şĭ peardĕ numele lor!
Sĕ 'ntrunească-a lor pămênturĭ! sĕ se facĕ un popor!
Ba chĭar naţie sĕ fie!.. audĭ, naţie!.. măĭ, măĭ,
Dĕŭ, că nu credeam Româniĭ atâta de nătărăĭ!

Pâcală.

De ce eştĭ aşa de aspru pentru neamul românesc,
Măĭ Tândală?.. al tĕŭ suflet îl scieam maĭ creştinesc.
Pre cât îmĭ aduc aminte, tu odinioară aĭ fost
Atât de blăjîn că lumea te credea puţin cam... prost.
Cine 'ţĭ a turburat firea? Spune mie, dragul meŭ,
Cine din mĭel cu blândeţe te-a făcut leŭ-paraleŭ?

Tândală.

Cine, cine... n'am nevoĭe ca sĕ ţi'l destăĭnuesc;
Dar acela oare cine m'a făcut sĕ 'ncremenesc
Când 'mĭ-a spus chĭar la urechĭe, cu glas blând şi 'nduĭoşat
Că Moldova, sĕrmănica, spre peire a plecat,
Căcĭ de a fi sĕ se unească Moldovenĭ şi cu Muntenĭ,
Munteniĭ dintr'o sorbire aŭ sĕ 'nghit pe Moldovenĭ!

Pâcală.

Eleĭ! frate.

Tândală.

Aşa dragă!.. Ascultă sĕ te-oţărescĭ.

Se ḑice de capitală ca sĕ fie 'n Bucurescĭ,
Cale de treĭ-ḑecĭ de poste departe de Iaşul meŭ,
De-acest târg frumos şi mare unde trăim tu şi eŭ!
Eĭ! Pâcală, orĭ ce 'ĭ spune, nicĭ că'mĭ vine de creḑut
C'ar putea ca sĕ ajungĕ Iaşul oraş de ţinut!
Iaşul, scaunul Domnieĭ, care precum tu 'mĭ-aĭ ḑis,
Se aduce de departe cu vestitul tĕŭ Paris.
Iaşul, vechĭa capitală unde am căsuţa mea
Care, de s'ar perde Iaşul, mult din preţu'ĭ ar scădea.
Înţelegĭ acum, măĭ frate?

Pâcală.

Înţeleg că şi tu vreĭ
Sĕ jertfescĭ o ţeară 'ntreagă printr'un ticălos bordeĭ!

Tândală.

Ş'apoĭ alta, altă poznă! Ci că'n Statul Românesc
Sĕ fie la stăpânire Domn de neam împĕrătesc,
Domn străin, numit pe viaţă, şi cu drit de moştenit!
Auḑĭ, tron cu moştenire!.. apoĭ nu'ĭ de suferit!
Care-atunce, cum s'ar prinde, eŭ ce am *hambiţion*,
Sĕ'mĭ rîdic toată speranţa de-a mĕ acăţa pe tron!
Eŭ ce sînt patriot mare, eŭ *get-beget*, sĕ nu am
Prilej de a fi în ţeară nicĭ măcar un Caĭmacam!
Şi, perḑênd a mele driturĭ, sĕ ajung chĭar a videa
Sub un Prinţ străin, catolic, că se perde legea mea!
Nu, Pâcală, nicĭ o dată!

Pâcală.

Eĭ! Tândală, te rog, tacĭ,
Că, pre cât eştĭ prost din fire, şi maĭ prost vreĭ sĕ te facĭ.
Ce te sbuciumĭ pentru lege ast-fel de înfuriat,
Când tu legea în picioare'ţĭ de-atâte orĭ aĭ călcat!

Tândală.

Eŭ, Pâcală?

Pâcală.

Tu, Tândală.

Tândală (făcându-şĭ cruce).

Mĕ ferească Dumneḑeŭ!

Pâcală.

În zadar, căcĭ pe-a ta urmă te pasce pĕcatul greŭ.
Adu'ţĭ bine tu aminte de ţiganiĭ ce-aĭ avut:
Prin mezat, ca nisce vite, câte suflete-aĭ vêndut?
Despărţênd fără 'ndurare mumele de-aĭ lor copiĭ,
Şi rîḑênd de a lor lacrimĭ ca o fiară din pustiĭ!
Spune mie, o! creştine, câţĭ creştinĭ aĭ chinuit
Când eraĭ, chĭar din pĕcate, în slujbă orânduit?
Câte vĕduve sĕrace, câţĭ orfanĭ tu aĭ prădat,
Şi pânea de toată ḑioa chĭar din gură le-aĭ luat?
Spune'mĭ tu, o! stâlp a legeĭ, ce umbli cu crucea 'n sîn,
Sînt aceste fapte-rele de creştin saŭ de păgân?

Tândală.

Bine, frate, tu mĕ spariĭ... Ce greşală-am făptuit
Pentru că, fiind în slujbă, şi eŭ m'am *schivernisit*?
Aşa 'ĭ obiceĭul ţĕreĭ...

Pâcală.

Tacĭ, Tândală, nu cârti.
Aĭ prădat sĕrmana ţeară, e destul, n'o maĭ huli!
Şi de vreĭ ca sĕ se erte trecutu'ţĭ mult pĕcătos,
Hotărăsce-te o dată a fi ţĕreĭ de folos,

Ear nu umbla cu mincĭuna ca un şerpe cu venin,
Ḑicênd că s'ar perde legea de-am avea un Domn străin,
Căcĭ Românu 'n astă lume orĭ ce rele-ar suferi,
În legea care se nasce, în ea scie a muri!
Ungurii ce în Moldova sînt ca noĭ locuitorĭ,
Schimbat-aŭ a lor credinţă sub Românĭĭ Domnitorĭ?
Pentru ce dar pe-al tĕŭ frate maĭ uşor sĕ'l socotescĭ,
Când el âncă tot păstrează bunurile strĕmoşescĭ?
Şi de ce, supus orbireĭ unuĭ mârşav interes,
Sĕ nu vreĭ a înţelege lucru lesne de 'nţeles:
Că 'n Unire stă puterea! Că la orĭ care nevoĭ,
De cât a fi unul singur, e maĭ bine de-a fi doĭ!
Că pîraele-adunate se prefac în rîurĭ marĭ,
Că ceĭ slabĭ, când se'npreună, cumpănesc pe ceĭ maĭ tarĭ,
Căcĭ, precum ḑicea odată l'aĭ sĕĭ fiĭ un bĭet moşneag:
E maĭ lesne-a rupe-o vargă de cât un întreg toeag!

Tândală.

Bine, dar ce are-a face?

Pâcală.

Nu 'nţelegĭ?.. ascultă dar:
Pentru ce ţĕrile noastre aŭ bĕut atât amar?
Pentru ce acum, de veacurĭ, nicĭ că maĭ hălăduesc?
Pentru ce fără sfieală duşmaniĭ le năvălesc,
În cât astă-ḑĭ bĭet Românul ce-a ajuns a fi de jac,
Nu maĭ scie ce maĭ este: Tătar, Jidov saŭ Căzac?
Şi, privind îmbelşugarea holdelor din ţeara luĭ,
Se întreabă cu durere: a cuĭ pradă-or fi, a cuĭ?
Sciĭ tu pentru ce, Tândală, Dumneḑeŭ ne-a părăsit,
De-am rĕmas dintr'un neam mare un neam mic şi umilit?

Tândală.

Pentru ce?

Pâcală.

Pentru că vrajba între fraţĭ s'a încuĭbat!
Pentru că Românul frate de Român s'a depărtat!
Pentru că şi maĭ 'nainte s'aŭ găsit pintre Românĭ
Oamenĭ vênḑĕtorĭ ca Ĭuda, inimĭ rele de păgânĭ
Cariĭ jertfind ca şi tine viitorul românesc,
Şi sĕmĕnând desbinarea pe pămêntul strĕmoşesc,
Aŭ scăḑut, aŭ stins Unirea, puterea neamuluĭ lor,
Şi aŭ mărit sumeţia duşmanuluĭ răpitor.
Când e turma rĕzleţită, fără cânĭ, fără păstor,
Lupul ese de la pândă ş'o zugrumă maĭ uşor!

Tândală.

Adevĕrat... aşa este!.. însă de ce, fĕtul meŭ,
Păstorul aceleĭ turme sĕ nu fim saŭ tu, saŭ eŭ?
Pentru ce strĕin sĕ fie?

Pâcală.

Căcĭ păstor în ţeara mea
Nicĭ eŭ nu te-aş vrea pe tine, nicĭ tu pe mine m'aĭ vrea.
Dulce e Domnia, frate, şi mulţĭ vreŭ a se 'ndulci,
Ş'aceĭ mulţĭ unul pe altul caŭtă a sĕ nimici
Prin partide, prin corupţiĭ, prin mincĭunĭ şi prin vênḑĕrĭ,
Care toate sînt menite rĕŭ s'aducĕ bĭeteĭ ţĕrĭ!
Nu 'ĭ maĭ bine dar sĕ 'nchidem calea tronuluĭ slăvit
Celor cariĭ sînt în stare chĭar şi neamul de jertfit?
Nu 'ĭ maĭ bine, toţĭ Româniĭ însuflaţĭ de-acelaş dor,
Dintre două micĭ popoare sĕ ne facem un popor?
Ear ca Prinţ al Românieĭ un străin Prinţ sĕ dorim,
Şi cu tronurile-Europeĭ pe al nostru sĕ 'l rudim?

Atuncĭ naţiile toate ne-or primi la sinul lor
Ca pe-o naţie ĭubită şi de mare viitor;
Ş'a strᵉmoşilor ţĕrînă tresări-va în mormênt,
C'a ajuns a lor vechĭ nume respectat ear pre pămênt;
Şi urmaşiĭ noştri mândri de părinţiĭ ce-aŭ avut,
La copiiĭ lor vor spune binele ce le-am făcut!

Tândală (uĭmit).

Eĭ! Pâcală, frăţioare, drept sĕ'ţĭ ḑic... bine vorbescĭ,
Însă... spune'mĭ... capitala tot sĕ fie 'n Bucurescĭ?

Pâcală.

Batăte norocu 'n faţă! măĭ Tândală, ce-aĭ păţit,
De'ţĭ e drag aşa mult Iaşul?.. Nu cumva te-aĭ jidovit?
Dar nu veḑĭ pe toată ḑioa valul negru, evreesc,
Cum se 'ntinde de îneacă tot oraşul creştinesc?
În cât orĭ cine sosesce în lăuntru'ĭ înglodat,
Socoate că în Ĭudeea din pĕcate a întrat!

Tândală.

D'apoĭ bine, Bucuresciul adică este maĭ bun?

Pâcală.

Orĭ cine ar socoti-o, eŭ l'aş crede de nebun.
Bucurescĭul ca şi Iaşul este ca un vechĭŭ suman
Care, orĭ şi cât l'aĭ coase, nu plătesce nicĭ un ban.
Pentru noua Românie trebuie ca sĕ dorim
Nouă, mândră capitală de care sĕ ne mândrim,
Un oraş puternic, mare, pe un rîŭ înbelşugat
Şi în centrul Românieĭ cu tărie aşeḑat.

Tândală (aprinḑêndu-se).

Pe Siret?

Pâcală.

Pe Siret, fie.

Tândală (cu ochiĭ înflăcărațĭ).

Nu departe de Focşanĭ,
Sĕ 'l numim Traian . . .

Pâcală (zîmbind)-

Prea bine.

Tândală (cu entusiasm).

Sĕ ne facemĭ toţĭ Traĭanĭ !

Pâcală.

Sĕ dea Domnul, măĭ Tândală.

Tândală svârlind căcĭula 'n sus.

Ura ! dacă este aşa,
Adu mâna, măĭ Pâcală ; mâna vreŭ cu tine-a da.
Sĕ trăĭască România şi Unirea 'ntre Românĭ !
Haĭ sĕ tragem, măĭ, o horă în cĭuda celor păgânĭ :

(Se prind de mânĭ şi joc Hora Unireĭ).

HORA UNIREĬ

Haĭ sĕ dăm mâna cu mâna
Ceĭ cu inimă română,
Sĕ 'nvêrtim hora frăţieĭ
Pe pămêntul Românieĭ !

Earba rĕ din holde peară !
Peară duşmănia 'n ţeară,
Între noĭ sĕ nu maĭ fie
De cât florĭ şi omenie !

Măĭ Muntene, măĭ vecine,
Vină sĕ te prinḑĭ cu mine
Şi la vĭaţă cu unire,
Şi la moarte cu 'nfrăţire!

Unde 'ĭ unul, nu 'ĭ putere
La nevoĭ şi la durere.
Unde 's doĭ, puterea cresce,
Şi duşmanul nu sporesce!

Amêndoĭ sîntem de-o mamă,
De-o făptură şi de-o samă,
Ca doĭ braḑĭ într'o tulpină,
Ca doĭ ochĭ într'o lumină.

Amêndoĭ avem un nume,
Amêndoĭ o soartă 'n lume.
Eŭ ţi's frate, tu 'mĭ eştĭ frate;
În noĭ doĭ un suflet bate.

Vin la Milcov cu grăbire
Sĕ 'l secăm dintr'o sorbire
Ca sĕ treacĕ drumul mare
Peste-a noastre vechĭ hotare.

Şi sĕ vadĕ sfântul soare,
Într'o ḑi de sĕrbătoare,
Hora noastră cea frăţească
Pe câmpia Românească!

LA TURNU-MĂGURELE

PERSONAGIĬ

Adela, tînera veduvă.

Horcea, sergent de Dorobanţĭ.

Doctorul.

LA TURNU-MAGURELE

SCENA IN VERSURI

(Representată în ajutorul ostaşilor rănițĭ)

Teatrul representă o cameră mică şi simplu mobilată. — Uşa în fund, altă uşă în stînga şi o fereastră in dreapta. — In faţa scenif, maĭ in dreapta, o masă şi un scaun de lemn alb.

SCENA I

Adela, (sfîrşind de scris un rĕvaş, îl sub-semnează dicênd :)

«Amica ta, Adela... in Turnu-Măgurele...
Treĭ pagine ticsite!.. Ce am maĭ scris in ele?

(Citesce :)

«Scumpa mea Natalițā!.. ar fi un spectacol curios «pentru tine de a me vedea pe mine, o elegantă de«prinsă a trăi in saloane lucsoase, locuind acum într'o «odăiță goală şi purtând costumul ambulanțeĭ... Cu «toată această schimbare însă, nu poțĭ crede, iubita «mea, cât sînt de mulțemită!.. Eŭ, o tîneră veduvă, «incongĭurată de adoratoriĭ patentațĭ din Bucurescĭ şi

«din Iaşĭ, şi espusă a audi în toate dilele aceleaşĭ «declaraţiĭ monotone de amor, me simt astădĭ maĭ «demnă de posiţia mea înaltă în societatea română «sub nobila haĭnă de soră de caritate. In capitalele «noastre eram asurdită pe falşele suspine ale come-«dieĭ lumescĭ; aice sînt uĭmită de adevĕratele sus-«pine ale suferinţeĭ, şi pe cât acolo inima mea era «nesimţitoare pe atât aice ea bate şi cresce animată de «un nobil devotament... Am sub veghierea mea un «june căpitan rănit, foarte interesant... La asediul «Plevniĭ, sermanul a primit un glonţ în braţul drept «şi mult ne e teamă că va fi nevoe de o amputare... «Ferească-l Dumnedeŭ de o aşa nenorocire! Sergentul «luĭ, un viteaz din al 13-lea regiment de Dorobanţĭ, «bun, simplu, cam original şi cu numele de Horcea, «plânge ca un copil când se gândesce că o să remăe «căpitanul luĭ ciunt... Eŭ însămĭ me înfior la această «idee, câcĭ încep a avea pentru scumpul meŭ rănit «o afecţiune de soră... Te vĕd însă zimbind şi clă-«tinănd din cap, dar te poftesc se nu fiĭ nebună şi «se nu'ţĭ închipuescĭ romanurĭ... etc..., etc.»

Uşa din fund se deschide... Adela strînge scrisoare, o pune sub plic şi scrie adresa pe ea).

A! se deschide uşa... sergentul Horcea vine...
Se pun în plic scrisoarea... Acum adresa... bine!

SCENA II

Adela, Horcea, (intră prin fund, se opresce lângă uşă, face salutul militar şi tuşesce).

Horcea.

Hmm!

Adela, (se scoala şi se întoarce spre Horcea)

Horcea

Doresc sănătate.

Adela

Ce face Căpitanul ?

Horcea

Te 'ntreabă, duducuţă, ş'oftează greŭ, sermanul.

Adela

Se simte maĭ reŭ astăḑĭ ?

Horcea, (tace şi 'şĭ muşcă musteaţa).

Adela, (ingrijiă).

Respunde . . .

Horcea.

Aşa 'mĭ pare.

Adela.

Cum ?

Horcea.

Apoĭ, cum s'ar ḑice, îl arde-un pojar mare . .

Adela.

La rană ?

Horcea.

Şi sub coastă, colea, la inimĭoară . . .
Scĭĭ . . . inima tinjesce când n'are sorioară,

Şi ḑeŭ . . . se nu te superĭ . . . dar eŭ incep a crede
Că mult maĭ reŭ e bolnav când bĭetul nu te vede . . .

Adela.

Creḑĭ ?

Horcea.

Cred . . . ades me 'ntreabă pe mine 'n aiurire
De eştĭ, ca în poveste, o ḑină de iubire . . .
Un heruvim, un ânger . . . maĭ sciŭ eŭ câte-mĭ spune ? . .
Eştĭ ânger, duducuţă ?

Adela, (zîmbind)

Nu cred.

Horcea.

Mare minune!
Apoĭ de ce inşiră tot ast-fel de cuvinte ?

Adela.

El . . . are ferbinţeală şi-ĭ . . . ameţit de minte.

Horcea.

Oare? . . aşa se fie? . . Eŭ unul dam cu gândul
Că poate, fiind tînĕr, şi luĭ i-a venit rândul
Se caḑă 'n slăbiciunea de fire omenească,
Se . . . cum fac toţĭ flăcâiĭ din lume . . . se iubească.

Adela (răpide).

Pe cine ?

Horcea (în parte).

Mâĭ, că iute a întrebat pe cine?
(tare) Pe cine, el o scie... eŭ sciŭ că nu pe mine.

Adela, (cade pe gândurĭ).

Horcea (în parte, privind-o).

Na! aŭ căḑut pe gândurĭ acum şi puĭculiţa...
Cu mĭere, cum se vede, ĭĭ atinseiŭ guriţa.

Adela.

Ean spune-mĭ: fost'aŭ astă-ḑĭ chirurgu 'n ambulanţă?

Horcea (posomorîndu-se)

Aŭ fost.

Adela.

Aŭ veḑut rana?.. şi are el speranţă,
Că ea se va închide prin simpla vindecare
Şi n'a fi trebuinţă de o crudă operare?

Horcea.

Chirurgul cam pe gândurĭ eşit-aŭ asta dată
Căcĭ i-aŭ părut luĭ rana mult maĭ inflăcărată.
L'am întrebat ce crede?.. Nu mĭ-aŭ rĕspuns nimică,
Dar clătina din capu-ĭ... şi, zeŭ, mĭ-e tare frică.
(Induĭoşindu-se) Sermanul Căpitanul, un bujorel în floare
S'ajungă ciunt, drăguţul!.. de-a sci, să sciĭ că moare!

Adela (în parte)

Se moară — o! Doamne sfinte!

Horcea.

A! bată ĭ-ar se-ĭ bată
Chirurgĭ! eĭ nu sciŭ alta decât se taĭe 'ndată
Şi braţe şi picioare cu arma ascuţită...
Doar braţul nu e creangă şi omul nu-ĭ răchită...
Eŭ îl cunosc, duducă, pe Căpitan... maĭ bine
S'ar impăca cu moartea decât cŭ-aşa ruşine.

Adela.

Dar, dac'ar fi nevoe numaĭ decât... Ce-aĭ face
In locul luĭ chiar însuşĭ?

Horcea.

Eŭ? ḑeŭ, maĭ bine 'mi place
Se merg pe ceea lume întreg, cu cap, cu toate,
Decât o vĭaţă lungă să fiŭ un trunchiŭ cu cĭoate.

Adela.

O sciŭ; aşa-ĭ Românul, nepăsător de vĭeaţă;
Dar lângă-amărăciune maĭ este şi dulceaţă;
Dar dacă-ĭ crud de-a perde un braţ, acea durere
Nu poate să găsească pe lume-o mângâere?
Rănitul nostru-ĭ june; din pragul tinereţiĭ
El poate să privească la bunurile vĭeţiĭ,
Plăcerĭ, considerare, familie, iubire...
La toate are dreptul viteazul se aspire.

Horcea.

O fi, însă stejarul amar se oţeresce
Când apriga secure de crengĭ îl despărţesce,

Şi crede-me, duducă, Românul e de milă
Când n'are cu ce strînge la sinu-ĭ o copilă.
Atuncĭ nu-ĭ maĭ remâne decât să se sfirşească,
Saŭ . . . alte două braţe pe lume se găsească . . .
Heĭ! când aĭ vrea, duducă, se-ţĭ facĭ cu el pomană . . .

Adela.

Eŭ? cum?

Horcea.

Eştĭ bună, bună de pus, zeŭ, chiar pe rană.
Aĭ două braţe . . . dă-le in dar luĭ Căpitanul,
Şi ast-fel, numaĭ ast-fel, i-aĭ indulci aleanul . . .
Le daĭ? . . Aud? . . Duducă, ascultă-me pe mine.
In locul dumitale le-aşĭ da eŭ ca maĭ bine.

Adela.

Dar cum vreĭ cu-a mea milă se-ĭ cad eŭ la năpaste?

Horcea.

Năpaste! Dee-mĭ Domnul şi mie tot de aste!
Audĭ? năpaste — o floare frumos imbobocită. . .
Dar unde se maĭ află maĭ veselă ursită?
Năpaste (o privesce cu admirare) Căpitanul şi eŭ am fi în
[stare
De braţele-amĕndouĕ se cerem o scurtare
De-am sci că ne aşteaptă o ast-fel de resplată.

Adela.

Dar bine, Horce dragă, gândesce încă-o dată:
Cuvine-se chiar însă-mĭ se cerc de a-ĭ propune? . .

Horcea.

Ba nu, ferească sfîntul! .. Eŭ, de 'nvoescĭ, i-oiŭ spun
Că dacă-a perde braţul şi n'a vrea ca se moară,
I-a de braţele sale in schimb o Zînişoară.

Adela.

Şi ar priĭmi?

Horcea.

N'aĭ grijă... haĭt, cu nepusă masă;
Ba ş'a juca drăgaĭca, rănit cum e, prin casă.
Ce vreĭ? Aşa-ĭ Românul când strechia 'l lovesce;
Când inima dă mugur şi muguru 'nfloresce.

Adela (rîdênd)

Glumeţ eştĭ.

Horcea.

Glumeţ, însă... cum găsescĭ gluma?

Adela.

Bună
Dar... ean se schimbăm vorba.

Horcea.

S'o dăm pe-o altă strună
(in parte) Se vede c'am sclintit'o cŭ-a mea avocăţie.
De! nu m'a făcut mama mehenchiŭ in limbuţie.
Pĕcat!

Adela.

Sciŭ că 'mpreună aţĭ fost rănițĭ o dată;
Ear cum, şi când, şi unde nu mĭ-aĭ spus încă..

Horcea.

Eată
Cum s'a 'ntĕmplat, duducă: Trecuse-o septĕmână
De când eram în harţă cu Lifta cea păgână,
Alâture cu Plevna, în faţă cu-o redută
Ce 'ntocmaĭ ca ariciul, ghem toată prefăcută,
Părea că e pustie şi ne poftea aproape,
În şanţurile-ĭ dese de viĭ se ne îngroape.
Noĭ tot ţineam privirea doar om zări duşmanul
Şi tot trăgeam la tunurĭ doar i-om strica redanul,
Dar după parapete ascuns el cu urgie,
Pe când noĭ dam în bobot, trăgea în carne vie.
— Era ear maĭ cu seamă, era 'ntr'o pădurice
O baterie care cu noĭ juca 'n popice.
Şi sămăna cu bombe, scurtându-ne de ḑile,
Cum samănă Româniĭ cu grâŭ la Sân-Vasile.
O noapte, Căpitanul vr'o ḑece înşĭ ne chiamă
Şi ḑece: Mâĭ, de moarte ve este, saŭ nu teamă?
— Nu, Domnule! rĕspundem. — Nu? — Nicĭ de [cum. — Prea bine;
Eŭ merg la baterie s'o iaŭ. . . Veniţĭ cu mine? —
— Venim! cu toţĭ răcnit-am şi ne-am pornit pe dată,
Ne-am furişat prin umbră ca vulpea cea şireată,
Şi când se dea foc Turciĭ la tun, pe ne-asceptate
Eĭ se trezesc cu spaima şi cu Româniĭ 'n spate.
Pe loc şi dâm năvală in eĭ, mănca-ĭ-ar corbiĭ!
Şi ne'ncleştăm la luptă grămadă, chiar ca orbiĭ.
Ce groasnică trînteală! ce răcnete de ura!
Ce loviturĭ cu stratul! ce muşcăturĭ cu gura!
Pân'ce din Turcĭ, hapsiniĭ, nu aŭ remas nicĭ unul,
Pân'ce le-am stricat cuĭbul, pân'ce le-am luat tunul!
Pe tun pusese mâna el însuşĭ Căpitanul,
Luptând cum luptă Zmeul cu Badea-Năsdrăvanul.
Ear când in faptul ḑileĭ ne-am cercetat dobânda,

Cu-o rană fie-care îşĭ mĕsura isbânda.
La braţ Căpitănaşul avea o 'mpuşcătură
Şi eŭ, colea pe frunte, această lovitură.
Dar fie! eram mîndri ca leul-paraleul
Când am adus în lagăr cel tun... ce'ĭ ḑic trofeul

Adela (entusiastă).

A! bravo, bravo, bravo, Românĭ de vitejie!
(Uimindu-se).
Ah! inima mea cresce în veselă mîndrie...
Şi simt... şi simt... (plânge).

Horcea.

Duducă... ce plângĭ?.. D
[nu maĭ plânge..
(în parte)
Când vĕd plâns de femee, un nod colea mĕ strânge
(uĭmit).
Tot plângĭ?..

Adela.

Nu e nimică, şi nu bagă de seamă.
(dându-ĭ batista eĭ)
Voĭnice, de la mine primesce-astă năframă
Şi-mĭ spune, cine ast-fel te-aŭ încrestat în frunte?

Horcea.

Un Turc urît şi negru, nalt, ţeapăn cât un munte.
Vroia se-mĭ taĭe capul lovind cu eataganul...

Adela.

Şi cum scăpaşĭ?

Horcea.

Vĕḑut-aĭ cum crapă'n cincĭ bostanul
Când îl isbescĭ d'o peatră?..Aşa i-aŭ crăpat capul
Când l'am pocnit cu stratul în tidvă pe arapul.
S'aŭ dus pe ceea lume în raiŭ se facă jafurĭ
Prin munţĭ de baclavale şi dealurĭ de pilafurĭ...
Dar ce staŭ eŭ la vorbă şi dîrdîiŭ ca o babă?
La doftorul cel mare alerg cât maĭ în grabă
Se vie-aice însuşĭ, pe Căpitan sĕ'l vadă
Căcĭ cel chirurg la vorbă nu are de loc nadă.

Adela.

Aleargă... şi la poştă sa daĭ astă scrisoare,
Te rog.

Horcea.

Prea bine, adă; mĕ duc într'o 'ntinsoare.
(se opresce la uşa din stînga)
Duducă... (arată spre uşa din fund) El te aşteaptă... Fă [aḑĭ o faptă bună...
Şi cel de sus pe frunte ţi-a pune o cunună.
(ese prin stênga)

SCENA III.

Adela.

Ce oamenĭ! Ce natură frumoasă şi bogată
Ce inimă vitează şi simplă şi curată
Se bate 'n aste sinurĭ când e nevoea 'n ţeară!
O! nu, nu România nu poate 'n vecĭ se peară
Cât are pentru pază o verde seminţie

Cu suflet aşa mare, cu minte-atât de vie!
Nu! în zadar pe faţă-ĭ invidia străină
Cercat-aŭ s'o mănjească cŭ-otravă şi cu tină.
Infamĭ clevetitoriĭ, vrăjmaşĭ aĭ Românieĭ,
Sint inferaţĭ de-acuma cu ferul infamieĭ,
Căcĭ le-aŭ rĕspuns Românul cŭ-a sa dispreţuire
Prin fapte glorioase ce merg la nemurire...
Aice, lângă mine un tînĕr eroŭ zace
In ghiarele durereĭ... sĕrmanul!.. dar ce face?

(deschide puţin uşa din fund)

Doarme!.. cât e de palid!.. Ce taĭnică tristeţă
Pe fruntea luĭ e'ntinsă!.. Ce aer de nobleţă,
Ce aer de mărire câştigă o fiinţă
Căḑută pentru ţeară în crudă suferinţă!..
Ah!.. trista luĭ privire adînc mĕ'nduĭoşează...
Ce-aud?.. suspină?.. poate că el acum visează
La mine... mĕ iubesce!.. şi eŭ... oare'n iubire
Putut-aŭ sĕ se schimbe a mea compătimire?

(cade pe gândurĭ).

SCENA IV

Adela, Horcea (intră tulburat).

Horcea.

Duducă, duducuţă...

Adela.

Ce este?

Horcea.

Nu e bine,

Am întêlnit chirurgul . . . (oţerindu-se) Vaĭ! simt fior
[prin vine.

Adela.

Chirurgul?

Horcea.

Dar, chirurgul, casapul, cĭocărtaşul
Mĭ-aŭ spus că amputează chiar astăḑĭ pătimaşul,
Că-ĭ teamă de cangrenă.

Adela (spărieată).

Cangrenă! vaĭ de mine!
Cangrena-ĭ moarte!

Horcea (perdut).

Moarte! . . se moară . . . Cine? cine?
Eŭ? eată-mĕ . . . sînt gata! . . dar el? . . O! Doamne
[sfinte!
Ce fac eŭ făr' de dînsul? . . Ce spun l'al sĕŭ pă-
rinte? . .

Adela.

Dar ce se facem, frate?

Horcea.

Ascultă . . . Eştĭ creştină . . .
De nu vreĭ s'aĭ mustrare c'aĭ fost cumva de vină,
Aleargă lângă dînsul şi-ĭ spune ce-ĭ scĭ spune,
Ca sĕ-l îndupleci soarteĭ amare-a se supune.
Vorbesce-ĭ romănesce, grăesce-ĭ franţuzesce,

Cum ţĭ-a veni maĭ bine, dar mi-l adimenesce
Rugându-l şi ḑicêndu-ĭ că'l veĭ iubi maĭ tare
De-a vrea ca se asculte pe doftorul ceł mare.

Adela.

Dar . . . Horcea . . .

Horcea.

Duducuţă . . . lumină . . . floare vie,
Mergĭ, scapă-l de la moarte şi mĕ daŭ rob . . .

Adela.

Eĭ! . . fie! (intră în fund).

SCENA V

Horcea (cătînd prin uşa din fund.

Eat'o! . . puĭcuţa merge . . . când pasă, când s'opre- [sce . . .
S'apropie de patu-ĭ . . . El s'aŭ trezit, zimbesce,
Aŭ şi uĭtat durerea . . . O! farmec de muĭere! . .
Femeea-ĭ, ci-că, floare de leac pentru durere . . .
Ce spun eĭ oare (ascultă) N'aud . . . de-aproape îĭ şop- [tesce . . .
Ea pare că îl roagă . . . dar el se 'mpotrivesce . . .
Ea plânge! . . Na! chirurgul de-acum poate se vie.
In lacrimĭ de femee chiar ferul se mlădie . . .
Viteazul, leul, zmeul e 'nvins de-o păpuşică . . .
El îĭ sărută mâna . . . Ce mână mititică!
Şi eaca! . . Ce-mĭ vĕd ochiĭ? . . şi ea . . . ea îl sărută
Pe frunte? . . Haĭt, acuma logodna-ĭ şi făcută.

Dar . . . eată şi chirurgul ! . . pĕĭ drace ! . . El sosesce
Ca nourul pe soare când cerul strelucesce.

SCENA VI

Horcea, Adela (intră tulburată).

Adela.

Ah ! Horce, mergĭ degrabă . . . Te chiamă, el te
[chiamă . . .
Chirurgul este gata . . . Eŭ nu pot sta, mĭ-e teamă.

Horcea.

Dar bĭetul Căpitanul primesce sĕ-l . . .

Adela.

Primesce.

Horcea.

Mĕ duc . . . ah! duducuţă, mult el te maĭ iubesce!
(ese)

SCENA VII

Adela (cade pe scaun).

O! Doamne ! . . ce durere, ce groază pentru dînsul
Se simtă ferul rece tăind un os într'însul ! . .
Fiorĭ îmĭ trec prin creerĭ . . . mĭ-e inima de ghĭaţă . . .
A! . . ce s'aude ? . . geme ? . . aş da chiar a mea vĭaţă
Ca sĕ'l scutesc, sermanul, de chinurĭ . . . ah ! ear ge-
[me ? . . (ascultă)

Ba, nu, mĕ'nşeală spaima... El rabdă... nu se teme.
Cum aş voi se intru... (s'apropie uşor de uşă) sĕ-ĭ şterg
[uşor pe frunte
Sudoarea îngheţată a suferinţeĭ crunte,
Se-ĭ ţin pe braţe capul, s'aţint a mea privire
In ochiĭ luĭ, ĭubitul, cu toată-a mea ĭubire...
Dar nu pot... n'am curajul... d'abĭa staŭ pe pi-
[cĭoare.

(vine şovăind de se reazămă de masă)

SCENA VIII

Adela, Doctorul (intră prin stânga).

Adela.

A! Domnul doctor...

Doctorul (închinându-se)

Doamnă, sergentul dinioare
Mĭ-aŭ spus c'aţĭ vrut îndată ca se alerg aice.

Adela.

Eŭ?

Doctorul.

De-am putut pricepe ce aŭ voit amĭ ḑice,
Chirurgul vrea se facă o amputare?

Adela.

— Aşa e.
Vĕ rog se treceţĭ ĭute alăture 'n odae.

Doctorul.

Mĕ duc... dar maĭ nainte primițĭ astă hărtie
Și astă cutioară... (intră în camera din fund).

Adela (deschide scrisoarea).

Maiorul!.. Ce îmĭ scrie? (citesce repede).

«Iubită cumnățică! «Măria Sa Domnitorul «a acordat Căpitanulnĭ și sergentuluĭ încre-«dințațĭ îngrijireĭ d-tale, decorația *Steaoa Ro-«mănieĭ* și medalia: *Virtutea militară*, pentru «eroica lor purtare. Ți le trimit d-tale, ĭu-«bită cumnățică, pentru ca se aĭ mulțemirea «de a-țĭ decora însășĭ protegiațiĭ, etc.»

A! câtă mulțemire pe dînșiĭ!.. dar ce-ĭ oare?
(se aude alăturea un glas răcnind)

Glasul.

A!

Adela (țipând)

A!.. îĭ taie brațul! (cade pe scaun). Sĕrmanul! cum îl
[doare!

SCENA IX

Adela, Horcea (dând busta pe scenă).

Horcea.

Ura!.. Nu mi'l maĭ taĭe... Nu este trebuință.

Adela.

Cum? ce ḑicĭ?

Horcea.

Eaca doftor cu cap şi cu sciinţă!
El cât aŭ vĕḑut rana, aŭ început a ride
Ş'aŭ spus că de la sine curând se va închide.
Atuncĭ Căpitănaşul, precum o fată-mare,
Inchis-aŭ ochişoriĭ în dulce leşinare.

Adela (veselă).

Mĕ duc se-ĭ deschid vesel cu *Steaua Romăniei*...
(scoate decoraţiile).
I-aŭ acordat'o Vodă ca semnul vitejieĭ.

Horcea.

I!.. Sfinte şi Părinte! Ce bine a sĕ-ĭ pară!
Ura!

Adela (presentând'ĭ medalia)

Şi d-tale: *Virtutea Militară*.

Horcea (ameţind)

Eŭ...Na!..se'ntoarce casa...m'apucă nebunia...
Eŭ, decorat! (primesce medalia şi o sărută) drăguţa! Trăească
[România!
(Amĕndoĭ se îndreaptă spre uşa din fund).

Mirceştĭ, Noemvrie 1877.

OPERETE

SCARA MĂȚEI

PERSOANE.	ACTORI.
Anica Florineasca, tênĕra vĕduvă .	D-la *Gabriela*.
Ghiță Făurin, vĕrul eĭ	D-nul *Teodorini*.
Măgdian, president la Roman . . .	» *P. Neculau*.
Marin grădinarul	» *Milo*.
Florica, femeea luĭ	D-na *Sterian*.
O slujnică a Anicăĭ	D-la *Sevastița*.

Sătenĭ.

SCARA MÂŢEI

SCARA MÂŢEI

OPERETĂ IN 1 ACT

Representată pe teatrul naţional din Iaşĭ în beneficiul artiştilor românĭ 1850.

Teatrul represintă o grădină frumoasă cu copacĭ, straturĭ de florĭ, basinurĭ cu apă ş. c. l. În mijlocul sceneĭ, pe al doilea plan, un bosquet de verdeaţă deschis. În faţa bosquetuluĭ. o canape de earbă şi o ghitară aninată de crengĭ. În dreapta şi 'n stânga sceneĭ, pe ânteiul plan doă pavilionurĭ cu uşĭ şi cu balcoane de-asupra uşilor. Dinaintea pavilionuluĭ din dreapta, o scară înaltă îndoită. La rîdicarea cortineĭ începe faptul ḑileĭ şi se aude cânticul unuĭ cucoş).

SCENA I.

Marin. — (cu o greblă în mână) Hîş cucurigu draculuĭ, că'ĭ trezi cuconiţa . . . (vine în faţa sceneĭ) Bĭata cucoana Anica! . . De când 'ĭ-o murit boerĭul, nu maĭ are odihnă! . . şi adică mult mĕ mir pentru ce atâta supĕrare? . . că era un matuf rĕposatul . . . sĕ fugĭ în lume . . . pare că era un snop de urzicĭ! Doamne eartă-mĕ că a rĕposat . . . dar bine-o făcut! . . (se apucă de greb'uit) Heĭ, hăc! . . Florico . . . Florico! . . Urît

ţĭ-a fi făr' de bărbăţel! că'ĭ numaĭ o lună de când ne-am cununat... numaĭ o lunicică, şi povestea vorbeĭ... par' că-ar fi ploat cu piper între noĭ!.. Tu te afli la târg cale de-o poştă de mine, şi eŭ la ţeară la Florineştĭ, cu grebla 'n mână şi cu doru 'n suflet.

Vaĭ de tine
Măĭ Marine!
Cine-a ḑis sĕ mi te 'nsorĭ!
Când departe
Tu n'aĭ parte
De-a Floricăĭ mândre florĭ.
În zadar la-a mea privire
Miĭ de florĭ aicĭ lucesc
Eŭ cu dor şi cu ĭubire
La Florica 'n vecĭ gândesc!
Căcĭ puĭcuţa mândruliţă
Poartă 'n faţă doĭ bujorĭ
O garofă pe guriţă
Şi 'n sin frageḑĭ crinişorĭ.
Dar Marine
Vaĭ de tine
Cine-a ḑis sĕ mi te 'nsorĭ? ş. c. l.

(Cucoşul cântă ear)

Eaca... crestatul! că nu'ĭ maĭ tace pliscul... Vaĭ mâncate-ar uliĭ!.. hîş încolo... la poeată (aleargă în fund şi ĭesă puţin în stânga aruncând cu pălăria).

SCENA II.

Măgdian şi **Anica** (ĭes pe balconul din dreapta. Anica în toaletă de noapte şi Măgdian în costum de călĕtor).

Anica. — Auḑĭ cucoşu dragă Măgdiene?.. grăbesce-te de te du păn' ce nu te vede nime.

Măgdian. — Ah, crede-mĕ Anică că nu'ĭ vreme încă...

Anica. — Da n'aĭ auḑit cucoşul?

Măgdian. — Ba l'am prea auḑit, arḑĕ'l focu! dar a fi cântat în somn.

Anica. — Orĭ cum; dute maĭ bine păn'ce nu se trezesc oamenii din sat.

Măgdian. — Ce necaz! Doamne, Doamne! sĕ fim siliţĭ a ne tot ascunde de ochiĭ lumeĭ.

Anica. — Răbdare, ĭubite Măgdiene, încă ḑece ḑile pănă s'a înplini vremea cernireĭ mele... ş'apoĭ vom descoperi taĭna noastră la toţĭ.

Măgdian. — Ḑece ḑile încă!

Anica. — Adu'ţĭ aminte că tu m'aĭ rugat să ne cununăm numaĭ decât... într'ascuns... de şi nu se înplinise încă anul de la moartea bărbatuluĭ meŭ.

Măgdian. — Aĭ dreptate, dragă Anicuţă. Fie cum vreĭ tu... dar după ḑece ḑile?

Anica. — Îĭ avea dreptul de a întra la mine pe uşă ḑioa mare, ear nu tot pe fereastră ca acum, şi noaptea.

Măgdian. — Că Ḑeŭ drept sĕ'ţĭ spun, m'am cam săturat de scara mâţeĭ şi maĭ ales de alergărĭ călare, de la Roman aicĭ şi de aicĭ la Roman seara şi dimineaţa. De doă sĕptĕmânĭ de când ne-am cununat, sînt bărbatul cel maĭ struncinat de pe faţa pămêntuluĭ.

(Se aude Marin cântând în culise.)

Anica. — Auḑĭ? dute degrabă şi sĕ viĭ desearǎ.

(Măgdian trece de pe balcon pe scara mâţeĭ.)

SCENA III.

Ceĭ dinainte, **Marin** (ivîndu-se după copacĭ).

Marin. — Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. cuconiţa cu presidentul din Roman?.. Mă... ă... ă!..

Măgdian. — Adio, dar, ĭubită Anicuţă.
Anica. — Adio, scumpul meŭ.

TRIO

Măgdian	Anica	Marin
Adio ĭubită !	Adio ĭubite !	Cucoană cernită
Rĕmâĭ fericită.	Pe căĭ înflorite.	A dat de ispită.
Precum doresc eŭ	Precum doresc eŭ	Ce poznă valeŭ !
Gândesce la mine	Mergĭ, dute cu bine	O vĕd, o vĕd, bine
Căcĭ eŭ lângă tine	Cu gândul la mine,	Ş'acrede nu'mĭ vine
Las sufletul meŭ !	O sufletul meŭ !	Pre sufletul meŭ !

Măgdian

Mĕ dispart de tine cu măhnire-amară
Dar pe-al fericireĭ dulce, dulce scară
Mĕ voiŭ sui earăşĭ, draga mea desearà.

Anica

Ca şi tine-acum simt mâhnire·amară
Dar mĕ mângăĭŭ dulce c'aĭ sĕ viĭ desearâ.

Marin

Ean privesce pozná, fac amor pe scară.

Anica

Adio, desearâ !

Măgdian

Desearâ !

Marin

Desearâ !

(împreună)

Măgdian. — Adio ĭubită ș. c. l.
Anica. — Adio ĭubite ș. c. l.
Marin. — Cucoana cernită ș. c. l.

(Măgdian sărută mâna Anicăĭ și să coboară. Anica intră în casă și închide fereastra).

Marin. — (în parte) Măĭ Marine ațĭnete vêrtos că aice'ĭ treaba pe drăguș la căuș (iese dintre copacĭ și trece în dreapta)

Măgdian. — (pe gândurĭ) Când m'ar vedea înpricinațiĭ cățerându-mĕ ḑi și noapte pe scară, oare ce ar socoti în gândul lor despre presidentul din Roman.

Marin. — (în parte) Ce bolborosește din gură?

Măgdian. — De 15 ḑile m'am făcut maĭ taĭnic de cât comoara sgârcituluĭ. În taĭnă vin aicĭ, în taĭnă petrec cu Anica, în taĭnă mĕ întorc acasă la Roman, ca sĕ nu mĕ vadă nime și slavă Domnuluĭ până acum am isbutit de nu m'a zărit nicĭ un om.

Marin. — (în parte pufnind de rîs) Ba că chĭar.

Măgdian. — (căutând ceasornicul) Îĭ vreme de încălicat. Mĕ duc sĕ'mĭ ĭeŭ bĭetul cal din marginea satuluĭ. (vrea sĕ plece și dă cu ochiĭ de Marin) Na c'am pățit'o!

Marin. — închinându-se) Buna dimineața, cucoane... frumoasă vreme'ĭ aḑĭ, senin rĕcoare... numaĭ bine de primblat.

Măgdian. — (în parte) Oare zăritu-m'a pe scară.

Marin. — Aud?.. Eŭ unul nu pot pricepe cum de pot dormi boeriĭ păn'amiaḑi vara?.. da eŭ când așĭ fi boer, m'așĭ trezi ca d-ta în faptul ḑileĭ, și așĭ deschide frumos ferestrile, și așĭ eși în balcon, ca sĕ aud păserile făcênd ceah, ceah, ceah...

Măgdian. — (în parte) M'a zărit hoțul!

Marin. — (în parte Mă... ă..! că nu pricepe. (tare)

Ḑeŭ aşa cucoane... şi alta; pentru ca sĕ nu fac huet în casă, 'mĭ-aşĭ face înadins o scară... ea ca asta care 'mĭ slujeşte de curăţit copaciĭ... şi m'aşĭ coborî frumuşel pe furiş din balcon în grădină deadreptul.

Măgdian. — (în parte) Bate şeoa... (tare arătând o pungă) Jupâne Marine, veḑĭ punga asta?

Marin. — Ba nu o prea vĕd bine că'ĭ cam departe şi mĕ dor ochiĭ...

Măgdian. — (puindu'ĭ punga în mână) Eată-o chĭar sub ochĭ. Acum spune'mĭ vĕḑut-aĭ ceva maĭ adinioare... într'acoace? (arată scara)

Marin. — Într'acoace?.. când te scoboraĭ de sus?.. Ba m'a ferit Dumnezeŭ. N'am vĕḑut nimica, nicĭ pe d-ta, nicĭ pe cuconiţa.

Măgdian. — (dându'ĭ punga) Foarte bine. Vĕd că eştĭ priceput... Na cu ce sĕ'ţĭ astupĭ ochiĭ, şi deacum înainte... (vrea să ĭasă)

Marin. — (în parte) O merţă! şi cele multe înainte... (tare) Cucoane Măgdiene... cucoane!..

Măgdian. — (oprindu-se) Ce'ĭ.

Marin. De astupat ochiĭ 'mĭ-aĭ dat... dar de astupat gura?..

Măgdian. — Cu adevĕrat... uĭtasem!.. poftim şi pentru gură... (îĭ dă încă o pungă, în parte) M'a scurs de banĭ hoţul.

Marin. — (în parte) Doă merţe! noroc sĕ dee Dumneḑeŭ, (tare alergând după Măgdian) Cucoane... cucoane... dar de astupat urechile nu'mĭ daĭ ceva?

Măgdian. — (viind supĕrat lângă Marin) Cât pentru urechĭ, sĕ sciĭ că ţi le-oiŭ bate la stâlp dacă te-a înpinge pĕcatul sĕ auḑĭ ceva cu ele... Auḑitu-m'aĭ? (ĭese prin fund în stânga).

Marin. — Bunătatea d-tale, cucoane... sĕrut mâ-

nile... De acum sînt şi surd şi mut. (viind în faţa scene Mă!.. da bine 'ţĭ-a curs laptele în păsat, Marine... hăi!.. doă pungĭ de banĭ de-o dată!.. Ean veḑile câtu's de grele... parcă's doă prepeliţĭ de toamnă. (sărutându-le) Că mare drăgălaşe maĭ sînteţĭ pe faţa pămêntuluĭ!.. Am sĕ cumpĕr o rochie de halastîncă Floricăĭ... da ştiĭ? cole ghĭurghĭulie... sĕ'ţĭ ĭee ochiĭ cale de-o poştă... şi mie am sĕ'mĭ durez o pereche de poturĭ arnăuţeştĭ, sĕ par că's Bimbaşa-Sava... Eĭ de acum Mărinaş dragă, destula vorbă... şi mi te apucă de lucru, că aḑí îĭ ḑioa cuconiţeĭ. Sĕ te vĕd tătucă... sĕ mi'ĭ durezĭ un snop de florĭ cât o dimerlie, tot cu bujorĭ şi cu cĭuboţica cuculuĭ. (merge de ridică scara de sub balcon şi o aşează în fund) Ea scara asta 'mĭ a adus noroc astăḑí... Bine-a ḑis cine-a ḑis, că norocu'ĭ ca o scară!..

Câte soĭurĭ de momiţe
Am vĕḑut în viaţa mea
Tot sărind din schiţe 'n schiţe
Pe a lumeĭ scară grea!
Ş'ajungênd în vêrf de-o dată
Le-am vĕḑut de sus căḑênd
Când pe schiţe chĭar îndată
Săriaŭ altele rîḑênd;
Căcĭ norocu 'n lume e 'ndoită scară,
Unul când se suĭe, altul se coboară.

(Iese prin fund în dreapta).

SCENA IV.

Anica (pe pragul uşeĭ pavilionuluĭ din dreapta vorbesce în cantonadă) Un rĕvaş pentru mine?.. De unde?.. de la Roman?.. Adu'l în coace... (vine în scenă, deschiḑênd rĕvaşul) Cine sĕ'mĭ scrie de la Roman? Măgdian?.. nu cred ca sĕ fi putut ajunge. (citesce)

«Sĕrut albele mânuşiţĭ a verişoareĭ Anicăĭ. — Cunoscĭ învăpăeata dragoste ce 'ţĭ-am purtat în suflet tocmaĭ din copilărie . . . (vorbit) Ha, ha, ha, ha ! . . ear de la nebunu cel de Ghiţă Făurin . . . vĕrul meŭ . . . Ean sĕ videm ce maĭ ḑice ? (citesce) d-ta însă Anicuţă mult adorată, m'aĭ isgonit cu cruḑime din ochiĭ matale, şi 'mĭ-aĭ hotărît sĕ nu mĕ înfăţişez dinaintea lor, de cât numaĭ când oiŭ fi însurat ! . . (vorbit) Ce era să fac dacă nu maĭ înceta cu declaraţiĭ de amor . . . (citesce) Eată dar că ne maĭ putênd învinge dorul ce am de a te videa, ĭubită verişoară, m'am jertfit pe altarul luĭ Isaiea-dănţuesce ; şi nu maĭ târḑiŭ de cât astăḑĭ voiŭ sbura la Florinescĭ unde este ângerul vieţeĭ mele. Nevasta mea, 'mĭ-a sluji de pasaport, spre a trece hotarul moşieĭ matale . . . Al matale în vecĭ robit. — *Ghiţă Făurin.*

Post-scriptum : Nevasta mea este un rod càmpenesc, fiind rĕsărită şi crescută tot la ţeară. Te rog ĭubită Anicuţă, sĕ trecĭ cu viderea oare care necĭoplire a apucăturilor sale».

Ce supĕrare! Tocmaĭ când vreŭ sĕ fiŭ singură, sĕ'mĭ vie oaspeţĭ . . . ş'apoĭ încă cine ? . . nebunu cel de Ghiţă ! . . Nicĭ că poate cine-va sĕ fie un ceas în linişte . . . (se primblă supĕrată).

I.

Păsĕrele mult ĭubite
Cât sînteţĭ de fericite
În al vostru dulce traĭŭ !
Voĭ ĭubiţĭ, ĭubiţĭ în pace
Voĭ sburaţĭ unde vĕ place
Şi prefaceţĭ lumea 'n raĭŭ.

II.

De m'aşĭ face-o păsĕrică
N'aşĭ maĭ plânge singurică
Cu-a mea jale, cu-al meŭ dor;
Dar ca voĭ, micĭ păsĕrele
Aşĭ schimba ḑilele mele
În dulcĭ ḑile de amor.

(Se aude în fund în dreapta, glasurĭ multe de ţĕranĭ, Anica intră în bosquet).

SCENA V.

Anica, Slujnica (eşind din dreapta şi maĭ pe urmă Marin cu sătenĭ).

Slujnica. — Cuconiţă! o venit săteniĭ cu pocloane de ḑioa d-tale şi sĕ roagă sĕ vie aice.

Anica. — Cum?.. aḑĭ e sĕrbătoarea mea?.. Eŭ o uĭtasem.

Slujnica. — Le daĭ voĭe, cuconiţă?

Anica. — Ḑi-le sĕ vie.

(Slujnica se duce în fund în culisele din dreapta şi se 'ntoarce îndată cu ţeraniĭ).

Anica. — (singură) Curios lucru!.. Când eram măritată cu Florinescu, numĕram ḑilele pe degete... şi acum nicĭ nu sciŭ cum trec.

(Săteniĭ vin din fund cu pocloane. Marin în fruntea lor aduce un buquet mare).

Săteniĭ.

Haĭdeţĭ toţĭ cu veselie
Sĕ urăm întru mulţĭ anĭ!
Pe stăpâna de moşie
Ce ĭubesce pe sĕrmanĭ!

Marin.

Cuconiţă sănĕtate
Sĕ trăĭescĭ întru mulţĭ anĭ!
Toţĭ cu inime curate
Grădinarĭ, păstorĭ, ţeranĭ
Îţĭ depunem la picĭoare
Ale noastre micĭ odoare.

(Sătenii ce port pocloane se înaintează pe rând, şi le închină Anicăĭ. Marin le arată)

Marin

Puĭ de găină,
Florĭ de grădină.

Toţĭ.

Puĭ de găină,
Florĭ de grădină.

Marin

Mere şi pere,
Ouă şi mĭere.

Toţĭ.

Mere şi pere,
Ouă şi mĭere.

Marin.

Şi fragĭ şi mure,
De la pădure.

Toţĭ.

Şi fragĭ şi mure,
De la pădure.

Marin

Şi treĭ meĭoare,
De sĕrbătoare.

Toţĭ.

Şi treĭ meĭoare,
De sĕrbătoare.

Anica.

Oamenĭ bunĭ cu mulţemire
Lângă mine vĕ privesc.
Sănĕtate, fericire
Eŭ din suflet vĕ doresc.

(Dându-le o pungă cu banĭ)

Eată mergeţĭ în câmpie
Sĕ jucaţĭ cu veselie.

Sătenii

Sĕ trăĭască 'n veselie!
Sĕ trăĭască 'ntru mulţĭ anĭ
Stăpânica de moşie
Ce ajută pe sĕrmanĭ!

(Se aude în fund în dreapta, vuet de caĭ de trăsurĭ şi răcnete surugiescĭ Sătenii se trag cântând pintre copacĭ din dosul bosquetuluĭ).

SCENA VI

Anica şi **Slujnica** (în bosquet) **Marin** şi **Sătenii** (împrejur în fund) **Ghiţă** (în costum elegant de drum) **Florica** (în toaletă bogată dar prea încărcată: braţele, cortel, evantail).

Florica. — (în culisa din fund în dreapta) Încet, oblu ... că mi'ĭ prăvăli.

Ghiţă. — (asemene) Da n'aĭ frică, soro, că eştĭ cu mine.

Florica. — (intrând iute apărându-se cu evantaĭul) Ba că chĭar... Uf! Slavă Domnuluĭ c'am scăpat pe uscat, că era sĕ'mĭ vie zumaricale ... sĕ leşin.

Ghiţă. — (alergând după Florica) Soro dragă ...

Marin. — (zărind pe Florica) Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ (se apropie) Florica!

Florica. — Ce vreĭ mojicule, de te bagĭ în sufletul meŭ! (luĭ Ghiță) Monşerică... monşerică... da unde'ĭ verişoara s'o sĕrut.

Ghiță. — (încet Floricăĭ) Caută, soro sĕ nu mĕ daĭ de ruşine.

Florica. — Ea fă 'ncolo poznaşule.

(Merg amêndoĭ către bosquet).

Marin. — (în parte) Mare minune... Orĭ îsorb, orĭ îs prost.

Anica. — (eşind din bosquet) A! bine-aĭ venit, vere Ghiță.

Ghiță. — Sĕrut picĭoruțile, ĭubită verişoară... Am luat îndrăsnială să venim să te videm, cu soția mea, cu Calipsica.

Marin. — (în parte) Cum a ḑis?.. Soția luĭ... Pisica?..

Florica. — (se închină) Sĕrut gurița, cuconiță verişoară Anică. (o sĕrută de multe orĭ) Sĕ am pardon... De mult doream sĕ te vĕd, că auḑisem că eştĭ tare hazlie, şi aĭ un bucătar foarte meşter... Mĕ rog surioară sĕ'ĭ poronceştĭ, sĕ'mĭ facĕ un borş cu perişoare şi alevence... că mi'ĭ poftă...

Marin. — (în parte) Îĭ poftă!..

Ghiță. — Nu te potrivi Anicuță, că Calipsica 'ĭ cam...

Florica. — Ce fel cam?.. Te poftesc monşerică, c'apoĭ ştiĭ... (Anicăĭ) şi puțintel bulgur, verişoară, cu învêrtită la sfîrşit... dar sĕ fie cam mare.

Anica. — Bucuros verişoară... dacă poftescĭ. (vorbesce încet slujniceĭ, care îndată şi intră în pavilionul din dreapta).

Marin. — (în parte) Bulgur şi alivence!.. Eĭ, apoĭ îĭ Florica!.. (se apropie de ea) Flo... ri... co...

Florica. — Mări, ce tot mi se vêră în ochĭ ță-

rănoĭu ista?.. Dă-te într'o parte ţopârlane... (scoate o oglindioară din buzunar şi'şĭ drege sprîncenele şi zulufiĭ).

Marin. — (în parte) Ţopârl... (oftează) ane!..

Ghiţă. — (apropiindu-se de Anica) Ĭubită Anică, am urmat precum vedĭ poruncilor matale... M'am însurat!..

Anica. — Şi foarte bine-aĭ făcut, verişorule.

Ghiţă — Dar... cum îţĭ place Calipsica?

Anica. — Îmĭ place prea mult... căcĭ are un caracter vesel.. deschis...

Ghiţă. — Veĭ sĕ ḑicĭ necĭoplit?.. Aşa este... dar apoĭ ce era sĕ fac?.. M'am însurat cum am putut, numaĭ ca să cîştig dritul de a mĕ apropia de îngerul...

Florica. — (viind între amêndoĭ) Ce vorbiţĭ împreună?.. Eean spuneţi'mĭ şi mie că mĕ nebunesc după cabazlicurĭ.

Ghiţă. — (încet) Da maĭ ţineţĭ gura soro, că mĕ daĭ de ruşine.

Florica. — Ce face?.. te daŭ de ruşine... Mĕ rog verişoară scăpat'am vr'o prostie de când am venit? Aşa'ĭ că nu?.. Apoĭ ce mĕ tot cĭondăneşte degeaba monşerică?.. Ba că grăesc prea mult? ba că nu staŭ loculuĭ. Da ce! Doamne eartă-mĕ! Că doar nu's par, sĕ şed înfiptă... aşa...

Ghiţă. — (încet) Da bontonu nu eartă...

Florica. — Mări, ean dă'mĭ pace cu botosul d-tale, că mĕ pricep eŭ cum sĕ mĕ port pe lume.

Florica.

I

Ca sĕ fiĭ cucoană mare
Şi sĕ placĭ la cavalerĭ,
E destul sĕ fiĭ în stare
De-a mânca ḑece averĭ

Pe cordeluţe
Pe capeluţe
Pe danteluţe
Lucrate-ajur,
Şi pe braçele
Şi pe inele
Şi pe mantele
De satintur,
Şi pe manşonurĭ
Şi pe bulionurĭ
Şi pe jambonurĭ
De la Paris,
Pe orĭ-ce mâncare
Cu preţ maĭ mare
Ce arĕtare
Îţĭ trece 'n vis.

Sătenii (rîḑênd)

Sĕ fie aşa
Ha, ha, ha, ha!

Anica şi Ghiţă.

Îĭ Ḑeŭ aşa
Ha, ha, ha, ha!

II.

Florica.

Ear de vreĭ sĕ fiĭ plăcută
Şi madamă de bonton;
Curtisanĭ sĕ aĭ o sută...
E destul într'un salon.:
Să trecĭ măreaţă
Cu gura creaţă
Şi îndrăsneaţă
Lîngă femeĭ;
Dar tot odată

Nevinovată,
Blândă plecată
Lângă holteĭ.
Sĕ criticĭ tare
În gura mare
Pe orĭ şi care
Fi, chel orior!
Se detestable
Abominable
Ensiuportable
Parol d'onior!

Sătenii.

Sĕ fie aşa
Ha, ha, ha, ha!

Ghiţă şi Anica.

Îĭ Ḑeŭ aşa
Ha, ha, ha, ha!

(Sătenii unul câte unul, ĭes prin fund).

Florica. — Uf... c'am răguşit... mi s'a uscat gîtiţa. Anicuţă dragă, nu cumva aĭ ceva poame prin grădină, să mĕ rĕcoresc.

Anica. — Ba sînt verişoară, de care ţĭ-a plăcea... vreĭ să te duc?

Florica. — Ce se potriveşte! nu te supĕra că le-oiŭ găsi eŭ singură... Am maĭ scuturat eŭ copacĭ în viaţa mea. (vrea sĕ plece).

Ghiţă. — (în parte rĕsărind) He!.. rĕŭ am făcut c'am adus'o cu mine.

Anica. — Încalte să meargĕ grădinaru cu d-ta .. Marine... du-te cu cucoana Calipsica...

Marin. — (în parte) Ear Pisica!

Florica. — Marine!.. sĕ'mĭ arăţĭ unde's gutăile, că mi'ĭ poftă.

Marin. — (în parte) Ear poftă!..

Florica. — (sĕrutând pe Anica) Maşerică a revuar cu plecăcĭune (plecând să ĭeasă ḑice, luĭ Marin) Da vină aḑĭ leneşule. Ean veḑi'l că de abĭa se urneşte... Hăis ţa, Tălăşmane... ha, ha, ha, ha. (iese prin fund).

Marin. — Eaca vin cucoană Pisică, vaĭ de capu meŭ... (ĭese alergând după Florica).

SCENA VII.

Ghiţă şi Anica.

Ghiţă. — (în parte) Ne-aŭ lăsat singurĭ!.. Acum îĭ vreme de făcut un asalt inimeĭ. (se apropie de Anica). Staĭ pe gândurĭ verişoară?..

Anica. — Dar; te fericeam în gândul meŭ că aĭ găsit o soţie atât de frumuşică şi de... vioae.

Ghiţă. — În adevăr Calipsica e destul de plăcută, şi m'aşĭ ferici eŭ însumĭ, dacă n'aşĭ avea în sufletul meŭ o patimă, care se măresce din ḑi în ḑi... O scĭi prea bine, ĭubită Anicuţă. (vrea sĭ'ĭ ĭee mâna).

Anica. — Vere Ghiţă... vĕd că ear aĭ sĕ începĭ cu declaraţiile d-tale, şi drept sĕ-ţĭ spun... mĕ mir Ḑeŭ cum de nu te-aĭ săturat de ele de atâţia anĭ, de când le tot spuĭ de rost?

Ghiţă. — (cu foc) Să mĕ satur de a ĭubi... când toată viaţa mea se razĕmă nu maĭ în dragostea ce 'mĭ-aĭ însuflat chiar din copilărie? . Creḑĭ că se poate?..

Anica. — Auḑĭ însuratul cum vorbesce?.. ha, ha, ha.

Ghiţă. — Însurat, însurat... Cu adevĕrat am făcut

nebunia de m'am însurat... dar pentru cine?.. din a cuĭ poroncă?.. din poronca ta Anică, căcĭ alt chip nu aveam ca sĕ mĕ apropiŭ de tine.

Ghiţă.

Ah! ĭubită verişoară
Pentru-un dor ce mĕ omoară
Am jertfit tot ce e maĭ bun
Tinereţe 'nbelşugate
Ş'amea dulce libertate...

Anica.

Vere dragă eştĭ nebun,
Dorul tĕŭ e nălucire;
Că aĭ suflet şi simţire
Vere, Ḑeŭ, mĕ îndoesc.
De te-aş crede aḑĭ pe tine
Poate-aĭ rîde mânĭ de mine..

Ghiţă (în genunchĭ).

Ah! mĕ crede, te ĭubesc!

Anica. — Ha, ha, ha... mĕ duc sĕ'ţĭ trimit o oglindă, vere Ghiţă, ca sĕ veḑĭ cât îţĭ şede de bine. (iese rîḑênd şi intră în pavilĭonul din dreapta).

Ghiţă. — (sculându-se) Se vede c'am luat'o cam răpide şi că s'a spăriat... Dovadă că'ĭ e frică de mine!.. dovadă că voĭu birui!.. Bine c'am apucat a rĕsbate păn' aicĭ prin viclenie... Anica mĕ crede însurat... lasă sĕ creadĕ... Cu chipul acesta o fac de nu se sfiesce nicĭ cum de mine... şi cu o mincĭună de icĭ, cu o mincĭună de cole, ajung frumos la capĕtul isbândeĭ... La rĕsboiŭ toate armele sînt bune.

Femeea'ĭ ca apa ce curge la soare
Şi pănă te 'neacă, te-atrage mereŭ
Ca paserea mică ce'ĭ gata sĕ sboare
De şi ea te cheamă prin cânticul seŭ.
Dar fie cum este, saŭ cum se preface;
Ca pasĕrea mică îţĭ place ş'o vreĭ.
Ca apa vicleană ascmenea'ţĭ place
Că de şi te 'neacă, morĭ în sinul eĭ.

(caută în culisele din dreapta) Pare că zăresc slujnica Anicĕĭ. (scoţênd o pungă) Mĕ duc sĕ'ĭ şoptesc doă vorbe la ureche... Sĕ'mĭ pregătesc mână de ajutor în cetatea duşmanuluĭ. (îese alergând în dreapta)

SCENA VIII.

Florica şi **Marin** vin alergând vesel din stânga), **Anica** (maĭ pe urmă în balcon).

Marin. — Ha, ha, ha, ha! şi Ḑeŭ Florico, nu mĕ 'nşelĭ?.. Tu eştĭ Florica, nevăstuĭca mea?.. Ha, ha, ha, mare poznă!

Florica. — (mâncând mere) Maĭ eŭ Marine, n'am cum maĭ fi... Ţi-am spus că toate câte le-aĭ vĕḑut, sĕ nu le creḑĭ... Da bune mere!

Marin. — Care vrea sĕ ḑicĕ, boerĭu cel cu strae strimte?..

Florica. — Cine?.. cuconaşu Ghiţă?.. Ha, ha, ha! (muşcând un alt mĕr) Valeŭ! că acru'ĭ! (rîd amêndoĭ cu hohot).

Anica. — (în parte, eşind în balcon) Cine rîde aşa în grădină?.. verişoara cu Marin!..

Marin. — Eĭ! da ean spune'mĭ, maĭ spune Florico... cuconaşu Ghiţă...

Florica. — Se vede că i s'aŭ aprins călcăile de mult după cuconiţa Anica, şi ca sĕ se poatĕ apropia de Dumneeĭ, o fost silit sĕ'ĭ toarne'o minciună de cele gogonate...

Anica. — (în parte) O mincĭună!..

Marin. — Ealeĭ!.. şi ce mincĭună?

Florica. — Să veḑĭ... Erĭ dimineaţă o venit la Roman, la sameşu 'n gazdă. Eŭ eram acolo, de făceam dulceţĭ sămeşoaeĭ; când ce sĕ mĕ trezesc?.. că'mĭ propune sĕ'ĭ fiŭ soţie, pe vr'o câteva ḑile.

Marin. — Ce? ce?.. şi tu aĭ primit?

Florica. — Eaca! ba n'oiŭ primi, când 'mĭ dă rochiĭ de mătasă şi capele şi pantofĭ... Ba încă şi 50 de galbenĭ pe de-asupra.

Anica. — (în parte) Aşa vere Ghiţă!.. bine că 'ţĭ-am aflat secretul. (intră în casă)

Marin. — (turburat) Şi... ean spune'mĭ: de mult eştĭ... nevasta luĭ?

Florica.—Numaĭ de doă ceasurĭ... Da pune'ţĭ în gând Mărinaş dragă, ce bucurie pe capul meŭ, când m'am trezit la Florineştĭ, aicĭ unde ştiam că te aflaĭ şi tu ca grădinar.

Marin.—Aşa!.. de aceea poate că nicĭ m'aĭ cunoscut, când aĭ întrat în grădină... ba încă maĭ şi ţopârlănit dinaintea oamenilor şi a boerilor.

Florica.—Eaca prostu!.. dinaintea oamenilor era sĕ'ţĭ sar in ghît?.. ş'apoĭ ce ar fi ḑis cuconu Ghiţă şi cucoana Anica?

Marin.—Mări că bine ḑicĭ... dacă's prost tot prost, uĭtasem că eştĭ cucoană... Da ean spune'mĭ Florico häĭ... Florică?.. maĭ dinioarea era grădina plină de oamenĭ şi nu se putea... dar acum... heĭ? par'că sîntem numaĭ noĭ amêndoĭ...

Florica.—Ce vreĭ sĕ'mĭ daĭ a înţelege, calindroĭule?

Marin.—N'aĭ cerca sĕ'mĭ saĭ puţintel în ghît?..

Florica.—Ba şi 'n cap, dacă vreĭ, Mărinaş dragă. (aleargă la Marin, care o ridică în braçe ş'o sĕrută).

Marin. — Ura! şi la anul cu bine...

(Eĭ joc împreună cântând).

Marin.

Bine 'ĭ lângă puĭculiţă!
Neĭcă, neĭculiţă.

Florica.

Bine 'ĭ lângă cel bădiţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Marin.

Când îĭ puĭca drăguliţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Florica

Când îĭ puĭca drăguliţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Marin.

Dă'mĭ, Florică, o guriţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Florica.

Dă-mĭ, Marine-o garofiţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Marin.

Ş'eŭ 'ţĭ-oĭ da o garofiţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Florica.

Ş'eŭ 'ţĭ-oĭ da a mea guriţă
Neĭcă, neĭculiţă.

Marin. — (oprindu-se de odată serios) Ean stăĭ.

Florica. — Ce-aĭ păţit?

Marin. — (luând pe Florica de mână, o duce de o parte) Singură aĭ venit în trăsură cu cuconaşu Ghiţă?

Florica. — Singură.

Marin. — (turburat) Florico?.. Şi nu 'ţĭ-o cântat moţpanu vr'o neĭcă, neĭculiţă?..

Florica. — (înpingêndu'l) Eaca prostu! Ce'ĭ trăsneşte prin cap!.. (încep amêndoĭ a rîde şi se prind ear la joc).

(înpreună), **Marin.**

Bine 'ĭ lângă puĭculiţa!
Neĭcă, neĭculiţă.
Când îĭ puĭca drăguliţă,
Neĭcă, neĭculiţă.
Dă'mĭ, Florică, o guriţă,
Neĭcă, neĭculiţă.
Ş'eŭ 'ţĭ-oĭ da o garofiţă,
Neĭcă, neĭculiţă.

Florica.

Bine 'ĭ lângă cel bădiţă,
Neĭcă, neĭculiţă.
Când îĭ puĭca drăguliţă,
Neĭcă, neĭculiţă.
Dă'mĭ, Marine-o garofiţă,
Neĭcă, neĭculiţă.
Ş'eŭ 'ţĭ-oĭ da a mea guriţă,
Neĭcă, neĭculiţă.

(Anica ĭese pe pragul pavilionuluĭ. Florica o zăresce şi se opresce îndată de la joc, ḑicênd în parte: cuconiţa Anica! şi îşĭ ea earăşĭ aer de damă. Marin urmează a dănţuĭ singur).

SCENA IX.

Florica, Marin, Anica *şi pe urmă* Ghiţă.

Florica. — Ce te-aï apucat mojicule, de saï aşa dinaintea mea?

Marin. — (în parte jucând mereŭ) Cuï oare grăeşte?

Florica. — Ean priveşte'l cum ţopăeşte! (mergênd înaintea Anicăï) Verişoară, dragă, nu cumva l'a lovit strechia pe grădinarul d-tale?

Anica. — Marine!.. Marine...

Marin. — (oprindu-se) Aud?.. (în parte) Valeŭ! cuconiţa!..

Anica. — Dute de vedĭ dacă'ĭ pusă masa în odăile verişoareĭ...

Marin. — Unde?.. colea 'n stânga?

Florica. — Da dă, mişcă-te adĭ, degeratule! că mi s'aŭ lungit urechile de foame.

Marin. — Eaca mě mişc, cucoană Pisică... (în parte) Ear s'a cuconit Florica. (întră în pavilĭonul din stânga).

(Ghiţă întră prin fund).

Anica. — (în parte, zărind pe Ghiţă) Eaca şi Fět-frumosu nostru!.. Cum am sě'l rîd acuş...

Ghiţă. — Ale mele complimente, scumpă verişoară.

Florica. — Da vino adĭ monşerică, că mě usuc de urît în lipsa matale.

Anica. — Bine dice verişoara... De ce nu şedĭ lângă... soçia dumitale... care te ĭubesce atât de mult!..

Ghiţă. — Mě ertaţĭ, vě rog, dacă am lipsit. Am fost sě privesc hora din sat. (în parte) M'am pus la cale cu slujnica.

(Marin ĭese din pavilĭon).

Marin. — Cuconiţă... bucatele's pe masă.

Anica. — (cătră Ghiţă şi Florica) Poftim.

Ghiţă. — (apropiindu-se de Anica şi dându'ĭ braçul) Ĭubită verişoară, 'ţĭ-am greşit ca un nebun maĭ dinioarea... Dă'mĭ voe, te rog, sĕ viŭ maĭ târḑiŭ la d-ta, ca sĕ mĕ tălmăcesc.

Anica. — Nu cere trebuinţa, verişorule.

Marin. — (apropiindu-se pe furiş de Florica ĭĭ ḑice încet) Florico, 'ţĭ-am vĕḑut odăile, cole... (arată în stânga)

Florica. — (încet luĭ Marin) Sĕ viĭ după ce ne vom scula de la masă... (tare) Da deschide uşa bre omule.. măĭ, că încă aşa lighioae n'am vĕḑut. Verişoară... sĕ am pardon... (intră în pavilĭon)

Ghiţă. — (mergênd cu Anica în pavilĭon) Dragă verişoară, dacă m'aĭ cunoasce maĭ de aproape, n'aĭ avea nicĭ o îndoĭală asupră'mĭ... crede...

Anica. — Eŭ sĕ am îndoĭală... nicĭ de cum, vere Ghiţă.

Ghiţă. — Eĭ apoĭ, făgăduesce'mĭ că mĕ'ĭ primi maĭ târḑiŭ în pavilĭonul matale?

Anica. — Vom videa maĭ pe urmă.

Florica. — (arătându-se la uşă, cu gura plină) Ean lăsaţĭ vorba, că se rĕceşte borşul...

(Ghiţă şi Anica intră în pavilĭonul din stânga).

Marin. — (Singur) Mă...ă...ă... că marĭ pozne o fost sĕ maĭ vĕd pe lumea asta!.. Florica şede la masă cu boeriĭ, şi eŭ postesc la uşă!.. ş'apoĭ veḑĭ mĕ rog cum ştie sĕ se prefacĕ, de mĕ ĭea de ochĭ şi mĕ suceşte ca pe un fus!.. Macar! dă, dacă o fost fată în curte!.. ce sĕ mĕ maĭ mir... Da ean sĕ videm ce maĭ fac în nuntru?.. (caută printre uşă) Mănâncă Florica sănătos... şi bea, da bea...

SCENA X.

Marin (la uşă), **Măgdian** (viind din fund, din stânga)

Măgdian. — (în parte, viind în scenă) Audĭ, mĕ rog, minune!.. sĕ uit că adí e sĕrbătoarea Anicăĭ?..

Marin. — (la uşă) Înghite Agachi...gâl...gâl...gâl...

Măgdian. — Ha?.. (zărind pe Marin) Marin!.. Ce facĭ acolo Marine?..

Marin. — D-ta eştĭ, cucoane Măgdiene? Ea privesc la minunăţiĭ.

Măgdian. — Ce priveştĭ?

Marin. — Uĭtă-te de vedĭ.

Măgdian. — (căutând prin uşă) Ce comedie 'ĭ asta? Anica la masă cu un străin!.. Cine sĕ fie?..

DUO

Măgdian.

Marine!

Marin.

Cucoane!

Măgdian.

Grăesce...

Marin (în parte)

Ba Ḑeŭ?

Măgdian.

Cu cine 'ĭ Anica?

Marin.

Cu cine?.. sciŭ eŭ.

Măgdian.

Eau caută bine,
Dragă Marine.

Marin.

De geaba, geaba maĭ vreĭ sĕ cat
Căcĭ diminceaţă
C'o săculteaţă
Gura şi ochiĭ 'mĭ-aĭ astupat.

(Înpreună).

Măgdian (în parte)

Vĕḑutumĭ-aĭ hoţul
Şiret şi smerit
La pungĭ de parale
Cum s'a îndulcit.

Marin (în parte)

Dă Doamne, dă Doamne!
Acuş ear, acuş
Îl vĕd c'a sĕ'mĭ vie
Drăguş la căuş.

Măgdian.

Marine!

Marin.

Cucoane!

Măgdian (arĕtând o pungă)

Privesce.

Marin (în parte cu bucurie)

Valeŭ!

Măgdian.

Acum şciĭ tu cine'ĭ?

Marin (luând punga)

Acum?.. îl sciŭ Ḑeŭ.

Măgdian.

Spune grăesce;
Spune grăbesce.

Marin.

El îĭ un hîtru din ceĭ crestaţĭ
Ce alung neveste
Şi joacă feste
Feste drăcoase, la ceĭ bărbaţĭ.

(Înpreună.)

Măgdian (în parte).

Ce aud! de mânie,
Mĕ simt chĭar turbat.
De-abĭa cu soçie,
Sĕ fiŭ înşĕlat!

Marin (în parte).

Treĭ merţe cu asta.
Îmĭ vine sĕ sar,
Sĕ joc ca nebuniĭ
C'am prins uu tatar.

Marin. — [auzind vuet de scaune în pavilĭon] Îra! eaca se scol de la masă... Fugĭ cucoane sĕ nu te vadă. Cât pentru mine, pe-aicĭ mi'ĭ drumu (fuge prin fund în dreapta).

Măgdian. — [singur] Auḑĭ!.. Anca sĕ petreacĕ cu un străin, în vreme ce eŭ îmĭ pisăz trupul călare,

alergând pe câmpurĭ! . . Cine ar fi credut că . . . nicĭ o lună nu'ĭ măcar de când ne-am cununat şi . . . îi aud viind . . . mĕ duc sĕ nu mĕ vadĕ . . . dar n'am sĕ'ĭ perd din ochĭ . . . (Iese prin fund, în stânga) Audĭ! . . un hîtru! . .

SCENA XI.

Anica, Ghiţă, Florica.

Anica. — (eşind din pavilion) Cu seara bună, verişoară . . . Vĕ las . . . că la ţeară, noĭ ne culcăm de cu vreme . . . Noapte bună. (Inchide uşa pe din afară cu cheia).

Ghiţă. — (din întru) Verişoară, da ce facĭ?

Anica. — Vĕ închid în cuşcă ca pe nisce porumbaşĭ . . sĕ nu sburaţĭ la noapte.

Ghiţă. — Ean lasă şaga, verişoară.

Anica. — Noapte bună . . . Ha, ha, ha . . . vere Ghiţa, te-aĭ prins singur în capcană! . . A! te însorĭ d-ta cu nevestele grădinarilor! . . Te învoesce de-acum cu Marin . . .

Florica. — (din întru) Ha, ha, ha! cuconaşule, când te aĭ videa în oglindă, aĭ bufni de rîs . . . tare eştĭ mucalit! Ha, ha, ha . . . Ce face? . . Ba sĕ nu te apropiĭ, că te botez cu vin de Cotnarĭ.

Ghiţă. — Aşa? . . ean aşteaptă . . .

Anica. — (In parte, mergênd spre pavilionul din dreapta) S'a întărtat vĕrul Ghiţă . . . Când ar sci Marin, mare haz aşĭ maĭ face . . . (intră în pavilionul din dreapta).

(Se aude în pavilionul din stânga vuet de alergăturĭ, de scaune şi de pahare stricate).

Ghiţă. — De 'ĭ scăpa de mine, vina mea sĕ fie.

Florica. — Ba Deŭ? . . (Iese în balcon) Ean ascultă, şedĭ binişor că sar în grădină (se pleacă pe gratiile balconuluĭ).

Ghiţă. — (eşind în balcon) Par' că eŭ sînt nebun sĕ te las. (vre s'o iee în braţe).

(Se aude Marin cântând doïna).

Florica. — Auḑï?.. Vine Marin... de nu te'í astêmpĕra, strig foc!

(Se face noapte).

SCENA XII.

Florica şi Ghiţă (în balcon), Marin.

Marin. — (în parte) Floriça 'mï-a ḑis pe sub apărătoare, ca sĕ viŭ la ea după ce s'or scula de la masă... Eată-mĕ's... Halal de tine Marine, (merge de bate la uşa din stânga) Florico... Florico?..

Florica. — (luï Ghiţă) Ţist...

Marin. — Florico... deschide că 'ţï-o venit bărbatul... Florico?.. 'ţï-o venit sufletul... Ce Doamne eartă-mĕ, de nu rĕspunde?.. Florico?.. Se vede că o adormit!.. Eï apoì ce fac eŭ acum? Ha!.. Mări ĕs fac şi eŭ ca cuconu Măgdian... Amandea la scară. (merge de ïea scara şi o apropie de balcon din stânga).

Florica. — Ce vrea sĕ facĕ?

Ghiţă. — Sciŭ eŭ?

Florica. — Valeŭ!.. aduce scara!.. Aşa'ï c'am păţit'o?

Ghiţă. — Nu te teme, că vom scăpa amêndoï.

Florica. — Cum?

Ghiţă. — Nu'ţï pasă... Dute de te culcă şi făte că dormï.

Florica. — Sĕ horăesc?

Ghiţă. — Cât şepte.

Florica. — (eşind din balcon) M'am dus.

Marin. — Bíata Florica!.. A fi apucat'o somnul, gândind la mine. Am s'o spariŭ prin somn... Haï Marine, şi Doamne-ajută.

(În vreme ce Marin se suïe pe o parte a scăreï, Ghiţă se coboară pe ceea-l-altă parte).

Ghiţă. — (în parte) Unul când se suïe, altul se coboară. Par'că ne jucăm de-a scara mâţeï. (sare jos).

Marin. — (suindu-se în balcon) Halal de tine Marine! (intră în balcon).

SCENA XIII.

Ghiţă.

Ghiţă. — (singur) Uf! eată-mĕ's pe uscat!.. A! verişoară, 'mĭ făgăduescĭ o întâlnire, ş'apoĭ mĕ 'nchiḑĭ cu cheïa?.. Poate că aĭ voit sĕ mĕ cercĭ de-oiu putea învinge toate împotrivirile, ca sĕ ajung până la tine?.. Heĭ dragă Anicuţă, cu Ghiţă Făurin nicĭ dracu nu poate sĕ se lupte... Eată-mĕ's scăpat dintr'o casă. Sĕ videm acum de-oiŭ pătrunde în ceea-l'altă. (cearcă la uşă) Uşa'ĭ închisă pe din întru? Ean să cerc a'ĭ da de scire verişoareĭ, că sînt sub ferestrele eĭ... Anica 'ĭ cam romantică şi'ĭ plac serenadele... (merge de ia chitara d'in bosquet) Par'că zăriam aḑĭ, o ghitară în bosquet... Eat'o... Sĕ te vĕd, Ghită...

Ah, mĕ jur pe-a ta zimbire
Pe-al tĕŭ glas ceresc,
Ţie 'n vecĭ a mea simţire
Ţie s'o jertfesc!
Vin' ca dulcea mângâïere
Scumpul meŭ odor,
Că de-o taïnică durere,
Eŭ suspin şi mor!

Nu se zăresce încă nimic?.. Ba eată o lumină al fereastă. Curagiŭ Făurine, norocul se arpopie.

Eată ceasul de 'ntâlnire
Ceasul mult dorit!

Luna martur de ĭubire
Taĭnic s'a ivit.
Vin' ca dulcea mângâĭere
Ânger de amor,
Că de-o taĭnică durere
Eŭ suspin şi mor!

Pare că zăresc o umbră pe perdele... Ea'ĭ! Anica!.. Ce aud... o ghitară în pavilĭon?.. Verişoara m'a auḑit şi vrea sĕ'mĭ rĕspundĕ?.. romanu'ĭ gata!..

Anica (în pavilĭon).

Dulce-a vieţeĭ fericire,
Gingaşul amor,
Trece ca o nălucire
Ca flutur uşor.
Tu ce aĭ simţire vie
Suflet plin de dor,
Prinde vesel în junie
Fluturul din sbor.

Ghiţă. — (vesel) ... Sĕ prind fluturul din sbor?.. las pe mine... Da oare cum s'ajung păn' la flutur? Ha... cu scara! Sĕ fac şi eŭ ca Marin. (merge de ĭe scara şi o aşează lângă balconul din dreapta).

SCENA XIV.

Ghiţă, Măgdian (viind din fund prin întunerec şi mergĕnd spre pavilĭonul din dreapta).

Măgdian. — Un hîtru cu Anica!.. Eĭ nu mĕ pot linişti, şi pace... 'mĭ vîjie fel de fel de prepusurĭ prin cap... Mĕ duc sĕ mĕ tălmăcesc cu Anica... Da unde sĕ fie scara?.. De abĭa vĕd prin întuneric... A! eat'o

lângă balcon... Bĭetu Marin, 'mĭ-a purtat de grijă!.. Da de n'a fi Marin.. ş'a fi domnişorul cela?.. I!.. m'am rĕcit...rĕcit...ĭute Măgdiene. (aleargă de suĭe pe scară).

(Măgdian se suĭe repede pe o parte a scăriĭ, în vreme ce Ghiţă se suĭe pe ceeă-l-altă parte şi se 'ntâlnesc amêndoĭ în vêrf).

Măgdian. — } Cine'ĭ acole?.. Eŭ?
Ghiţă. — }
Ghiţă. — Cine eştĭ tu?
Măgdian. — Cine sînt eŭ?... Eŭ, da tu?
Ghiţă. — Şi eŭ tot eŭ. Ce cauţĭ pe scară?
Măgdian. — Ce'ţĭ pasă?.. da tu ce cauţĭ?
Ghiţă. — Nu'ţĭ pasă nicĭ atâta.
Măgdian. — Ba 'mĭ pasă.
Ghiţă. — Ba nu'ţĭ pasă.
Măgdian. Ba 'mĭ pasă, obraznicule.
Ghiţă. — Ce-aĭ ḑis?.. Eean poftim jos sĕ ne tălmăcim.
Măgdian. — Coboară înainte, că te urmez.
Ghiţă. — (scoborându-se ĭute) Eată că mĕ cobor. Vin că te aştept.
Măgdian. — (păşind peste balcon) Eaca vin! ţine scara sĕ nu cadĕ.
Ghiţă. — (ţiind de scară) O ţin, vino acum sĕ'ţĭ arăt eŭ!
Măgdian. — (din balcon) Dacă o ţiĭ, caută sĕ n'o scapĭ... Cu seara bună, ha, ha, ha... (intră în pavilĭon).
Ghiţă. — (furios) Cum... ce fel?.. ce vrea sĕ ḑică?.. Domnule!.. a intrat la verişoara pe fereastră... A fi vr'un tĕlhar, căcĭ alt fel s'ar fi coborît, sĕ se tălmăcéscă. Un tălhar!. verişoara'ĭ în primejdie!.. (strigă în gura mare în fund) Tĕlharĭĭ! tĕlharĭĭ! săriţĭ oamenĭ bunĭ.. Tĕlharĭĭ!

SCENA XV

Ghiţă, Sătenii (vin alergând din fund, avĕnd torţe aprinse în mânĭ, coase, Parĭ).

Final (împreună)

Ghiţă.

Tĕlharii tĕlharii!
Săriţĭ
Cu coase cu parĭ
Veniţĭ!

Sătenii.

Tĕlharii tĕlharii!
Sărim
Cu coase cu parĭ
Venim!

SCENA XVI.

Ceĭ dinainte, **Măgdian** şi **Anica** (ies în balconul din dreapta), **Marin** şi **Florica** (se arată în balconul din stânga tuspatru aŭ în mânĭ lumînărĭ aprinse).

Măgdian şi Anica.

Ce este? tĕlharii!

Sătenii.

Sărim!

Marin şi Florica.

Ce este? tĕlharii!

Sătenii.

Venim!

(Sătenii se apropie cu torţele de Ghiţă — Tabloŭ.).

Ghiţă.

Ce vĕd? Presidentul cu Anica împreună!

Anica.

Ce vĕd? Ghiţă noaptea, suspinând la lună!

Florica.

Ce vĕd? monşerică!

Marin (în parte)

Hm! moţpan de soiŭ
Umblă pe la case chĭar ca un strigoiŭ.

Toţĭ.

Ca un strigoiŭ
Ha, ha, ha, ha!

Ghiţă (Anicăi).

M'aĭ învins Anico, dar nu 'mĭ e ruşine.

Marin (în parte).

Hm! neruşinatu...

Anica (luĭ Ghiţă).

Sĕ scĭĭ de la mine
Că înşelătoriĭ des sînt înşĕlaţĭ...

Marin.

Ba Deŭ câte-odată chĭar şi dişĕlaţĭ.

Toţiĭ.

Şi dişĕlaţĭ
Ha, ha, ha, ha!

Ghiţă (închinându-se la Anica)

Fiţĭ veselĭ ferice
De-acum
Îmĭ caut eŭ cu minte
De drum.

Sătenii şi ceĭa-l'alţì.

Mergĭ vesel ferice
Pe drum
Şi prinde la minte
De-acum.

(Săteniĭ se daŭ în lăturĭ şi fac loc luĭ Ghiţă, care se închină şi pleacă spre fund).

(Cortina cade).

CRAIU NOU

PERSOANE.

Moş Corbu, cimpoĭer bĕtrân.
Bujor, căpitan de jandarmĭ.
Leonaş, tênĕr.
Ispravnicul.
Anica, orfană.
Dochiţa, tênĕră ţĕrancă.
Fete, flăcăĭ de munte.
Jandarmĭ.

CRAIU NOŬ

CRAIU NOU

OPERETĂ IN I ACT

(Teatrul represintă o privelişte de munţĭ pe care şerpueşte o cărăruşă. — In stînga casa Dochiţeĭ : în dreapta orânda satuluĭ.—Craiŭ noŭ se iveşte pe cer.— Seara de vară).

SCENA I.

Dochiţa, fete, flăcăĭ (caută cu toţiĭ la Craiŭ noŭ).

Cor.

Craiŭ noŭ ! Craiŭ noŭ ! Craiŭ noŭ !
La noĭ bine-aĭ venit.
Craiŭ noŭ ! Craiŭ noŭ ! Craiŭ noŭ !
Fă-mĭ dorul înplinit.

Dochiţa.

Craiŭ noŭ ! vin cu bine
Cu bine te du ;
Dar jalea din mine
Să nu o laşĭ, nu.
Ci sĕ'mĭ laşĭ o salbă
Cum o doresc eŭ,
Ş'o năframă albă
Pentru dragul meŭ.

Cor.

Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ!
Etc. etc. etc.

Dochiţa.

Dragul meŭ din munte
La oaste-a plecat
Şi de mult pe frunte
Nu m'a sĕrutat.
Craiŭ noŭ lângă mine
Coborĭ tu de sus
Şi 'mĭ adă cu tine
Pe dragul meŭ dus.

Cor.

Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ!
La noĭ bine-aĭ venit.
Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ!
Fă-mĭ dorul înplinit.

(Se aude în munţĭ un cimpoiŭ şi pe urmă glasul luĭ Moş Corbu, cântând doina Fetele şi flăcăiĭ merg spre fund şi caută pe drum).

SCENA II.

Ceĭ dinainte, Corbu.

Corbu (în culise)

Frunză verde stejărel,
Cât îĭ omul tinerel
Bine 'ĭ, măriĭ ḑeŭ de el!
Codru 'n cale'ĭ înverḑeşte
Romîncuţa mi'l ĭubesce
Şi 'n pept inima'ĭ tot cresce!

(Corbu se arată pe deal viind încet; el se opresce puţin de cântă doina din cimpoĭu

Toţi. — (cu bucurie) Eaca moş Corbu cimpoĭeru!.. Eaca moş Corbu!
Dochiţa. — Ear o sĕ ne facĕ sĕ rîdem şi să jucăm
O fată. — Doamne mare poznaş iĭ, cât iĭ de bĕtrân.
Dochiţa. — Şi mare bun suflet de om iĭ.

Corbu

Omu dacă 'nbĕtrânesce
Drumu 'n cale'ĭ se lungesce
Şi pustiu 'l năpădesce
Ochiĭ vĕd, inima cere
Ce folos că nu'ĭ putere
Nicĭ ţîrucă mîngăĭere.

(Fetele şi flăcăiĭ merg înaintea Corbuluĭ şi'l aduc în scenă).

Toţi. — Bine-aĭ venit moş Corbule ... bine aĭ venit.
Corbu. — Bine v'am găsit mândruliţelor. Ean priveşte cât 's de... sĕ le sorbĭ cu catrinţe cu tot... Eĭ, da ce maĭ faceţĭ pe-aicĭ?
Dochiţa. — Ea! ducem doru, moş Corbule.
Corbu. — De ce aţĭ eşit cu toţiĭ la lună ca buraticiĭ?
Dochiţa. — Ne-am închinat la Craiŭ noŭ.
Corbu. — Mare poznă şi minune!.. Ce are romănca a inpărţi cu craiĭ?.. Cât iĭ ĭesă un crăişor inainte, haĭt, m'am închinat cu plecăcĭune. — Da ean spuneţĭ, ce aţĭ maĭ cerut de la ist Craiŭ noŭ? salbe de margele? fote şi inele? saŭ numaĭ drăgostele, ha?.. şi drăgostele tot cu de-al de ceĭ tinerĭ? ha?..
Dochiţa. — D'apoĭ cum? cu de-al de ceĭ bĕtrânĭ? că eĭ 'şĭ-aŭ trăit traĭul...
Corbu. — Şi 'şĭ-aŭ păpat mălaĭul... ha, ha, ha! bine ḑicĭ Dochiţo... vorba ceea: pomul dacă 'nbĕtrâneşte, pune'ĭ paĭe de 'l pârleşte... Na! eaca pĕcatul, cà m luaiŭ cu vorba... adică năravul din fire

nicĭ că... Ean ascultaţĭ, feţiĭ meĭ... alergaţĭ degrabă în codru şi vĕ luaţĭ tot pe urma mea, că 'ţĭ găsi un cuconaş ş'o cuconiţă, rătăciţĭ şi obosiţĭ ca vaĭ de eĭ!.. sĕ'ĭ aduceţĭ aicĭ.

Toţĭ. — Da cine's, de unde's?

Corbu. — Nu'ĭ treaba voastră... Haĭ! ĭute... sĕ vĕ vĕd... dos la façă şi tupiluş prin nălgăruş... vorba ţiganuluĭ... Apucaţĭ pe la isvorul şoĭmilor, că 'ţĭ da de eĭ, fără greş.

Toţĭ. – Haĭdeţĭ... haĭdeţĭ.

(Fetele şi flăcăiĭ ĭes cu toţiĭ, uniĭ prin stânga, alţiĭ pe cărarea munteluĭ. — Dochiţa şi Corbu rĕmân singurĭ).

Fetele şi flăcăiĭ (eşind).

Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ, haĭdeţĭ
În codrul înverḑit,
Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ, haĭdeţĭ
În plaĭul înflorit.

Corbu. — Tu Dochiţo, rĕmâĭ că am sĕ 'ţĭ spun o oare cică... Nu'ĭ nime? Ascultă: cunoştĭ pe domnul Leonaş, care o ţinut moşia de alăturea?

Dochiţa. — Il cunosc dar.

Corbu. — Eĭ! se vede că i s'o aprins călcăile după fata ispravniculuĭ, şi fiind că Vodă vrea şi Hâncu ba... O furat fata, ca maĭ bine.

Dochiţa. — Ealeĭ!

Corbu.—Iĭ întâlniĭŭ chiar acu, rĕtăciţĭ prin codru, nemâncaţĭ şi nebĕuţĭ de două ḑile. Sĕrmaniĭ sĕ'ĭ veḑĭ, ţi'ĭ maĭ mare mila.. Cuconiţa maĭ ales... iĭ prăpădită moartă, na! Ce sĕ ḑicĭ?.. oamenĭ gingaşĭ... boerĭ... n'aŭ cum putea răbda la foame şi la osteneală, ca noĭ iştĭ de la ţeară... Ştiĭ ce, Dochiţo? haĭ sĕ 'ĭ ascundem noĭ doĭ... aşî'ş sĕ nu'ĭ găsască nicĭ dracu.

Dochiţa. — Da, iĭ cată?

Corbu. — Dracu? ba maĭ rĕŭ... Ispravnicu!.. iĭ cată ca earba de leac. Astă noapte el o mas peste deal, cu o ceată de slujitorĭ de ceĭ noĭ, de jandarĭ, şi are de gând sĕ hăituĭască toţĭ munţiĭ. Aĭ înţeles acum Dochiţo?.. Trebue sĕ ne facem munte şi punte şi sĕ'ĭ venim de hac ispravniculuĭ, că Doamne mare dragu'mi 'ĭ... ca sarea 'n ochĭ.

Dochiţa. — Bine, moş Corbule... las' pe noĭ, dacă'ĭ aşa treaba.

Corbu. — Sĕ trăeştĭ, fata mea. Te-aşĭ sĕruta, dar mĕ tem sĕ nu te-apuce frigurĭ... Ean tacĭ.. par' că vin flăcăiĭ.

SCENA III.

Corbu, Dochiţa, Leonaş, Anica, fete, flăcăĭ.

(Flăcăiĭ aduc pe Anica leşinată pe un pat de crengĭ).

Fetele

Ce taĭnică 'ntêmplare.

Flăcăiĭ

Iĭ vr'o cucoană mare.

Fetele

Vedĭ cum a leşinat?

Flăcăiĭ

A dat de vr'un pĕcat.

Toţĭ

Haĭdeţĭ s'o ajutăm
De moarte s'o scăpăm.

Leonaş

Anico, Anico! ah vină 'n simţire
Căcĭ sufletu'mĭ geme de crudă măhnire
Anico, Anico! fă'ţĭ milă de mine.
Rĕspunde'mĭ ĭubit'o căcĭ mor lângă tine!
O! Doamne prea sfinte!
L'a mea rugăminte
Fiĭ îndurător.
Din cer ne privesce
O Doamne! păzesce
Ăl nostru amor.

Cor.

O Doamne prea sfiinte!
L'a sa rugăminte
Fiĭ îndurător.
Din cer iĭ privesce,
O Doamne păzesce
Ĭubirile lor

Anica (trezindu-se).

Ah! Unde m'aflu?

Leonaş (cătră ceĭa-l-alţĭ).

Vĕ daţĭ într'o parte.

Anica (cu spaimă).

Ce vis plin de groază!.. Departe, departe...
Duşmaniĭ m'alungă. pun mâna pe mine...
Ah! dragul meŭ unde'ĭ?

Leonaş

Eŭ sînt lângă tine.

Anica (aruncându-se cu bucurie în braţele lui Leonaş).

O! fericire!
Dulce simţire!
Din rĕtăcire
Eŭ mĕ deştept.
Ceru'mĭ zimbesce
Inima'mĭ cresce
Şi înfloresce
Vesel în pept.

Anica şi Leonaş.

Ceru'mĭ zimbesce,
Inima'mĭ cresce
Şi înfloresce
Vesel în pept.

Anica.

Voĭ, soarte rele,
Viscole grele
A vieţeĭ mele
Periţĭ în vênt.
Cerul păzesce
El ocrotesce
Cine ĭubesce
Păn' la mormênt.

Anica şi Leonaş.

Cerul păzesee
El ocrotesce
Cine ĭubesce
Păn' la mormênt.

(Se aude în munţĭ o trîmbiţă militară)

Ţoţĭ.

Ce sunet se aude?

Anica şi Leonaş.

O! presimţirĭ mult crude!
Jandarmiĭ ne alungă...

Corbu şi Dochiţa.

Jandariĭ vĕ ajung . . .

Fetele şi flăcăiĭ (intorcându-se din fund)

O ceată de soldaţĭ
Spre noĭ vin înarmaţĭ.

Leonaş (către Corbu)

Pe noĭ eĭ ne caută !

Corbu

N'aĭ grijă cu mine
Haĭ de te ascunde, de şi'ĭ cam ruşine ;
Dochiţo, tu dragă eştĭ maĭ pricepută . . .
Ie pe cuconiţa ş'o fă nevĕḑută . . .

Cor general.

Anica şi Leonaş (în faţa sceneĭ)

O ! Doamne prea sfinte !
L'a mea rugăminte
Fiĭ îndurător i
Din cer ne prăvesce
O ! Doamne păzesce
Al nostru amor.

Corbu şi Dochiţa.

O ! Doamne prea sfinte !
L'a lor rugăminte
Fiĭ îndurător.
Din cer îĭ privesce
O ! Doamne păzesce
Ĭubirile lor.

Fetele şi flăcăiĭ (înşiraţĭ pe cărarea munteluĭ).

Pe plaĭul din munte
Ostaşiĭ de frunte
Aicĭ se cobor;
Haĭ toţĭ cu grăbire
Spre buna sosire
Înaintea lor.

Bujor şi Jandarmiĭ (ivindu-se pe deal şi viind în marş).

Pe plaĭul din munte
Ostaşĭ noĭ de frunte
Marş grabnic, uşor
Marş, vesel cu toţiĭ
Sĕ prindem şi hoţiĭ
Şi mândrele lor.

(Dochiţa şi Anica intră în casa din stânga. Corbu şi Leonaş se furişeză sub munte şi ĭes prin stânga. Bujor şi Jandarmiĭ se cobor în scenă, întovărăşiţĭ de fete şi de flăcăĭ).

SCENA IV.

Bujor, jandarmĭ, fete, flăcăĭ.

Bujor.

Eată-mĕ's în sfîrşit la locul de ĭubire
În care am simţit a dragosteĭ simţire
Mândruţe dulcĭ surorĭ, de-amea copilărie!
Flăcăĭ, prietinĭ vechĭ, vĕ vĕd, cu bucurie;
Dar unde'ĭ draga mea?.. Dochiţa mândruliţa.

Toţĭ (chĭemând prin munţĭ).

Dochiţo, fa Dochiţă... Dochiţo, fa Dochiţă!

SCENA V.

Ceĭ dinainte, **Dochiţa** (ĭeşind din casa eĭ)

Dochiţa. — Cine mĕ chĭamă?
Toţĭ. — Bujor... o venit Bujor...
Dochiţa — (vĕḑênd pe Bujor, se aruncă veselă în braçele luĭ) Bujor!
Bujor. — Dochiţo!

Dochiţa.

Ah! ce dulce fericire
Dup'o lungă despărţire
Simt acum în peptul meŭ!

Bujor (cu dragoste)

D'apoĭ eŭ! d'apoĭ eŭ!

Dochiţa.

Ean sĕ te privesc maĭ bine
Ce frumos *mindiru* 'ţĭ vine!
Par'că eştĭ un puiŭ de Zmeŭ.

Bujor.

Cred şi eŭ; cred şi eŭ.

Bujor (rĕsucindu-şĭ musteaţa).

De când am întrat la oaste,
Multe fete zac pe coaste,
Zac mereŭ de dorul meŭ...

Dochiţa.

D'apoĭ eŭ; d'apoĭ eŭ!

Bujor.

De când port arma ĭubită
Pentru ţeara mea slăvită
M'am făcut chĭar puĭŭ de Zmeŭ.

Dochiţa.

Cred şi eŭ ; cred şi eŭ.

Bujor şi Dochiţa.

Ah! de-acum în fericire
Dup'o lungă despărţire
Ne-om ĭubi, ĭubi mereŭ,
Tu şi eŭ, tu şi eŭ.

Bujor. — (cătră ceĭa-l-alţĭ) Hora măĭ, de bună sosire. Sĕ se ducă vestea peste nouĕ mărĭ şi ţĕrĭ.

(Jandarmiĭ, fetele şi flăcăiĭ se prind la horă).

Jandarmiĭ.

De când am întrat la oaste...
Etc. etc. etc.

Fetele.

Cred şi eŭ ; cred şi eŭ.

Jandarmiĭ

De când port arma ĭubită, etc.

Fetele.

Cred şi eŭ ; cred şi eŭ.

SCENA VI

Ceĭ din nainte, **Ispravnicul** (alergând speriat pe cărare şi tot căutând cu spaĭmă înapoĭ).

Ispravnicul. — (strigând pe deal) Bujor. . . Jandarmiĭ . . . săriţĭ . . . nu mĕ lăsaţĭ.

Bujor. — Ispravnicu ! . . ce-o păţit !

Ispravnicul (viind ĭute pe scenă tremurând),

La arme ! la arme ! săriţi ! ajutor !

Toţĭ.

Ce este? Ce este!

Ispravnicul

Ah ! tremur şi mor !
(cătră Jandarmĭ).
Pe urmele voastre, viind cole 'n vale,
Din codru de-odată 'mĭ íesă în cale
Doă matahale!

Toţĭ.

Doă matahale !

Ispravnicul

O mână 'mĭ apasă, căcĭula pe nas
Şi groaznic de-odată 'mĭ ḑice un glas :
«Ispravnic, moartea te pasce la soare
«Fugĭ ĭute acasă de şeḑí la rĕcoare.»
Vaĭ! cad de picĭoare.

Toţĭ.

e fie oare?

Bujor. — (în parte) El trebue sĕ fie . . . hoţul după care ne-am luat de doă ḑile . . . (către Jandarmĭ) Copiĭ gătiţi-vĕ armele şi veniţĭ sĕ hăĭtuim codrul . . . Dochiţo . . . fiĭ fără nicĭ o grijă, că mĕ 'ntorc îndată.

Dochiţa. — Sĕrmanu, bĭetu cuconu Leonaş!

Bujor. — În stân . . . ga; marş înainte . . . marş.

Cor general.

Bujor şi Jandarmiĭ.

Prin codri, pe munte,
Ostaşĭ noĭ de frunte
Marş grabnic uşor;
Marş vesel cu toţiĭ
Sĕ prindem şi hoţiĭ
Şi gazdele lor.

Ispravnicul.

Prin codri, pe munte
Jandarmĭ voĭ de frunte
Marş grabnic, uşor.
Vĕ duceţĭ cu toţiĭ
Sĕ prindeţĭ şi hoţiĭ
Ş'averile lor.

Dochiţa, flăcăiĭ şi fetele

Prin codri, pe munte
Ostaşiĭ de frunte
Se duc de la noĭ,
Sĕ lupte cu hoţiĭ;
Dă Doamne, cu toţiĭ
Să vie 'napoĭ.

(Jandarmiĭ se suĭe pe cărarea munteluĭ şi ĭes căutând prin stânga. Flăcăiĭ şi fetele ĭes prin dreapta).

SCENA VII.

Ispravnicul, Dochiţa.

Ispravnicu — (viind în scenă, din fund) *Kirie eleison !* c'am scăpat... da frică 'mĭ o fost... bre... bre, bre! dacă's eŭ cap de prost sĕ rĕmân în urma jandarmilor.

Dochiţa — (viind din fund) Doamne, mare mândru'í Bujoru meŭ. Îra! eŭ am uĭtat pe bĭata cuconiţă... mĕ duc...

Ispravnicul. — O romăncă! Ean sĕ'ĭ fac dopros... Copilo... n'audĭ? copilo...

Dochiţa. — (oprindu-se la uşa eĭ) Pe mine mĕ chĭemĭ?

Ispravnicul. — (apropiindu-se de Dochiţa şi căutând la ea de aproape) D'apoĭ pe cine, pe mine? Doar nu's... (în parte) Măĭ că frumuşică ţĕrăncuţă...

Dochiţa. — Ce pofteştĭ?

Ispravnicul. — Ce poftesc?.. hâm... (în parte) Apoĭ dă... (tare) Ean spune-mĭ, copilo dragă, n'aĭ zărit cumva pe aicĭ vr'un domnişor şi vr'o duducă?.. aşa ştiĭ... cam...

Dochiţa. — (în parte) Degrabă 'ţĭ-a fi, Ispravnice... (tare) Nu, cucoane, nu... da unde... că doar duducele şi domnişoriĭ nu rĕsar ca bozul prin satul nostru.

Ispravnicul. — (căutând de aproape la Dochiţa) Aşa sĕ trăeştĭ?

Dochiţa. — (rîḑênd) Da ce te uĭţĭ aşa la mine?.. par' c'aĭ avea orbul găinilor?

Ispravnicul — 'Mi-am prăpădit ochelariĭ în fuga cea de dinioare... că nu ştiĭ ce-am păţit, fa... cum te chĭamă?

Dochiţa. — Dochiţa.

Ispravnicul. — Fa Pachiţo... veneam pe potică singur în urma jandarmilor, şi gândeam la nepoata mea, la Anica... (plângând) Anica... un bujor de fată, pe care am crescut'o cu o mulţime de cheltuĭală ca

s'o daŭ după Coşcodan ficĭorul luĭ banu Paragină... o cunoştĭ fa Tarsiţo?

Dochiţa. — Dochiţa... nu Tarsiţa.

Ispravnicul. — Eĭ... şi 'mĭ-o furat'o de la ochĭ un puşchiŭ... un Leonaş... îĭ cunoştĭ fa Locsiţo?

Dochiţa. – Dochiţa, Dochiţa...

Ispravnicul. — Acu... nepoata ca nepoata; dar altă basaconie!.. în ḑiua când aŭ spălat putina Anica cu Leonaş, am găsit lada sămişieĭ deschisă; broasca stricată şi în nuntru 40,000 leĭ... lipsă. Se 'nţelege că tot Leonaş o furat şi baniĭ Hazneleĭ, pentru ca sĕ aĭbă ce mânca cu Anica... (plângând) Vĕḑut'aĭ vre un Ispravnic maĭ măhnit de cât mine, fa Prohiriţo?

Dochiţa. — (mânioasă) Haĭde!.. acu's şi Prohiriţă. (tare) Dochiţa... Dochiţa, auḑitu-m'aĭ?

Ispravnicul. — Dar, dar... m'am greşit; aşa's de ameţit,.. şi cum îţĭ spuneam, dragă Pachiţo... am luat indată vr'o câţĭ-va jandarmĭ cu mine, 'mĭ-am pus pistoalele şi ĭartaganul la brîŭ, şi m'am luat cât cole, cât cole pe urmele fugarilor... De doă ḑile acum de când îĭ urmăresc ca copoiĭ...

Dochiţa. — Se vede că aĭ miros bun?

Ispravnicul. — Straşnic, Zoiţo... ştiĭ? eŭ când mĕ duc la vênat, nicĭ nu maĭ ĭeŭ prepelicar cu mine... Ş'aşa cum iţĭ spuneam maĭ dinioare... cum mĕ urcam singur pe potică... *Kirie eleison!..* 'mĭ ĭesă de o dată înainte doă matahale cât... (căutând împrejur) cât tine, Tarsiţă... ba ceva maĭ mărişoare...

Dochiţa. — (în parte) Auḑĭ vorbă!

Ispravnicul. — Una sĕmĕna a fi ţĕran de la munte... cam bĕtrân... şi mi se pare c'avea ş'un cimpoiŭ; ear ceea-l-altă matahală avea o pălărie largă, dată pe ochĭ şi o manta lungă neagră... Cum le-am vĕḑut, 'mĭ-o sărit inima din loc ş'am încremenit!..

atuncĭ . . . cea cu manta neagră . . . o întins mâna spre mine şi 'mĭ o înfundat caciula pe nas . . . eŭ tăceam chitic . . . şi de-o dată un glas ca din cea lume 'mĭ-o ḑis aşa: (cântă)

«Ispravnice! moartea te pasce la soare;
«Fugĭ ĭute acasă de şeḑĭ la răcoare. . .»
(Scăpătându-se de picĭoare)

Vaĭ! cad de picĭoare;
Ear cad de picĭoare . . .

Dochiţa. — Eaca pozna, că se prăbuşeşte . . .

Ispravnicul. — Nu mĕ lăsa, Locsiţo, că mĕ duc . . . mĕ duc . . . (tremurând)

Dochiţa. — (sprijinindu'l) Da ţine'ţĭ firea, cucoane, că doar eştĭ bărbat, şi ţi'ĭ sinul plin de arme . . .

Ispravnicul. — Oare? aşa sĕ fie?.. Doamne, tare 'mĭ placĭ fa Zoiţo.

Dochiţa. — Ţ'oiŭ fi plăcând că'ĭ lumea ré.

Ispravnicul. — Lumea ca lumea, dar tu m'aĭ fermecat, de la roate . . . (cu glas slab) Vin' de întră la mine fată 'n casă.

Dochiţa. — O înviet mortu. (tare) Ştergete pe gură boerĭule . . .

Ispravnicul. — (ştergêndu-se cu mânica) Da de ce?.. Ha . . . aşa vine vorba? ha, ha, ha!.. (serios) Dar sĕ lăsăm şaga . . . ascultă:

Ispravnicul.

Fa Dochiţo, puĭcă albă,
Vin cu mine sĕ'ţĭ daŭ salbă.

Dochiţa.

Ba nu, nu; ba nu, nu vreŭ

Ispravnicul.

Ț'oiŭ da salbă de mărgele,
Și paftale și inele.

Dochița.

Baĭu ; marfa de la voĭ
Nu se trece pe la noĭ.

(Înpreună)

Ispravnicul.

Eĭ !
Nu vreĭ ?
Îțĭ poroncesc dar apoĭ.

Dochița.

Dor
De zor
Nu cunoascem pe la noĭ.

Ispravnicul.

Pentru tine le fac toate
Ș'apoĭ ḑicĭ că nu se poate

Dochița.

Geaba viĭ, geaba te ducĭ
Numaĭ rupĭ nisce papucĭ.

Ispravnicul.

Saŭ nu's gingaș la privire?
Saŭ nu's vrednic de ĭubire

Dochița.

Ba eștĭ mândru, de diochĭ
Și 'mĭ eștĭ drag . . ca sarea 'n ochĭ.

(Împreună)

Ispravnicul.

Eĭ!
Nu vreĭ?
Îţĭ poroncesc dar apoĭ.

Dochiţa.

Dor
De zor
Nu cunoascem pe la noĭ.

(În vremea acestuĭ duo, Leonaş se arată în fund, învĕlit cu manta neagră, şi caută cu luare aminte împrejurul luĭ. La sfîrşitul sceneĭ, el se apropie de Ispravnic: îl apucă de mână şi în vreme ce acesta se trage înapoĭ tremurând, îĭ cântă următoarele :)

Leonaş.

«Ispravnice, moartea te pasce la soare,
«Fugĭ ĭute acasă de şeḑĭ la rĕcoare».

Ispravnicul (spăriat)

Ear cad de picĭoare...

Leonaş.

Mergĭ la închisoare.

(Leonaş împinge pe Ispravnic în orêndă şi 'l închide pe din afară).

SCENA VIII.

Leonaş, Dochiţa.

Leonaş. — Ha, ha, ha! bĭetul Ispravnic!.. am sĕ'l bag în frigurĭ.

Dochiţa. — Da ce?.. poate tot d-ta l'aĭ spăriat şi în pădure?

Leonaş. — Tot... când m'am depărtat de aicĭ cu moş Corbu, maĭ dinioare, l'am întâlnit pe potică şi... ha, ha, ha... l'oiŭ învĕţa eŭ sĕ ne alunge cu potera ca pe nisce hoţĭ.

Dochiţa. — D'apoĭ nu ştiĭ?.. el ḑice c'aĭ furat din sămişie miĭ de miĭ de leĭ?

Leonaş. — Eŭ? O nebunit ghĭuju...

Dochiţa. — Aşa mi s'o părut şi mie... iĭ lipseşte o doagă...

Leonaş. — Lasă'l draculuĭ... spune'mĭ de Anica... unde'i? ce face?

Dochiţa. — (arată casa eĭ) Aicĭ. Am schimbat'o în strae de-a noastre, şi când aĭ videao... parcă 'ĭ o porumbiţă...

Leonaş. — Dute de grabă de-o adă aicĭ.

Dochiţa. — Da bine... nu te temĭ de jandarmĭ c'o v'or găsi?

Leonaş. — Nu... mĕ găsam pe stânca Şoĭmilor, când am zărit jandarmiĭ pe plaiŭ hăĭtuind poticele. Am lăsat pe moş Corbu ca sĕ 'ĭ înşele sĕ'mĭ peardĕ urma, şi eŭ am alergat degrabă aicĭ sĕ ĭeŭ pe Anica şi sĕ fugim...

Dochiţa. — Dumneḑeŭ sĕ v'agĭute!.. (deschiḑênd uşa caseĭ) Cuconiţă, cuconiţă, vină degrabă afară.

SCENA IX.

Leonaş, Dochiţa, Anica (îmbrăcată ca la munte).

Anica. — Ce'ĭ?.. Tu eştĭ Leonaş? Bine c'aĭ venit, că tare eram îngrijită...

Leonaş. — Draga mea Anicuţă!.. (privind'o) Ean sĕ te privesc în haĭnele aiste... Aşa ţĕrance maĭ v'n de-acasă... sĕ aĭ şepte sate pline.

Anica — De când m'am înbrăcat ţĕrănesce, par'că nu maĭ am aşa frică de moşul meŭ... şi Ḑeŭ maĭ că aşi vrea sĕ rĕmân tot aşa cât oiŭ trăi.

Anica.

În aceste haĭne simple, vĭaţa 'ĭ dulce şi plăcută.
Şi sub ele inimĭoara, simte lin taĭnicu'ĭ dor.
Cât aşĭ vrea aicĭ, la munte, ca ţĕrancă nesciută,
Lângă tine sĕ gust pace şi traiŭ dulce de amor!

I.

Copiliţa de la munte
Poartă două stele 'n frunte;
Ş'al eĭ suflet vesel lin,
E ca cerul blând senin.
Căprioară sprintenică,
Păsĕruĭcă frumuşică,
Pasul eĭ e sburător,
Glasul eĭ încântător.

II.

Cine-o vede prin pădure
Cu-ochişorĭ ca două mure,
O privesce-oftând de dor
Ş'o urmează 'n al eĭ sbor;
Dar ea trece pe potică,
Cântând vesel fără frică,
Şi pe munte şi pe plaiŭ
Ea trăesce ca în raiŭ.

(Se aude în munţĭ glasurĭ multe de oamenĭ).

Dochiţa. — Eaca jandarmiĭ se 'ntorc înapoĭ... Fugĭ cuconaşule.

Leonaş.—Eĭ! nicĭ c'oiŭ sĕ scap de dînşiĭ... Anico, întră degrabă în casă şi te ascunde bine... Eŭ mĕ duc ear pe stânca Şoĭmilor... Dochiţo, sĕ spuĭ luĭ moş Corbu sĕ'mĭ dee de scire când oiŭ putea veni aicĭ fără primejdie... Să cânte din cimpoiŭ că eŭ m'oiŭ lua după glasul luĭ... (Ĭesă prin stânga.— Dochiţa şi Anica întră în casă).

SCENA X.

Corbu, Bujor, Jandarmĭ *şi pe urmă* Ispravnicul.

(Jandarmiĭ aduc pe moş Corbu între puscĭ).

Corbu. — Da daţi'mĭ bună pace, oamenĭ bunĭ, că n'am făcut nimic.

Bujor. — Marş înainte... şi nu crîcni...

Corbu. — D'apoĭ bine Bujoraş dragă, nu mĕ cunoştĭ?.. moş Corbu...

Bujor. — Când îĭ la slujbă, nu cunosc pe nime.

(Vin în scenă).

Corbu. — Apoĭ dă, nu's pĕcate aiste? nu's belele pe capu omuluĭ? Ce-am făcut?..

Bujor. — Ce aĭ făcut? hoţ bĕtrân! Ne-aĭ purtat cu minciunĭ pe toate poticile.

Corbu. — Eaca vorbă!.. da nu m'aţĭ luat d-voastră din mijlocul drumuluĭ, ca sĕ vĕ fiŭ călăuz prin codri?

Bujor. — Aşa... şi când noĭ vroĭam sĕ facem haĭsa, ne sfătueaĭ sĕ luăm ceala, pentru ca sĕ nu putem da de urma tĕlharilor care a furat baniĭ sămişieĭ...

Corbu. — Haĭda... eŭ?.. da ce am eŭ a înpărţi cu tĕlharii?

Bujor. — Maĭ ştiĭ ce?.. poate că baniĭ ceĭ furaţĭ?

Corbu. — Ean ascultă măĭ băete... nu maĭ ḑice una ca asta, că pe bĕtrâneţele mele!.. cât eştĭ de jandar, iţĭ stric cimpoĭul de cap... auḑĭ?.. un copil de erĭ sĕ mĕ batjocorească de la ochĭ!..

Bujor. — (către jandarmĭ) Ţineţi'l bine, sĕ nu scape şoldanul...

Corbu. — Sĕrmane cărăbuş, pe ce mânĭ încăpuşĭ!.. am ajuns chiar liude pintre călăraşĭ.

SCENA XI.

Ceĭ din nainte, **Ispravnicul** (deschiḑènd încet un oblon de la fereastră şi scoţênd ca‚ul cu frică).

Ispravnicul. — Par'că 'mĭ aud jandarmiĭ. Domnule Bujor... cu cine te sfădeştĭ acole?

Bujor. — Cu moş Corbu.

Ispravnicul. — Care 'ĭ acel moş Corbu? sĕ 'l vĕd şi eŭ...

Bujor. — (arătând pe Corbu) Eată'l.

Ispravnicul. — Peĭ drace!.. Aista 'ĭ una din matahalele din pădure. (închide fereastra ĭute).

Corbu. — (în parte) M'o cunoscut... slut la Prut!..

Bujor. — (la uşa cârcĭmeĭ) Domnule Ispravnic... Domnule... eşĭ afară de hotărĕşte ce sé facem cu moşneagu!

Ispravnicul. — (la fereastră) Legatu'ĭ?

Bujor. — N'aĭ nicĭ o frică...

Ispravnicul. — Apoĭ deschide'mĭ uşa, că nu ştiŭ cine m'o închis în nuntru... din greşală...

Bujor. — (în parte, deschiḑênd uşa) Aşa Ispravnic îĭ bun de tors la fuĭoare ca babele.

Ispravnicul. — (eşind) Ha, ha! măĭ badeo, 'mĭ-aĭ căḑut la mână acu? Te-oiŭ învĕţa eŭ sĕ speriĭ Ispravniciĭ prin codri.

Corbu. — Eŭ cucoane!.. ba mĕ ferească Dumneḑeŭ!.. cică vorba ceea: nicĭ sĕ zăresc drac, nicĭ cruce sĕ'mĭ fac.

Ispravnicul. — Bine, bine... îĭ videa tu pe dracu acuş... Rĕspunde: cu te chĭamă?

Corbu. — Cum mĕ chĭamă?.. d'apoĭ cum sĕ mĕ chĭeme? pe nume.

Ispravnicul. — Eaca prostu! Da cum ţi'ĭ numele?

Corbu. — Vasile Corbu, mâncaţ'aşĭ ochiĭ... (în parte) ş'aĭ rĕmânea orb

Ispravnicul. — Vasile Corbu?.. şi ce eştĭ tu?

Corbu. — Ce sĕ fiŭ?.. Om pămêntean.

Ispravnicul — Tronc! ştiŭ că nu eştĭ coborît din lună.

Corbu. — Din lună?.. mĕ ferească Dumneḑeŭ!.. Neam de neamu meŭ...

Ispravnicul. — Tacĭ din gură... Cu cine eraĭ maĭ dinioare în codru, când m'aĭ întâlnit?

Corbu — Cu cine? (în parte) Ce minciună sĕ 'ĭ cârpesc?.. (tare) Cu un negustor de la Galaţĭ.

Ispravnicul. — Minciunĭ spuĭ... că eraĭ cu un tĕlhar.

Corbu. — (în parte) Vrabia malaiŭ visează (tare) Apoĭ dă ştiŭ eŭ? tĕlhar a fi?.. Eŭ nu's Ispravnic sĕ cunosc...

Ispravnicul. — Tacĭ din gură... unde 'l-aĭ ascuns? unde 'l-aĭ mistuit?

Corbu. — Sĕ 'l mistuĭesc?.. că doar nu l'am mâncat. Slavă Domnuluĭ, neam de neamu meŭ...

Ispravnicul. — (în parte) Şiret ţĕran! (tare) Ean ascultă, măĭ badeo... nu'mĭ umbla cu mâţa 'n sac, şi'mĭ rĕspunde curat cum te 'ntreb, c'apoĭ îţĭ găseştĭ Bacăŭ cu mine.

Corbu — Cum iĭ vrea d-ta, cucoane; cică vorba ceea: arţagu îşĭ găseşte pîrţagu.

Ispravnicul. — (mânios) Nu 'ĭ vorba de pîrţag mojicule... spune unde aĭ ascuns tĕlharul, că de nu... te 'ntind jos şi te fac chisăliţă de bătae.

Corbu. — Da de ce sĕ mĕ baţĭ cucoane?.. la vîrsta mea... om bĕtrân, n'a fi pĕcat de Dumneḑeŭ?

Ispravnicul. — Nu lungi vorba şi rĕspunde la ce te 'ntreb, aḑĭ.

Corbu. — Eĭ! vorbă lungă sărăcie 'n pungă...

bate-mĕ... schingĭuește-mĕ... tot am sĕ mor odată... Nu știŭ nimic... maĭ mult vreĭ?

Ispravnicul. — (către jandarmĭ) Unflațĭ'l și'l puneţĭ jos..

Bujor. — (încet ispravniculuĭ) De geaba umbli cucoane sĕ'l spariĭ cu bătaea... o muri și n'o mărturisi nimică... așa 'ĭ românu.

Ispravnicul. — Apoĭ cum sĕ facem ca sĕ aflăm adevĕrul?..

Bujor. — De cât îĭ da de bătut, maĭ bine dăĭ de bĕut.

Ispravnicul. — Bine dicĭ. (vorbesc încet înpreună)

Corbu. — (între jandarmĭ) Sĕ dațĭ seamă luĭ Dumnedeŭ... că așa batjocură n'am pățit de când sînt... dă... bateți-mĕ, sdrobiți-mĕ, faceți-mĕ fărâmĭ... sĕ vĕ vĕd cât sînteţĭ de voĭnicĭ... dar... din gura mea nu'țĭ scoate alta de cât blăstĕmurĭ; și sĕ știţĭ de la Corbu bĕtrânul, că blăstĕmul de la sĕracĭ nu cade pe copacĭ..

(Jandarmiĭ îl apuc și vreŭ ca sĕ'l pue jos).

Ispravnicul. — (luĭ Bujor) Sĕ mi'l facĭ cuc. (către jandarmĭ) Stațĭ... moș Corbu 'ĭ nevinovat.

Corbu. — (cu mirare) Oare?

Ispravnicul. — Un om ca dînsul, cu pĕrul alb, nu poate fi gazdă de tĕlharĭ... Moș Corbule.. Ce-o fost, s'o trecut.

Corbu. — (în parte) Eaca, eaca, eaca!..

Ispravnicul. — Haĭ sĕ cinstim cu toțiĭ împreună, ca sĕ rămânem fără bănuĭală... Aducețĭ vin din câcĭmă.

Corbu. — (în parte) S'o schimbat boerĭu! marĭ sînt minunile tale Doamne!

(În vremea aceasta jandarmĭ aduc câte-va garafe cu vin și pahare din câcĭmă).

Bujor. — Eaca toeagul bĕtrânețelor... ține moș Corbule, și înghite agachi de-acum.

Ispravnicul. — Eĭ! bețĭ și vĕ veselițĭ de-acum

copiĭ, că eŭ mě duc să mě odihnesc puţin... Moş Corbule, sě te věd... care pe care... ceĭ bêtrânĭ pe ceĭ tinerĭ, saŭ ceĭ tinerĭ...

Corbu — Ba tot ceĭ bêtrânĭ rîdică nevoĭa... las' pe mine c'am sě ţi'ĭ puĭ în cofă, cum om deşertao de vin.

Ispravnicul. — (luĭ Bujor) Cată de află tot... (tare) Chef bun. (intră în cârcĭmă).

SCENA XII.

Corbu, Bujor, Jandarmĭ, (toţĭ împregiu'ul meseĭ).

Bujor. — Daţi'ĭ cep băeţĭ (arătând garafa) Moş Corbule?.

Corbu. — (întinḑênd paharul în care Bujor varsă vin) Eŭ!

Bujor. (închinând).

Moş Corbu, sě trăescĭ
Aşa precum dorescĭ!

Corbu.

Voĭnice mulţămim
Sě bem şi sě trăim
Că vinu 'ĭ pentru noĭ
(Beŭ cu toţiĭ).

Toţi. — Vivat!

Bujor.

I.

Sě trăească vinul
Vinul şi pelinul
Cât îĭ el de bun
Te face nebun,
Că mereŭ te 'ncântă
Când frumos el cântă
Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.
Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.

Toţi.

Sĕ trăească vinul
Etc. etc. etc.

Bujor.

Aşa că 'ĭ bunişor
De 'ţĭ trece chĭar de dor? . .

Corbu.

Ba Ḑeŭ bun, bunicel
Sĕ beĭ mereŭ din el,
Căcĭ gura 'ĭ chĭar un ead
Cât bea, tot ḑice ad!
(Beŭ ear).

Bujor.

II.

Vinu 'nsufleţesce
Pelinu 'ndulcesce
Pe bĭetul român
Cât e de bĕtrân!
Şi mereŭ 'l încântă
Când frumos îĭ cântă
Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.
Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.

Toţĭ.

Vinu 'nsufleţesce
Etc. etc.

Toţĭ. — Vivat!
Corbu. — (vesel) Încă o duşcă, Bujoraş dragă...
Bujor. — Şi cele multe înainte, (în parte) Începe-a prinde prepeliţa de coadă.

Corbu (bènd)

Par' că mĕ simt întinerit. . .
Inima'mĭ Ḑeŭ, s'a încălḑit,
Şi 'mĭ vine sĕ vĕ cânt un cântic bĕtrânesc
Un cântic vitejesc
Pe care eŭ îl sciŭ chĭar de la bunul meŭ
Care bun, îl scia de la strĕbunul sĕŭ.

Toţĭ.

Cântă, noĭ te aşteptăm
Şi pahare'ţĭ închinăm.

Corbu.

Pe când strĕmoşiĭ ceĭ bĕtrânĭ
Aveaŭ rĕsboĭu cu mulţĭ păgânĭ,
Eĭ se duceaŭ cântând ist cântic voĭnicesc
Ist cântic romănesc
Şi Ḑeŭ la glasul lor, păgâniĭ tremura!
Păgâniĭ tremura, când eĭ cânta aşa:

Toţĭ.

Cântă, noĭ te ascultăm
Şi ca eĭ vrem sĕ cântăm.

Corbu.

I.

Român verde ca stejarul
Rîd de duşmanĭ şi de moarte
Sĕ'mĭ trăĭască harmasarul,
Şi prin glonţĭ sĕ mĕ tot poarte.
Saĭ voĭnice, şi nechează
Ager falnic ca un zmeŭ
Căcĭ am inimă vitează
Şi nădejde 'n Dumneḑeŭ.

Toţĭ.

Saĭ voĭnice şi nechează etc. etc.

Toţĭ. — Ura!

Corbu.

II.

Cât 'mĭ-a sta mâna voĭnică
Pe-a mea armă rĕsboĭască,
N'aĭbă grijă de nimică
Ţeara mea cea romănească!
Saĭ voĭnice şi nechează etc. etc.

Toţĭ

Saĭ voĭnice şi nechează, etc. etc.

Toţĭ. — Ura, Ura!

Corbu.

III.

Cu-al meŭ suflet, cu-a mea pală
Cu-al meŭ şoĭm albit de spume,
În duşmanĭ om da năvală
De s'a duce vestea 'n lume!
Saĭ voĭnice şi nechează, etc. etc.

Toţĭ.

Saĭ voĭnice şi nechează, etc. etc.

Toţĭ. — Ura! Ura! Ura! sĕ trăeştĭ moş Corbule.
Corbu. — (ameţit) Sĕ trăiţĭ şi voĭ feţiĭ meĭ, precum doriţĭ... şi întru mulţĭ anĭ cu bine. Sĕ v'agĭute Dumneḑeŭ, ca sĕ prindeţĭ toţĭ hoţiĭ din ţeara Moldoveĭ.

Bujor. — (în parte) De-acum s'o pornit moara. (tare) Încă o duşcă moş Corbu.

Corbu. — Ba nu... că din duşcă în duşcă, mi'ĭ sĕ nu mĕ fac ţuşcă .. Heĭ, te pricep eŭ hâtrule, unde 'ţĭ bate gândul. Care cum s'ar prinde, aĭ vrea d-ta sĕ mĕ fac cuc, ş'apoĭ câr Corbule, câr moşule... spune câte vrute, câte nevrute. Ca maĭ ba, măĭ băete... nu 'ţĭ-aĭ găsit omu.

Bujor. — Cine? eŭ, moş Corbu ... ba Ḑĕŭ dacă am gândit vr'o dată sĕ te fac sĕ cârîĭ...

Corbu. — Cum? aĭ obraz sĕ'mĭ spuĭ mie că n'aĭ vrea să afli unde am ascuns pe cela... ştiĭ cela, care'l căutaţĭ maĭ dinioare în codru, când v'am îndreptat pe calea 'ntoarsă? .. ha, ha, ha!..

Bujor. — Ha, ha, ha... bună ne-aĭ jucat'o, moş Corbu.

Corbu. — Maĭ bună!..că altmintrelea daţĭ chĭorîş de el pe stânga Şoĭmilor.

Bujor. — (în parte) Stânca Şoĭmilor! (tare) Ha, ha, ha... adică mare hâtru maĭ eştĭ!.. Sĕ jurí că te-o înţărcat Scaraoţchi.

Corbu. — D'apoĭ cum socoţĭ tu? .. doar unu'ĭ Corbu, la munte... când v'am vĕḑut că vĕ 'ndreptaţĭ spre stânca Şoĭmilor, 'ĭ-am ḑis aceluĭa... cuconaşuluĭ... stăĭ chitic şi sĕ nu te clinteştĭ păn' ce nu'ĭ auḑi cântând din cimpoĭŭ.

Bujor. — Ealeĭ!

Corbu. — Aşa Ḑĕŭ... că nu ştiĭ una? Tare'l trage inima în coace... la căsuţa asta, (arată casa Dochiţeĭ).

Bujor. — La casa Dochiţeĭ?

Corbu. — Hî, hî. .. ĭute român! măĭ, măĭ, măĭ!.. şi eŭ am fost tênĕr şi mie 'mĭ-aŭ fostŭ dragĭ fetele... macar şi acu mi 's dragĭ, d'apoĭ încă aşa!.. vrea sĕ vie numaĭ de cât cole... Maĭ stăĭ române...

ba nu... că te-or prinde jandariĭ... maĭ stăĭ, păn' ce mi'ĭ auḑi cântând din cimpoĭu, ca sĕ'ţĭ daŭ de ştire .. unde!.. (clătinând capul) Aprins neam îĭ neamul cuconaşilor.

Bujor. — (în parte) De-a cànta moşneagu din cimpoĭu... el cade 'n căpcană... Ean sĕ cerc... (tare) Ştiĭ ce, moş Corbule?.. pare-mi-se că eştĭ Pepelea.

Corbu. — Pepelea cel din poveste? ba şi maĭ şi de cât el... Cică când suna din fluer, jucaŭ oile pe câmp.

Bujor. — Nu maĭ asta n'o poţĭ face dumneta.

Corbu. — Cine? eŭ?.. Da eŭ când trag din cimpoĭu... sar căprioarele de se prăpàdesc.

Bujor. — Căprioarele?

Corbu — Cele cu două picĭoare... ean sĕ veḑĭ... (îşĭ drege cimpoĭul) Pepelea!.. dacă eŭ bat ḑece ca Pepelea.

Bujor. — (către jandarmĭ, încet) Întraţĭ cole 'n cârcĭmă şi vĕ ţineţĭ la pândă.

(Jandarmiĭ intră în cârcĭmă).

Corbu. — (împreunându-se cu cimpoĭul şi jucând) Sĕ te vĕd cimpoĭule: umflăte, disumflăte.

Frunḑĕ verde baraboiŭ
Cântă Corbu din cimpoĭu
De sar fetele la noĭ
Înainte şi 'napoĭ.

Bujor. — (în parte) Acuş trebue sĕ vie hoţu, la glaul cimpoĭuluĭ. Mĕ duc sĕ nu mĕ zărească. (Intră în cârcĭmă)

Corbu.

Cimpoĭeş drăguţul meŭ
Sună, sună, aşa mereŭ
Sĕ se dee fetele 'n vênt
Sĕ ţipe dracu 'n pământ.

SCENA XIII.

Corbu, Leonaş (învĕlit în manta, vine cu sfială pe potică).

Leonaş — (în parte) Moş Corbu cântă din cimpoiŭ?.. se vede că s'aŭ dus Jandarmiĭ... Acu'ĭ vreme de fugit. (intră la Dochiţa).

Corbu. — (nevĕḑênd pe Leonaş).

Ţop, ţop, ţop. Pepeleo, ha!
Ţop, aşa şi ear aşa
Ţop, ţop, ţop, Pepeleo, ţop
Pĕn' ce-a ḑice moartea hop.

(În vremea cânticuluĭ, jandarmiĭ carĭ aŭ vĕḑut pe Leonaş de la fereastra cârcĭmeĭ, ĭes încet, de se aşeaḑă în rĕnd, dinainte casei Do chiţeĭ, cu carabinele întinse).

SCENA XIV.

Corbu, Ispravnicul, Bujor, Jandarmiĭ (ĭes din cârcĭmă, făcêndu'şĭ semne si trec pe din dosul luĭ Corbu, care după ce 'şĭ-a sfîrşit cânticul, cade pe scaun lângă masă şi adoarme).

Ispravnicul. — (cu un cartagan în mână) O întrat acole... sĕ nu'l scăpăm Bujoraş.

Bujor. — N'aĭ grijă, că de-acu'ĭ în mâna mea... (către jandarmĭ) Gătiţi vĕ armele şi trageţĭ oţelele la carabine.

(Jandarmiĭ trag oţelele).

Ispravnicul. — (în parte) Mi s'o făcut mânile ca ghĭaça.

SCENA XV.

Ceĭ dinainte, **Leonaş, Anica, Dochiţa** (eşind tustreĭ din căsuţă).

Leonaş — Haĭ degrabă, Anică... Haĭ...

Jandarmiĭ, Bujor și Ispravnicul.

Stăĭ pe loc,
Că dăm foc.

Leonaș (apărând pe Anica).

Ce vrețĭ voĭ?

Anica (în parte)

Vaĭ de noĭ!

Jandarmiĭ, Bujor și Ispravnicul.

Stăĭ pe loc,
Că dăm foc.

(În vuetul horuluĭ, Corbu începe a sĕ trezi, caută înprejur și nu pricepe nimic de-odată . . . Pe urmă se deșteaptă încet, încet și cu cât se lămuresc gândurile luĭ, desnădejduirea i se arată în façă).

Ispravnicul (arătând pe Leonaș)

Punețĭ mâna pe dînsul și'l prindețĭ și'l legațĭ.

Corbu (în parte).

Sĕ lege cuconașul!

Jandarmiĭ.

Pe dînsul copiĭ!

Leonaș (scoțènd două pistoale).

Stațĭ!

Jandarmiĭ, Bujor.

Staĭ pe loc,
Că dăm foc.

Ispravnicul (ascundêndu-se după jandarmĭ)

Stăĭ pe loc,
Nu da foc.

Leonaş (întindênd pistoalele).

Staţĭ pe loc,
Că daŭ foc.

Corbu (alergând între jandarmĭ şi Leonaş).

Copiĭ staţĭ,
Foc nu daţĭ!

SCENA XVI.

Ceĭ dinainte, **un jandarm** (viind călare şi aducênd un plic).

Jandarmul. — Ispravnicu . . . unde'ĭ domnu Ispravnic?

Ispravnicul. — (ascuns după jandarmĭ). Ce este? cine mĕ chiama?

Jandarmul. — Un plic da la Isprăvnicie... d-nu samiş mĭ-o spus că'ĭ foarte grabnic.

Ispravnicul. — Grabnic? adă'l încoace. (ĭe plicul) Înconjuraţi'l din toate părţile pe hoţul ista şi nu'l lăsaţĭ sĕ scape. (deschide plicul) Grabnic!.. nu cum-va mĕ daŭ afară din Isprăvnicie?.. Batĕ'l cucu de samiş că subţire maĭ scrie... Unde mi's ochelariĭ?.. eaca poznă, că 'ĭ-am prăpădit în codru când fugeam... şi acum n'am cum citi... (tare) Cine ştie carte din voĭ?

Corbu. — Eŭ, cucoane.. am fost de mult dascal la biserică...

Ispravnicul. — Na, de citeşte ĭute... (ĭĭ dă plicul) .. (către jandarmĭ, arătând pe Leonaş) Ţineţi'l tot la ochĭ sĕ nu fugă.. Ḑi maĭ degrabă.

Corbu. — Eaca ḑic... (slovenind) Cacu îs... tfertu, rîţă... ă... cătră... cfertu... i... naş... cinstitul...

Ispravnicul. — Şi cele-l-alte... spune 'nainte.

Corbu. — (citind) «Mĕ grăbesc a te înştiinţa că tĕl«haru care o furat ceĭ 40,000 leĭ din lada sămişieĭ, «s'o găsit, precum şi baniĭ; însă cu părere de rĕŭ îţĭ «vestesc că furul, este tocmaĭ fiul d-tale cel de suflet...»

Ispravnicul. — Ce?

Corbu. — Eleĭ!

Ispravnicul. — (voind sĕ ĭea rĕvaşul) Mincĭunĭ... mincĭunĭ de-a samişuluĭ.

Corbu. — (ţiind rĕvaşul) Maĭ ştiĭ poznă?.. De-or aflao la Eşĭ cucoane, te poţĭ şterge pe gură despre Isprăvnicie.

Ispravnicul. — (căḑênd pre un scaun) Valeŭ! că ear mĕ prăbuşesc.

Toţĭ

Ce este? Ce este?
Ce groaznică veste!

Anica (alergând lângă moşul eĭ)

Ce aĭ? ce te doare?

Leonaş (asemene).

L'a lovit dambla!

Ispravnicul (trezindu se)

Peĭ, neruşinato!.. *Fevge, satana!*

Corbu

Daţi-vĕ 'ntr'o parte căĭ sînt popa eŭ.
(Arătând scrisoarea).

Am capcana 'n mână; de-acum 'ĭ al meŭ.

(Se apropie de Ispravnic și cântă încet).

Ispravnice dragă
Nu'ĭ lucru de șagă,
Acum eŭ sciŭ tot.
Și c'o vorbă pot
Sĕ'țĭ vêr șepte dracĭ.

Ispravnicul (rugându-se).

Tacĭ, tacĭ, tacĭ, tacĭ, tacĭ!

Corbu.

Bine! acu 'ndată
Pe holteĭ și fată
Să mĭ'ĭ logodescĭ...
Ce ḑicĭ? nu voĭescĭ?
Ascultațĭ... (deschide scrisoarea).

Ispravnicul (spăriat).

Ca facĭ?
Tacĭ, tacĭ, tacĭ, tacĭ, tacĭ!

Corbu. — Eaca tac... dar fă cum ḑic eŭ... că citesc rĕvașul... și Ḑĕŭ îțĭ fac rușinea.

Ispravnicul. — (în parte) Ghidi, hoț bĕtrân.

Corbu. — Haĭ maĭ ĭute, că n'am vreme...

Ispravnicul. — (se apropie de Leonaș căutând cu frică la rĕvașul cu care Corbu îl amenința din urmă). Leonaș, toate aŭ fost o șagă...

Corbu. — (încet Ispravnicului) Prea bine... ḑi după mine: Eŭ te ĭubesc...

Ispravnicul. — (în parte) Ghĭuju draculuĭ! (luĭ Leonaș) Eŭ te ĭubesc...

Corbu. — Te cinstesc...

Ispravnicul. — Te cinstesc...

Corbu. — Şi te logodesc cu nepoata mea, Anica.

Ispravnicul. — (furios) Şi te logodesc cu nepoata mea Anica. (în parte) Eĭ! las Pepeleo, că mi'ĭ cădea tu la mână.

Corbu. — (sărind de bucurie) Ura! Craiŭ noŭ sĕ trăĭască, că 'mĭ-o făcut pe gândul meŭ.

Dochiţa. — Şi mie 'mĭ-o adus pe Bujor.

Anica. — Şi mie 'mĭ-o înplinit dorul.

Toţĭ. — Craiŭ noŭ sĕ trăĭască!.. Sĕ trăĭască Craiŭ noŭ!

Cor final.

Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ!
La noĭ bine-aĭ venit;
Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ! Craiŭ noŭ!
Fă-mĭ dorul înplinit.

(Cortina cade).

HARȚA REZEȘUL

PERSOANELE.

Harţă Rĕzĕşul.
Bursuflescu.
Lunceanu, primar.
Tarsiţa Garofeasca, vĕduvă
Măriuca, tênĕră ţĕrancă.
Un lacheŭ.

HARŢA REZEŞUL

OPERETĂ COMICĂ ÎNTR'UN ACT

(Scena se petrece la moşia Bursufleni).

(Teatrul represintă o livadă cu casa boerească în fund printre copacĭ. — În stînga actoruluĭ, un gard cu o portiţă. — În dreapta, o laiţă sub un copac)

SCENA I.

Bursuflescu. — (in halat şi cu fes cusut pe cap). Plăcut e de a fi proprietar pe o moşie cumpĕrată eftin, după inpărţeala pămînturilor!.. nu te maĭ îngrijescĭ de legea rurală, şi dacă natura te-a înzĕstrat cu darul poesieĭ, poţĭ în toată liniştea sĕ te hârjonescĭ cu muzele... Eaca eŭ de pildă, Anastasi Bursuflescu, m'am născut poet şi cred că m'aţĭ cetit şi chĭar admirat ades în calendare... Am făcut multe ode la anul noŭ, câte-va cântice de amor, şi un şir de satire pipĕrate în contra Guvernuluĭ... Acum m'am retras la moşia mea, la Bursuflenĭ, ca sĕ respir aerul câmpieĭ, sĕ visez, sĕ mĕ alint şi sĕ 'mĭ caut amorul... (in taĭnă) Căcĭ sînt inamorat de vecina mea d-na Tarsiţa Garofeasca, o

vĕduvă nurlie, care a bine-voit a primi, ca sĕ'şĭ schimbe numele grădinăresc de Garofească, în acel armonios de Bursuflească ... O aştept chiar aḑĭ de dimineaţă sĕ vie, ca să ne cununăm aicĭ în castelul meŭ, şi am dat de ştire primaruluĭ, domnuluĭ Lunceanu, ca sĕ'şĭ aducĕ registrul şi sĕ ne unească după legea cea nouă ... Ba încă 'l-am maĭ poftit ca, o dată cu registrul, sĕ aducĕ şi pe Tarsiţa de la moşiea eĭ .. Ah! ce ḑi fericită pentru mine! am sĕ cunosc în fine deliciurile căsătorieĭ... Trebue însă ca sĕ ĭes cu plin înaintea mireseĭ, sĕ o primesc cu o poesie improvisată ad-hoc... Ean sĕ cerc. (se primbă pe scenă inspirat şi declamă.)

Aşteptând a mea mireasă cu-o nespusă nerăbdare
Simt că sângele meŭ ferbe, că pe frunte mĕ fac roş...
Inima me bate... bate ca... cĭocanul... pe-o... căldare,
Şi că 'n ea rĕsună, cântă un glas dulce de... cucoş!

(Se aude un cântat de cucoş peste gard.)

Tronc!.. ear 'mĭ-a spăriet muza, cucoşul draculuĭ!.. În toate zilele îmĭ turbură visurile cu ţipetul luĭ rĕguşit, parcă 'l-ar pune înadins Harţă Rĕzĕşul, vecinul meŭ, ca sĕ cucurigească, tocmaĭ când vreŭ sĕ pun mâna pe o rimă. (către public) Cică hreanul are la rădĕcină un verme care îl roade, eŭ am pe un rĕzĕş! pe jupânul Harţă ... (arătând în stânga) eată casa luĭ, cole ... numaĭ gardul ne desparte ... sîntem vecinĭ! (cu amar) Cunosc eŭ multe vecinătăţĭ supĕrătoare, d'apoĭ ca asta a me, nu se află alta maĭ nesuferită.

(Se aude din dosul garduluĭ Harţă cântând).

Ean auḑiţi'l ... Nu pot trăi liniştit de rĕul luĭ când îĭ sar câniĭ peste gard, de'mĭ mănâncă pasĕrile;

când mojicul îșĭ întinde rufele cele strențeroase pe spinĭ, sub ochiĭ meĭ; când îșĭ scapă vaca în grădina mea... Ce sĕ maĭ spun?.. 'ĭ-am propus sĕ'mĭ vêndĕ rĕzĕșiea luĭ, ca sĕ scap de el... Unde!.. 'mĭ a cerut cât dracu pe tată-sĕŭ... a simțit hoțul, că am nevoe de el și mĕ ține de nas... [ascultând] nu maĭ aud nimic... a fi eșit de acasă... sĕ 'mĭ urmez poesia [declamă].

Ah! cum sĕ'mĭ potolesc focul? Ah! spune'mĭ, ce-o sĕ mĕ fac?
Când amorul fără milă îmĭ tot dice...

[Se aude după gard glasul luĭ Harță strigând]: Tio malac! (furios) Malac!.. Eĭ? nu maĭ e de suferit [strigă] Harță!.. Bade Harță!..

SCENA II.

Bursuflescu, Harță (la portiță).

Harță. — Ce pofteștĭ, domnule?

Bursuflescu. — Scii d-ta pentru ce am scos din pungă 8319 galbenĭ, 27 leĭ și câte-va parale și le-am dat pe moșiea asta?

Harță. — Pentru că aĭ găsit'o eftină, domnule.

Bursuflescu. — Asta 'ĭ una... și alta?

Harță. — Alta? pentru că aĭ avut poftă sĕ te facĭ proprietar.

Bursuflescu. — Aĭ ghicit... însă pricepĭ ce vra sĕ dică proprietar?

Harță. — Pricep.

Cine are o moșie,
Cine 'ĭ bun proprietar
Are supĕrărĭ o mie,
Care 'l umple de amar

Ba 'ĭ pre mult soare,
Ba 'ĭ pre rĕcoare,
Ba suflă crivĕţ, ba vênt de foc,
Ba cade ploae,
Şi curg şivoae,
Care 'ţĭ îneacă lanul pe loc.
Ba preţul scade,
Grindina cade,
Locusta vine, potop grozav!
Şi peste toate
Alte pĕcate
Maĭ aĭ la urmă şi un vătav.

. . . .

Eată, Ḑĕŭ, ce vrea sĕ ḑică.
De a fi proprietar.
Trudă multă, treabă mică
Şi folos cât frunḑa 'n par.

Bursuflescu. — Pre frumos; însă aĭ uĭtat sĕ pomenescĭ de rĕul cel maĭ supĕrător.

Harţă. — Care?

Bursuflescu. — Vecinătatea unuĭ rĕzĕş.

Harţă. — Cum asta, domnule?

Bursuflescu. — Cum, necum, ascultă: Vreĭ sĕ'mĭ vinḑĭ rĕzĕşiea d-tale?

Harţă. — Locul meŭ de baştină? unde aŭ trăit şi murit părinţiĭ meĭ, Dumnezeŭ sĕ'ĭ erte!..

Bursuflescu. — (în parte) Ear o sĕ înceapĕ cu pomelnicul.

Harţă. — Casa strĕmoşească unde m'am născut.

Bursuflescu. — Ce strĕmoşească? însuţĭ d-ta aĭ clădit'o.

Harţă. — Aşa este, dar am clădit'o pe locul caselor celor vechĭ... livada rĕsădită de bĭetul bunul meŭ Vasile Harţă...

Bursuflescu. — (în parte) Toate aceste's, ca sĕ sue preţul... sĕ videţĭ.

Harţă. — Da bine, domnule, ce 'ţĭ-a făcut rĕzĕşiea me, de nu poţĭ încăpea pe dînsa?

Bursuflescu. — Ce 'mĭ-a făcut?.. sciĭ ce'ĭ muza?

Harţă. — Mursa?

Bursuflescu. — Avut'aĭ vre o dată inspiraţiune în vieaţa d-tale?

Harţă. — Ba m'a ferit sfîntul... numaĭ o dată am avut frigurĭ.

Bursuflescu. — Apoĭ dar nu ne putem înţelege. Vindĭ rĕzĕşiea?

Harţă. — Locul meŭ de baştină, unde aŭ trăit şi murit?..

Bursuflescu. —O vindĭ? orĭ ba?

Harţă. — Dacă 'ţĭ face poftă numaĭ de cât... fie!

Bursuflescu. — Cât ceĭ pe dînsa, preţul cel de pe urmă?

Harţă. — Cu casă, cu livadă, cu tot?

Bursuflescu. — Cu tot, afară de cine eştĭ.

Harţă. — Îĭ pământ mult şi bun... numaĭ pe perje prind sume marĭ de banĭ.

Bursuflescu. — (nerăbdător) Cât cerĭ? spune aḑĭ.

Harţă. — Ştiŭ eŭ d-le?.. cât te-a lăsa inima.. Ean vr'o cincĭ miĭ de leĭ.

Bursuflescu. — Cincĭ miĭ? pentru un petic de loc?.. Aĭ nebunit?.. maĭ dăunăḑĭ aĭ cerut numaĭ triĭ miĭ.

Harţă. — Aşa este, dar de atuncĭ legea rurală o scumpit pămênturile.

Bursuflescu. — Vreĭ treĭ miĭ?

Harţă — Da... unde!

Bursuflescu. — Vreĭ patru?

Harţă — Din cincĭ, nicĭ o liţcae maĭ gĭos.

Bursuflescu. — Gândesce-te, bade Harţă... De

te'ĭ îndărătnici, eŭ sînt în stare sĕ rîdic de-alungul garduluĭ, un zid nalt cât plopul cela.

Harţă. — Nu se poate domnule, că am portiţă în gard.

Bursuflescu. — Dar portiţa d-tale se deschide pe proprietatea mea şi pot s'o închid.

Harţă — Ferească sfântul... e un drept de şerbire statornicit din bĕtrânĭ, care îmĭ învoeşte trecerea prin livada asta.

Bursuflescu. — Şerbire prin livada mea?

Harţă. — Sĕ'ţĭ arăt ispisoacele din pod... Am ean aşa'nn teanc de hârţoage afumate.

Bursuflescu. — Într'un cuvênt, primescĭ ce 'ţĭ-am dat.

Harţă. — Cincĭ miĭ?

Bursuflescu. — Ba patru.

Harţă. — Nu'mĭ dă mâna.

Bursuflescu. — Nu?.. Sĕ nu te căescĭ bade Harţă, atâta 'ţĭ ḑic... Rĕsgândesce-te bine... Eŭ mĕ duc sĕ gătesc baniĭ...

Harţă. — Cincĭ miĭ în capĕt?

Bursuflescu. — Nu te scumpi, că te'ĭ căi... Scumpul maĭ mult păgubesce... Sciĭ vorba... (Iese prin fund).

SCENA III.

Harţă. — M'oĭ căi eŭ!.. Nu cumva'ĭ bate gându la gĭudecată... Poftească, dacă vrea să guste moara luĭ Harţă Rĕzĕşul... de 20 de anĭ de când m'am tot frecat de păreţiĭ gĭudecătoriilor, doar am deprins eŭ sĕ 'ntorc şurubur̆ĭ cârcĭogăreştĭ, şi am agĭuns a putea ţinea clanţ cu orĭ-care avocat.

Eŭ sînt Harță, baș rĕzĕș
Cunoscut tocmaĭ prin Eș
De cĭocoĭ, de scriitorĭ,
Şi de mulțĭ judecătorĭ.
Anĭ întregĭ eŭ m'am luptat
Până ce 'mĭ-am câștigat
Şi procesul cârcĭocos,
Şi nume de Harță ... gos.

Cunosc orĭ ce cârcĭogurĭ și orĭ ce coțcăriĭ
De 'npricinațĭ purtate prin judecătoriĭ.
Sciŭ cum sĕ cumpĕr marturĭ, și sĕ'mĭ găsesc dovedĭ,
Care se par că's false și trebue sĕ le credĭ.
Am ispisoace multe, ascunse colo 'n pod,
Şi sciŭ orĭ ce pricină s'o 'nod și s'o desnod...
Într'un cuvênt îmĭ place de Curțĭ a mĕ freca...
M'am judecat, mĕ judec și mĕ voiŭ judeca,

Căcĭ sînt Harță, baș rĕzĕș,
Cunoscut tocmaĭ prin Eș
De cĭocoĭ, de scriitorĭ
Şi de mulțĭ judecătorĭ.
Anĭ întregĭ eŭ m'am luptat
Până ce 'mĭ-am câștigat
Şi procesul meŭ spinos
Şi nume de Harță ... jos

Umblă Bursuflescu sĕ-mĭ cumpere rĕzĕșia cu o nimică toată... S'o îndulcit cu chilipirurĭ, de când o pus mâna pe moșiea cucoaneĭ Săfticăĭ, stăpâna cea vecĭnică a Bursuflenilor... Sĕrmana! bărbatu-sĕŭ o calicit cu cheltuelile, vrênd sĕ se aleagĕ deputat, și după moartea luĭ, i s'o scos averea la mezat... încât bĭata cucoana Săftica o rĕmas lipită pământuluĭ și șede la preotu din sat... Cum așĭ face, cum așĭ drege, ca sĕ'ĭ câștig măcar o căsuță, unde sĕ'șĭ odihnească bĕtrânețile... De-așĭ pute sĕ'l smulg de pene pe cĭocârlanul ist de proprietar noŭ... Cine știe! bun e Dumnedeŭ, meșter 'ĭ dracul.. Dar ce s'aude?.. Ha! Măriuca! (se ascunde după copac).

SCENA IV.

Harță, Măriuca (vine din dreapta, purtând pe cap un val de pânză ghilită).

Măriuca.

Frunḑă verde nalbă moale,
Ce ducĭ mândrulițā 'n poale?
Porumbele duc și fragĭ
Pentru ceĭ care'mĭ sînt dragĭ.

Harță. — (în parte) Ean audĭ cĭocârliea cum ciripește de dimineață.

Măriuca.

Frunză verde de cicoare,
Ce calcĭ mândră sub picĭoare,
Calc urzicĭ și spinĭ ghimpoșĭ
Pentru ceĭ ce's uricĭoșĭ.

Harță. — (arătându-se) Măriucă!

Măriuca. — Eaca!.. aicĭ 'mĭ-aĭ fost bădică?..

Harță — Ba aĭure... Da de unde viĭ tu, fa?.. Aĭ eșit de-acasă cu ḑiua 'n cap.

Măriuca. — Vreĭ sĕ ḑicĭ cu pânza 'n cap, pentru că'ĭ albă ca ḑiua?

Harță. — (esaminând valul de pânză) Ca ḑiua cea posomorîtă?

Măriuca. — Apoĭ dă; numaĭ de două orĭ păn'acu am dat'o în undă... Maĭ așteaptă vr'o triĭ patru ḑile șĭ'ĭ vide-o maĭ albă de cât cinstita faça dumitale.

Harță. — (riḑênd) Te cred fa; și nu țĭ-a fi cu greŭ, căcĭ cinstita faça mea îĭ albă ca labele tale.

Măriuca. — Labe?.. Labe's aceste?.. Maĭ alal-

taerĭ vătavul moşieĭ ḑicea, că's de caş dulce, şi că vre sĕ le mănânce.

Harţă. — Auḑĭ mâncăul!.. Eĭ! şi tu?..

Măriuca. — Eŭ!.. 'ĭ-am tras un caş peste gură de 'ĭ ar fi părut brânză sărată.

Harţă. — Bine 'ĭ-aĭ făcut, Măriucă... L'a fi umplut zĕrul?

Măriuca. — Aşa 'mĭ pare, că se ţinea rĕŭ de nas.

Harţă. — Şi nu s'o mâniet?.. Vătajiĭ's cam ĭuţĭ...

Măriuca. — Atâta grijă sĕ am eŭ pe faça pămêntuluĭ!.. Cucoana Săĭtica, nânaşa mea, 'mĭ-o ḑis în maĭ multe rêndurĭ: fa, Măriucă, sĕ te fereştĭ de mincĭunile flăcăilor ca dracu de tĕmîe!.. — De atuncĭ când se leagă vre un hâtru de mine, am leac de alungat dracu.

Harţă. — Care leac?

Măriuca. — Îl aghesmuesc cu astă... labă, cum o numeştĭ d-ta.

Harţă. — Da pe mine, Măriucă, m'aĭ aghesmui?

Măriuca. — Pe d-ta nu bădică, că m'aĭ crescut în casă şi 'mĭ-aĭ purtat de grijă ca un frate maĭ mare. D-ta eştĭ om de omenie şi ştiŭ că dacă ţi s'ar aprinde călcăile, aĭ alerga la popa, ca sĕ'l rogĭ sĕ ne cunune.

Harţă. — Eaca mă?.. Vreĭ sĕ te facĭ rĕzĕşiţă?

Măriuca. — Şi de ce nu?.. maĭ găseştĭ multe fete ca mine, harnice şi voĭnice? (arătându'şĭ braçele goale) Ean priveşte braçe bune de lucru (arătându'şĭ picioarele) Ean priveşte picĭoare, care nu maĭ ostenesc nicĭ o dată...

Harţă. — (plecându-se) Ce 'ĭ drept!.. şi 's micĭ, fa, le-aşĭ cuprinde 'n palmă. (întinde mâna).

Măriuca. — Nu pune mâna, că daŭ.

Harţă. — (voind să apuce picĭorul) De'ĭ da tu, daŭ şi eŭ.

Măriuca. — Na! (trage un pumn luĭ Harţă).

Harţă. — (rîdênd, dă un pumn Măriucăĭ) Na şi ţie!

Măriuca. — (scăpând jos pânza de pe cap) Eaca... 'mĭ-aĭ rĕsturnat valu de pânză 'n ţĕrnă... Destulă treabă!.. (începe a plânge) şi de abĭa o spălasem... (adună pânza de jos) Şagă'ĭ asta?

Harţă. — (ajutându'ĭ) Lasă, fa Măriucă, nu te măhni, că n'am făcut înadins.

Măriuca. — Atâta ar fi trebuit, s'o facĭ şi într'adins... Poftim!.. acum trebue sĕ mĕ întorc ĭar la isvor... sĕ'mĭ perd ḑiulica cu spălatu. Aste's glume vătăjeştĭ.

Harţă. — Măriucă...

Măriuca. — Dă'mĭ bună pace... Bunătate de pânză! (ĭese prin dreapta plângând).

SCENA V.

Harţă. — Bĭata fată!.. Ean auḑĭ-o cum se boceşte! (strigă) Tacĭ, fa, că sparîĭ tamazlîcu satuluĭ. (Măriuca) începe a rîde cu hohot) Na!.. acu rîde... aşa's fetele... Când senin, când ploaĭe.

(Se aude un glas de surugiŭ şi pocnete de bicĭu) Oare ce sĕ fie?.. Cine vine? (caută în dreapta) O trăsură cu poştalionĭ... Se coboară o cucoană şi un domnişor. Eaca!.. Primarul nostru, d-l Lunceanu, nepotu cucoaneĭ Săfticăĭ... Vin amêndoĭ încoacĭ... Acasă, Harţă, şi la pândă din dosu garduluĭ, fĕtu meŭ. (ĭese pe portiţă).

SCENA VI.

Tarsiţa, Lunceanu

Lunceanu. — Doamna mea, eată-vĕ sosită cu bine în parcul d-luĭ Bursuflescu, care în curênd are sĕ fie al d-voastră. (oftează).

Tarsiţa. — Şi de asta oftezĭ d-le Lunceanu?
Lunceanu. — Oftez, pentru că v'am adus chĭar eŭ însumĭ în această capcană căsătorească!
Tarsiţa. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ?
Lunceanu. — Nu vĕ pare cĭudat?
Tarsiţa. — Cĭudat? pentru ce?
Lunceanu. — Ah!.. aţĭ şi uĭtat?..
Tarsiţa. — Ce?
Lunceanu. — Nu vĕ aduceţĭ aminte?.. (oftează).
Tarsiţa. — Ce?
Lunceanu. — Că acum triĭ lunĭ, pe când moşiea Bursuflenĭ era încă a mătuşeĭ mele, v'am făcut o declaraţie de amor chĭar aicì... pe laiţa asta?
Tarsiţa. — Se poate... nu'mĭ aduc aminte.
Lunceanu. — Nu?.. Nicĭ cât eraĭ de uĭmită când?..
Tarsiţa. — Te flatezĭ, domnul meŭ! însă chĭar aşa sĕ fie, înţĕlegĭ, că fiind în ajunul căsătorieĭ mele, nu se cuvine sĕ maĭ pomenim de cele trecute.
Lunceanu. — Înţĕleg, şi oftez cu atât maĭ adânc, că tocmaĭ eŭ sînt condamnat a vĕ cununa.
Tarsiţa. — D-ta?.. Cum?
Lunceanu. — Sînt primar!.. şi în virtutea legeĭ celeĭ nouă de măritiş...
Tarsiţa. — Primar! (cu dispreţ) Şi aĭ putut sĕ te înjosescĭ a primi?..
Lunceanu. — Mĕ ertaţĭ, doamna mea... Cine servă ţeara luĭ, fie postul cât de mic, nu se înjosesce, ci se înalţă.
Tarsiţa. — A fi... Dar nu vĕd pe d-l Bursuflescu...
Lunceanu. — Mĕ duc sĕ'ĭ daŭ de scire, că aĭ sosit.., (în taină) Şi Ḑĕŭ Tarsiţă, aĭ uĭtat tot?
Tarşiţa. — Ear?
Lunceanu. — Nu'ţĭ aducĭ aminte de nimic, nimic?..
Tarşiţa. — (cu nerăbdare) Mări dă'mĭ bună pace.

Lunceanu. — (eşind prin fund) O! femeĭ, femeĭ! Vêrtelniţĭ fermecătoare!

SCENA VII.

Tarsiţa (recitativ)

Ah! eată-mĕ's în fine pe pragul fericireĭ,
Unde m'aşteapt'averea şi ângerul ĭubireĭ!
Nastasi Bursuflescu supus se 'nchină mie
Şi cere sĕ mĕ scape de trista vĕduvie!

De-acum în avere,
În dulce plăcere
Am sĕ vieţuesc,
De astăḑĭ aice,
Stăpână ferice
Eŭ am sĕ domnesc.

Cădeţĭ voĭ negre haĭne de doliŭ şi de jale.
Periţĭ voĭ gândurĭ triste din vesela mea cale!
Nastasi Bursuflescu pe frunte-amanteĭ sale
Va pune o cunună de florĭ de portocale.

Ah! inima'mĭ saltă
Şi mintea'mĭ s'ecsaltă
Cuprinse de-amor,
Mĕ simt sprintioară
Ca orĭ şi ce sboară,
Ca flutur uşor.
Căcĭ eŭ în avere
Şi 'n dulce plăcere
Sciŭ c'am sĕ trăesc.
De-acum eŭ aice
Stăpână ferice
Am se 'mpĕrăţesc!

SCENA VIII.

Tarsiţa, Bursuflescu [în toa'etă esagerată], Lunceanu.

Bursuflescu. — (vine alergând şi se opresce la mijlocul sceneĭ) Ah! doamna mea! Ce fericire!.. Daţi'mĭ voĭe. (declamă)

«Dup'o lungă aşteptare chĭar de astăḑĭ dimineaţă,
«Te vĕd ḑină prea frumoasă, c'aĭ întrat icĭ...

Harţă. — (după gard strigă :) La coteaţă!..
Tarsiţa. — La coteaţă!
Bursuflescu. — Nu băgaţĭ de seamă.. - Harţă rĕzĕşul îşĭ adună rudele... Daţi'mĭ voĭe. (declamă)

«Inima'mĭ se 'nflăcărează, când privesc a voastră faţă,
«Universul în mirare vĕ proclamă...

Harţă. — [după gard strigă;] Hale, raţă!
Tasiţa. — Raţă!
Bursuflescu. — Ucigă'l crucea de rĕzĕş!... Nu vĕ potrivitĭ, doamna mea!
Tarşiţa. — Da bine, ce însemnează?
Bursuflescu. — Harţă se ceartă cu rĕţoĭul cel pestriţ... D-le Primar, aĭ adus registrul de căsătorie?
Lunceanu. — Ba nu, domnule.
Bursuflescu. — Bine-voesce, te rog, a'l aduce îndată, ca sĕ îndeplinim formalităţile...
Lunceanu. — Prea bine, mĕ duc şi mĕ întorc îndată cu el. (iese prin dreapta).

SCENA IX.

Tarşiţa, Bursuflescu, Harţă (dupĕ gard).

Bursuflescu. — (foarte uĭmit) In fine... suntem singurĭ... Singurĭ! Nu ne vede decât seninul ceriuluĭ... care ne zimbesce... din 'naltul ceriuluĭ... unde ca nisce ochĭ deschişĭ... stelele ceriuluĭ... mĕ cuprind de o fericire... de o uĭmire... (i se leagă limba) care mĕ uĭmesce.

Tarsiţa. — Liniştesce-te amice, şi fiĭ felice... din toată felicitatea cea maĭ fericită, căcĭ şi sufletul meŭ... plană în regiunile ceriuluĭ... care ne privesce... din 'naltul ceriuluĭ... unde stelele ceriuluĭ.. (se perde)

Bursuflescu. — (cu foc) Destul... destul ângere! Nu mĕ face sĕ mor. (scapĕtă din picĭoare) Haĭ sĕ ne punem pe laiţă... (în parte) De când sînt, n'am păţit ceea ce păţesc acum... mi s'aŭ tăĭat picĭoarele. (se pun amêndoĭ pe laiţa de sub copac şi cautĕ lung unul la altul)

Bursuflescu. — Ah! nu coborî ochiĭ, ḑină!.. Lasă-mĕ sĕ mĕ oglindesc în eĭ... sĕ mĕ scald în văpaĭa lor voluptoasă.

Tarsiţa. — (cochetând) Mi'ĭ frică... aĭ nisce căutăturĭ aşa de aprinse...

Bursuflescu. — Amorul dă foc. Amorul... Ah! privesce cum natura'ĭ calmă!.. Cum verdeaţa înverḑesce pe... verḑele câmpiĭ ale natureĭ... Nu simţĭ, că par'că ne cade pe frunte o mană...

Tarşiţa. — (tresĕrind) Vaĭ de mine!.. ce 'mĭ-a căḑut pe gât? (se pleacă)

Bursuflescu. — (admirând gâtul Tarsiţeĭ) O omidă! (ĭea omida) Fericită dihanie! aĭ atins gîtul de ivoriŭ al ḑineĭ!

Tarsiţa. — (scărpinêndu-se) Valeŭ!.. că rĕŭ mĕ mănâncă.

Bursuflescu. — (urmând cu sentiment) Audĭ freamĕtul frundelor, armoniile natureĭ, care serbează amorul nostru?

Harță. — (după gard amuță un câne, cânele latră și o mâță mĭorlăesce).

Tarsița. — (astupându-șĭ urechile) Ce'ĭ asta? Ce'ĭ astă?..

Bursuflescu. — Nu vĕ spăriețĭ... Dulăul luĭ Harță ĭĭ în discuție politică cu motanul!

TRIO

Bursuflescu.

Ah! gingașă Muză!
Porțĭ raĭul pe buză.

Tarsița (cochetând)

De'l port, îl port, Deĭi,
Pentrŭ amantul meŭ

Harță (după gard)

Fost'a când a fost,
Ș'acu'ĭ lucru prost.

Bursuflescu

Ah! fragedă Muză,
Lasă pe-a ta buză
Sĕ'l culeg.

Tarșița.

Ba, ba

Harță (după gard)

Tronc, Marico, fa!

(Împreună).

Bursuflescu și Tarsița (furioșĭ)

Nu maĭ este de trăit
Cŭ-ast-fel de vecinĭ mojicĭ.
Harță'ĭ de nesuferit,
Trebue-alungat de-aicĭ.

Harță (după gard).

Frunḑă verde cardama,
Fa, Marico leleo, fa
Fosta'ĭ, fost pe când aĭ fost
Ș'aĭ rĕmas un lucru prost

Bursuflescu tare)

Bade Harța!

Harță (după portiță)

Ce poftescĭ?

Bursuflescu

Tacă'țĭ gura însfirșit;
Strigĭ ca surḑiĭ.

Harță (după portiță)

Eaca mĕ!

Bursuflescu

Și pe noĭ ne-aĭ asurḑit.

Harță (dupĕ portițĕ)

Mare poznă!

Bursuflescu

Aĭ tăcut?

Harță (după gard)

Am tăcut.

Bursuflescu

Așa, prea bine.
De nu, bade, chiar acum o 'r ...inescĭ tu rĕŭ cu mine.

(către Tarișța)

Scumpul meŭ odor.
Eștĭ chĭar un bujor.

Harţă (după gard)

Fost'a când a fost
Ş'acu'ĭ lucru prost.

Bursuflescu

Ah! plăcută floare
Lasă-mĕ cŭ-amoare
S'o respir . . .

Tarsiţa

Ba, ba . . .

Harţă (după gard)

Tronc, Marico, fa!

(Împreună)

Bursuflescu şi Tarsiţa

Nu maĭ este de trăit
Cŭ-ast-fel de veciniĭ mojicĭ,
Harţă-ĭ de nesuferit,
Trebue-alungat de-aicĭ.

Harţă (după gard)

Ce-a fost verde s'a uscat;
Florile s'aŭ scuturat.
Fost'aĭ bade, când aĭ fost
Ş'aĭ rĕmas un lucru prost.

Tarsiţa — Eĭ! apoĭ nu maĭ este de suferit?

Bursuflescu. — Nu . . . umflal'ar Rusaliile!

Tarsiţa. — De ce nu te desberĭ de dînsul?

Bursuflescu — Am cercat sĕ'ĭ cumpĕr rĕzĕşia, dar hoţul cere scump . . . cât nu face.

Tarsiţa. — Scump, nescump, îţĭ declar, d-le Bursuflescu, că nu mĕ mărit, dacă nu'ĭ depărta pe Harţă din vecinătate.

Bursuflescu. — (cu rugăminte) Tarsiţo!
Tarsiţa. — (maĭestoasă) Am spus! (ĭese furioasă prin fund).
Bursuflescu. — (urmând'o până'n fund) Tarsiţo!.. reviind) S'a dus furioasă... Are dreptate ḑina! (arătând casa luĭ Harţă) Hoţul draculuĭ!.. o face înadins... De oiŭ sci chĭar că m'oĭ calici, trebue sĕ mântuĭ numaĭ decât cu el... (strigă) Harţă, măĭ Harţă!

SCENA X.

Bursuflescu şi Harţă

Harţă. — Aud domnule.
Bursuflescu. — Vină 'ncoace... ascultă: 'mĭ-aĭ cerut cincĭ miĭ de leĭ pe peticul tĕŭ de rĕzĕşie... fie!.. îţĭ daŭ cincĭ miĭ, numaĭ sĕ te ducĭ draculuĭ pomană.
Harţă — Cincĭ miĭ?.. opt miĭ vreĭ să ḑicĭ d-le?
Bursuflescu. — Cum opt miĭ; dar n'aĭ spus tu maĭ dinioare că vreĭ cincĭ?.. Cincĭ! (îĭ dă tifla).
Harţă. — Degeaba îmĭ daĭ tifla, domnule, că maĭ gĭos de opt miĭ, nicĭ o para frântă.
Bursuflescu. — (în parte) Ce l'aşĭ cĭomăgi! (tare) Măĭ Hărţuşorule, fiĭ om de omenie.
Harţă. — Chĭar de m'aĭ săruta, domnule, nu pot... moşioara mea de baştină, cu perjerie...
Bursuflescu. — Nu vreĭ?
Harţă. — Nu.
Bursuflescu. — Ghidi hoţ şiret!.. Aĭ înţeles că am nevoĭe sĕ mĕ desbăr de vecinătatea ta...
Harţă. — (făcênd că se mânie) Sĕ te disbărĭ? dar ce sînt eŭ, boală?
Bursuflescu. — Vătămătură!..

Harță. — Dacă'ĭ așa treaba, nu vênd .. sluga d-tale. (vre sĕ ĭeasă)

Bursuflescu. — Eĭ lasă Harță, c'am glumit... Nu te supĕra... (în parte) Sĕ videțĭ, că o sĕ fiŭ silit a'ĭ face și curte acum.

Harță. — (în parte) Vine drăguș la căuș.

Bursuflescu. — Șepte miĭ aĭ ḑis?

Harță. — Ba... opt și cincĭ sute.

Bursuflescu. — Haĭ!.. ți'ĭ daŭ... adă mâna 'ncoacĭ... Noroc să dee Dumneḑeŭ!.. dar să perĭ îndată de lângă grădina mea... Auḑĭ? (în parte) M'am calicit!

Harță. — (în parte) Pĕcat, că nu l'am opintit maĭ sus cu târgu.

SCENA XI.

Bursuflescu, Harță, Lunceanu.

Lunceanu. — D-le Bursuflescu... eată registrul când îĭ pofti...

Bursuflescu. — Maĭ pe urmă, maĭ pe urmă, d-le Primar. Acum fă bine de te 'ntoarce la cancelarie ca sĕ'mĭ redigĭ un act de vânḑare a rĕzĕșieĭ luĭ Harță, în preț de 8500 leĭ, și cu condiție sĕ 'mĭ-o dea îndată în stăpânire.

Lunceanu. — Prea bine, domnule... sĕ 'țĭ fie cu noroc. (Iesă).

Bursuflescu. — Foarte'țĭ mulțumesc... scump noroc!

Harță — (în parte) Puteam sĕ'l suĭ până la ḑece miĭ.

Bursuflescu. — (în parte) Merg sĕ duc veste bună Tarsițăĭ, ca s'o împac. Și de acum ḑina 'ĭ a mea!.. Am scăpat de Harță!

Bursuflescu.

Bade Harță, stăĭ pe loc,
Eŭ mĕ 'ntorc aicĭ cu banĭ.

Harță.

Haĭ ! sĕ 'țĭ fie cu noroc,
Sĕ trăescĭ întru mulțĭ anĭ.

Bursuflescu.

Noroc ! însă scump mĕ ține
Titlul de proprietar.

Harță

Scump, însă ĭea seama bine
C'aĭ ajuns a fi perjar.

(Înpseună

Bursuflescu (în parte)

Ghidi hoț șiret,
Bun de cĭomăgit !
Rĕzășiea luĭ
Ḑĕŭ, m'am calicit.

(Ĭese prin fund)

Harță (în parte).

Am cap de cuc !
Bine 'l-am sucit :
Și ca pe un năuc
Ți l'am învêrtit.

(Se aude în dreapta glasul Măriucăĭ).

Harță. — Eaca Măriuca ! . . Se întoarce dela isvoare cu pânza . . . Veselă păsĕruĭcă ! . . Am s'o pun în cușcă;

dar păn'atuncĭ haĭ sĕ scutur de colb ispisoacele rĕzĕşieĭ. (Iese pe portiţă dicênd:) 8500 leĭ un petec!.. (bufnesce de ris).

SCENA XII.

Măriuca (intră cu valul de pânză pe cap).

Măriuca. — Eată-mĕ's ear eŭ.. 'mĭ-am spălat din noŭ valul de pânză şi acum s'o întind la soare... cole pe earbă verde. (întinde pânza cântând).

I.

Măriucă 'ĭ romăncuţă
Toţĭ flăcăilor drăguţă,
Ea se scoală dimineaţa
Şi 'n isvor îşĭ scaldă faça,
Apoĭ pune la cosiţe
Două florĭ de garofiţe
Şi la sinu'ĭ busuĭoc,
Sĕ dea inimilor foc.

Earna toarce la fuĭoare,
Ţese firu 'n ţesetoare,
Apoĭ vara 'n foc de soare
Bate pânza la isvoare,
Şi cu dînsa fata 'şĭ coasă
Cămeşuĭcă de mireasă
C'a s'o poarte cu noroc,
Sĕ dea inimilor foc.

SCENA XIII.

Măriuca, Bursuflescu (vine alergând, se împedică).

Bursuflescu. — Ce 'ĭ asta?
Măriuca. — Nu călca pânza... nu călca.
Bursuflescu. — Da ce 'ĭ asta?

Măriuca. — Nu călca, domnule . . . că acu am spălat'o.

Bursuflescu. — Da cine 'ţĭ-a dat voe sĕ'ţĭ întinḑí pânza aicĭ?

Măriuca. — Eaca vorbă! . . Aicĭ am uscat tot-deauna . . . şi an, şi an ţĕrţ.

Bursuflescu. — Ce an ţĕrţ? . . Nu sciĭ tu că acum eŭ sînt stăpân aicĭ?

Măriuca. — Ş'apoĭ?

Bursuflescu. — Apoĭ cum îndrăznescĭ pe pămêntul meŭ? . .

Măriuca. — Eaca . . . aĭ vorbit de te-aĭ pripit . . . Doar n'am sĕ'ţĭ mănânc pămêntul . . .

Bursuflescu. — Aud? incă te şi obrăznicescĭ? . . Na pânză, dacă 'ĭ aşa (calcă pe pânză).

Măriuca. — Nu călca, nu călca.

Bursuflescu. — (tropăind pe pânză). Na, na, na!

Măriuca — Ean veḑi'l, batĕ'l crucea nebun! . . Vaĭ mâncate-ar cĭoarele . . . (trage de capĕtul pânzeĭ).

Bursuflescu. — (căḑênd) Valeŭ! m'am stâlcit!

Măriuca. — (furioasă plângĕnd) Auḑí, sĕ 'şĭ facĕ el rîs de lucrul meŭ! . . (înfăşură cu pânza pe Bursuflescu, care cearcă în zadar a sĕ scula) Ean sĕ te satur eŭ de gĭoc pe pânzele fetelor . . .

Bursuflescu. — Şeḑí fa!

Măriuca. — Ba nu, mangositule . . . am să te înfăş ca pe ploḑĭ.

Bursuflescu. — Fa nebuno, mĕ înăduşĭ . . .

Măriuca. — (plângênd tare) Înăduşite-ar Elile, hăĭhuĭule!

SCENA XIV.

Bursuflescu, Măriuca, Harţă.

Harţă. — Da ce este aicĭ? . . Ce plângĭ, Măriucă?

Măriuca. — Cum n'oĭ plânge, bădică, dacă vine basaochiul ista, de'mĭ tăvăleşte pănza cu picĭoarele luĭ... gĭoacă pe dînsa ca un curcan şuerat.

Bursuflescu. — (sculându-se) Eĭ! lasă fa, că te-oiŭ drege eŭ.

Măriuca. — (adunându-şĭ valul) Ba 'ĭ drege tu pe cine aĭ maĭ dres, stropşitule... Eaca, ear trebue să clătesc valu la fôntână.

Harţă. — Lasă'l draculuĭ, Măriucă...

Bursuflescu. — Pe mine?

Harţă. Ba valu... N'aĭ noroc aḑĭ dragă.

Măriuca. — Aşa se vede, bădică.. Dacă'ĭ lumea plină de sturluĭbaţĭ... (se duce de se pune pe laiţă şi aşeaḑă pânza 'n val).

Bursuflescu. — Ce fată 'ĭ asta, bade Harţă?

Harţă. — O biată orfană crescută de mine.

Bursuflescu. — Rĕ crescere 'ĭ-aĭ dat... Auḑĭ, sĕ mĕ înfeşe la vîrsta mea.

Harţă. — Nu te maĭ potrivi, domnule... Adus'aĭ baniĭ?

Bursuflescu. — Preţul rĕzĕşieĭ... Cum nu!.. Eată 500 leĭ în capĕt.

Harţă. — 500 şi opt miĭ?..

Bursuflescu. — Care 8000? Unde a fost vorba de 8000? — (scoate un cuţitaş ţĕrănesc din buzunar).

Harţă. — Ha, ha, ha... Glumeţ maĭ eştĭ, domnule!

Bursuflescu. — (jucându-se cu cuţitaşul) Aşa 's eŭ, bade Harţă.

Harţă. — Eaca cosorul meŭ... Unde 'l-aĭ găsit domnule?

Bursuflescu. — Ce?

Harţă. — Cosorul meŭ, ista... (arată cuţitaşul).

Bursuflescu. — Îĭ al d tale? eştĭ sigur?

Harţă. — Cum nu?.. Tot satul il ştie.

Bursuflescu. — Unde 'l-am găsit? .. (schimbându-şĭ tonul) A! hoţule! sarĭ noaptea peste gardul vieĭ ca sĕ'mĭ furĭ poama?

Măriucă. — (în parte) Ce ḑice?

Harţă. — Eŭ?

Bursuflescu. — Tu, tu ... Cine altul?

Harţă. — Da sĕ n'am parte...

Bursuflescu. — Tacĭ, mincĭunosule... Chĭar acum a venit vierul şi mi s'a jăluit, că în toate nopţile îĭ fură, nu scie cine, poamă cu cofele ... Tu eştĭ furul...

Harţă. — Puşche pe limbă'ţĭ, domnule.

Bursuflescu. — Tu ... Căcĭ vierul 'ţĭ-a găsit cuţitaşul la picĭorul unuĭ butuc.

Măriucă. — (în parte) Vaĭ de mine ce pozně am făcut!

Harţă. — Domnule ...

Bursuflescu. — Tacĭ din gură, potlogarĭule ... Te-oiŭ învĕţa eŭ sĕ te aninĭ de proprietatea altuĭa, am sĕ te duc în Criminal.

Harţă. — (spăriet) Pe mine în Cri...

Măriuca. — (cu mirare în parte) minal?

Harţă. — Sĕ nu facĭ un pĕcat ca aista, cocoane, că, Ḑĕŭ, nu's vinovat.

Bursuflescu. — (arătând cuţitaşul) Eată dovada care te osândesce.

Harţă. — (plecând capul) Am păţit'o!

Bursuflescu. — (în parte) L'am umplut de spăriet... minunat!

Harţă. — Şi bine, cucoane, nu'ĭ chip de tocmală?

Bursuflescu. — Ba este unul, dacă n'aĭ fi îndĕrĕtnic.

Harţă. — Care?

Bursuflescu. — Îmĭ daĭ rĕzĕşiea cu 500 de leĭ?

Harță. — 'Ți-o daŭ, numaĭ adă cuțitașul (întinde mâna).
Bursuflescu. — Ba nu, măĭ badeo; se facemŭ hârtiile maĭ ântêĭ... (în parte) îl țîn la mână.
Harță. — (în parte) Cĭocoĭul draculuĭ!
Mariuca. — (în parte) Cum să'l scap pe bĭetul bădică?

SCENA XV.

Măriuca, Bursuflescu, Harță, Lunceanu.

Lunceanu. — Eaca actul de vênḑare, domnule Bursuflescu... e gata.
Bursuflescu. — Trebue schimbat, dragă Luncene.
Lunceanu. — Ear!
Bursuflescu. — Badea Harță, care 'ĭ creștin cu frica luĭ Dumneḑeŭ, a avut mustrare de cuget și 'mĭ-a lăsăt rĕzĕșiea luĭ cu 500 de leĭ... pe cât face... Nu 'ĭ așa jupâne Harță?
Harță. — (obosit) O fi. (în parte) Mĕ ĭea și în triĭ parale, cĭocoĭul.
Bursuflescu. — Mergĭ, primărașule, de prefă actul, te rog.
Lunceanu. — Bucuros.
Bursuflescu. — Saŭ maĭ bine, haĭ cu mine ca sĕ ți'l dictez eŭ însu'mĭ într'un stil maĭ poetic. Sĕ ne videm sănĕtoșĭ, cumĕtre Harță... (în parte) 'L-am pus în cofă pe rĕzĕș (Iese prin fund împreună cu Lunceanu).

SCENA XVI.

Harță și Măriuca.

Harță. — 'Mĭ-o întors șurubu... ba încă bine. N'am ce ḑice.

Măriuca. — (în parte) Bĭetu bădică! . . cât e de măhnit!

Harţă. — Da cine dracu s'o dus în viea luĭ cu cosoru meŭ?

Măriuca. — (apropiindu-se) Eŭ, bădică . . .

Harţă. — Tu?

Măriuca — Eŭ! . . de-oiŭ şti, că mè'ĭ da pe uşă afară, 'ţĭ-oiŭ spune tot . . . De câte orĭ treceam pe lîngă viea boerească, poama 'mĭ făcea cu ochĭul; ş'aşa nu maĭ târḑiŭ de cât astă noapte m'o împins păcatu de-am sărit gardu, şi cum tăĭam strugurĭ cu cosorul d-tale, m'o spăriet un câne ş am scăpat cosorul în vie. Aista'i tot adevĕrul. Dar de oiŭ maĭ sări eŭ gardurĭ de aḑí înainte, sĕ rĕmân fată mare. Eŭ 'ţĭ-am făcut şotiea, bădică; eŭ sînt greşită . . . Na, bate-mĕ . . . bate-mĕ . . . Nu mĕ baţĭ?

Harţă. — Drace 'npeliţat! . . Nu te-am bătut când eraĭ mică şi tocmaĭ acum oiŭ sĕ te bat?

Măriuca. — (uĭmită) Aleĭ! bădică . . . eştĭ bun ca sînul mameĭ.

Măriuca.

Băduţă dragă, îţĭ sînt greşită;
Cu a mea faptă te-am întristat;
Tu cu blândeţă nemărginită
Îmĭ zimbescĭ dulce şi m'aĭ ertat!

Harţă.

Dar, Măriucă, tu eştĭ greşită,
Cu a ta faptă m'aĭ întristat,
Însă, copilă, îmĭ eştĭ ĭubită
Şi chĭar din suflet eŭ te-am ertat.

(Înpreună) **Măriuca.**

Bădiţă dragă, etc.

Harţă.

Dar, Măruică, etc.

Măriuca. — (ştergêndu'şi ochiĭ) Eaca ear 'mĭ vine sĕ plâng.

Harţă. — Nu te măhni, copilă hăĭ, că doar nu 'mĭ aĭ vrut rĕul când aĭ luat un strugur de poamă. Slavă Domnuluĭ! în ţeara noastră cel ce are, dă cu mulţemire celuĭ ce n'are! Trebue sĕ fie cineva un frige-linte ca d-nu Bursuflescu, pentru ca sĕ facĕ gură pentru un strugur.

Măriuca. — O! Doamne, când i s'ar părăgini viea.

Harţă. — L'aşĭ face eŭ sĕ'ĭ ducĕ doru, dacă n'ar avea cosoru meŭ la mână.

Măriuca. — Numaĭ atâta trebue?.. Lasă pe mine că ţi'l scot eŭ de la dînsu.

Harţă. — Cum?

Măriuca. — Iĭ vide... Eaca vine cucoana cea vĕduvă, care şedea cu sĕptĕmânele la cucoana Săftica, păn'a nu scăpĕta bĭata bĕtrână. — Mĕ rog, adevĕrat e, bădică, că se mărită cu Bursuflescu?

Harţă. — Aşa se vorbeşte.

Măriuca. — Dacă'ĭ aşa, fugĭ degrabă şi mĕ lasă singură cu ea.

Harţă, — Da ce aĭ de gând sĕ facĭ?

Măriuca. — Sĕ te scap de nevoe... Fugĭ iute.

(Harţă iese pe portiţă, înpins de spate de Măriuca).

SCENA XVII.

Măriuca şi Tarsiţa.

Tarsiţa. — (veselă) Bursuflescu 'mĭ-a adus veste, că a isprăvit târgul cu Harţă şi că de aḑĭ înainte visurile mele poetice nu vor maĭ fi îngânate de mĭorlăitul motanilor şi de urletul dulăilor... Cât mĕ ĭubesce Nastasaki!

Măriuca. — (oprindu-se) Sĕrut mâna cuconiţă.

Tarsiţa. — Ce copilă'ĭ asta?

Măriuca. — Nu mĕ cunoştĭ, cuconiţă?

Tarsiţa. — Nu, nicĭ de cum.

Măriuca. — Eŭ sînt Măriuca.

Tarsiţa. — Care Măriucă?

Măriuca. — Stiĭ... Măriuca, fiĭca cucoaneĭ Săfticăĭ... Eŭ mĕ găsam colo sus în copacul ista, de culegeam mere, acu două lunĭ, când d-ta şedeaĭ pe laiţa cu d-nu Alecu... nepotu nânaşeĭ.

Tarsiţa. — (ingrjită) Ce ḑicĭ?

Măriuca. — (riḑênd încet) Ba încă 'mĭ aduc aminte, că am scăpat un mĕr din sin, de-a căḑut buf în spinarea cuconaşuluĭ... Cuconaşul era plecat şi 'ţĭ vorbea la urechĭe... ştiĭ cuconiţă.

Tarşiţa. — Nu'mĭ aduc aminte...

Măriuca. — Da cum, Doamne eartă-mĕ?.. Cuconaşul îţĭ ḑicea, că te ĭubeşte: (imitând) «Ah!.. te ĭubesc... ângeraşule... fie'ţĭ milă... mĕ rog matale» şi îţĭ sĕruta mânile cu foc... şi d-ta le lăsaĭ sĕ le sĕrute... Ştiĭ cuconiţă.

Tarsiţa. — (în parte) Ne-a vĕḑut drăcoaĭca. (tare) Bine, bine... tacĭ şi sĕ nu pomenescĭ nimĕnuĭ de ce aĭ vĕḑut.

Măriuca. — Nicĭ d-luĭ Bursuflescu?

Tarsiţa. — Luĭ încă maĭ puţin... Dar poate că aĭ ceva de cerut de la mine, dragă Măriucă?.. Spune... vreĭ ceva?.. (o dismeardă).

Măriuca. — Am, cuconiţă... Te-aşĭ ruga, dacă nu 'ţi-ar fi cu supĕrare, sĕ'mĭ scoţĭ de la boerĭu un cuţitaş, care mi l'o luat zăloagă.

Tarsiţa. — Un cuţitaş?

Măriuca. — Aşa... un cosor de vie... însă veḑĭ d-ta... sĕ'l ĭeĭ cu meşteşug... sĕ nu priceapĕ...

Tarsiţa. — (zîmbind) Da pentru ce?

Măriuca. — Că de 'l-îĭ cere, n'a vre sĕ ţi 'l dee... Eaca vine d-nu Bursuflescu... eŭ merg sĕ mĕ ascund după portiţă... sĕ te vĕd cuconiţă, dacă eşti meşteră. (Ĭese şi se pune după portiţă).

Tarsiţa. — (în parte) Curioasă fată!

SCENA XVIII.

Tarsiţa, Bursuflescu, Măriuca (după poţiţă).

Bursuflescu. — Ah! scumpa mea Muză, te caut peste tot locul... am crezut că te-a răpit Apolon.

Tarsiţa. — Ah! scii prea bine, tiranule, că alt Apolon nu există pentru mine, decât Nastasaki Bursuflescu.

Bursuflescu. — (sĕrutându-ĭ mâna) Este o fee!

Tarsiţa. — Valeŭ!.. 'mĭ-aĭ frânt degitele... ce aĭ în mână?

Bursuflescu. — (arătând cuţitaşul) Nimic... un cuţitaş prost, însă de mare valoare.

Tarsiţa. — Ean sĕ'l vĕd.

Bursuflescu. — (băgând cuţitaşul în buzunar) Nu merită sĕ atingĕ o mână de crin ca a d-tale.

Tarsiţa. — (în parte) Nu vre sĕ'l dee.

Bursuflescu. — Tarsiţă... dă'mĭ voĭe sĕ'ţĭ ḑic Tarsiţă...

Tarsiţa — Îţĭ daŭ voĭe, Nastasaki.

Bursuflescu. — Tarsiță, haïde sĕ ne punem pe laița cea de sub copac.

Tarsița. — (coborînd ochiĭ) Pentru ce?

Bursuflescu. — Pentru ca sĕ începem acel duo amoros, care a fost întrerupt maĭ dinioare prin miorlăitul motanuluĭ luĭ Harță. Am multe de spus, căcĭ inima mea debordă.

Tarsița. — Haĭ dacă vreĭ... Nu am nimic de refusat fidançatuluĭ meŭ... Dă'mĭ braçul.

Bursuflescu. — (dându'ĭ braçul și îndreptându-se spre laiță) Ah!..

Tarsița. — (oprindu-se lângă laiță) Vaĭ de mine!

Bursuflescu. — (spăriet) Ce este?

Tarsița. — Mi s'a unflat picĭorul în botină și nu pot călca... (se vaetă) mĕ curmă găitanul.

Bursuflescu. — Scoate botina... (plecându-se) Dă'mĭ voïe sĕ'țĭ ajut.

Tarsița. — Nu pune mâna... că nu sîntem cununațĭ... Lasă că 'mĭ-o scot eŭ. (se întoarce cu spatele la Bursuflescu, se pleacă și se face că desnoadă șiretul de la botină).

Bursuflescu. — (în estas) Ce talie de silfidă!.. par' că'ĭ o floare îndoită de suflul auroreĭ. (se uĭmesce:) O zar... na... ca... de... (i se leagă limba).

Tarsița. — Na... c'am înodat șiretul. (se vaetă) Ah! ah!.. rĕŭ mĕ doare!.. îmĭ vine sĕ leșin.

Bursuflescu. — Taïe șiretul... taïe'l.

Tarsița. — N'am foarfecĭ.

Bursuflescu. — (dându'ĭ cuțitașul) Eaca un cuțitaș.

Tarsița. — Ah! îțĭ mulțĕmesc... însă de-oiŭ scoate botina, am sĕ rĕmân numaĭ în colțun...

Bursuflescu. — Alerg iute sĕ'țĭ aduc papucĭĭ de sus.

Tarsița. — Aleargă, scumpul meŭ, aleargă.

Bursuflescu. — M'am dus. (ĭese ĭute prin fund).

Măriuca. — (arătându-se la portiță, în parte) Meșteră'ĭ cuconița!.. (tare) Cuconiță...

Tarsița. — A! tu eștĭ, Măriucă?

Măriuca. — Adă degrabă cuțitașu, până nu vine boerĭul.

Tarsița. — Na, și fugĭ.

Măriuca. — Sĕ'țĭ spun drept, cuconiță... meșteră eștĭ! (eșind pe portiță) Bădică, bădică...

Harță. — (după portiță) Ce'ĭ fa?

Măriuca. — Eaca cosoru.

Harță. — Aleĭ! (se aude un sĕrutat și Măriuca rîḑênd).

Bursuflescu. — (aducênd o păreche de papucĭ) Eaca, eaca papuciĭ... am alergat de m'am umplut de suflet. (gâfâie).

Tarsița. — Mergĭ, scumpul meŭ... acum nu mĕ maĭ doare... am disnodat șiretul.

Bursuflescu. — A! bravo!... da unde'ĭ cuțitașul.

Tarsița. — Care cuțitaș? Sciŭ eŭ... 'l-aĭ luat cu d-ta.

Bursuflescu. — Eŭ? (îșĭ pipăe buzunarul) sĕ'l fi prăpădit? nu se poate... unde sĕ fie?

SCENA XIX.

Tarsița, Bursuflescu, Harță, Măriuca.

Harță. — (în parte, arătând cuțitașul) 'Mĭ-o venit apă la moară.

Bursuflescu. — Eaca și Harță, ĭubitul meŭ vecin... aĭ venit la banĭ, hoțule... sĕ ĭeĭ banĭ cu dimerlia... așa'ĭ?

Harță. — Apoĭ dă, domnule... cine fuge de ochĭu draculuĭ?

Bursuflescu. — Eĭ! na, ca sĕ nu te fac sĕ aștepțĭ maĭ mult... mie 'mĭ place să plătesc pe șin... Eaca 500 de leĭ... (scoate punga).

Harță. — 500 leĭ arvună? dar ceĭa-l-alțĭ când mi'ĭ numerĭ?

Bursuflescu. — (rîḑênd) Care ceĭa-l-alţĭ, ghiduşule?
Harţă. — Ceĭ ḑece miĭ, preţul rĕzĕşieĭ, după tocmeală.
Bursuflescu. — Ce tocmeală... N'a fost vorba de 500 de leĭ?
Harţă. — Vreĭ sĕ rîḑĭ, domnule? fie! haĭ să rîdem. (Măriucăĭ) Rîde, fa.

(Harţă şi Măriuca rîd cu hohot).

Bursuflescu. — (îngrijat caută prin buzunar) Măĭ Harţă, se vede că aĭ uĭtat cosorul!
Harţă. — Ce cosor, domnule?
Bursuflescu. — Sciĭ? dovada? (în parte) Unde dracu l'am pus?
Harţă. — Dovada? Înţĕlegĭ tu ceva, Măriucă?
Măriuca. — Ba cât hăcĭul... o fi vr'o cimilitură.
Bursuflescu. — Cosorul, măĭ, care l'aĭ prăpădit în viea me.
Harţă. — Eŭ? (arătând cuţitaşul) Eaca cosorul meŭ, d-le.
Bursuflescu. — La tine'ĭ? Cum de se găsesce la tine, hoţule?.. Mi l'aĭ furat din buzunar?
Harţă. — Eĭ!.. am înţĕles că d-tale nu'ţĭ e de cumpĕrat rĕzĕşia... Bine; haĭ, fa, Măriucă.
Măriuca. — Haĭ bădică. (vrea sĕ ĭ asă).
Tarsiţa. — Staţĭ! ce este? nu vĕ înţeleg.
Harţă. — Ce sĕ fie!.. d-l Bursuflescu vroeşte numaĭ de cât sĕ mĕ alunge de pe locul meŭ, şi acum nu vre sĕ'mĭ plătească preţul tocmeleĭ, adică 10500 leĭ... asta'ĭ tot.
Bursuflescu. — (furios) Ḑece sute cincĭ miĭ! Cârjaliule!
Harţă. — Ba ḑece miĭ cincĭ sute.

QUATUOR

Bursuflescu şi Tarsiţa.

Ḑece miĭ, cincĭ sute de leĭ!
Ḑece miĭ!.. Ce-am auḑit?
Ḑece miĭ!.. Pentr'un petic vreĭ
Ḑece miĭ?.. Harţ'aĭ nebunit.

Harţă şi Măriuca.

Ḑece miĭ, cincĭ sute de leĭ,
E un preţ foarte potrivit.
Ḑece miĭ! spune: vreĭ, nu vreĭ?
Lucrul bun nu e scump plătit.

Bursuflescu.

Măĭ Harţă, vecine, sĕ stăm la tocmală.

Harţă.

Tocmala'ĭ făcută; nu 'ĭ loc de 'nvoeală.

Bursuflescu.

Vreĭ două miĭ? Spune.

Harţă.

Ba nu.

Bursuflescu.

Vreĭ treĭ miĭ?

Harţă.

Nu.

Bursuflescu.

Treĭ şi cincĭ?

Harţă.

Baĭu.

Bursuflescu.

Al naibiĭ sĕ fiĭ!

Tarsiţa.

Maĭ dă, Nastasaki.

Bursuflescu

Pe vrute, nevrute
Îţĭ daŭ cincĭ miĭ.

Harţă.

Baĭu!.. Ḑece miĭ cincĭ sute!

(Împreună).

Bursuflescu şi Tarsiţa.

Ḑece miĭ, cincĭ sute de leĭ! etc.

Harţă şi Măriucă.

Ḑece miĭ, cincĭ sute de leĭ, etc.

Tarsiţa.

Vecine, creştine, fiĭ om cŭ-omenie.
Peste cincĭ miĭ, eată adaog o mie.

Harţă.

Prea puţin, cucoană.

Tarsiţa.

Opt miĭ nu voescĭ.

Harţă.

Nu.

Tarsița.

Opt și cincĭ?

Harță.

Baĭu.

Tarsița.

Prea mult te scumpescĭ.

Măriuca.

Maĭ dă, cuconiță.

Tarsița.

Să daŭ pe nevrute?
Eĭ! . . ȡece miĭ. . .

Harță.

Baĭu . . . ȡece miĭ cincĭ sute.

(Înpreună).

Bursuflescu și Tarsița.

ȡece miĭ, cincĭ sute de leĭ! etc.

Harță și Măriuca.

ȡece miĭ, cincĭ sute de leĭ, etc.

Tarsița. — Drept sĕ'țĭ spun, jupâne Harță, eștĭ lacom ca un jidan.

Măriuca. — Nu se scumpeşte, cuconiță, că livada 'ĭ plină de copacĭ marĭ cât mĕrul cel cu laiță . . . Știĭ d-ta. (arată copacul din mijlocul scenei).

Tarsița. — (In parte) Auȡĭ șerpoaĭca! (luĭ Bursuflescu) Dacă are copacĭ roditorĭ, nu'ĭ tocmaĭ scump.

Bursuflescu. — (indignat) Nu'ĭ scump ȡece miĭ cincĭ sute?

Tarsiţa. — (privind cu dragoste la Bursuflescu) Ce este o sumă de banĭ maĭ mare saŭ maĭ mică, pe lângă fericirea de a rĕmânea singurĭ, noĭ, doĭ şi... fără marturĭ...

Bursuflescu. — (încântat) Ah! aĭ dreptate, suflete. (luĭ Harţă) Fie!.. îţĭ daŭ cât cerĭ, numaĭ te cară îndată din casa asta.

Harţă. — Doar nu daŭ Tatariĭ.

Bursuflescu. — Ba daŭ.

Harţă. — Bine, însă sĕ'mĭ adaugĭ pe de-asupra, viea cea părăginită cu casele din ea, ca sĕ am unde mĕ muta.

Bursuflescu. — Ce-aĭ ḑis?.. (Tarsiţeĭ) Ce-a ḑis?.. Patru pogoane... cu poamă grasă, şi bina cu patru odăĭ, unde am putea se şedem chĭar noĭ... şi cu poamă bosuĭoacă... auḑĭ pretenţie!.. cu poa... mă... coar... nă... (i se leagă limba).

Tarsiţa. — Bade Harţă... m'am înşĕlat... eştĭ maĭ lacom şi de cât un jidan.

Măriuca. — Îĭ plac merele, cuconiţă.

Tarsiţa. — Merele?

Măriuca. — Sĕ veḑĭ d-ta... Se găseşte în vie un mĕr cu laiţă de desubt, ca aista... ştiĭ d-ta...

Tarsiţa. — (curmându'ĭ verba) Bine, bine, (luĭ Bursuflescu) Drugă...

Bursutlescu. — (trezindu-se) Aud?

Tarsiţa. — Mĕ ĭubescĭ?

Bursuflescu. — Mĕ maĭ întrebĭ?

Tarsiţa. — Vreĭ sĕ'mĭ daĭ o probă de dragoste?

Bursuflescu. — Nu una... o mie!

Tarsiţa. — Mersi... dă şi viea, ca sĕ scăpăm de Harţă.

Bursuflescu. — D'apoĭ...

Tarsiţa. — (strângêndu-l de mână) Nu te'ĭ căi. (coboară ochiĭ).

Bursuflescu. — Ah!.. daŭ tot... (tare) Harţă...

Harţă. — Aud, domnule.
Bursuflescu. — Adă mâna 'ncoace . . . bate cole . . . sĕ fie viea a ta.
Harţă. — Cu casele?
Bursuflescu. — Cu.
Harţă. — Noroc sĕ dee Dumneḑeŭ! (Măriucăĭ) Bĭata cucoană Săftica! . . a avea unde sĕ'şĭ petreacĕ bĕtrâneţile.
Măriuca. — Bădică . . . îmĭ vine sĕ te sĕrut.
Harţă. — Lasă că 'ţĭ-a veni rêndu şi ţie.
Măriuca. — Oare?

SCENA XX.

Ceĭ dinainte, **Lunceanu,** (un lacheŭ cu o tablă pe care sînt pahare de şampanie).

Lunceanu. — Domnule Bursuflescu . . . eată actul de vênḑare . . .
Harţă.—Nu'ĭ bun acela cuconaşule, trebue schimbat.
Lunceanu. — Ear! . . de aḑĭ dimineaţă nu fac alta de cât . . .
Bursuflescu. — (oftând). Trebue schimbat, Luncene... M'am spetit! . . Ḑece miĭ cincĭ sute de leĭ, frate, şi viea cu poamă coarnă . . . asta . . . cu poamă coarnă.
Măriuca — Apoĭ dă, domnule, ştiĭ vorba: Leneşul maĭ mult aleargă şi scumpul maĭ mult păgubeşte.
Lunceanu. — (voind sĕ ĭeasă) Care vra sĕ ḑică, sĕ mĕ duc . . .
Bursuflescu. — Ba nu; îĭ face actul de vênḑare, după ce îĭ îndeplini formalităţile căsătorieĭ mele cu doamna Tarsiţa Garofeasca.
Harţă. — Şi ale mele, domnule Primar.
Măriuca. — Cu cine, bădică?
Harţă. — Cu Măriuca.

Măriuca. — I! . . bădică . . . acu te sĕrut . . . Nu maĭ aştept . . . (sare în braçele luĭ Harţă).

Bursuflescu. — (cu sentiment) Tarsiţa . . . (întinde braçele).

Tarsiţa. — (asemene) Nastasaki . . . (se repede sĕ se arunce în braçele luĭ Bursuflescu, dar se opresce coborând ochiĭ) Ba nu . . . după cununie.

(Întră lacheul cu tablaoa).

Bursuflescu. — Ce vreĭ, Neculae?

Lunceanu. — Eŭ 'ĭ-am poruncit din partea d-voastră, ca sĕ aducĕ o garafă de şampanie, pentru ca sĕ bem aldamaşul . . .

Bursuflescu. — Bine aĭ făçut, Luncene . . . Haĭ sĕ bem aldamaşul!

(Toţĭ ĭea câte un pahar, ḑicênd: sĕ bem aldamaşul).

Cor final (cĭocnete de pahare)

Aldamaş! aldamaş,
Obiceĭu drăgălaş,
Pentrŭ-acel păgubaş
Şi acel câştigaş.
Aldamaş, te ĭubim
Şi te bem cu mult foc.
Sĕ trăim, sĕ cĭocnim
La mulţĭ anĭ, cu noroc.

(Cortina cade).
